

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

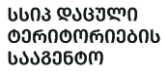
საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს

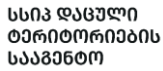
2024 წლის ანგარიში

თბილისი, 2024

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

5. ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია
6. თბილისის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია
7. თუშეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია
8. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია
9. კინტრიშის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია
10. კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია
11. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია
12. მარიამჯვარის სახელმწიფო ნაკრძალის ადმინისტრაცია
13. მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლების ადმინისტრაცია
14. მაჭახელას ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია
15. მტირალას ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია
16. ფშავ-ხევსურეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია
17. ქობულეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია
18. ყაზბეგის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია
19. ჭაჭუნას აღკვეთილის ადმინისტრაცია
20. ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია
21. ერუშეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია
22. კვერეთის აღკვეთილის ადმინისტრაცია
23. რაჭის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია
24. ტანას აღკვეთილის ადმინისტრაცია

წარმოდგენილი ანგარიში მომზადებულია სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ცენტრალური აპარატისა და ტერიტორიული ადმინისტრაციების მიერ 2024 წლის განმავლობაში განხორციელებული საქმიანობის საფუძველზე.

დაცული ტერიტორიების სააგენტოს შესახებ

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო არის საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს დაქვემდებარებული საჯარო სამართლის იურიდიული პირი. სააგენტოს საქმიანობის სფეროს წარმოადგენს სახელმწიფო ნაკრძალების, ეროვნული პარკების, ბუნების ძეგლების, აღკვეთილების, დაცული ლანდშაფტების, ბიოსფერული რეზერვატების, მსოფლიო მემკვიდრეობის უბნების და საერთაშორისო მნიშვნელობის მქონე ჭარბტენიანი ტერიტორიების სისტემის მართვა.

სააგენტოს მიზნებს წარმოადგენს დაცული ტერიტორიების მართვის სისტემის მართვა, ტერიტორიული ადმინისტრაციების ფუნქციონირების უზრუნველყოფა, კანონმდებლობით დადგენილი წესებით დაცული ტერიტორიების დაცვა, ბუნებრივი რესურსების მდგრადი მართვა, საზოგადოების გარემოსდაცვითი განათლება, ეკოტურიზმის განვითარება, ქვეყნის მასშტაბით ახალი დაცული ტერიტორიების დაგეგმვა, შექმნა და განვითარება.

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს მართავს სააგენტოს თავმჯდომარე, რომელსაც ყავს სამი მოადგილე, სააგენტოს ცენტრალური აპარატის სტრუქტურაში არის 10 სამსახური და 6 სამმართველო. სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს მართავს დაქვემდებარებულია 25 ტერიტორიული ადმინისტრაცია.

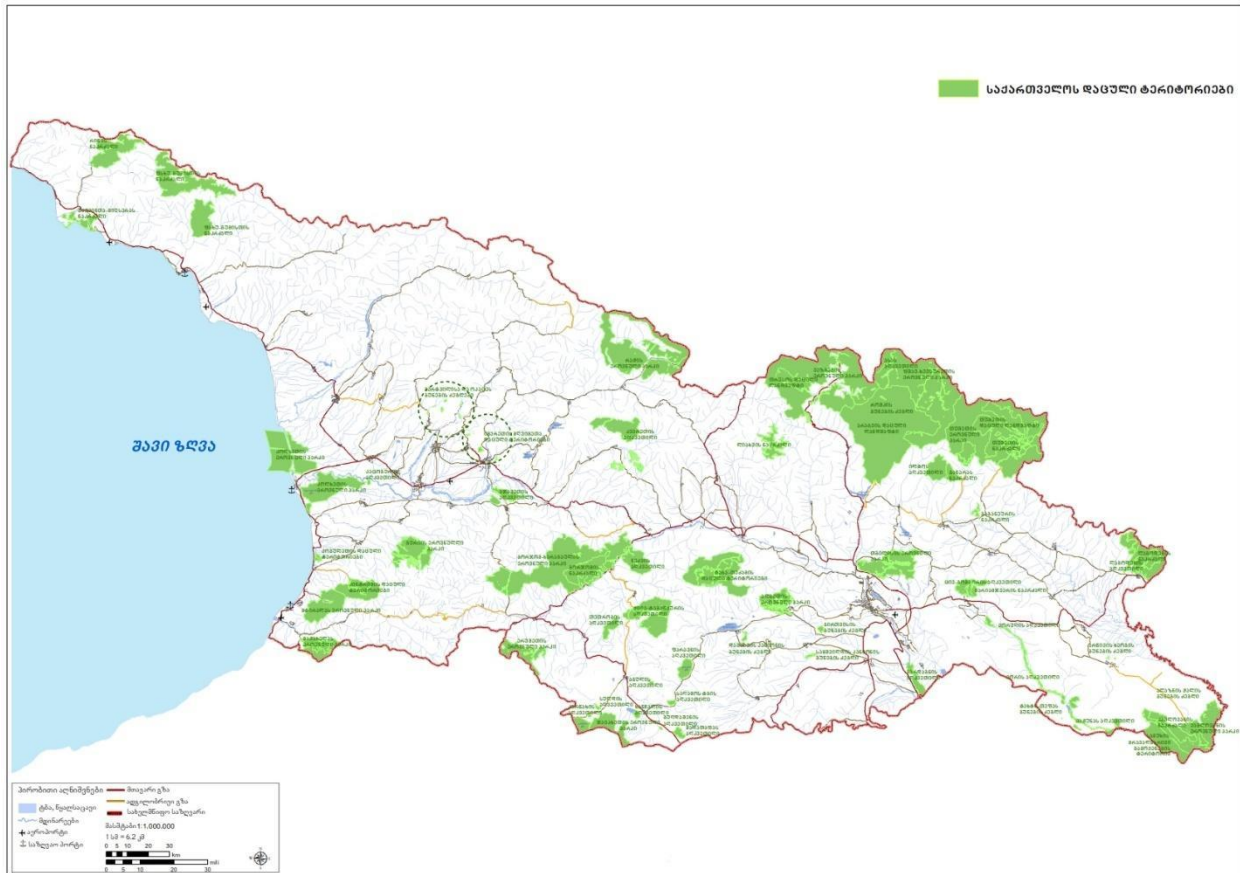
2024 წლის მდგომარეობით, დაცული ტერიტორიების სააგენტოში დასაქმებულია ჯამში 804 თანამშრომელი (ცენტრალურ აპარატში - 131, ტერიტორიულ ადმინისტრაციებში - 673), მათ შორის 145 - ქალი და 659 - კაცი. საანგარიშო პერიოდში სისტემაში ჯამში 440 რეინჯერია, მათ შორის 2 ქალი.

საქართველოში IUCN-ის კრიტერიუმების მიხედვით საქართველოში 6 სხვადასხვა კატეგორიის 100 დაცული ტერიტორიაა, კერძოდ: 14 სახელმწიფო ნაკრძალი, 15 ეროვნული პარკი, 40 ბუნების ძეგლი, 25 აღკვეთილი, 5 დაცული ლანდშაფტი და ერთი მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორია. აქედან დაცული ტერიტორიების სააგენტოს მართავს დაქვემდებარებულია 94 დაცული ტერიტორია, ხოლო დაცული ლანდშაფტებისა და მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორიის მართვაზე პასუხისმგებელია ადგილობრივი მუნიციპალიტეტი.

2024 წლის მდგომარეობით დაცული ტერიტორიების ფართობი შეადგენს 927 748 ჰექტარს, რაც საქართველოს ტერიტორიის დაახლოებით 13,3%-ია.

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

რუკა: საქართველოს დაცული ტერიტორიები

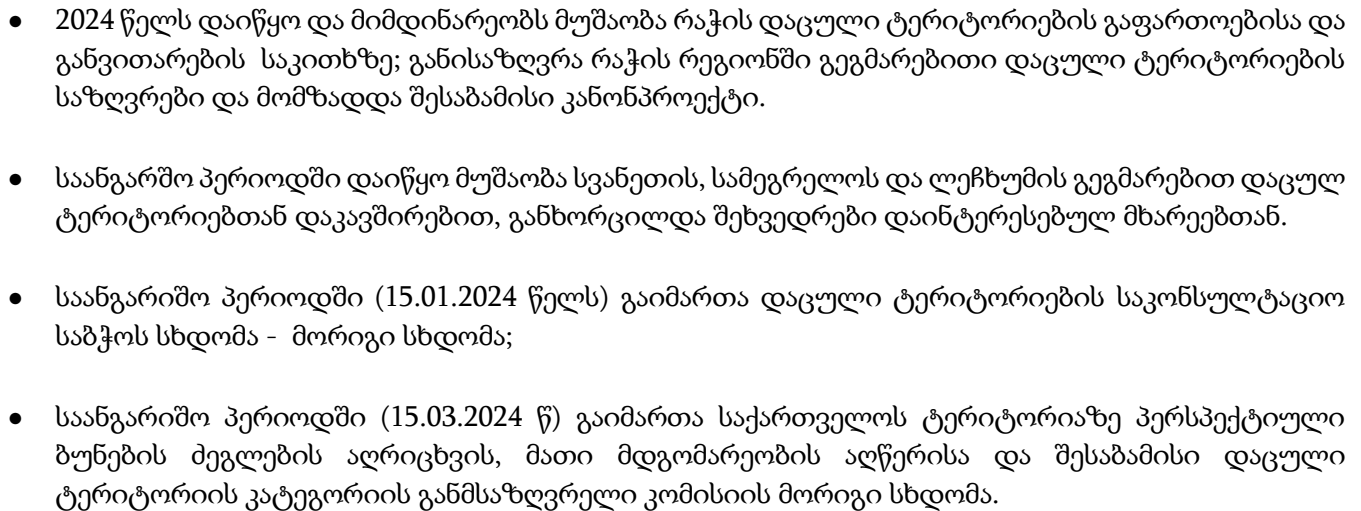
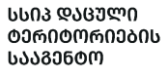
ნაწილი I. ძირითადი მიღწევები

2024 წლის საანგარიშო პერიოდში სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და ტერიტორიული ადმინისტრაციების მიერ, პრიოტიტეტული მიმართულებების მიხედვით განხორციელდა შემდეგი ძირითადი საქმიანობები:

დაცული ტერიტორიების ქსელის განვითარება

- 2024 წლის მდგომარეობით დაცული ტერიტორიების ფართობი შეადგენს 927 751 ჰექტარს, რაც საქართველოს მთლიანი ტერიტორიის დაახლოებით 13,3%-ია.
- 2024 წელს საქართველოს პარლამენტმა მიიღო კანონი “გურიის ეროვნული პარკის შექმნისა და მართვის შესახებ, რომელიც 2024 წლის 1 ივლისიდან შევიდა ძალაში, ფართობი: 15310 ჰა;

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- საანგარიშო პერიოდში გაიმართა 4 საჯარო განხილვა, მათ შორის - 2 მენეჯმენტის გეგმის და 2 ტყის მართვის გეგმის საჯარო განხილვა;
- 21.02.2024 წელს გაიმართა ბაწარა-ბაბანეურის დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის პროექტის საჯარო განხილვა;
- 07.02.2024 წელს გაიმართა ცივ-გომბორის აღკვეთილის ტყის (4 935.8 ჰა) მართვის გეგმის პროექტის საჯარო განხილვა;
- 09.02.2024 წელს გამართა ერუშეთის ეროვნული პარკის ტყის (7 216 ჰა) მართვის გეგმის პროექტის საჯარო განხილვა.
- 10.09.2024 წელს გაიმართა იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის საჯარო განხილვა;

- საანგარიშო პერიოდში (15.01.2024 წელს) გაიმართა დაცული ტერიტორიების საკონსულტაციო საბჭოს მორიგი სხდომა;
- საანგარიშო პერიოდში (15.03.2024 წ) გაიმართა საქართველოს ტერიტორიაზე პერსპექტიული ბუნების ძეგლების აღრიცხვის, მათი მდგომარეობის აღწერისა და შესაბამისი დაცული ტერიტორიის კატეგორიის განმსაზღვრელი კომისიის მორიგი სხდომა;

დაცული ტერიტორიების მართვა

- 2024 წლის მდგომარეობით სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებული 25 ტერიტორიული ადმინისტრაციიდან მენეჯმენტის გეგმით იმართება 15 დაცული ტერიტორია, 10 დაცული ტერიტორიის მენეჯმენტის გეგმაზე მიმდინარეობს მუშაობა.

საანგარიშო პერიოდში დამტკიცდა 5 დაცული ტერიტორიის მენეჯმენტის გეგმა:

- აჯამეთის აღკვეთილის მენეჯმენტის გეგმა, დონორი: შვედეთის მთავრობა (SIDA), დამტკიცდა 04.04.2024 წელს;
- თბილისის ეროვნული პარკის მენეჯმენტის გეგმა, დონორი: UNDP, დამტკიცდა 24.06.2024 წელს.
- მტირალას ეროვნული პარკი, დონორი: CNF/GEF/UNDP; დამტკიცდა 03.07.2024 წელს;
- ბაწარა-ბაბანეურის დაცული ტერიტორიები, დონორი: შვედეთის მთავრობა (SIDA), დამტკიცდა 17.12. 2024 წელს;
- ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიების გეგმა, დონორი: CNF/GEF/UNDP, დამტკიცდა 30.12.2024 წელს;

გენერალური გეგმები

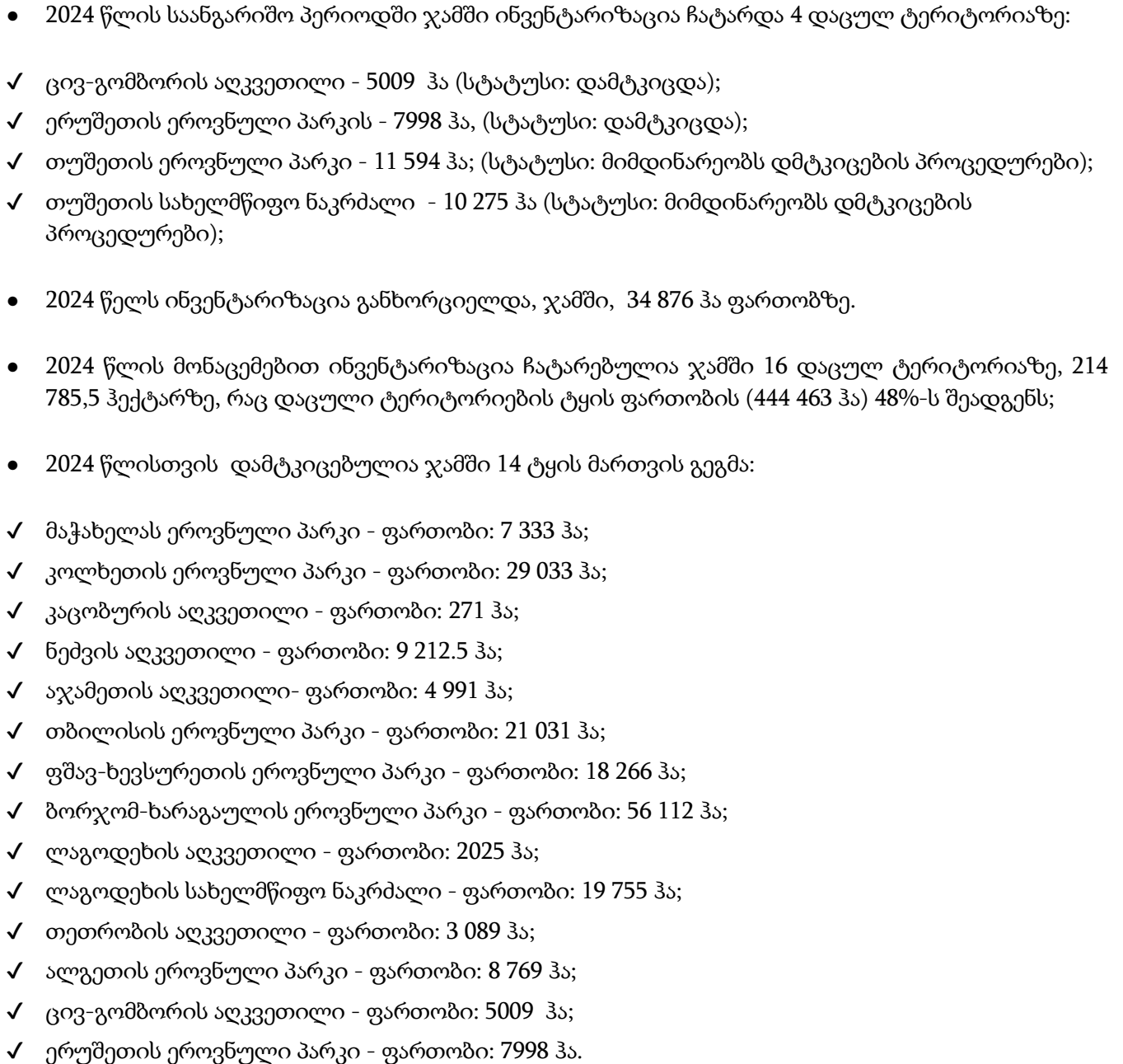
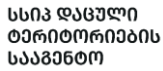
- 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში შემუშავდა ეკოტურიზმის განვითარების გენერალური გეგმა 6 დაცული ტერიტორიის ადმინისტრაციისთვის: კინტრიშის, კოლხეთის, მაჭახელას, ვაშლოვანის, აჯამეთის, მარიამჯვარის დაცული ტერიტორიები, დონორი: შვედეთის მთავრობა (SIDA).

ნარჩენების მართვის გეგმები

- 2024 წლის 17 დაცული ტერიტორიისთვის (ქობულეთი, კოლხეთი, მაჭახელა, ალგეთი, კინტრიში, იმერეთი, აჯამეთი, ყაზბეგი, ჭაჭუნა ვაშლოვანი, ჯავახეთი, ბორჯომ-ხარაგაული, თუშეთი, მარტვილი, ბაწარა-ბაბანეური, მარიამჯვარი, ერუშეთი) შემუშავდა ნარჩენების მართვის გეგმები. (დონორი: შვედეთის მთავრობა SIDA);

ბუნებრივი რესურსების მდგრადი სარგებლობა

ტყის მართვა

- 2024 წელს დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციებიდან გამოიყო 214 ტყეკაფი, მოცულობით 13388,61 მ3. ადგილობრივი მოსახლეობის ხე-ტყით უზრუნველყოფის მიზნით;

- 2024 წელს ადგილობრივ მოსახლეობაზე გაცემულია სულ: 11714,91 მ³ საშემე მერქანი. საშემე მერქანი გაიცა 13 ადმინისტრაციიდან (ალგეთი, აჯამეთი, ბორჯომ-ხარაგაული, ერუშეთი, თბილისი, კვერეთი, კოლხეთი, ლაგოდეხი, მარიამჯვარი, მაჭახელა, რაჭა, ტანა, ფშავ-ხევსურეთი).
- ადგილობრივი მოსახლეობის საშემე მერქნით უზრუნველყოფის მიზნით მოეწყო ერთი საქმიანი ეზო ნემვის ალკვეთილში.

განსაკუთრებული დანიშნულებით ტყით სპეციალური სარგებლობა

- 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში სპეციალური დანიშნულებით ტყით სარგებლობა გაიცა 48 ობიექტზე, 802 998,071 მ² ფართობზე, საკონპენსაციო თანხა შეადგენს 1 563 977.44 ლარს.

ტყის აღდგენის პროექტები

- აჯამეთის ალკვეთილის ტერიტორიაზე მიმდინარეობს “იმერული მუხის” გაშენების პროექტი, 6 ჰექტარ ფართობზე, დონორი: (BP, ელკანა).

სამოვრების მართვა

- სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებული დაცული ტერიტორიების საზღვრებში მოქცეულია ჯამში 135 675 ჰა სამოვარი. სამოვრების მართვის გეგმები მომზადებულია 8 დაცული ტერიტორიაზე არსებული სამოვრებისთვის, ჯამში 90%. იჯარა გაცემულია არსებული სამოვრების დაახლოებით 45%-ზე.

დაცული ტერიტორიების დაცვა-პატრულირება

- საანგარიშო პერიოდში დაცული ტერიტორიების სააგენტოს 24-ვე ტერიტორიულ ადმინისტრაციაში ხორციელდებოდა პატრულირება შესაბამისი სპეციფიკური ეკიპირებითა და გამართული ავტოსატრანსპორტო საშუალებებით აღჭურვილი რეინჯერების მიერ;
- SMART (სივრცითი მონიტორინგის და ანგარიშგების ხელსაწყო) - პატრულირებისა და მონიტორინგის თანამედროვე მეთოდით პატრულირება და მონიტორინგი ხორციელდება 11 დაცულ ტერიტორიაზე (ალგეთის ეროვნული პარკი, ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი, ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიები, თუშეთის დაცული ტერიტორიები, კინტრიშის დაცული ტერიტორიები, ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები, მაჭახელას ეროვნული პარკი, მტირალას ეროვნული პარკი, ფშავ-ხევსურეთის დაცული ტერიტორიები, ყაზბეგის ეროვნული პარკი,

ჯავახეთის ეროვნული პარკი) სპეციალური სმარტ-ტელეფონებით აღჭურვილი რეინჯერების მიერ.

- დაცულ ტერიტორიებზე გამოვლენილი და სამართალდამცავ ორგანოებზე გადაცემულია 232 სამართალდარღვევის ფაქტი, მათ შორის 230 ადმინისტრაციულია, 2 - სისხლის სამართლის.
- საანგარიშო პერიოდში ყველა ადმინისტრაციისთვის შესყიდულ იქნა შესაბამისი ხანძარსაწინააღმდეგო 319 ერთეული ინვენტარი (ჩანთა, წყლის რეზერვუარი, ცეცხლმაქრი და სხვა);
- 5 დაცულ ტერიტორიაზე მოეწყო 17 ერთეული დაცვის ზღუდე.
- დაცულ ტერიტორიებზე აშენდა 5 რეინჯერთა სადგური.

ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგი და კონსერვაციული პროექტები

საანგარიშო პერიოდში დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობდა:

- ქურციკის რეინტროდუქციის პროექტი ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებზე, 2024 წლის მონაცემებით 450 ქურციკია დაფიქსირებული;
- კეთილშობილი ირმის მონიტორინგი 4 დაცულ ტერიტორიაზე - ბორჯომ-ხარაგაულის, თუშეთის, ლაგოდეხის, თბილისის ეროვნულ პარკის ადმინისტრაციაში (გარდაბნის აღკვეთილი).
- კეთილშობილი ირმის რეინტროდუქციის პროექტები - ალგეთის ეროვნულ პარკში, ველური ბუნების ეროვნული სააგენტოს მიერ მიმდინარეობს ირმის რეინტროდუქციის პროექტი. პროექტის ფარგლებში დაახლოებით 55 ჰა. ფართობზე ეწყობა ვოლიერი, რომლის მშენებლობაც დასასრულის ეტაპზეა. ვოლიერში იგეგმება ირმის გაშვება, რომლებიც თავდაპირველ ეტაპზე გადმოყვანილი იქნება თბილისის ზოოლოგიური პარკიდან.
- კეთილშობილი ირმის აღდგენის კუთხით სამუშაოები მიმდინარეობს თბილისის ეროვნულ პარკში. BP-ის პროექტის ფარგლებში, მიმდინარეობს კვლევები, რომელთა განმახორციელებელია სახეობათა კონსერვაციის ცენტრი - ნაკრესი. თავდაპირველ ეტაპზე მიმდინარეობს თბილისის ეროვნული პარკის ტერიტორიის დეტალური შესწავლა, ფოტოხაფანგებით მონიტორინგი. არსებული ინფორმაციის გაანალიზების შემდგომ სემუშავდება გეგმა, რომლის მიზანიც იქნება თბილისის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე ირმის აღდგენა.
- 10 წლიანი (2020-2029 წწ.) მონიტორინგის გეგმის ფარგლებში, მიმდინარეობს 11 დაცულ ტერიტორიაზე (ალგეთი, მტირალა, ბორჯომი, კინტრიში, მაჭახელა, ვაშლოვანი, ყაზბეგი,

ლაგოდეხი, ფშავ-ხევსურეთი, თუშეთი, ჯავახეთი) ბიომრავალფეროვნების კვლევა-მონიტორინგი. აღნიშნული 10 წლიანი მონიტორინგის გეგმის ფარგლებში, დაცულ ტერიტორიებზე შეირჩა საკვანძო ინდიკატორები, რომლებზეც მიმდინარეობს მაღალი სამეცნიერო ღირებულების კვლევა-მონიტორინგი. ინდიკატორებად შეირჩა: ქურციკი, კეთილშობილი ირემი, ჯიხვი, ნიამორი, არჩვი, შველი, ფოცხვერი, მურა დათვი, კალმახი, კავკასიური სალამანდრა, ასევე ლეშიჭამია, მტაცებელი, გადამფრენი და მოზუდარი ფრინველები (ბატკანძერი, ორბი, ფასკუნჯი, შავი ყარყატი, ხოხობი, შურთხი, როჭო, გარიელი, წითელმუცელა ბოლოცეცხლა, მიგრატორი წყლის ფრინველები, მოზუდარი წყლის ფრინველები, წითელი იხვი, რუხი წერო, კოდალები); სამეცნიერო კვლევები ასევე ხორციელდება ინვაზიურ სახეობებზე, საძოვრებზე და ტყეზე;

- საანგარიშო პერიოდში სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ 9 დაცული ტერიტორიის ადმინისტრაციაში (ალგეთი, ბაწარა-ბაბანური, ბორჯომ-ხარაგაული, ლაგოდეხი, ფშავ-ხევსურეთი, ერუშეთი, ტანა, რაჭა, მარტვილი) მოხდა მდინარეების დათევზიანება ნაკადულის კალმახის ქვირითით. მდინარეებში ჯამში ჩაშვებული იქნა დაახლოებით 400000 ნაკადულის კალმახის ქვირითით.
- საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობს სამეცნიერო კვლევები სამეცნიერო სექტორისა და დონორი ორგანიზაციების მხარდაჭერით. 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე სამეცნიერო კვლევების ჩასატარებლად გაიცა 29 ნებართვა.

გარემოსდაცვითი განათლება და ცნობიერების ამაღლება

- 2024 წლის განმავლობაში დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და ტერიტორიული ადმინისტრაციების მიერ გარემოს დაცვის, დაცული ტერიტორიების, ხანძრების პრევენციის, ბუნებაში ქცევის წესების, ბიომრავალფეროვნების, ჭარბტენიანი ტერიტორიების, ეკოსისტემური სერვისების და მსგავსი თემატიკით სულ ჩატარდა 4099 ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობა, მათ შორის: 504 ლექცია-სემინარი, დაცულ ტერიტორიებზე მოეწყო 3230 ეკოტური, 44 კვირეული, 9 ეკობანაკი, ჩატარდა 20 გამწვანებისა და 55 დასუფთავების აქცია და ადგილობრივ მოსახლეობასთან/დაინტერესებულ მხარეებთან გაიმართა 179 საინფორმაციო შეხვედრა და 58 სხვა სახის აქტივობა.
- საზოგადოების გარემოსდაცვითი განათლებისა და ცნობიერების ამაღლების მიზნით, 2024 წელს ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ჩართული იყო 244 საგანმანათლებლო დაწესებულება, მათ შორის 216 სკოლა, 16 უნივერსიტეტი და 12 ბაღი.

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

- აღნიშნულ ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ძირითადად ჩართულნი იყვნენ შემდეგი სამიზნე ჯგუფები: სკოლის მოსწავლეები, სტუდენტები, პედაგოგები/ლექტორები და ადგილობრივი მოსახლეობა.
- სულ 2024 წელს ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ჩართული იყო 76482 მონაწილე, მათ შორის: 62146 მოსწავლე, 1504 სტუდენტი, 8091 პედაგოგი/ლექტორი, 3656 ადგილობრივი მოსახლე და 1085 სხვა დაინტერესებული პირი.

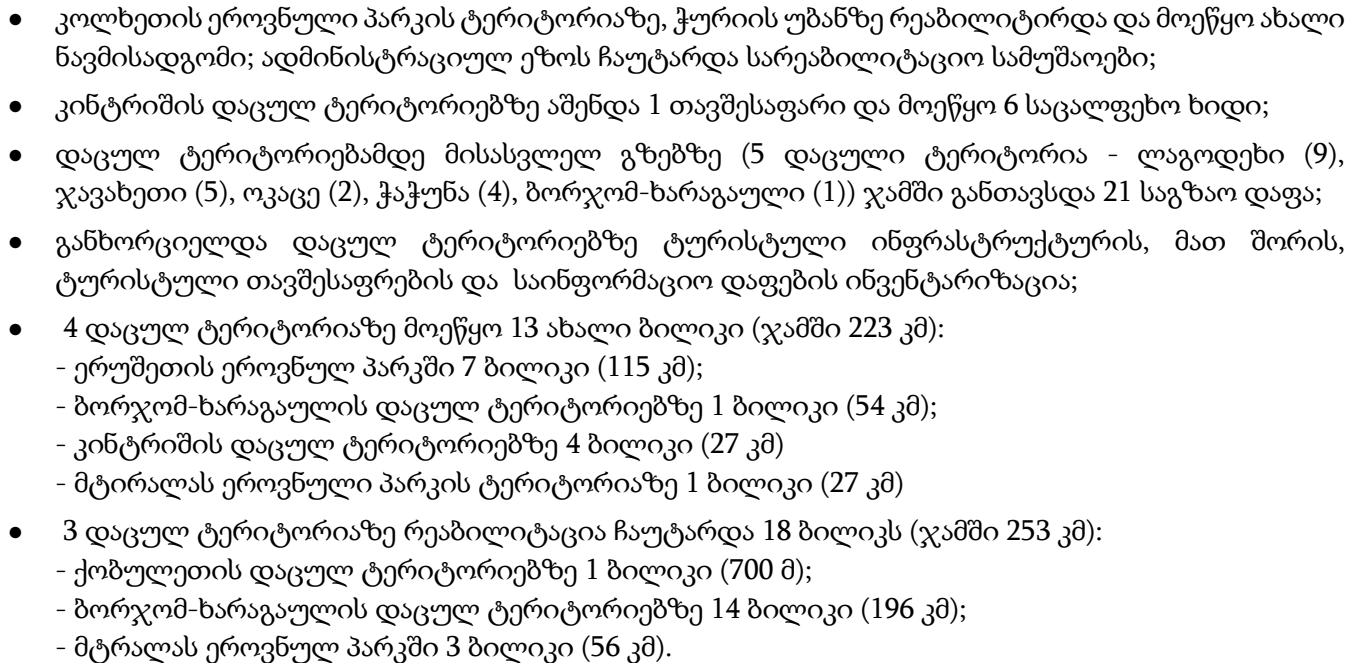
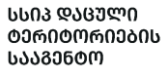

ეკოტურიზმი დაცულ ტერიტორიებზე

დასრულებული პროექტები (12 დაცულ ტერიტორიაზე):

- ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკში აშენდა 3 ტურისტული თავშესაფარი;
- ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე „ეკოსოფელი ტყეში“ ტერიტორიაზე მოეწყო 10 ტურისტული კოტეჯი;
- ოკაცეს კანიონზე რეაბილიტაცია ჩაუტარდა ტურისტულ ინფრასტრუქტურას;
- ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის შენობას ჩაუტარდა რეაბილიტაცია;
- აჯამეთის დაცულ ტერიტორიაზე განახლდა 6 ხიდი და მოეწყო 3 საპიკნიკე ფანჩატური;
- პრომეთეს მღვიმის ტურისტულ ინფრასტრუქტურას ჩაუტარდა რეაბილიტაცია;
- სათაფლიას ტურისტულ ინფრასტრუქტურას ჩაუტარდა რეაბილიტაცია;

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- თბილისის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე ტურისტული ინფრასტრუქტურის, მათ შორის 2 ვიზიტორთა ცენტრის (საბადური, ზედაზენი) და საფეხმავლო ბილიკების (160 კმ) და 3 ტურისტული თავშესაფრის მოწყობა;
- ქობულეთის დაცულ ტერიტორიებზე შშმ პირებზე ადაპტირებული ახალი ტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობა;
- თუშეთი-ფშავ-ხევსურეთი-ყაზბეგის დაცული ტერიტორიების დამაკავშირებელი ბილიკების ქსელის (127 კმ) მოწყობა, მათ შორის თუშეთის დაცულ ტერიტორიებზე ერთი ტურისტული თავშესაფრის მოწყობა, ხოლო ფშავ-ხევსურეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 6 თავშესაფრის მოწყობა;
- ჯამში 4 დაცულ ტერიტორიაზე მიმდინარეობს 290 კმ-მდე საფეხმავლო ბილიკების ქსელის და თანმდევი ტურისტულ-რეკრეაციული ინფრასტრუქტურის მოწყობა: თბილისის (160 კმ), თუშეთი-ფშავ-ხევსურეთი-ყაზბეგის დამაკავშირებელი ბილიკების (127 კმ), და თანმდევი ტურისტულ-რეკრეაციული ინფრასტრუქტურის მოწყობა;
- დაცულ ტერიტორიებზე არსებული საინფორმაციო დაფების ეტაპობრივი განახლება, მომზადდა მაჭახელას ეროვნული პარკის საინფორმაციო დაფების საბეჭდო ფაილოები;

- პრომეთეს მღვიმეში ვიზიტორთა მომსახურების ახალი სისტემის დანერგვა;
- ბირთვისის კანიონზე ტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობა;
- საინფორმაციო მასალების (რუკა-ბუკლეტები, ტრიპლეტები, თემატური ბროშურები) მომზადება;
- პრომეთეს მღვიმის საინფორმაციო/გამაფრთხილებელი/საინტერპრეტაციო დაფების მომზადება.

ვიზიტორების სტატისტიკა

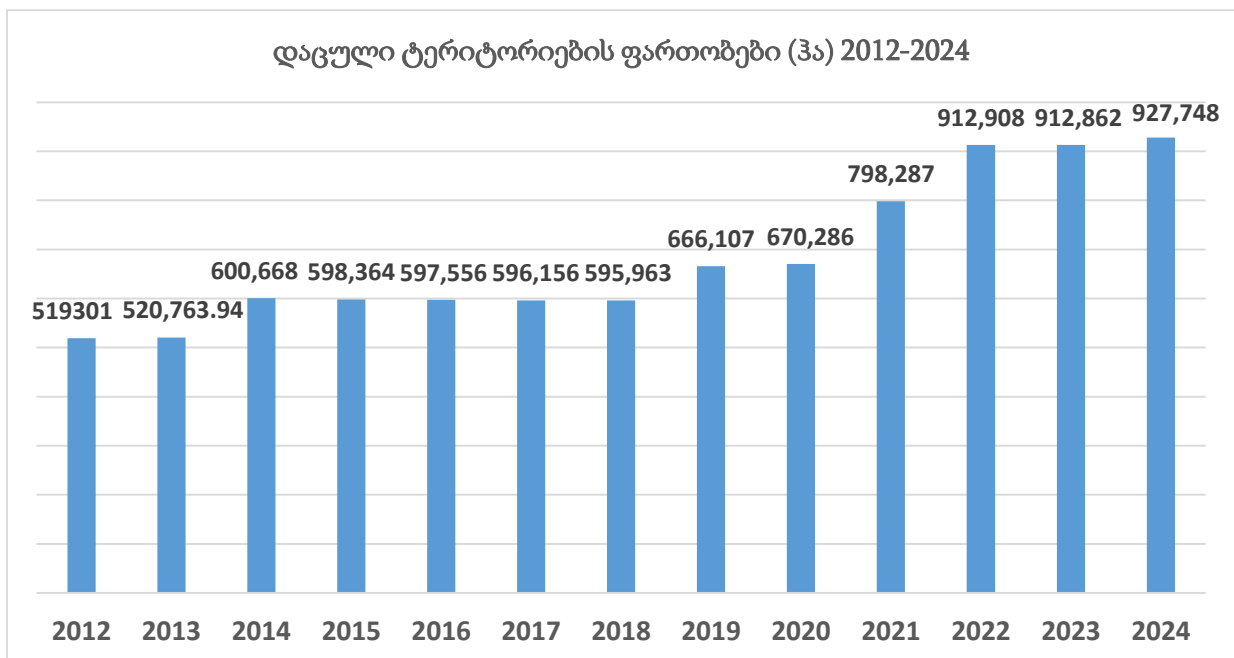
- 2024 წელს საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე დაფიქსირდა 1110885 ვიზიტორი, რაც 2023 წლის მონაცემებთან შედარებით (1078112 ვიზიტორი) 3%-ით - არის გაზრდილი.
- საანგარიშო პერიოდში ყველაზე მონახულებადი დაცული ტერიტორიებია: პრომეთეს მღვიმე - 254661 ვიზიტორი, მარტვილის კანიონი - 251488, ვიზიტორი, სათაფლია - 111624 ვიზიტორი, მტირალას ეროვნული პარკი - 100544 ვიზიტორი, წალკის კანიონი - 99928 ვიზიტორი.
- საანგარიშო პერიოდში ვიზიტორთა შორის 41% ქართველია, ხოლო 59% - უცხოელი.
- 2024 წელს ქართველი ვიზიტორების რაოდენობა (452712 ვიზიტორი) 2023 წლის მონაცემებთან შედარებით (450615 ვიზიტორი) 0.5 %-ით გაიზარდა.
- 2024 წელს უცხოელი ვიზიტორების რაოდენობა (658173 ვიზიტორი), 2023 წლის მონაცემებთან შედარებით (627 497 ვიზიტორი) 5 % - ით გაიზარდა.
- ტოპ 5 ქვეყანას ვიზიტების რაოდენობით წარმოადგენს: რუსეთი (124717 ვიზიტორი), ინდოეთი (76689 ვიზიტორი), ისრაელი (64777 ვიზიტორი), პოლონეთი (52303 ვიზიტორი), ბელარუსი (45687 ვიზიტორი).

ნაწილი II. ძირითადი მიმართულებების დეტალური პროგრესი

თავი 1. დაცული ტერიტორიების სისტემის განვითარება და მართვა

1.1. დაცული ტერიტორიების დაარსება, გაფართოება და განვითარება

- 2024 წლის მდგომარეობით საქართველოში 6 სხვადასხვა კატეგორიის 100 დაცული ტერიტორიაა, კერძოდ: 14 სახელმწიფო ნაკრძალი, 15 ეროვნული პარკი, 40 ბუნების ძეგლი, 25 აღკვეთილი, 5 დაცული ლანდშაფტი და ერთი მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორია.
- 2024 წლის მდგომარეობით დაცული ტერიტორიების ფართობი შეადგენს 927 751 ჰექტარს, რაც საქართველოს მთლიანი ტერიტორიის დაახლოებით 13,3%-ია.

დაცული ტერიტორიების ფართობების 2012-2024წწ:

- 2024 წელს საქართველოს პარლამენტმა მიიღო კანონი “გურიის ეროვნული პარკის შექმნისა და მართვის შესახებ, რომელიც 2024 წლის 1 ივლისიდან შევიდა ძალაში, ფართობი: 15310 ჰა;
- 2024 წელს დაიწყო და მიმდინარეობს მუშაობა რაჭის დაცული ტერიტორიების გაფართოებისა და განვითარების საკითხზე; განისაზღვრა რაჭის რეგიონში გეგმარებითი დაცული ტერიტორიების საზღვრები და მომზადდა შესაბამისი კანონპროექტი.

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

- საანგარშო პერიოდში დაიწყო მუშაობა სვანეთის, სამეგრელოს და ლეჩხუმის გეგმარებით დაცულ ტერიტორიებთან დაკავშირებით, განხორცილდა შეხვედრები დაინტერესებულ მხარეებთან.
- საანგარიშო პერიოდში (15.01.2024 წელს) გაიმართა დაცული ტერიტორიების საკონსულტაციო საბჭოს სხდომა - მორიგი სხდომა;

1.2. სტრატეგიული დოკუმენტების შემუშავება და დამტკიცება

- 2024 წელს დამტკიცდა 5 დაცული ტერიტორიის მენეჯმენტის გეგმა:
 - ✓ აჯამეთის აღკვეთილის მენეჯმენტის გეგმა, დონორი: შვედეთის მათავრობა (SIDA), დამტკიცდა 04.04.2024 წელს;
 - ✓ თბილისის ეროვნული პარკის მენეჯმენტის გეგმა, დონორი: UNDP, დამტკიცდა 27.06.2024 წელს.
 - ✓ მტირალას ეროვნული პარკი, დონორი: GEF/UNDP; დამტკიცდა: 03.07.2024 წელს;

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

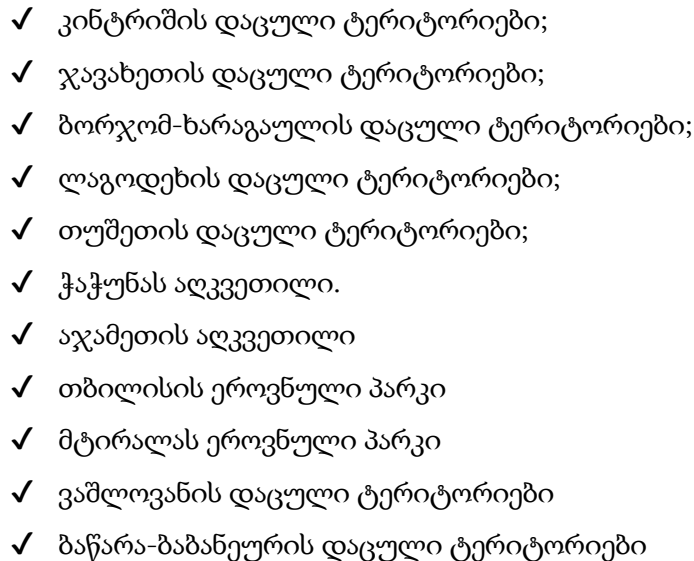
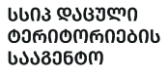

- ✓ ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიები, დონორი: GEF/UNDP; დამტკიცდა: 30.12.2024 წელს
- ✓ ბაწარა-ბაბანურის დაცული ტერიტორიები, დონორი: შვედეთის მათავრობა (SIDA); დამტკიცდა: 17.12.2024 წელს.

- 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში სსიპ დაცული ტერიტორიების მართვას დაქვემდებარებული 25 ტერიტორიული ადმინისტრაციიდან დაცული ტერიტორიების მართვას მენეჯმენტის გეგმით ახორციელებს 15 ადმინისტრაცია, ხოლო დანარჩენი იმართება დროებითი რეგულირების წესით.
- ✓ მაჭახელას ეროვნული პარკი;
- ✓ ქობულეთის დაცული ტერიტორიები;
- ✓ კოლხეთის ეროვნული პარკი;
- ✓ ალგეთის ეროვნული პარკი;

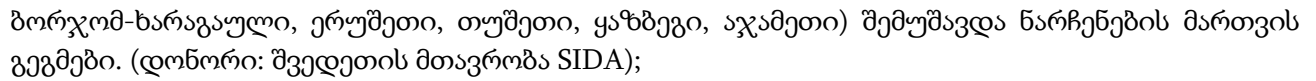
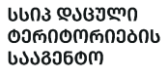
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებული დაცული ტერიტორიების საზღვრებში მოქცეულია ჯამში 135 675 ჰა საძოვარი. საძოვრების მართვის გეგმები მომზადებულია დაცულ ტერიტორიებზე არსებული საძოვრების 90%-თვის 118970 ჰა.
- საძოვრების მართვის გეგმა შემუშავებულია 8 დაცული ტერიტორიისთვის:
- ✓ ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი - სამცხე-ჯავახეთი/იმერეთი - 11 000 ჰა
- ✓ ქცია-ტაბაწყურის აღკვეთილი - სამცხე-ჯავახეთი, 18 278 ჰა;
- ✓ ჯავახეთის ეროვნული პარკი - სამცხე-ჯავახეთი, 8070 ჰა;
- ✓ ლაგოდეხის აღკვეთილი - კახეთი, 2145 ჰა;
- ✓ ვაშლოვანის ეროვნული პარკი - კახეთი, 15017 ჰა;
- ✓ ჭაჭუნას აღკვეთილი - კახეთი, 700 ჰა;
- ✓ ფშავ-ხევსურეთის ეროვნული პარკი - მცხეთა-მთიანეთი, 13453 ჰა;
- ✓ თუშეთის ეროვნული პარკი - კახეთი, 50307 ჰა;
- 2024 წლის მდგომარეობით იჯარა გაცემულია არსებული საძოვრების დაახლოებით 45%-ზე.

- 2024 წელს 17 დაცული ტერიტორიისთვის (ალგეთი, ქობულეთი, კინტრიში, მაჭახელა, კოლხეთი, ეწმლოვანი, ბაწარა-ბაბანეური, მარტვილი, იმერეთი, ჭაჭუნა, ჯავახეთი, მარიამჯვარი,

19

- 2024 წლის მდგომარეობით, ნარჩენების მართვის გეგმა შემუშავებულია 21 დაცული ტერიტორიის ადმინისტრაციისთვის:
- ✓ ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ნარჩენების მართვის გეგმა, დონორი: USAID, CENN;
- ✓ თბილისის ეროვნული პარკის ნარჩენების მართვის გეგმა, დონორი: USAID, CENN;
- ✓ მტირალას ეროვნული პარკის ნარჩენების მართვის გეგმა, დონორი: USAID, CENN;
- ✓ ფშავ-ხევსურეთის დაცული ტერიტორიების ნარჩენების მართვის გეგმა, დონორი: ჩეხეთის განვითარების სააგენტო, კარიტასი;
- ✓ ალგეთის ეროვნული პარკის ნარჩენების მართვის გეგმა, დონორი: SIDA
- ✓ ქობულეთის დაცული ტერიტორიების ნარჩენების მართვის გეგმა, დონორი : SIDA
- ✓ კინტრიშის დაცული ტერიტორიების ნარჩენების მართვის გეგმა, დონორი : SIDA
- ✓ მაჭახელას დაცული ტერიტორიების ნარჩენების მართვის გეგმა, დონორი : SIDA
- ✓ კოლხეთის ეროვნული პარკის ნარჩენების მართვის გეგმა, დონორი : SIDA
- ✓ ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიების ნარჩენების მართვის გეგმა, დონორი : SIDA
- ✓ ბაწარა-ბაბანეურის დაცული ტერიტორიების ნარჩენების მართვის გეგმა, დონორი : SIDA
- ✓ მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლების დაცული ტერიტორიების ნარჩენების მართვის გეგმა, დონორი : SIDA
- ✓ იმერეთის დაცული ტერიტორიების ნარჩენების მართვის გეგმა, დონორი: SIDA
- ✓ ჭაჭუნას დაცული ტერიტორიების ნარჩენების მართვის გეგმა, დონორი: SIDA
- ✓ ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების ნარჩენების მართვის გეგმა, დონორი: SIDA
- ✓ მარიამჯვრის დაცული ტერიტორიების ნარჩენების მართვის გეგმა, დონორი: SIDA
- ✓ ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ნარჩენების მართვის გეგმა, დონორი: SIDA
- ✓ ერუშეთის დაცული ტერიტორიების ნარჩენების მართვის გეგმა, დონორი: SIDA
- ✓ თუშეთის დაცული ტერიტორიების ნარჩენების მართვის გეგმა, დონორი: SIDA
- ✓ ყაზბეგის ეროვნული პარკის ნარჩენების მართვის გეგმა, დონორი: SIDA
- ✓ აჯამეთის დაცული ტერიტორიების ნარჩენების მართვის გეგმა, დონორი: SIDA

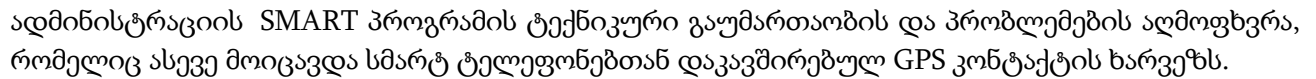
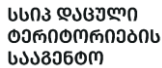

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

- პატრულირებისა და მონიტორინგის თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვა - SMART პატრულირება - დაცული ტერიტორიების დაცვა-მონიტორინგის გაუმჯობესების მიზნით, დაცულ ტერიტორიებზე დაინერგა SMART პატრულირების სისტემია, რომელიც ხორციელდებოდა გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF), გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) და კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) ფინანსური მხარდაჭერით, “დაცული ტერიტორიების სისტემის ფინანსური მდგრადობის უზრუნველყოფა” პროექტის ფარგლებში.. ინიციატივის პარტნიორია ასევე ფონდი Global Conservation.
- SMART არის მოქნილი (ჰკვიანი) პროგრამა - ტექნოლოგიური ინსტრუმენტების კომპლექტი, სერვისის ნაკრები, რომლის მიზანია დაცული ტერიტორიების ეფექტური მართვა შესაძლებლობების განვითარების გზით და მონიტორინგის ინსტრუმენტების, საუკეთესო პრაქტიკის და სტანდარტების დანერგვით.
- 2023 წლის განმავლობაში CNF-თან და დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციების, როგორც დირექტორებთან, ასევე SMART ოფიცრებთან აქტიური სამუშაო შეხვედრების საფუძველზე განისაზღვრა სამოქმედო გეგმა, რომლის ძირითადი მიზანი იყო თითოეული

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

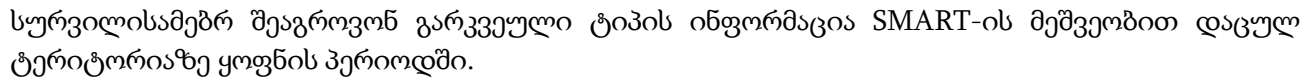
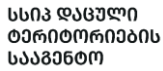
- SMART (სივრცითი მონიტორინგის და ანგარიშგების ხელსაწყო) - პატრულირებისა და მონიტორინგის თანამედროვე მეთოდით პატრულირება და მონიტორინგი ხორციელდება 11 დაცულ ტერიტორიაზე (ალგეთის ეროვნული პარკი, ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი,

მანძილი (კმ)	პიროვნება - საათები ველზე (სთ)	კაცდღერეინჯერების საერთო რაოდენობა
543404	193020	28855
		259

ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიები, თუშეთის დაცული ტერიტორიები, კინტრიშის დაცული ტერიტორიები, ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები, მაჭახელას ეროვნული პარკი, მტირალას ეროვნული პარკი, ფშავ-ხევსურეთის დაცული ტერიტორიები, ყაზბეგის ეროვნული პარკი, ჯავახეთის ეროვნული პარკი) სპეციალური სმარტ-ტელეფონებით აღჭურვილი რეინჯერების მიერ.

- 2024 წელს SMART Partnership-თან თანამშრომლობით დაინერგა SMART Connect ღრუბლოვანი სერვისები და მოხდა 11 ადმინისტრაციის კონსერვაციის არელების სერვერზე ატვირთვა და სისტემატიზაცია. ასევე აპლიკაციის 6.5 ვერსიიდან 7.5 ვერსიაზე გადართვა, რის საფუძველზეც ჩატარდა აქტიური ტრენინგები თორმეტივე ადმინისტრაციის SMART ოფიცებთან. შემუშავდა რეპორტების სრულიად ახალი ვერსია. მიმდინარე წლის განმავლობაში CNF-თან თანამშრომლობით დაიგეგმა და განხორციელა სამუშაო შეხვედრები ადმინისტრაციებთან, ჩატარებული სამუშაოების შეჯამების და სამომავლო გეგმების განსაზღვრის მიზნით. ასევე CNF-ის და დაცული ტერიტორიების სააგენტოს მხრიდან შეირჩა სმარტფონების ახალი მოდელები, რომლითაც მოხდა ძველი, მწყობრიდან გამოსული სმარტფონების ჩანაცვლება.
- 2024 წლის განმავლობაში დაცული ტერიტორიის სააგენტოს, მაჭახელას ეროვნული პარკის და კავკასიის ბუნების ფონდის წარმომადგენლებმა მონაწილეობა მიიღეს პირველ SMART Partnership-ის მიერ ჩატარებულ საერთაშორისო კონგრესში სადაც 60-მდე ქვეყანა იღებდა მონაწილეობას. კონფერენციის ფარგლებში გაკეთდა პრეზენტაცია საქართველოში SMART პროგრამის დანერგვა, განვითარების შესახებ. ასევე განისაზღვრა სამომავლო გეგმები პროგრამის ფუნქციონალის გაუმჯობესების მიზნით.
- კავკასიის ბუნების ფონდის და Artio Conservation-ის მხარდაჭერით საანგარიშო პერიოდში ჩატარდა დაცული ტერიტორიების მენეჯერების ტრენინგი SMART-ის კუთხით. მომზადდა მონაცემთა მედელები, კონფიგურირებული მოდელები პატრულირების პაკეტები თავისი QR კოდებით „SMART Collect“-სთვის, რისი საშუალებითაც ვიზიტორებს ექნებათ შესაძლებლობა

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ვიზუალურად ნანახი	კვალი/ექსკრემენტი	ლემი
3906	9874	17

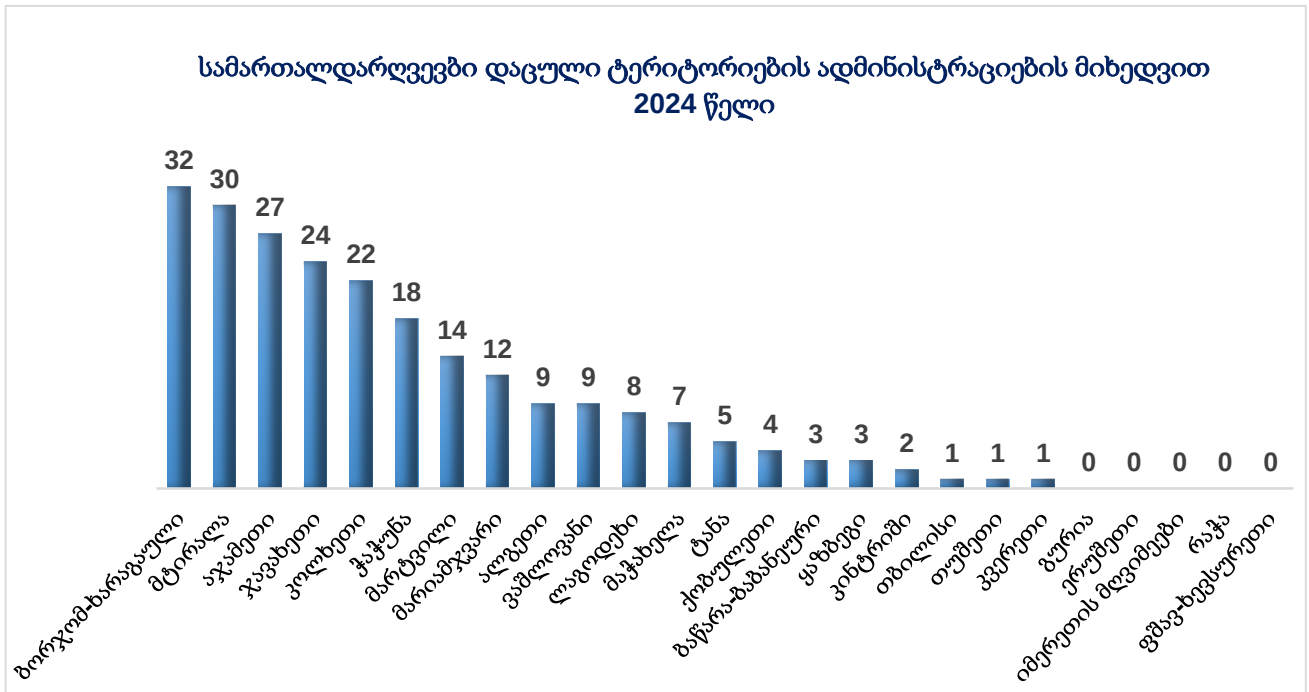
24

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

- 232 სამართალ დარღვევიდან ყველაზე მეტი - სამართალდარღვევის 32 შემთხვევა დაფიქსირდა ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე, 30 ფაქტი - მტირალას ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე, 27 ფაქტი - აჯამეთის აღკვეთილის ტერიტორიაზე.
- უკანონო ქმედებები არ გამოვლენილა იმერეთის მღვიმეების, ერუშეთის, გურიის, რაჭის და ფშავ-ხევსურეთის დაცულ ტერიტორიებზე.

- 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში დაცულ ტერიტორიებზე გამოვლენილ სამართალდარღვევის ფაქტებს შორის გვხვდება:

სამართალდარღვევის ტიპი	ფაქტი
უკანონო ძოვება	85
იარაღით უკანონო გადაადგილება	45
რეჟიმის დარღვევა	40
თევზსაჭერი საშუალებებით უკანონო გადაადგილება	24
უკანონო თევზაობა	13
ხის უკანონო ჭრა	11
უკანონო ნადირობა	5

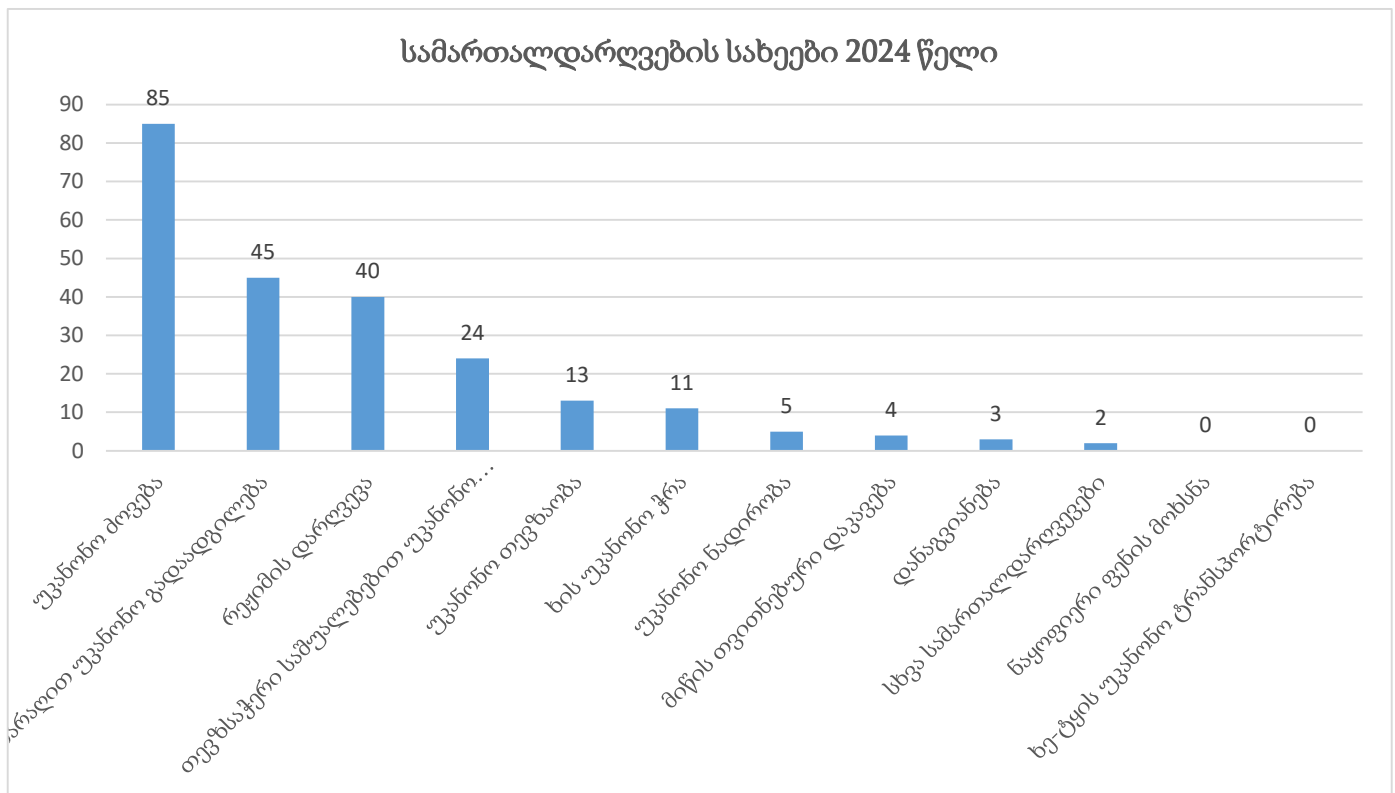
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

მიწის თვითნებური დაკავება	4
დანაგვიანება	3
სხვა სამართალდარღვევები	2
ნაყოფიერი ფენის მოხსნა	0
ხე-ტყის უკანონო ტრანსპორტირება	0
სულ	232

ცხრილი: სამართალდარღვევის სახეები 2024 წელი

2024 წლის მონაცემებით, სამართალდარღვევების სახეები ადმინისტრაციების მიხედვით მოცემულია წარმოდგენილ ცხრილში:

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

თემატიკური ჯგუფი	მთლიანი რაოდენობა	მთლიანი რაოდენობა	მთლიანი რაოდენობა	მთლიანი რაოდენობა	მთლიანი რაოდენობა	მთლიანი რაოდენობა	მთლიანი რაოდენობა	მთლიანი რაოდენობა	მთლიანი რაოდენობა	მთლიანი რაოდენობა	მთლიანი რაოდენობა	მთლიანი რაოდენობა	მთლიანი რაოდენობა	მთლიანი რაოდენობა
მთლიანი რაოდენობა	32	4	3		4	3					18			
მთლიანი რაოდენობა	30				7	16	5							2
მთლიანი რაოდენობა	27	1					4	1	2		19			
მთლიანი რაოდენობა	24		1	6			10		1		6			
მთლიანი რაოდენობა	22				1	11	10							
მთლიანი რაოდენობა	18						2		1		15			
მთლიანი რაოდენობა	14		1	4	7		2							
მთლიანი რაოდენობა	12	1				1					9			
მთლიანი რაოდენობა	9	2			3	1		1			2			
მთლიანი რაოდენობა	9						3				6			
მთლიანი რაოდენობა	8					2		1			5			
მთლიანი რაოდენობა	7				2	3	2							
მთლიანი რაოდენობა	5	1				3	1							
მთლიანი რაოდენობა	4	1				3								
მთლიანი რაოდენობა	3					2					1			
მთლიანი რაოდენობა	3										3			
მთლიანი რაოდენობა	2			2										
მთლიანი რაოდენობა	1										1			
მთლიანი რაოდენობა	1	1												
მთლიანი რაოდენობა	1			1										
მთლიანი რაოდენობა	0													
მთლიანი რაოდენობა	0													
მთლიანი რაოდენობა	0													
მთლიანი რაოდენობა	0													
მთლიანი რაოდენობა	0													

მთლიანი რაოდენობა	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
მთლიანი რაოდენობა	147	86	38	30	24	18	21	11
მთლიანი რაოდენობა	23	17	14	5	9	11	4	5
მთლიანი რაოდენობა	19	22	25	63	16	4	11	13
მთლიანი რაოდენობა	9	6	6	13	24	24	33	24
მთლიანი რაოდენობა	58	41	62	41	71	20	50	45
მთლიანი რაოდენობა	58	41	62	41	42	34	52	40
მთლიანი რაოდენობა	13	10	16	8	9	2	4	3
მთლიანი რაოდენობა		9	3	3	29	33	11	4
მთლიანი რაოდენობა								0
მთლიანი რაოდენობა								0
მთლიანი რაოდენობა	81	78	109	119	151	120	137	85
მთლიანი რაოდენობა								2

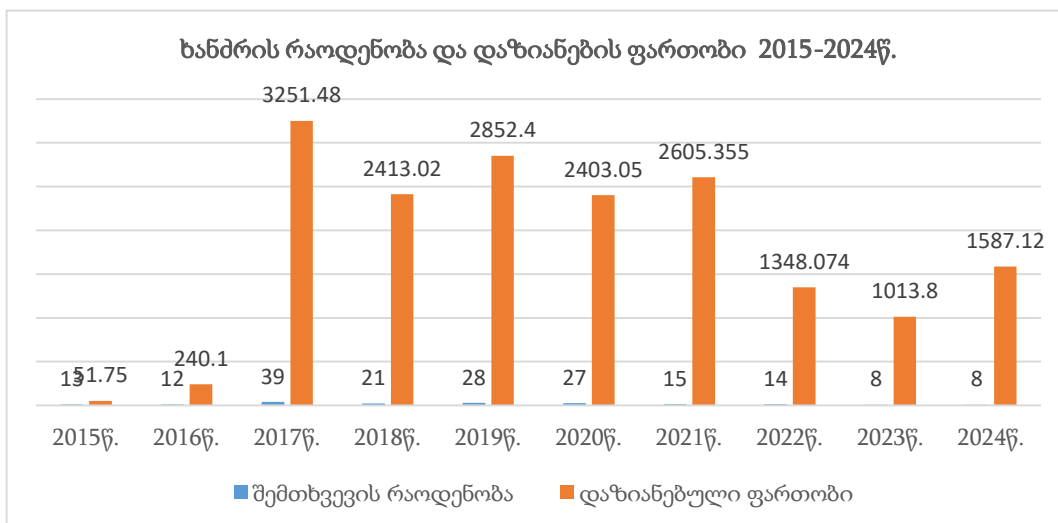
გასული წლების სტატისტიკა უკანონო ქმედების ტიპისა და რაოდენობის მიხედვით

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

თავი 3. ხანძრებით, მავნებლებით, დაავადებებით და სხვა ბუნებრივი ფაქტორები

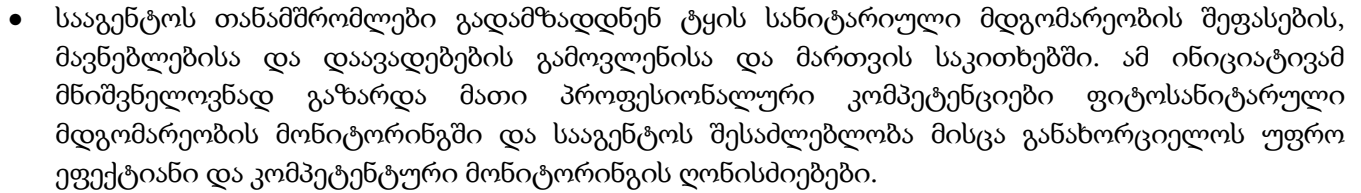
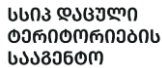
3.1. ხანძარსაწინააღმდეგო ღონისძიებები და სამაშველო საქმე

- 2024 წლის სამოქმედო გეგმის მიხედვით, განხორციელდა ხანძარსაწინააღმდეგო ტექნიკური აღჭურვილობისა და სახანძრო ინვენტარის შემოწმება, უბნის უფროს რეინჯერებს მიეცათ მითითებები ხანძარსაშიშ ტერიტორიებზე პატრულირების გაძლიერების მიზნით. გამოცდილმა რეინჯერებმა ხანძარსაწინააღმდეგო ზოგადი ინსტრუქტაჟი ჩაუტარეს რეინჯერებს ინდივიდუალურად.
- საანგარიშო პერიოდში ყველა ადმინისტრაციისთვის შესყიდულ იქნა შესაბამისი ხანძარსაწინააღმდეგო ინვენტარი, კერძოდ, ჯამში: 319 ერთეული ინვენტარი (ბარი 74, თოხი 77, ფოცხი - 29, ნაჯახი - 86, ბენზოხერხები - 18, სახანძრო სტენდები - 19, ცეცხლმაქრები - 16, სახანძრო ჩანთა - 92).
- 5 დაცულ ტერიტორიებზე მოეწყო 17 ერთეული დაცვის ზღუდე (ხერგილი), აშენდა 5 რეინჯერთა სადგური.
- 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში დაფიქსირდა ხანძრების 8 შემთხვევა საერთო ფართობით 1587,12 ჰა, აქედან:
 - ✓ 4 - კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე მოცულობით 1550 ჰა, დაიწვა ბალახოვანი საფარი,
 - ✓ 1 - თბილისის ეროვნულ პარკში მოცულობით 0,12 ჰა, დაიწვა ბალახოვანი საფარი,
 - ✓ 1 - ქობულეთის დაცულ ტერიტორიაზე მოცულობით 35 ჰა, დაიწვა ბალახოვანი საფარი,
 - ✓ 1 - კვერეთის აღკვეთილში მოცულობით 1 ჰა, დაიწვა ბუჩქოვანი და ბალახოვანის საფარი,
 - ✓ 1 - ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე მოცულობით 1 ჰა.

3.2. მავნებლებით, დაავადებებით და სხვა ბუნებრივი ფაქტორებით გამოწვეული რისკების მართვა

- 2024 წლის განმავლობაში შესწავლილ იქნა დაცული ტერიტორიების სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებული სახელმწიფო ტყის ფიტოსანიტარული მდგომარეობა. აღნიშნული პროცესი მიზნად ისახავდა ტყეების სანიტარული მდგომარეობის ანალიზსა და გაუმჯობესებას, მავნებლების გავრცელების პრევენციას. დამატებითი კვლევები განხორციელდა ალგეთისა და ვაშლოვანის ეროვნულ პარკებში.
- ჩატარებული იქნა არსებული მონაცემების ანალიზი, გამოყენებულ იქნა ადმინისტრაციების მიერ მომზადებული ანგარიშები. ანალიზის ფარგლებში შესაძლებელი გახდა ტყეების სანიტარული მდგომარეობის მავნებლებისა და დაავადებების იდენტიფიკაცია, რამაც მოგვცა შესაძლებლობა, რომ მომავალში განხორციელებულიყო უფრო ზუსტი და ეფექტიანი ღონისძიებები. ანალიზმა ასევე წარმოაჩინა მიმდინარე აქტივობების სუსტი და ძლიერი მხარეები და უზრუნველყო სამომავლო ნაბიჯების უფრო მიზნობრივი დაგეგმვა.
- 2024 წლის საველე კვლევების დაწყებამდე, დაცული ტერიტორიების სააგენტოს თანამშრომლებისთვის ჩატარდა ინტენსიური ტრენინგი, რომლის მიზანი იყო ფიტოსანიტარული შეფასების, ტყის პათოლოგიების მონიტორინგის და მავნებლების კონტროლის სისტემების შესახებ ცოდნის გაღრმავება. ტრენინგის ფარგლებში მონაწილეებმა მიიღეს დეტალური ინფორმაცია ფიტოსანიტარული მონიტორინგის თანამედროვე მეთოდებზე, რომელიც მოიცავს ფიტოპათოლოგიური პროცესების აღრიცხვასა და ანალიზს, ტყის მავნებელ-დაავადებების დროულ აღმოჩენასა და პრევენციულ ღონისძიებებს.

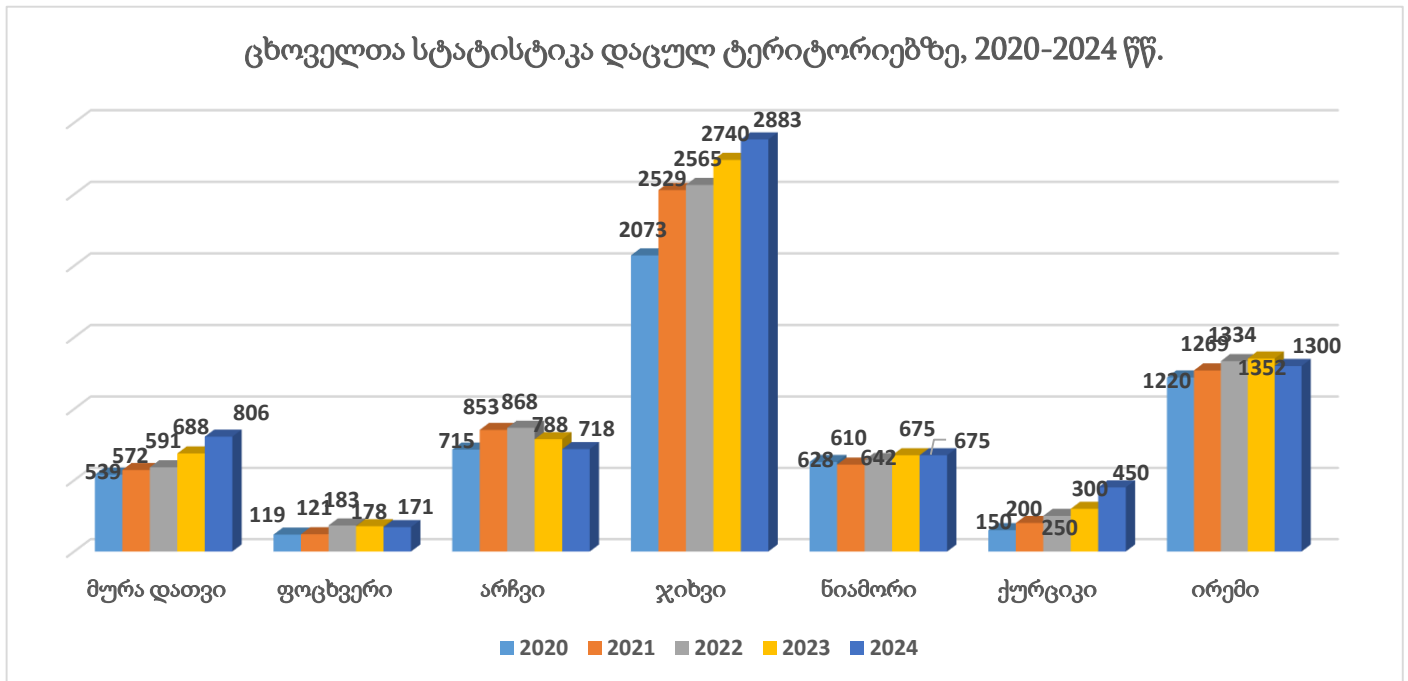
- სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ დაცულ ტერიტორიებზე, სისტამატურად მიმდინარეობს კვლევა-მონიტორინგი როგორც შიდა რესურსებით, ასევე გარე ექსპერტების და მკვლევართა ჯგუფების მიერ.
- შიდა რესურსებით განხორციელებულ მონიტორინგის პროცესში უმეტეს შემთხვევებში გამოყენებულია ფოტოხაფანგები.
- ფოტოხაფანგებიდან მიღებული ინფორმაცია ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს მასალას წარმოადგენს მონიტორინგის კუთხით.
- გარდა ფოტოხაფანგებისა კვლევა-მონიტორინგის პროცესში გამოიყენება SMART (სივრცითი მონიტორინგის და ანგარიშების ხელსაწყო) პროგრამაში ჩართული სმარტფონები, მათი დახმარებითაც ველზე გროვდება სხვადასხვა ინფორმაცია, მათ შორის ბიომრავალფეროვნების შესახებ.
- ბიომრავალფეროვნების კვლევა-მონიტორინგის პროცესში, 2024 წლიდან ადმინისტრაციები იყენებენ თერმულ დრონებს.

- საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე გვხვდება როგორც ეროვნული, ასევე გლობალური მნიშვნელობის ბიომრავალფეროვნება, მათ შორისაა წითელი ნუსხის, ენდემური, გადაშენების პირას მისული, მოწყვლადი და რელიქტური სახეობები.
- დაცულ ტერიტორიებზე ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგს ახორციელებენ ბენერივი რესურსების სპეციალისტები და რეინჯერები.
- რეინჯერების მიერ ველზე მოპოვებული ინფორმაციების საფუძველზე შექმნილია მონაცემთა ბაზები, რომელებიც ივსება ადმინისტრაციების მიერ და შემდგომში სააგენტოში ხდება მათი გაანალიზება.

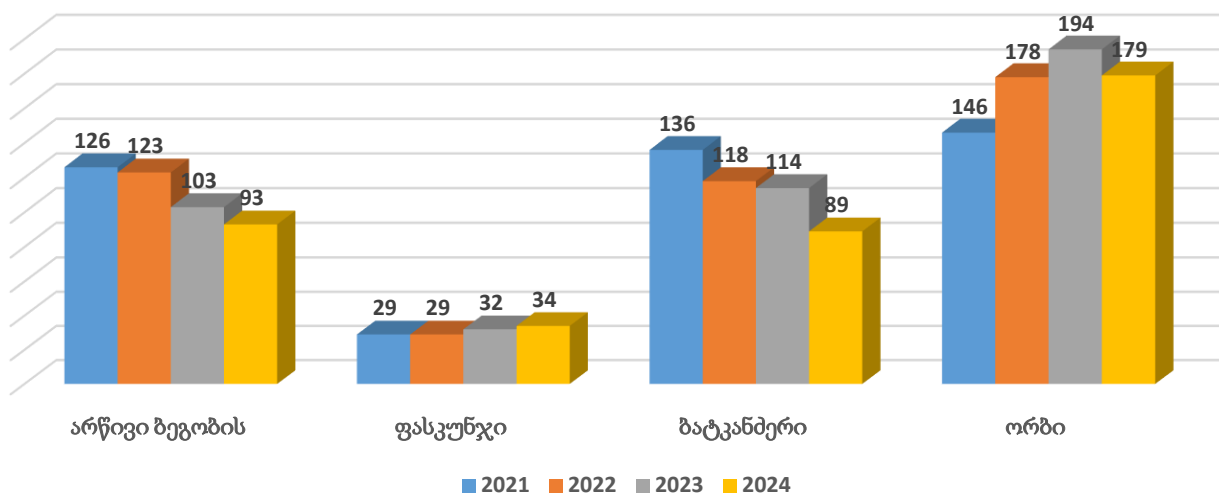
- მსხვილი ძუძუმწოვრების მონიტორინგი სხვადასხვა მეთოდით მიმდინარეობს, მათ შორის, დაკვირვებით, ფოტოხაფანგებით, დრონით, ასევე, შეწყვილების პერიოდში (მაგ, ირმის მყვირალობა). აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ქვემოთ წარმოდგენილი მსხვილი ძუძუმწოვრების და ფრინველების სტატისტიკა გარკვეულწილად ასახავს პოპულაციების არსებულ რიცხოვნობას, მაგრამ განხორციელებული აღწერების ტიპიდან გამომდინარე, იძლევა გარკვეულ ცდომილებას. ყოველწლიურად მიმდინარეობს მუშაობა ბიომონიტორინგის მეთოდების გაუმჯობესებაზე, რათა მიღებულ სტატისტიკურ მონაცემებში ცდომილება მინიმუმამდე იყოს დაყვანილი და ინფორმაცია იყოს მეტად სარწმუნო სამეცნიერო თვალსაზრისით.

კვალზე დაკვირვების შედეგად მიღებული მონაცემების საფუძველზე, ძირითადი სახეობების ინდივიდების რაოდენობის (დაახლოებით) დინამიკა 2020- 2024 წლებში

ფრინველთა ძირითადი სახეობების ინდივიდების რაოდენობის (დაახლოებით) დინამიკა 2021- 2024 წლებში

ფრინველთა სტატისტიკა დაცულ ტერიტორიებზე, 2021-2024 წწ.

4.2. კონსერვაციული პროექტები

- 10 წლიანი (2020-2029 წწ.) მონიტორინგის გეგმის ფარგლებში, მიმდინარეობს 11 დაცულ ტერიტორიაზე (ალგეთი, მტირალა, ბორჯომი, კინტრიში, მაჭახელა, ვაშლოვანი, ყაზბეგი, ლაგოდეხი, ფშავ-ხევსურეთი, თუშეთი, ჯავახეთი) ბიომრავალფეროვნების კვლევა-მონიტორინგი. დონორი CNF;
- აღნიშნული 10 წლიანი მონიტორინგის გეგმის ფარგლებში, დაცულ ტერიტორიებზე შეირჩა საკვანძო ინდიკატორები, რომლებზეც მიმდინარეობს მაღალი სამეცნიერო ღირებულების კვლევა-მონიტორინგი. ინდიკატორებად შეირჩა: ქურციკი, კეთილშობილი ირემი, ჯიხვი, ნიამორი, არჩვი, შველი, ფოცხვერი, მურა დათვი, კალმახი, კავკასიური სალამანდრა, ასევე ლემიჭამია, მტაცებელი, გადამფრენი და მოზუდარი ფრინველები (ბატკანძერი, ორბი, ფასკუნჯი, შავი ყარყატი, ხოხობი, შურთხი, როჭო, გარიელი, წითელმუცელა ბოლოცეცხლა, მიგრატორი წყლის ფრინველები, მოზუდარი წყლის ფრინველები, წითელი იხვი, რუხი წერო, კოდალები);
- სამეცნიერო კვლევები ასევე ხორციელდება ინვაზიურ სახეობებზე, სამოვრებზე და ტყეზე;
- ქურციკის რეინტროდუქციის პროექტი ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებზე - 2024 წელს სამუხის ველზე ლიკლიკების მეათე თაობა დაიბადა. ქურციკების ჯგუფებში ახალშობილი ლიკლიკების სიმრავლე წარმატებული რეპროდუქციის მაჩვენებელია.

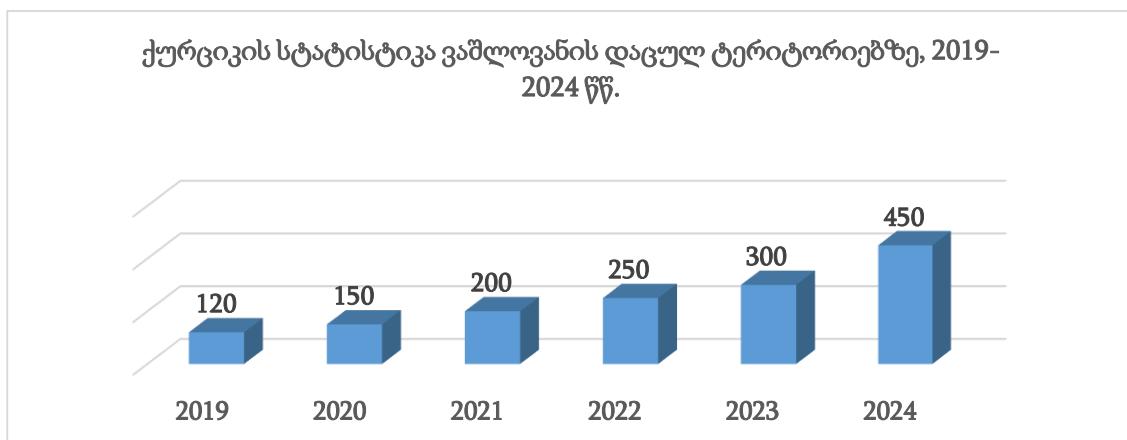

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

ქურციკი *Gazella subgutturosa*

- საქართველოში ქურციკების აღდგენის პროგრამა 2013 წლიდან წარმატებით მიმდინარეობს, რასაც ყოველწლიურად პოპულაციის სტაბილური ზრდა ადასტურებს.
- ბუნების დაცვის მსოფლიო ფონდი (WWF) გასული საუკუნის 60-იან წლებში საქართველოში გადაშენებული ქურციკების აღდგენის პროგრამას აზერბაიჯანის მტავრობასა და დაცული ტერიტორიების სააგენტოსთან მჭიდრო თანამშრომლობით ახორციელებს. პროექტის ფინანსურ მხარდაჭერას უზრუნველყოფს WWF-გერმანია და WWF-ავსტრია.
- 2024 წელს წინასწარი მონაცემებით, სამუხის ველზე ქურციკების მეათე თაობის დაბადების შემდეგ, პოპულაციის რიცხოვნობამ 450 ინდივიდს გადააჭარბა.

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

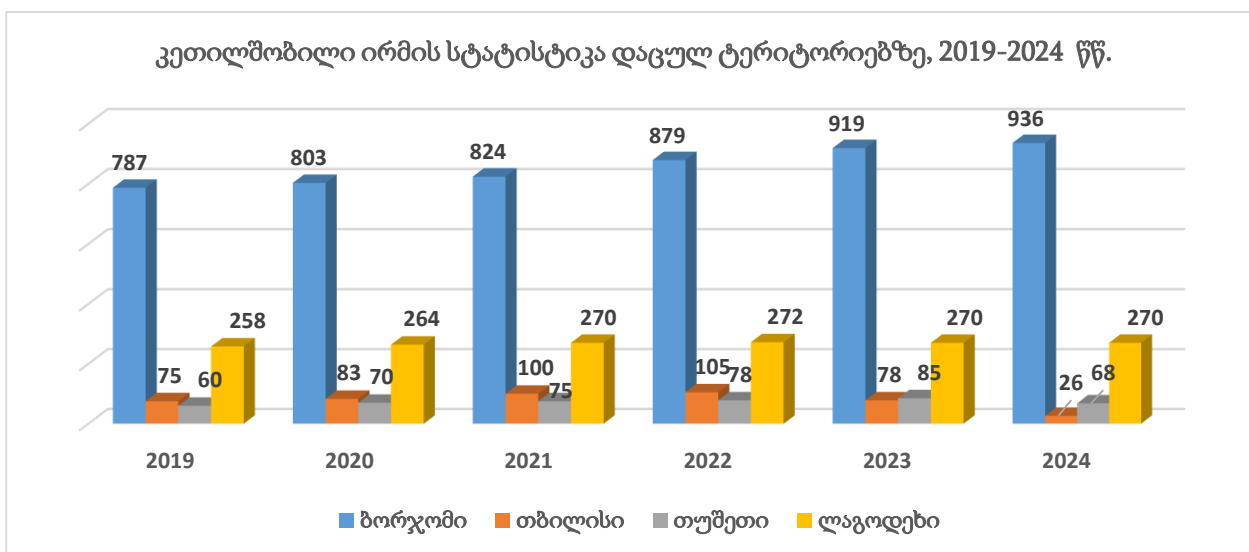
სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

- კეთილშობილი ირმის მონიტორინგი მიმდინარეობს 4 დაცულ ტერიტორიაზე - ბორჯომ-ხარაგაულის, თუშეთის, ლაგოდეხის, თბილისის ეროვნულ პარკში (გარდაბნის აღკვეთილი).

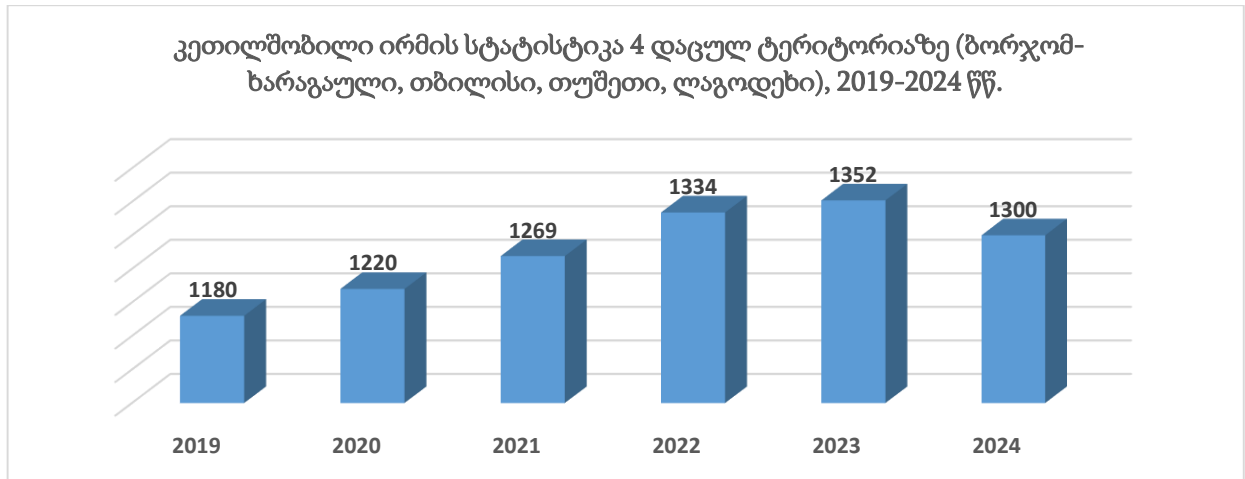

კეთილშობილი ირემი *Cervus elaphus*

- 2024 წლის მდგომარეობით ოთხივე დაცულ ტერიტორიაზე დაფიქსირდა ჯამში 1300-მდე ირემი.

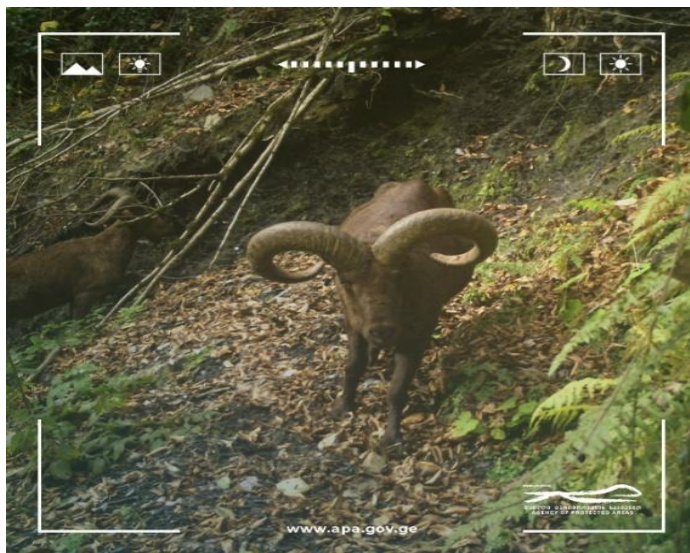
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- კეთილშობილი ირმის რეინტროდუქციის პროექტები დაგეგმილია ალგეთის ეროვნულ პარკში, ველური ბუნების ეროვნული სააგენტოს მიერ მიმდინარეობს ირმის რეინტროდუქციის პროექტი. პროექტის ფარგლებში დაახლოებით 55 ჰა. ფართობზე ეწყობა ვოლიერი. ვოლიერში იგეგმება ირმის გაშვება, რომლებიც თავდაპირველ ეტაპზე გადმოყვანილი იქნება თბილისის ზოოლოგიური პარკიდან.
- კეთილშობილი ირმის აღდგენის კუთხით სამუშაოები მიმდინარეობს თბილისის ეროვნულ პარკში. BP-ის პროექტის ფარგლებში, მიმდინარეობს კვლევები, რომელთა განმახორციელებელია სახეობათა კონსერვაციის ცენტრი - ნაკრესი. თავდაპირველ ეტაპზე მიმდინარეობს თბილისის ეროვნული პარკის ტერიტორიის დეტალური შესწავლა, ფოტოხაფანგებით მონიტორინგი. არსებული ინფორმაციის გაანალიზების შემდგომ შემუშავდება გეგმა, რომლის მიზანიც იქნება თბილისის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე ირმის აღდგენა.
- **ჯიხვის მონიტორინგი** ხორციელდება 4 დაცულ ტერიტორიაზე (თუშეთი, ლაგოდეხი, ყაზბეგი, ფშავ-ხევსურეთი).

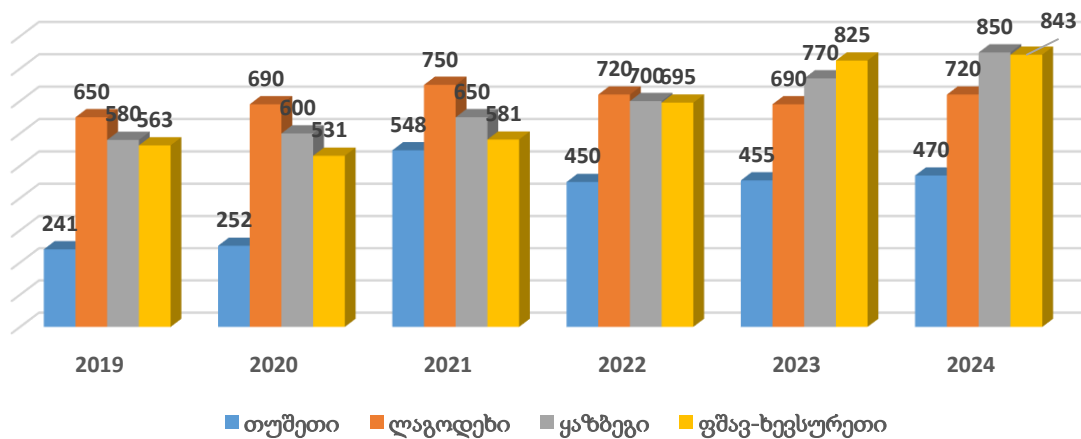

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

აღმოსავლეთ კავკასიური ჯიხვი *Capra cylindricornis*

ჯიხვის სტატისტიკა 4 დაცულ ტერიტორიაზე (თუშეთი, ლაგოდეხი, ყაზბეგი, ფშავ-ხევსურეთი), 2019-2024 წწ.

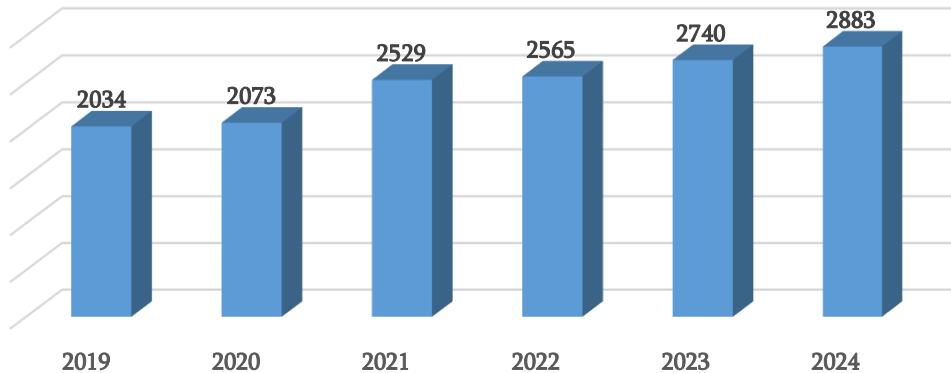

- 2024 წლის მდგომარეობით ოთხივე დაცულ ტერიტორიაზე დაფიქსირდა ჯამში 2883 ჯიხვი.

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ჯიხვის სტატისტიკა 4 დაცულ ტერიტორიაზე (თუშეთი, ლაგოდეხი, ყაზბეგი, ფშავ-ხევსურეთი), 2019-2024 წწ.

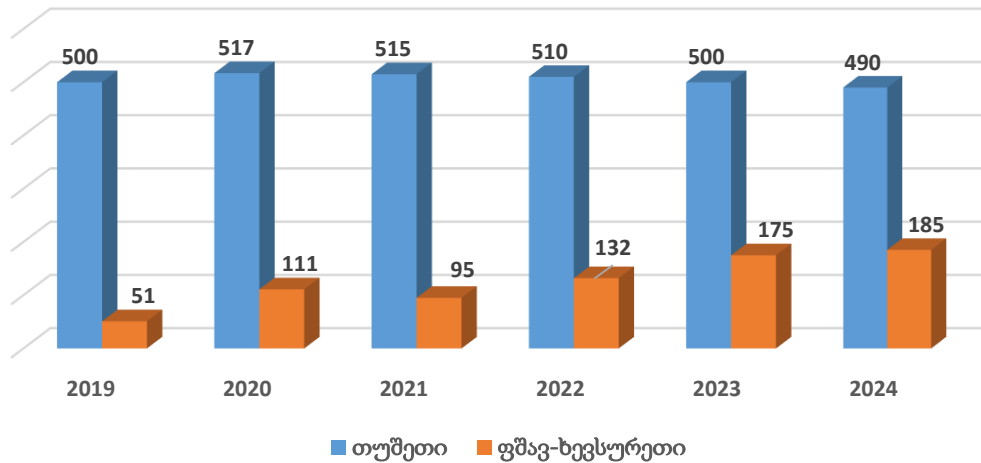
- 2018 წლიდან, პირველად კავკასიაში დაიწყო და დღემდე მიმდინარეობს აღმოსავლეთ-კავკასიური ჯიხვის ტრანსსასაზღვრო ტელემეტრიული მონიტორინგი ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე და ზაქათალას აღკვეთილში. Donori: INDP/GEF/CNF, განმახორციელებელი NACRES. 2024 წლის მდგომარეობით ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე დაფიქსირდა ჯიხვის დაახლოებით 720-მდე ინდივიდი.
- წიაგორის მონიტორინგი მიმდინარეობს ორ დაცულ ტერიტორიაზე - თუშეთის დაცულ ტერიტორიასა და ფშავ-ხევსურეთის ეროვნულ პარკში.

წიაგორი *Capra aegagrus*

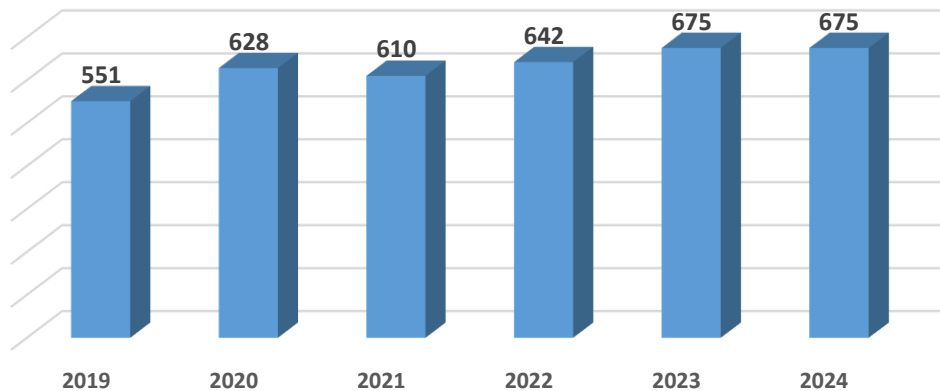

წიაშორის სტატისტიკა დაცულ ტერიტორიებზე, 2019-2024 წწ.

- 2024 წლის მდგომარეობით ორივე დაცულ ტერიტორიაზე დაფიქსირდა 675-მდე წიაშორი.

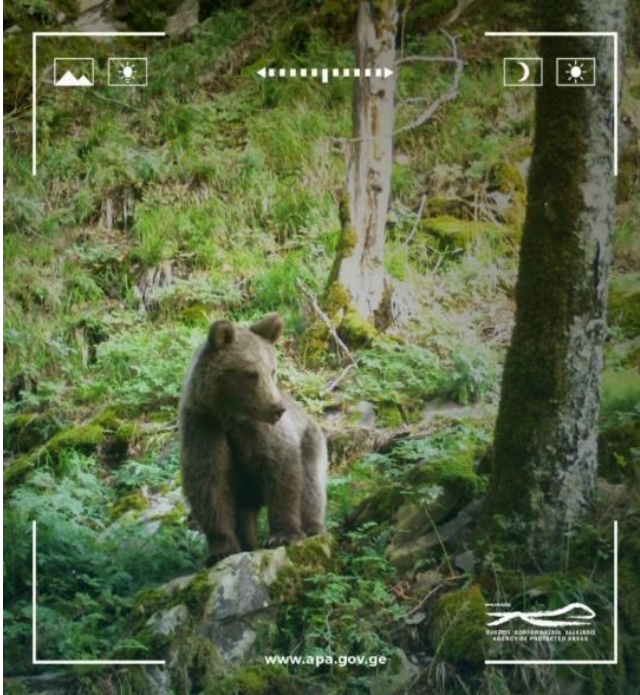
წიაშორის სტატისტიკა დაცულ ტერიტორიებზე (თუშეთი, ფშავ-ხევსურეთი), 2019-2024 წწ.

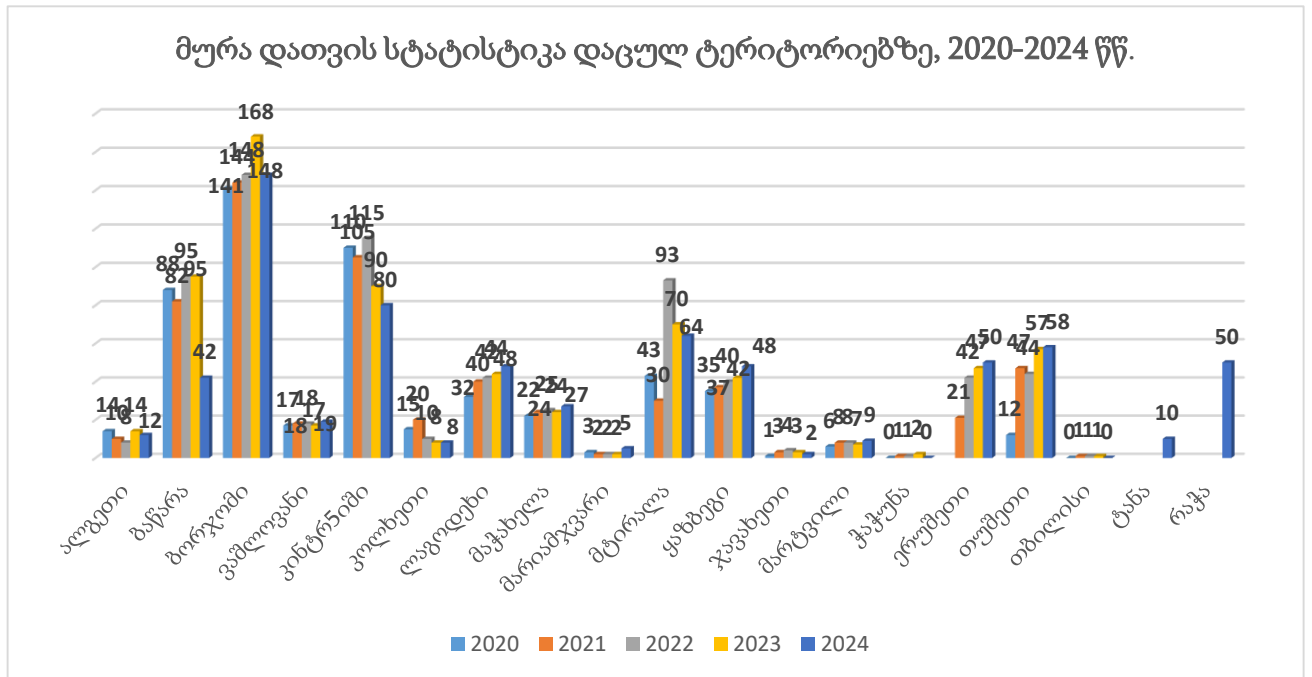
- მურა დათვის მონიტორინგი მიმდინარეობს 20 დაცულ ტერიტორიაზე;

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

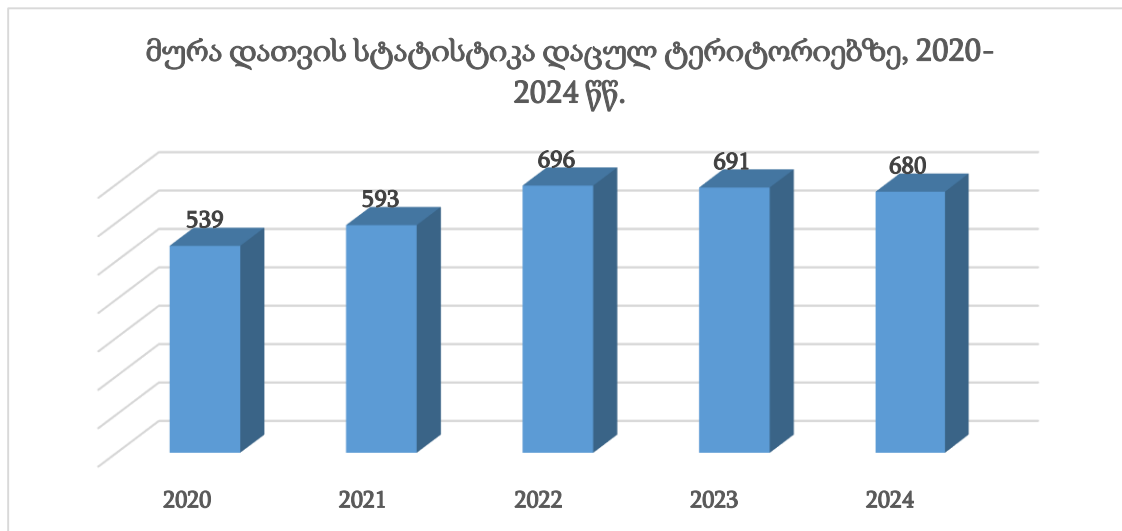

მურა დათვი *Ursus arctos*

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- 2024 წლის მდგომარეობით ჯამში დაცულ ტერიტორიებზე დაფიქსირებულია დაახლოებით 680 ინდივიდი.

- არჩვის მონიტორინგი მიმდინარეობს 10 დაცულ ტერიტორიაზე

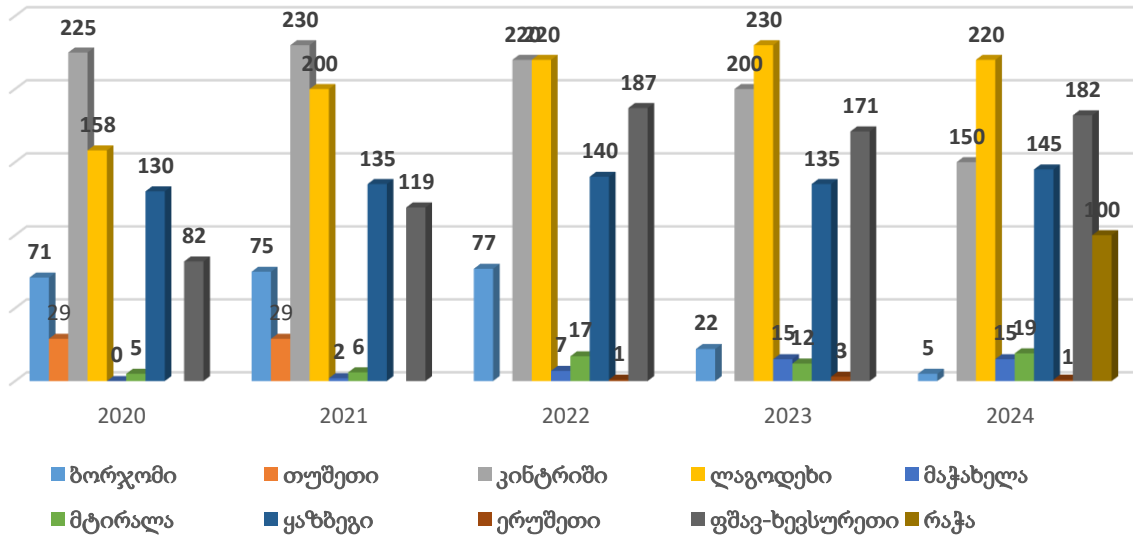
არჩვი *Rupicapra rupicapra*

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

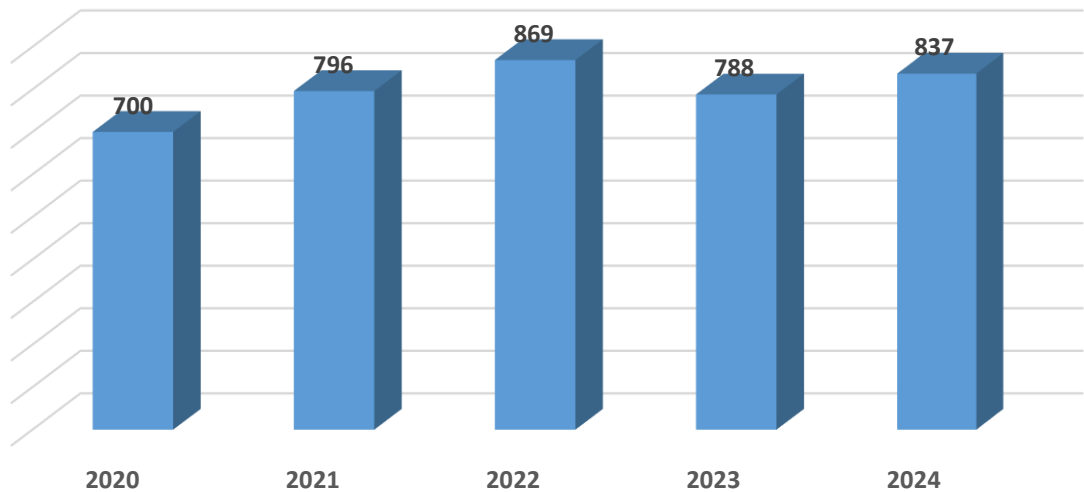

არჩვის სტატისტიკა დაცულ ტერიტორიებზე, 2020-2024 წწ.

- 2024 წლის მდგომარეობით 10 დაცულ ტერიტორიაზე დაფიქსირებულია 837 არჩვი.

არჩვის სტატისტიკა დაცულ ტერიტორიებზე, 2020-2024 წწ.

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

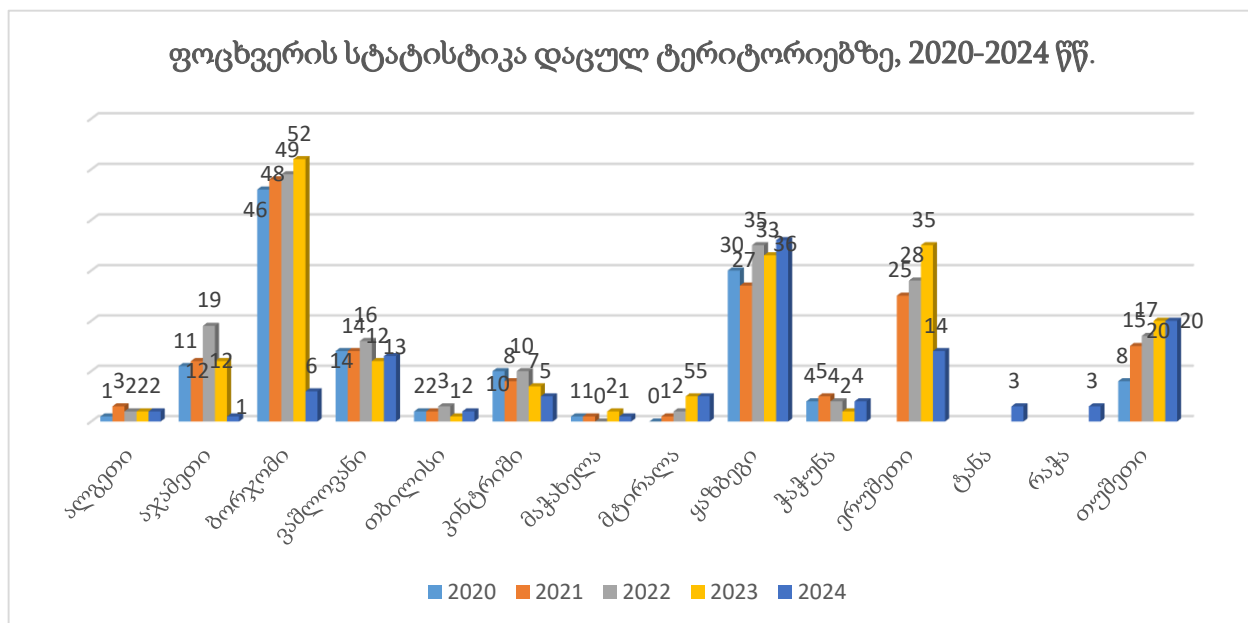
სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

- ფოცხვერის მონიტორინგი მიმდინარეობს 14 დაცულ ტერიტორიაზე;

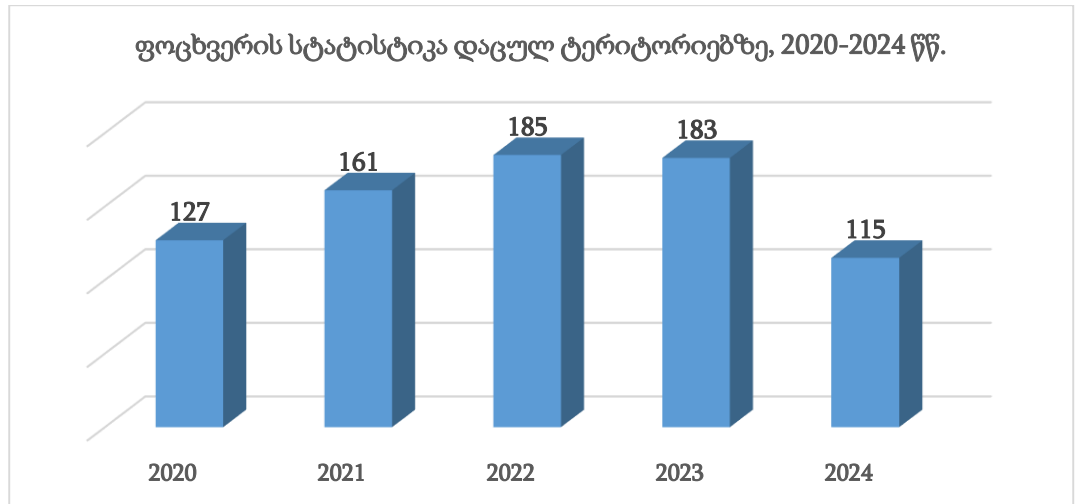

ფოცხვერი *Lynx lynx*

- 2024 წლის მდგომარეობით 14 დაცულ ტერიტორიაზე დაფიქსირებულია დაახლოებით 115 ფოცხვერი.

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- 2024 წელს სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ 9 დაცულ ტერიტორიაზე (ალგეთი, ბაწარა-ბაბანეური, ბორჯომ-ხარაგაული, ლაგოდეხი, ფშავ-ხევსურეთი, ერუშეთი, ტანა, რაჭა, მარტვილი) მოხდა მდინარეების დათევზიანება ნაკადულის კალმახის ქვირით. მდინარეებში ჯამში ჩაშვებული იქნა დაახლოებით 400000 ნაკადულის კალმახის ქვირით. მსგავსი ტიპის აქტივობა დაგეგმილია 2025 წელსაც, რაც საერთო ჯამში დადებითად აისახება მდინარეებში კალმახის პოპულაციის ზრდის კუთხით.

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

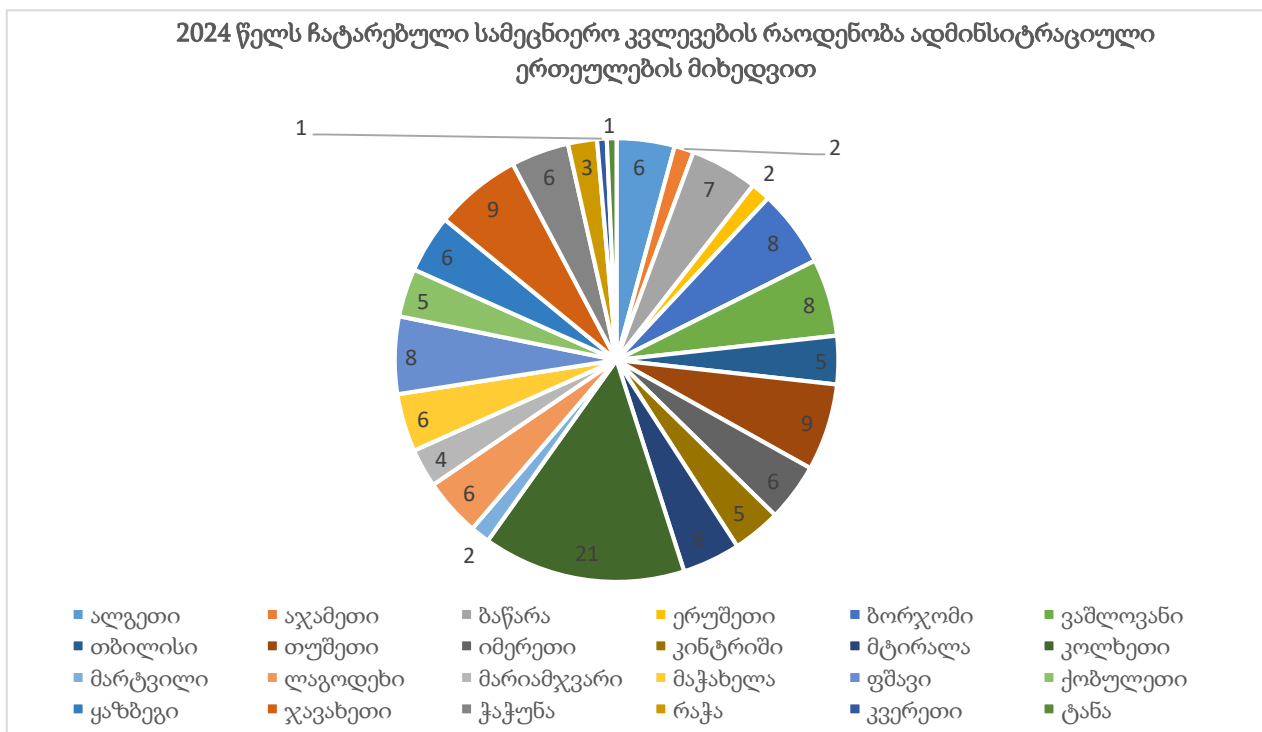
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

გამოწვევები და რეკომენდაციები

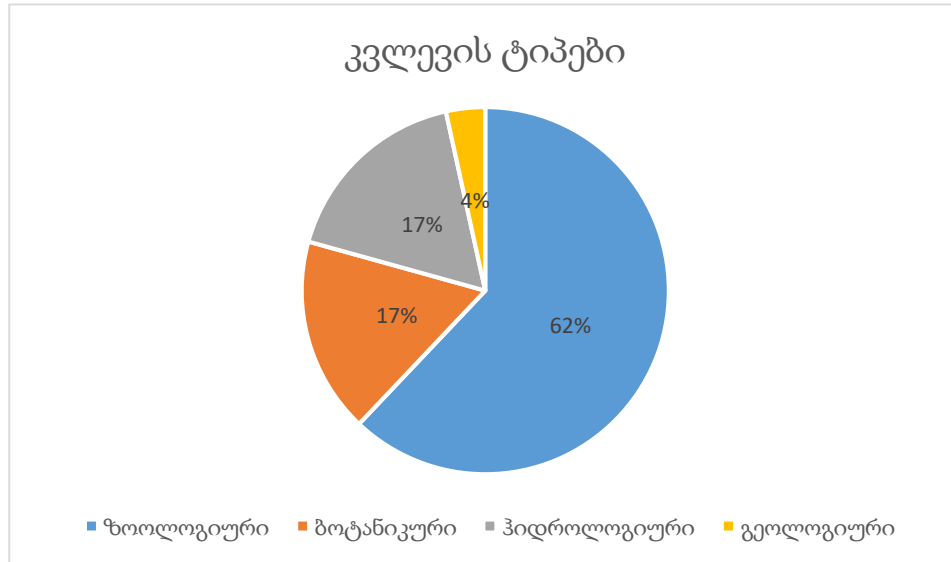
- კვალიფიციური კადრების სიმცირე დაცული ტერიტორიების მართვას დაქვემდებარებულ ტერიტორიულ ადმინისტრაციებში;
- დაცული ტერიტორიების ფართობების ზრდის ფონზე, თითოეული ადმინისტრაციისთვის სათანადო დროის გამოყოფა სააგენტოში არსებული ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის და კონსერვაციის სამმართველოს მხრიდან;
- რეკომენდირებულია საველე აღჭურვილობის მუდმივი განახლება/დამატება (ფოტოხაფანგები, ელემენტები, დრონები და სხვა);
- რეკომენდირებულია მაღალი სამეცნიერო ღირებულების კვლევების ფინანსური მხარდაჭერა;
- რეკომენდირებულია თანამშრომელთა გადამზადება კვლევა-მონიტორინგის კვალიფიკაციის ამაღლების კუთხით;

4.3. სამეცნიერო კვლევები დაცულ ტერიტორიებზე

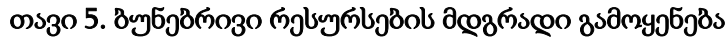
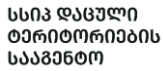
- 2024 წლის განმავლობაში დაცულ ტერიტორიებზე აქტიურად მიმდინარეობს სამეცნიერო კვლევები, სადაც ჩართულები არიან სამეცნიერო კვლევითი ინსტიტუტები, არასამთავრობო ორგანიზაციები, სხვა სახელმწიფო უწყებები და მკვლევართა ჯგუფები. 12 თვის განმავლობაში კვლევები აქტიურად ტარდებოდა ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტისა და სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოს მიერ.
- 2024 წლის მონაცემებით დაცულ ტერიტორიებზე სულ განხორციელდა 29 სამეცნიერო კვლევა. აქედან:

- 2024 წელს განხორციელდა ბოტანიკური, ზოოლოგიური, ჰიდროლოგიური და გეოლოგიური კვლევები.

- 10 წლიანი მონიტორინგის გეგმის შედეგად მიღებული კვლევების შედეგებიდან, 2024 წელს განხილული იყო შემდეგი ანგარიშები:
 - ✓ ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე ჯიხვის მონიტორინგის ანგარიში;
 - ✓ კალმახის მონიტორინგის ანგარიში კინტრიშის, მტირალას, ბორჯომ-ხარაგაულის თუშეთის, ფშავ-ხევსურეთის დაცულ ტერიტორიებზე;
 - ✓ მიგრანტ წყალმცურავ ფრინველთა აღრიხვა ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების ტბებზე;
 - ✓ ტექნიკური დახმარება ადგილობრივი კლიმატური რეფუგიუმების იდენტიფიცირებისა და იდენტიფიცირებული ტერიტორიების ეფექტური მართვის რეკომენდაციების შემუშავების მიზნით (ყაზბეგის ეროვნული პარკი, თუშეთის დაცული ტერიტორიები, თუშეთის დაცული ლანდშაფტი და ფშავ-ხევსურეთის დაცული ტერიტორიები);
 - ✓ მცენარეთა არაადგილობრივი ინვაზიური სახეობების მონიტორინგი ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე.
- განხორციელებული კვლევების შედეგად გამოიკვეთა სხვადასხვა ტიპის დასკვნები და რეკომენდაციები, რომელთა გათვალისწინებაზე და შესრულებაზე სააგენტო მუშაობს.

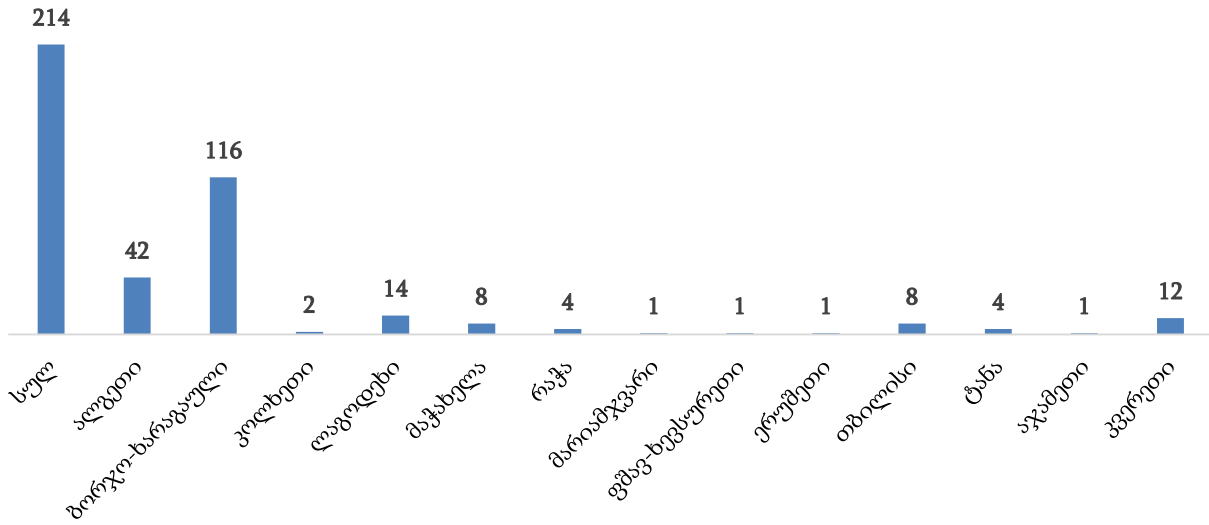

5.1 ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

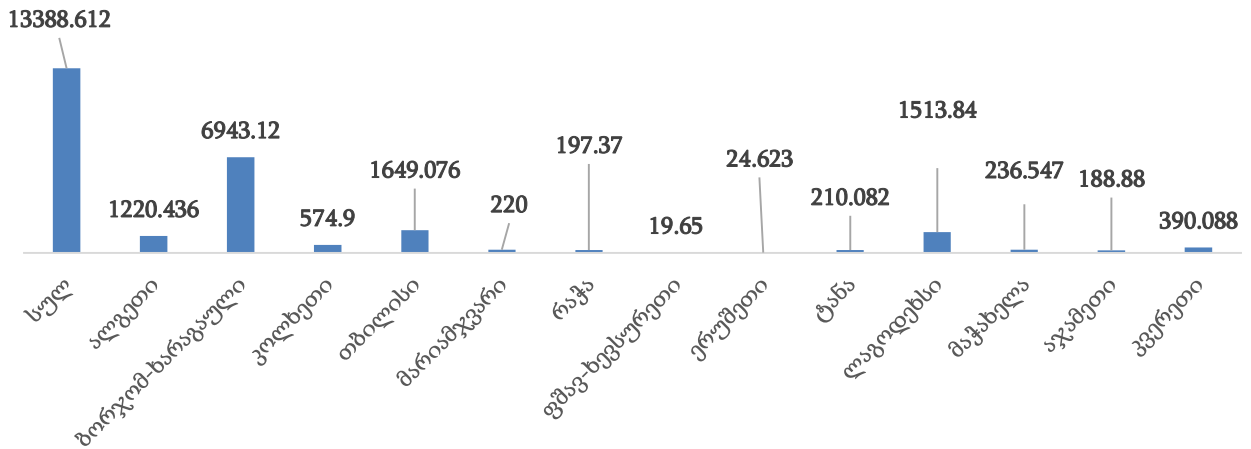
- 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციებიდან გამოიყო 214 ტყეკაფი, მოცულობით 13388,61 მ³. ადგილობრივი მოსახლეობის ხე-ტყით უზრუნველყოფის მიზნით, 2024 წლის მონაცემებით ადგილობრივ მოსახლეობაზე გაცემულია სულ: 11714,91 მ³ საშემე მერქანი. საშემე მერქანი გაიცა 13 ადმინისტრაციიდან:
- ✓ ალგეთის ეროვნული პარკი 1203,23 მ³,
- ✓ ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკიდან 5518,79 მ³,
- ✓ თბილისის ეროვნული პარკიდან 1596,94მ³,
- ✓ კოლხეთის ეროვნული პარკიდან 611 მ³ ,
- ✓ მარიამჯვარის სახელმწიფო ნაკრძალიდან (ალკვეთილიდან) 68,5 მ³ ,
- ✓ ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიიდან 1682,33 მ³,
- ✓ მაჭახელას ეროვნული პარკი 114,4 მ³,
- ✓ ტანას ალკვეთილი 224,19 მ³,
- ✓ აჯამეთის ალკვეთილი 188 მ³,
- ✓ ფშავ -ხევსურეთის ეროვნული პარკი 32,4 მ³,
- ✓ კვერეთის ალკვეთილი 386,13 მ³.
- ✓ ერუშეთის ეროვნული პარკი 7 მ³
- ✓ რაჭის დაცული ტერიტორიები 82 მ³

გამოყოფილი ტყეკაფის რაოდენობა 2024წ.

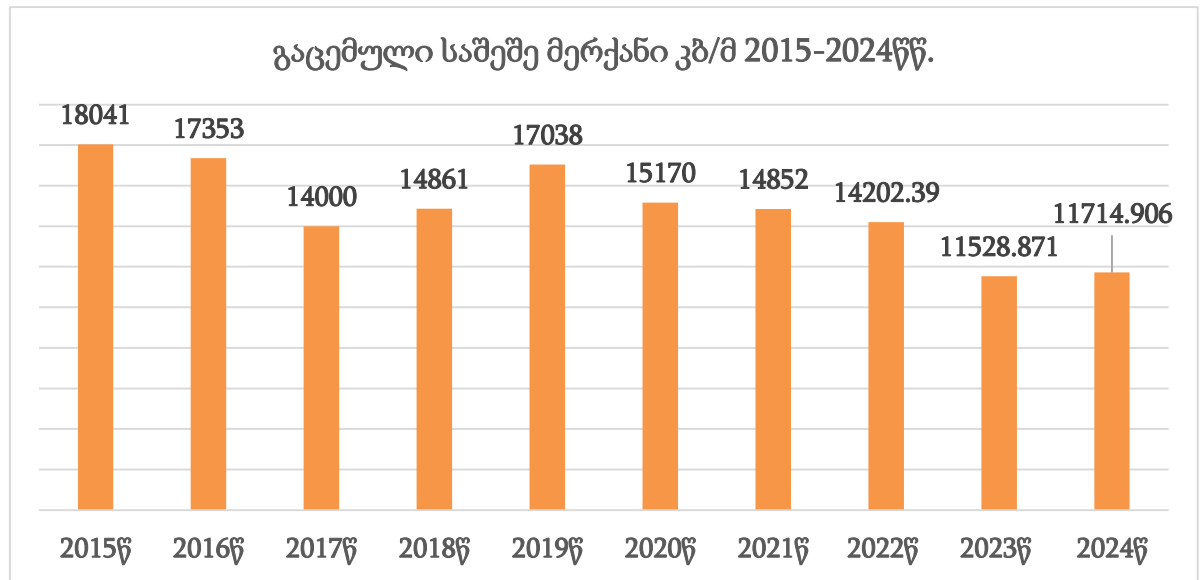
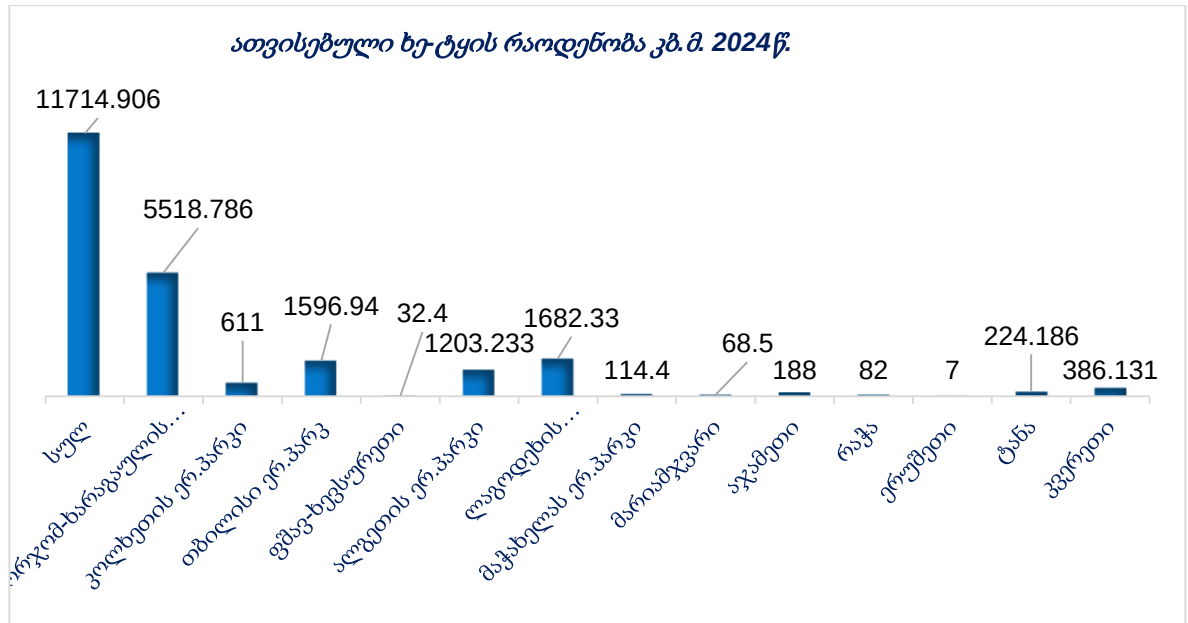

გამოყოფილი ტყეკაფის მოცულობა 2024წ.

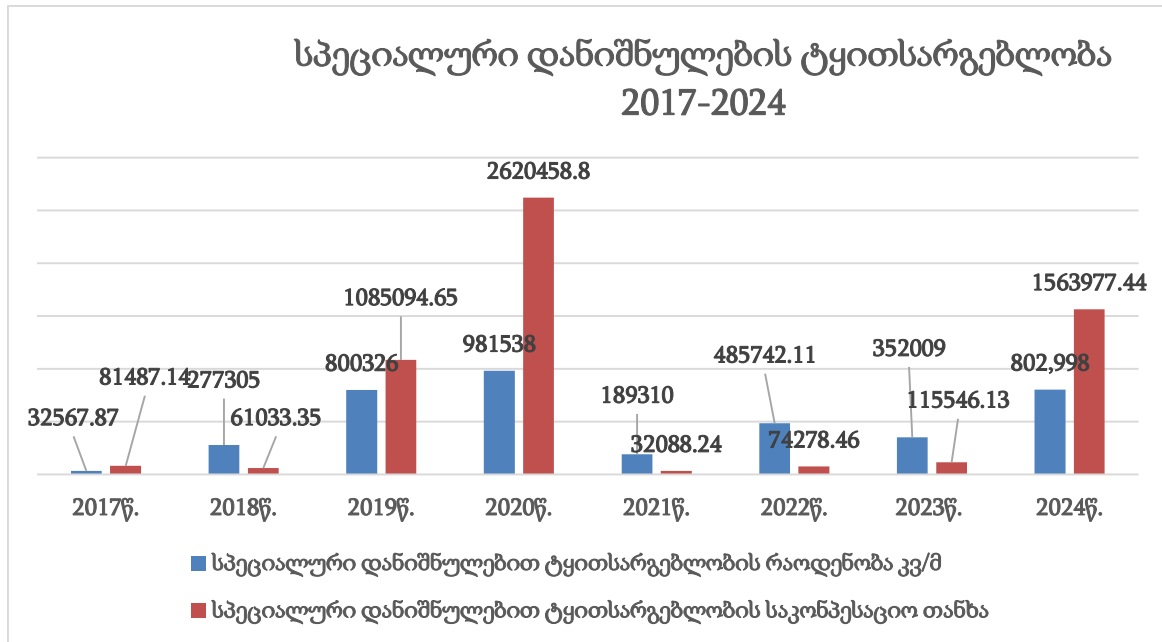
სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

5.2 . განსაკუთრებული დანიშნულებით ტყით სპეციალური სარგებლობა

- 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში სპეციალური დანიშნულებით ტყით სარგებლობა გაიცა 48 ობიექტზე, 802 998,071 მ² ფართობზე. საკონპენსაციო თანხა შეადგენს 1 563 977.44 ლარს .

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

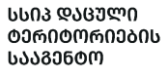

5.3 გეგმიური და საკონტროლო რევიზიების შედეგები

- 2024 წლის გეგმიური რევიზიების დროს (საშემოდგომო და საგაზაფხულო) სულ გამოვლინდა დამნაშავეებზე აუღრიცხავი (გამოუვლინებელი) 48,56მ³ უკანონო ჭრა.
- 2019 წლიდან 2024 წლის ჩათვლით გეგმიური და საკონტროლო რევიზიების (საგაზაფხულო და საშემოდგომო რევიზიები) დროს დამნაშავეებზე გამოუვლინებელი უკანონო ჭრების საერთო რაოდენობა კლებულობს წლების მიხედვით, კერძოდ: 2019 წელს შეადგინა 193,64 მ³, 2020 წელს - 120,21 მ³, 2021 წელს - 105,26 მ³, 2022 წელს - 92,4 მ³, 2023 წელს - 70,06 მ³ ხოლო 2024 წელს შეადგინა 48,56 მ³. აღნიშნული მონაცემების მიხედვით ირკვევა, რომ 2019 წელთან შედარებით 2024 წელს გამოუვლინებელი უკანონო ჭრების რაოდენობა შემცირდა 75 %-ით.

5.4. ტყეთსარგებლობა - საქმიანი ეზოების მოწყობა

- 2024 წელს განხორციელდა ნეძვის აღკვეთილის საქმიანი ეზოს სამშენებლო სამუშაოები.
- მიმდინარეობს სხვადასხვა ადმინისტრაციებში (მათ შორის, თბილისის და ალგეთის ეროვნული პარკებში) ფართობების შერჩევა ახალი საქმიანო ეზოების მშენებლობისათვის.

- აჯამეთის ალკვეთილში - 2016 წლიდან დღემდე მიმდინარეობს იმერული მუხის აღდგენის პროექტი, დაახლოებით 56 ჰა-ზე.
- სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო, ბიპი საქართველოს ფინანსური მხარდაჭერით ახორციელებს საგრანტო პროექტს - „აჯამეთის ალკვეთილის მდგრადი განვითარება“, რომელიც ორიენტირებულია იმერული მუხის დაცვა-შენარჩუნებაზე, რომელიც წარმოადგენს აჯამეთის ალკვეთილის ერთ-ერთ ძირითად ღირებულებას და მიეკუთვნება საქართველოს წითელი ნუსხით დაცულ მერქნიან სახეობას.
- 2024 წლის განმავლობაში დაირგო 5,000 ძირამდე იმერული მუხის ნერგი. მოეწყო სარწყავი სისტემა და დაყენდა 220 ტონა წყლის რეზერვუარი.
- შერჩეულ ფართობზე დაირგო 4 636 ცალი ნერგი (აქედან 934 ცალი ქართული მუხის ნერგი), დაითესა 4,000 ცალი ბუდნა რკო და 280 ცალი ძელქვის თესლი დარგვისა და თესვის სამუშაოების სრულად დასრულების შემდგომ, გაზაფხულის დაწყებამდე, ახალდარგულ ტერიტორიაზე მოეწყობა წვეთოვანი სარწყავი სისტემა.

თავი 6. გარემოსდაცვითი განათლება და საზოგადოებასთან ურთიერთობა

6.1. გარემოსდაცვითი განათლება

6.2. სოციოლოგიური გამოკითხვის შედეგები

6.3. ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობები

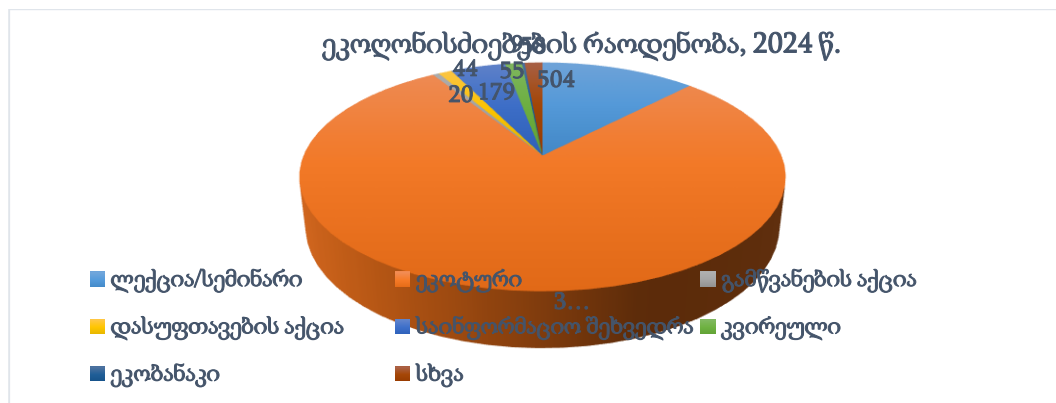
6.4 ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმები

6.5. თანამშრომელთა გადამზადება / ტრენინგები

6.1. გარემოსდაცვითი განათლება

- 2024 წლის განმავლობაში დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და ტერიტორიული ადმინისტრაციების მიერ გარემოს დაცვის, დაცული ტერიტორიების, ხანძრების პრევენციის, ბუნებაში ქვევის წესების, ბიომრავალფეროვნების, ჭარბტენიანი ტერიტორიების, ეკოსისტემური სერვისების და მსგავსი თემატიკით სულ ჩატარდა 4099 ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობა, მათ შორის: 504 ლექცია-სემინარი, დაცულ ტერიტორიებზე მოეწყო 3230 ეკოტური, 44 კვირეული, 9 ეკოზანაკი, ჩატარდა 20 გამწვანებისა და 55 დასუფთავების აქცია და ადგილობრივ მოსახლეობასთან/დაინტერესებულ მხარეებთან გაიმართა 179 საინფორმაციო შეხვედრა და 58 სხვა სახის აქტივობა.

- აღნიშნულ ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ძირითადად ჩართულნი იყვნენ შემდეგი სამიზნე ჯგუფები: სკოლის მოსწავლეები, სტუდენტები, პედაგოგები/ლექტორები და ადგილობრივი მოსახლეობა.

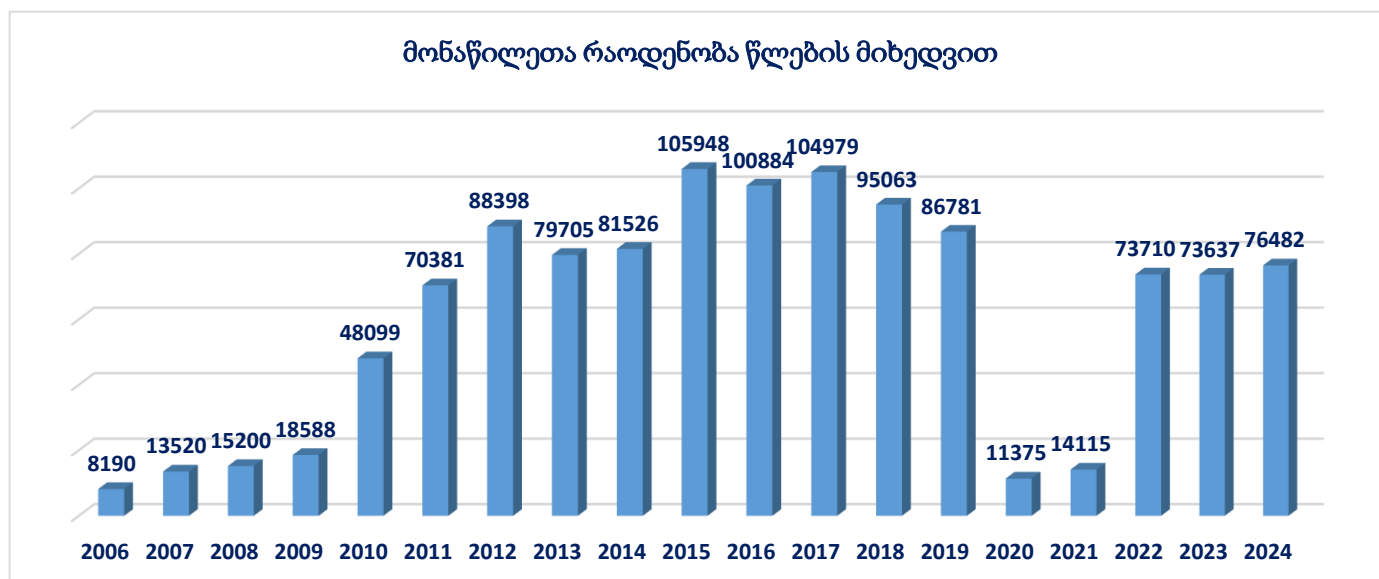
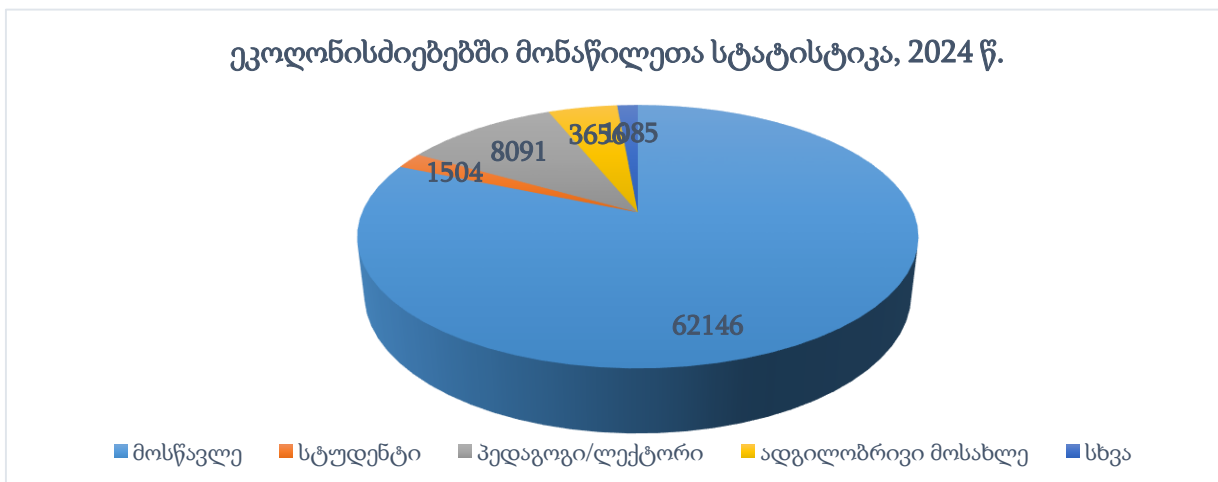
ეკოსაგანმანათლებლო ლექცია/სემინარები

- 2024 წელს დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და ტერიტორიული ადმინისტრაციების მიერ სკოლის მოსწავლეებისთვის და სტუდენტებისთვის ჩატარდა 504 ეკოსაგანმანათლებლო ლექცია-სემინარი.

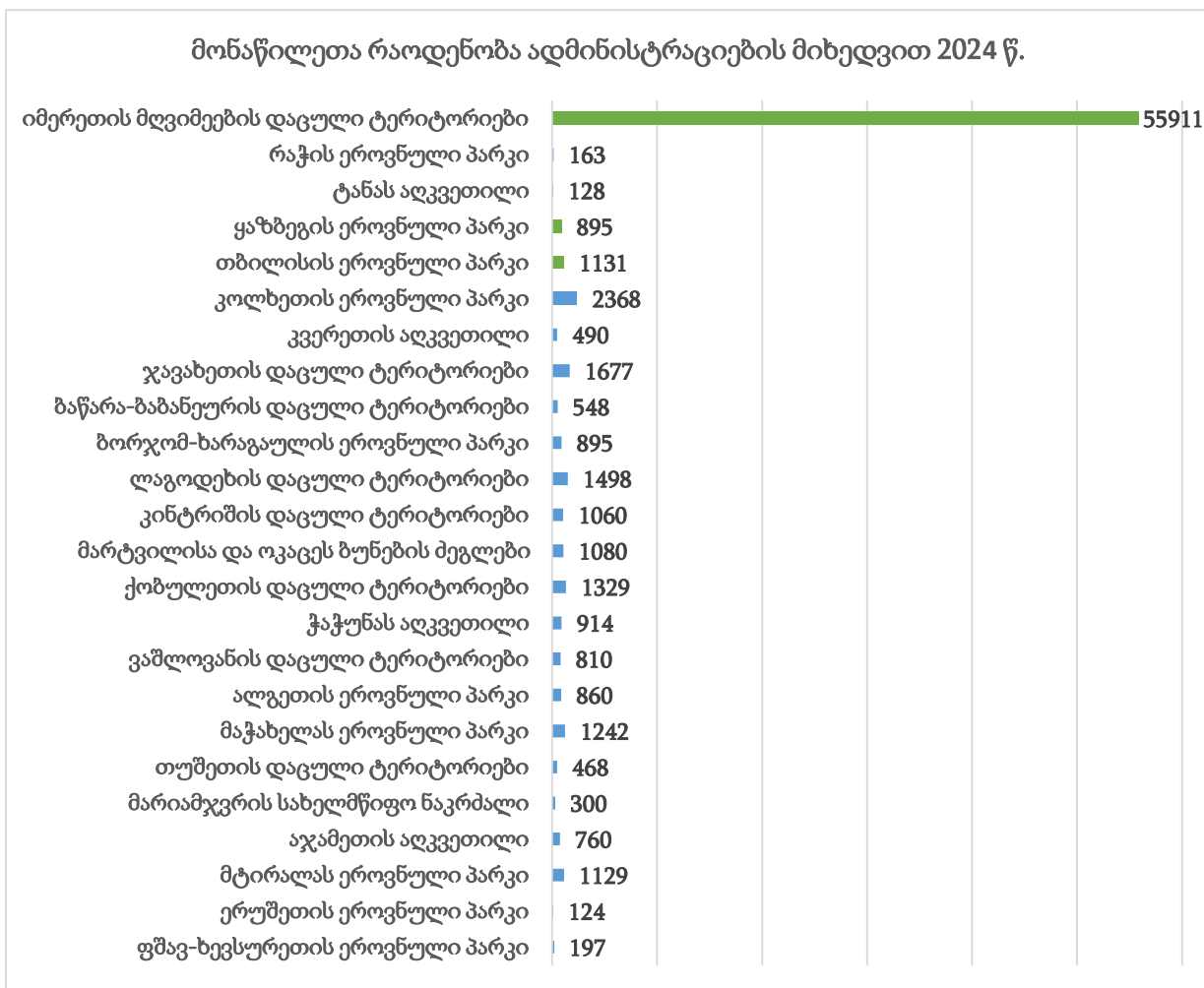
- 2024 წელს ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ჩართული იყო ჯამში 76 482 მონაწილე, მათ შორის: 62146 მოსწავლე, 1504 სტუდენტი, 8091 პედაგოგი/ლექტორი, 3656 ადგილობრივი მოსახლე და 1085 სხვა დაინტერესებული პირი.

- 2024 წელს, გარემოსდაცვით აქტივობებში ჩართული იყო სხვადასხვა რეგიონის 244 საჯარო და კერძო სკოლა, 16 უნივერსიტეტი და 12 ბაღი.

ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ჩართულ მონაწილეთა რაოდენობა წლების მიხედვით:

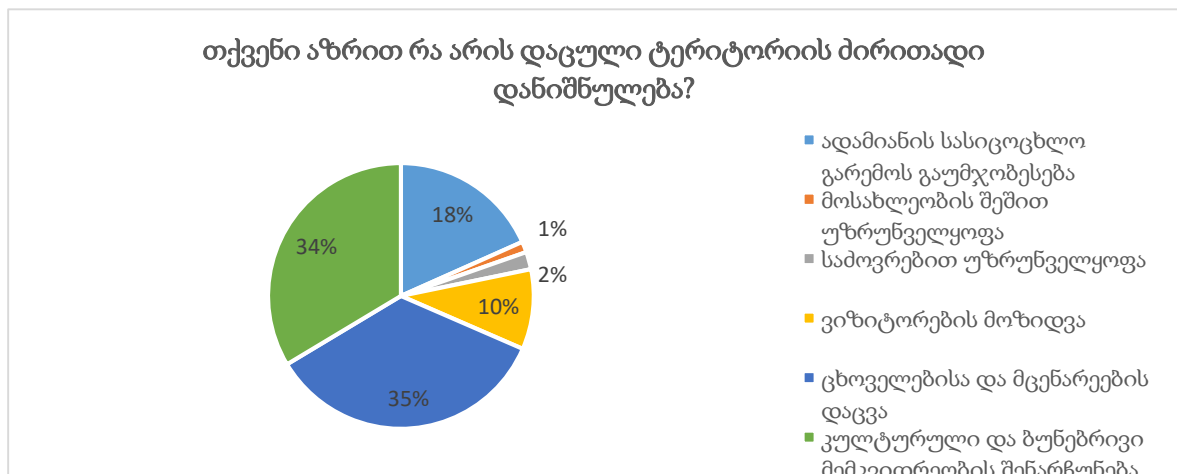
- 2024 წლის განმავლობაში დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ცენტრალური აპარატის მიერ განხორციელებულ ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ჩართულ მონაწილეთა რაოდენობა შეადგენს 430-ს, ცენტრალური აპარატისა და ადმინისტრაციების მიხედვით ჯამურად მონაწილეთა რაოდენობაა 76 482, ხოლო მხოლოდ ადმინისტრაციების მიერ ჩატარებულ ეკოლონისძიებებში მონაწილეობა მიიღო 76052 მონაწილემ, რომელთა სტატისტიკა ასე გადანაწილდა:

6.2. სოციოლოგიური გამოკითხვის შედეგები

- 2024 წლის მდგომარეობით დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ მცხოვრებ მოსახლეობაში ჩატარდა სოციოლოგიური გამოკითხვა დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და სოციოლოგიური კვლევის ცენტრის „გორბის“ მიერ მომზადებული „საზოგადოებრივი აღქმისა და გავლენის მონიტორინგისა და შეფასების კითხვარის“ საშუალებით.

- საქართველოს დაცული ტერიტორიების დამხმარე ზონის მოსახლეობაში ჩატარებული გამოკითხვა საშუალებას გვაძლევს ყურადღება გავამახვილოთ შემდეგ ძირითად მიმართულებებზე:
 - მოსახლეობის ცნობიერება;
 - მოსახლეობის შიში და მოლოდინი დაცულ ტერიტორიებთან მიმართებით;
 - დაცული ტერიტორიებიდან მიღებული სარგებელი და ზარალი; მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკური სტატუსი;
 - დაცული ტერიტორიის განვითარების პროცესში, მენეჯმენტის გეგმაში მონაწილეობა, აღიქვამენ თუ არა ისინი, რომ წარმოადგენენ სამენეჯმენტო პროცესის შემადგენელ ნაწილს.
- დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ტერიტორიული ადმინისტრაციების მიერ გამოიკითხა 100-100 რესპოდენტი, სულ 2400 რესპოდენტი. უნდა აღინიშნოს, რომ დაცული ტერიტორიების ძირითადი დანიშნულების შესახებ რესპოდენტთა შეხედულებები სხვადასხვაგვარია, თუმცა უმრავლესობის აზრით დაცული ტერიტორიების ძირითად დანიშნულებას ცხოველებისა და მცენარეების დაცვა წარმოადგენს:

- რესპოდენტთა უმრავლესობას (93%) აქვთ ინფორმაცია მათი საცხოვრებლის მახლობლად დაცული ტერიტორიის არსებობის შესახებ:

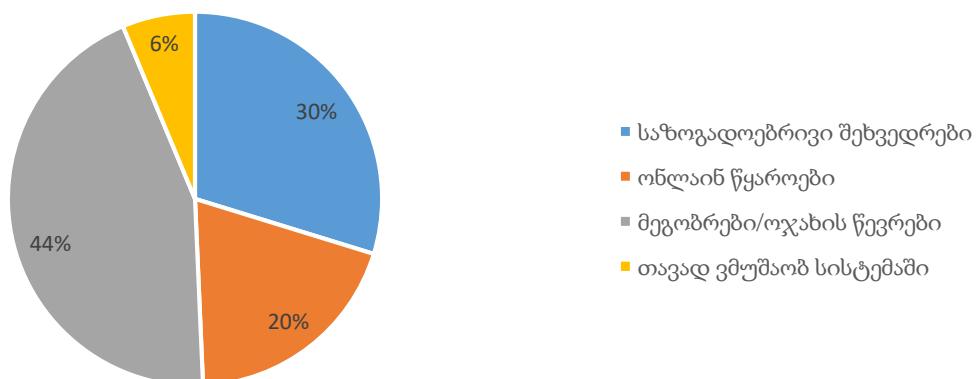
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

გაქვთ თუ არა ინფორმაცია თქვენი საცხოვრებლის მახლობლად
დაცული ტერიტორიის არსებობის შესახებ?

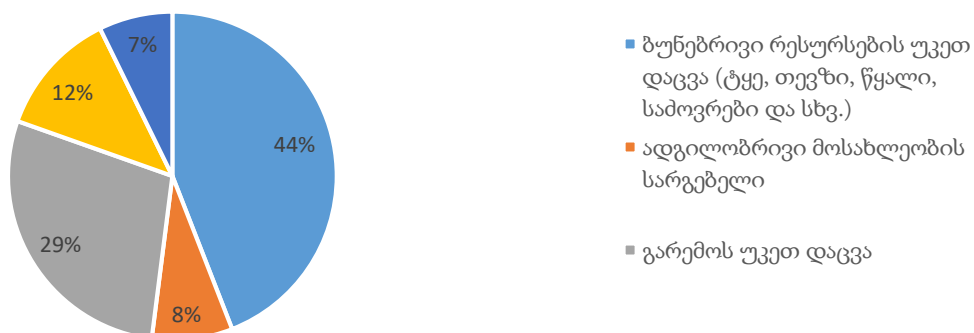
- რესპოდენტთა 44%-ს დაცული ტერიტორიების შესახებ ინფორმაცია აქვს მეგობრები/ოჯახის წევრებისგან; 30%-ს საზოგადოებრივი შეხვედრების საშუალებით, 20% -ონლაინ წყაროების დახმარებით, მხოლოდ 6% მუშაობს ამ სისტემაში:

რა წყაროებიდან გაქვთ ინფორმაცია დაცული ტერიტორიების
სააგენტოს შესახებ?

- რესპოდენტთა უმრავლესობის (44%) აზრით, დაცული ტერიტორიების მთავარი სარგებელია ბუნებრივი რესურსების უკეთ დაცვა (ტყე, თევზი, წყალი, სამოვრები და სხვ); გამოკითხულთა 12% კი მიიჩნევს, რომ მთავარი სარგებელი ვიზიტორების მოზიდვაა.

როგორ ფიქრობთ, რა სარგებელი მოაქვს დაცულ ტერიტორიას თქვენთვის?

- რესპოდენტთა უმრავლესობა (67%) დაინტერესებულია დაცული ტერიტორიების მართვასთან დაკავშირებულ სემინარებსა თუ ღონისძიებებში მონაწილეობის მიღებით.

ხართ თუ არა დაინტერესებული დაცული ტერიტორიების მართვასთან დაკავშირებულ სემინარებსა თუ ღონისძიებებში მონაწილეობის მიღებით?

6.3. ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობები

- 2024 წელს სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და ტერიტორიული ადმინისტრაციების მიერ სკოლის მოსწავლეებისა და სტუდენტებისათვის მომზადდა/განახლდა საგანმანათლებლო პროგრამები და მიზნობრივი პრეზენტაციები გარემოსდაცვითი თემატიკით. პრეზენტაციების თემატიკები მოიცავდა ისეთ გარემოსდაცვით თემებს, როგორიცაა: დაცული ტერიტორიების მნიშვნელობა და ეკოტურისტული პოტენციალი, ტყისა და წყლის რესურსების მდგრადი მართვა,

ეკოსისტემები და მისი სერვისები, საქართველოს დაცული ტერიტორიების ბიომრავალფეროვნება და სხვა.

გარემოსდაცვითი დღეების აღნიშვნა მწვანე კალენდრის მიხედვით

- დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და ტერიტორიული ადმინისტრაციების მიერ 2024 წლის პირველი კვარტლის განმავლობაში მწვანე კალენდრის მიხედვით მოეწყო სხვადასხვა სახის ეკოსაგანმანათლებლო ღონისძიებები. საანგარიშო პერიოდში როგორც დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ცენტრალურ აპარატში, ასევე ტერიტორიული ადმინისტრაციების მიერ აღნიშნა გარემოსდაცვითი დღეები მწვანე კალენდრის მიხედვით.
- **ჭარბტენიანი ტერიტორიების დაცვის საერთაშორისო დღე - 2 თებერვალი** აღინიშნა 4 ტერიტორიული ადმინისტრაციის მიერ: კოლხეთის ეროვნული პარკი, ქობულეთის დაცული ტერიტორიები, ჯავახეთის დაცული ტერიტორიები და კინტრიშის ეროვნული პარკი. აღნიშნულ დღეს მსოფლიო კიდევე ერთხელ ამახვილებს ყურადღებას ჭარბტენიანი ტერიტორიების მნიშვნელობაზე და სხვადასხვა აქტივობებით ცდილობს მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლებას და მათ ჩართვას გარემოს დაცვის საკითხებში.

- **ტყის რესურსების დაცვის დღე, 21 მარტი** აღნიშნა 10 ტერიტორიულმა ადმინისტრაციამ: აჯამეთის აღკვეთილი, ბაწარა-ბაბანეურის დაცული ტერიტორიები, ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი, იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიები, კოლხეთის ეროვნული პარკი, ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები, მაჭახელას ეროვნული პარკი, კვერეთის აღკვეთილი, თუშეთის დაცული ტერიტორიები, ჯავახეთის დაცული ტერიტორიები. ტყის რესურსების დაცვის დღის აღსანიშნავად, ჩატარდა როგორც დასუფთავების აქციები, ასევე ხეების დარგვის და საგანმანათლებლო ლექცია-სემინარები სკოლის მოსწავლეებისთვის.

- **წყლის რესურსების დაცვის დღე, 22 მარტი** აღინიშნა 4 ტერიტორიული ადმინისტრაციის მიერ: კოლხეთის ეროვნული პარკი, მაჭახელას ეროვნული პარკი, ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი და ალგეთის ეროვნული პარკი.

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

- ეროვნული პარკების კვირეული (19-26 აპრილი) - ეროვნული პარკების კვირეული ჯამში 14 ტერიტორიული ადმინისტრაციის მიერ აღინიშნა (ალგეთი, აჯამეთი, თუშეთი, იმერეთი, კინტრიში, კოლხეთი, ლაგოდეხი, მარიამჯვრი, მაჭახელა, მტირალა, ფშავ-ხევსურეთი, ყაზბეგი, რაჭა, კვერეთი).

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

- გარემოსდაცვის საერთაშორისო დღე, 5 ივნისი, 10-ტერიტორიული ადმინისტრაციის მიერ აღნიშნა: მარტვილის და ოკაცეს ბუნების ძეგლების ადმინისტრაცია, კინტრიშის დაცული ტერიტორიები, მტირალას ეროვნული პარკი, ჯავახეთის დაცული ტერიტორიები, კოლხეთის ეროვნული პარკი, ქობულეთის დაცული ტერიტორიები, მაჭახელას ეროვნული პარკი, ყაზბეგის ეროვნული პარკი, იმერეთის დაცული ტერიტორიები, კვერეთის აღკვეთილი.

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

დასუფთავებისა და გამწვანების აქციები

- 2024 წელს დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციების მიერ მოეწყო 20 გამწვანებისა და 55 დალაგება- დასუფთავების აქცია.

გამწვანების აქცია მაჭახელაში

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

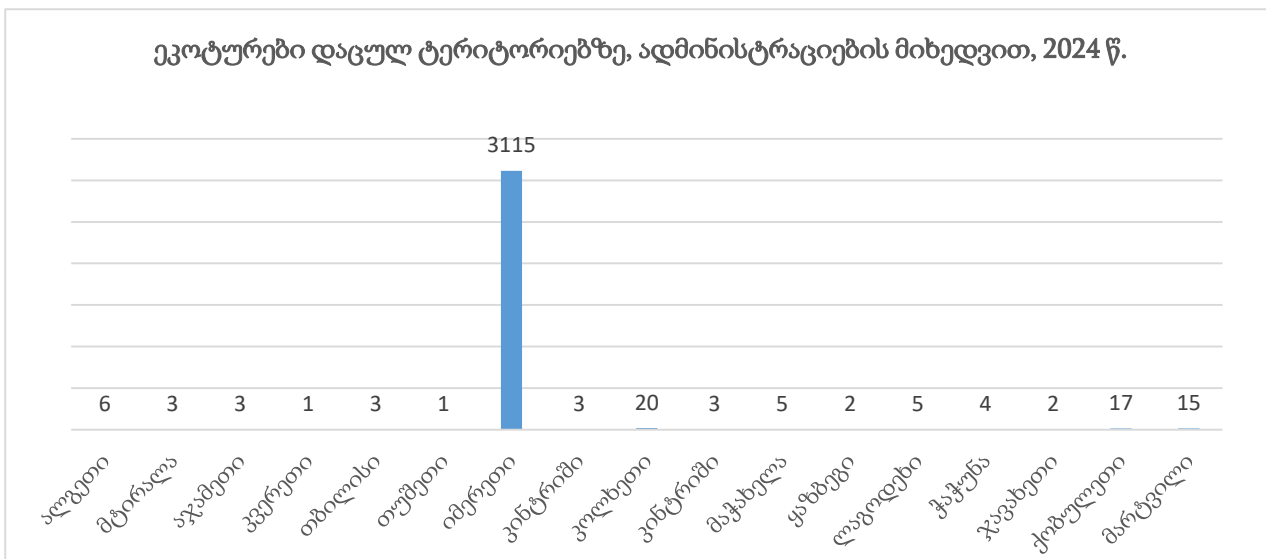

- ეკოლონისძიებები ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენლებთან

- ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენლებთან ჩატარდა ეკოლონისძიებები 4 ადმინისტრაციის მიერ. ალგეთის ეროვნული პარკის, ბაწარა-ბაბანეურის დაცული ტერიტორიების, მარიამჯვარის სახელმწიფო ნაკრძალის და ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციების მიერ, 2024 წლის განმავლობაში მოეწყო შეხვედრები დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ მცხოვრები ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენლებთან.

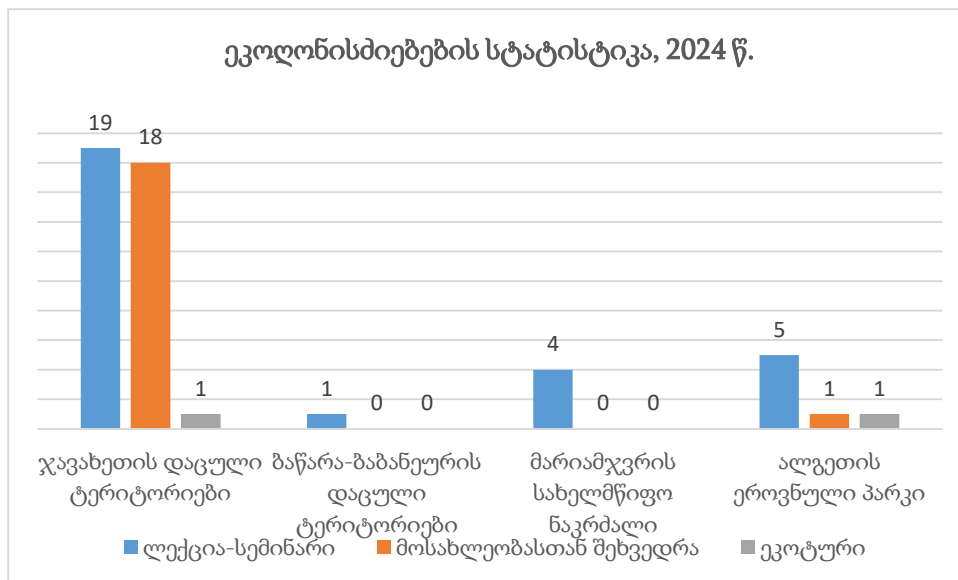

ეკოტურები დაცულ ტერიტორიებზე, ადმინისტრაციების მიხედვით, 2024 წ.

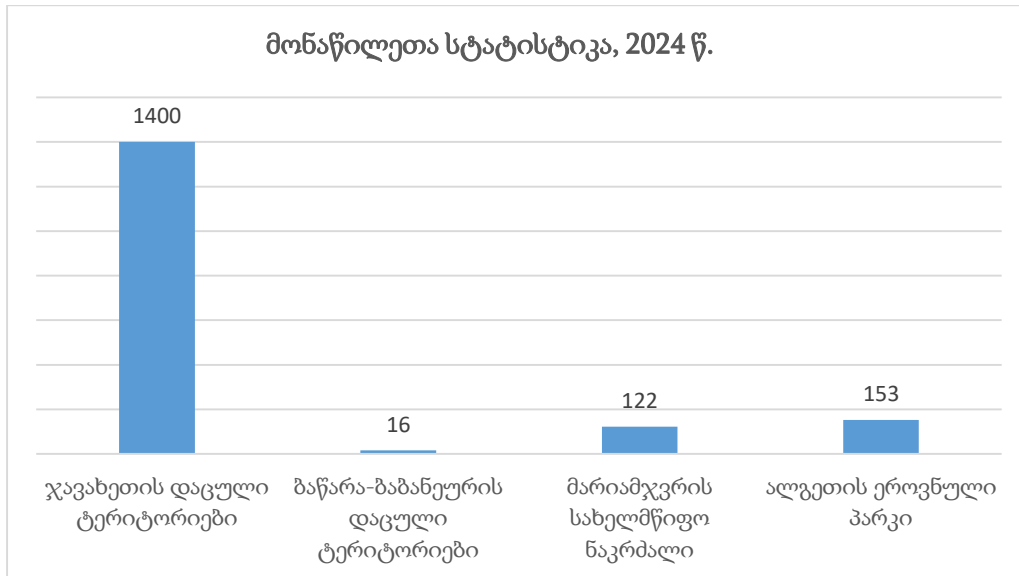

- აღნიშნულ სამიზნე ჯგუფთან ჯამში ჩატარდა 53 ეკოლონისძიება, მათ შორის: 30 ეკოსაგანმანათლებლო ლექცია-სემინარი, 1 გამწვანების აქცია, 1 დასუფთავების აქცია, 2 ეკოტური და 19 შეხვედრა ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენელ ადგილობრივ მოსახლეობასთან.

ეკოლონისძიებების სტატისტიკა, 2024 წ.

მონაწილეთა სტატისტიკა, 2024 წ.

- ალგეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მიერ დაბა მანგლისის საჯარო სკოლაში სწავლობენ როგორც ქართველი, ასევე აზერბაიჯანელი, სომეხი, ბერძენი ეროვნების მოსწავლეები, რომლებიც არიან აქტიურად ჩართულნი საგანმანათლებლო ღონისძიებებში. ალგეთის ეროვნული პარკის თანამშრომლებს აქვთ სისტემატიური კომუნიკაცია სოფ.ნაპილნარში მცხოვრები აზერბაიჯანელი ეროვნების მოსახლეობასთან. 2024 წლის განმავლობაში ეთნიკურ უმცირესობებთან ჩატარდა 5 ლექცია-სემინარი, 1 ეკოტური, 1 გამწვანების აქცია. საგანმანათლებლო ღონისძიებებში მონაწილეობა მიიღო ეთნიკური უმცირესობის 153 მონაწილემ.
- ბაწარა-ბაბანეურის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის 2024 წლის განმავლობაში, პანკისის ხეობის სოფელ დუისის საჯარო სკოლაში ჩატარდა 1 ეკოსაგანმანათლებლო ლექცია-სემინარი, რომელშიც მონაწილეობა მიიღო 16-მა მონაწილემ.
- ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის მიერ ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენლებთან ჩატარდა ეთნიკურ უმცირესობის წარმომადგენლებთან 2024 წლის განმავლობაში განხორციელდა სულ 42 აქტივობა, მათ შორის: 18 მოსახლეობასთან შეხვედრა, 19 ლექცია-სემინარი და 1 ეკოტური. აღნიშნულ ეკო-საგანმანათლებლო აქტივობებში მონაწილეობა მიიღო სულ 1400-მა მონაწილემ.
- მარიამჯვრის სახელმწიფო ნაკრძალის ადმინისტრაციის მიერ ჩატარდა ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენლებთან ყოველკვარტალურად მიმდინარეობს ეკოსაგანმანათლებლო საქმიანობის მონიტორინგი. 2024 წლის მდგომარეობით, სულ ჩატარდა 4 ლექცია/სემინარი და 1 დასუფთავების აქცია. საგანმანათლებლო ღონისძიებებში მონაწილეობა მიიღო ეთნიკური უმცირესობის 122 მონაწილემ.

6.4. ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმები

სსიპ „დაცული ტერიტორიების სააგენტოსთან“ 2024 წლის საანგარიშო პერიოდის განმავლობაში გაფორმებული ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმები:

- ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმი სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს, ქუთაისის მუნიციპალიტეტის მერიას და ა(ა)იპ კავკასიის რეგიონულ გარემოსდაცვით ცენტრთან.
- ა(ა)იპ პროფესიული მომზადების და გადამზადების ცენტრი „ფერმერთა სკოლასა“ და სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს შორის.
- ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმი სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და საქართველოს ეროვნულ უნივერსიტეტ SEU-ს შორის.

6.5. თანამშრომელთა გადამზადება / ტრენინგები

- საანგარიშო პერიოდში თანამშრომლების კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით ჩატარდა ტრენინგი: „საუკეთესო პრაქტიკაზე დამყარებული დაცული ტერიტორიების ინტეგრირებული მმართველობისა და მართვის საფუძვლები: გლობალურად თავსებადი და ლოკალურად რელევანტური სტანდარტისკენ“ თემატიკით. სულ გადამზადდა 31 თანამშრომელი.
- საანგარიშო პერიოდში თანამშრომლების კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით ჩატარდა ტრენინგი: „საბაზისო კურსი კლიმატის ცვლილებით მრავალმხრივი საფრთხეების რისკის მართვისა და ადრეული გაფრთხილების სისტემა“ თემატიკით. სულ გადამზადდა 62 თანამშრომელი.

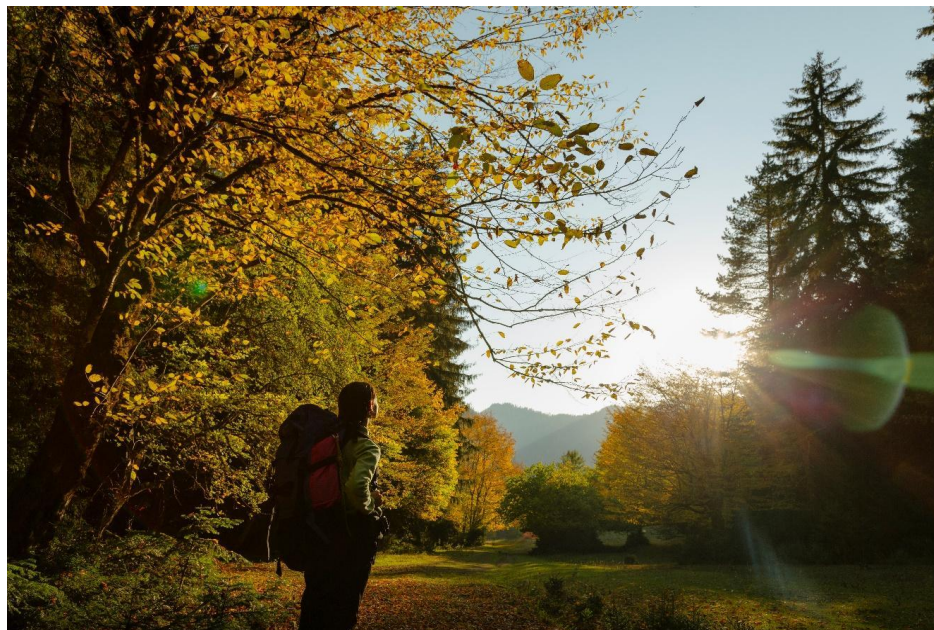
- საანგარიშო პერიოდში თანამშრომლების კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით ჩატარდა ტრენინგი: „გეოლოგიურ და ჰიდროლოგიურ საფრთხეებზე და საფრთხის რუკების გამოყენება“ თემატიკით. სულ გადამზადდა 28 თანამშრომელი.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- ქვეყნის მასშტაბით გარემოსდაცვითი აქტივობების დაგეგმვა წლის დასაწყისში;
- ახალი ეკოსაგანმანათლებლო პროგრამების შემუშავება და დანერგვა;
- ეკოსაგანმანათლებლო/საინფორმაციო მასალების მომზადება, ბეჭდვა/გავრცელება;
- თანამშრომლების რეგულარული გადამზადება და ტრენინგებით კვალიფიკაციის ამაღლება (გარემოსდაცვითი განათლება, ინტერპრეტაცია, ანგარიშგება, საჯარო გამოსვლა და ურთიერთობა მედია-საშუალებებთან, კომუნიკაცია);
- სასაჩუქრე ბრენდირებული მასალების დაბეჭდვა: მაისურები, კეპები, საწერი კალმები, ბლოკნოტები, კალენდრები და სხვა;

თავი 7. ეკოტურიზმი დაცულ ტერიტორიებზე

- 7.1 ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა
- 7.2 ეკოტურისტული სერვისები
- 7.3 ვიზიტორთა სტატისტიკა
- 7.4 ვიზიტორთა გამოკითხვის შედეგები
- 7.5 ადგილობრივი მოსახლეობის სარგებელი
- 7.6 თანამშრომლობა დაინტერესებულ მხარეებთან

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

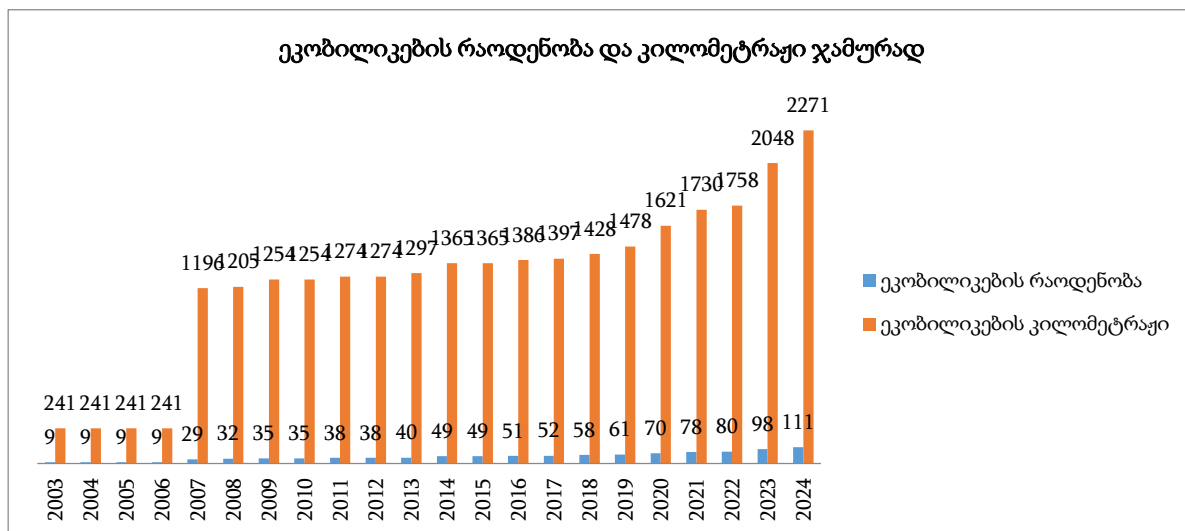
7.1. ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა

2024 წლის მდგომარეობით ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა განვითარებულია 18 დაცული ტერიტორიის ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდებარებულ 24 ობიექტზე (ვაშლივანის, თუშეთის, ბორჯომ-ხარაგაულის, ჯავახეთის, იმერეთის მღვიმეების (პრომეთე, სათაფლია, ნავენახევი, თეთრა), მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლების (მარტვილის კანიონი, ოკაცეს კანიონი, ოკაცეს ჩანჩქერი), კოლხეთის, მტირალას, ქობულეთის, ალგეთის (ალგეთის ეროვნული პარკი, წალკის კანიონი), კინტრიშის, მაჭახელას, ჭაჭუნას, აჯამეთის, ყაზბეგის, ფშავ-ხევსურეთის, მარიამჯვარის და ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები), კერძოდ, 19 ვიზიტორთა ცენტრი, 100-ზე მეტი ტურისტული თავშესაფარი, 100-ზე მეტი სალამქრო ბილიკი, ჯამში 2000 კმ-ზე მეტი სიგრძის.

დაცულ ტერიტორიებზე ვიზიტორებს შეუძლიათ დაგეგმონ და ისარგებლონ სხვადასხვა სირთულის სალამქრო, საცხენოსნო, ველო, თოვლის ფეხსაცმელების, ექსტრემალური სპელეოლოგიური, სათავეგადასავლო, სანაოსნო და ფრინველებზე დაკვირვების ტურები. აგრეთვე აქვთ შესაძლებლობა ისარგებლონ ვიზიტორთა ცენტრებში არსებული სხვადასხვა სერვისებით და განთავსების საშუალებებით, ტერიტორიაზე მოწყობილი საპიკნიკე და საკარვე ადგილებით, ვიზიტორთა ცენტრის სასტუმრო ნომრებით და ტურისტული თავშესაფრებით. ვიზიტორებს შეუძლიათ თავი გამოსცადონ დაცულ ტერიტორიებზე მოწყობილ ზიპლაინის და თოკების პარკის ატრაქციებზეც.

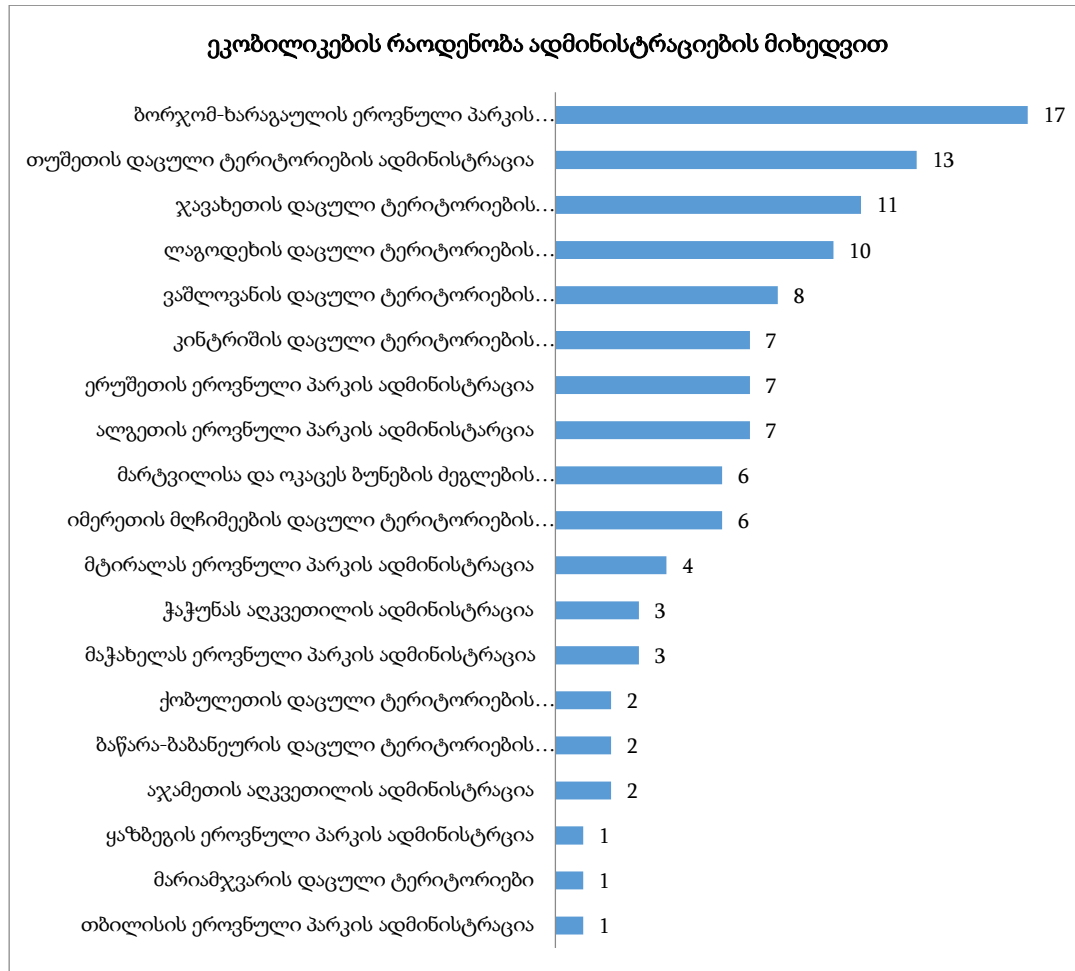
ეკოტურისტული ბილიკები

- 2024 წლის მდგომარეობით დაცულ ტერიტორიებზე 111 საფეხმავლო (მათ შორის სამანქანოსთან ინტეგრირებული) ბილიკია და 5 სანაოსნო მარშრუტი. ბილიკების საერთო სიგრძე 2271 კმ - ია.

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

სალაშქრო ბილიკების მოწყობა/რეაბილიტაცია

4 დაცულ ტერიტორიაზე მოეწყო 13 ახალი ბილიკი (ჯამში 223 კმ):

- ერუშეთის ეროვნულ პარკში 7 ბილიკი (115 კმ);
- ბორჯომ-ხარაგაულის დაცულ ტერიტორიებზე 1 ბილიკი (54 კმ);
- კინტრიშის დაცულ ტერიტორიებზე 4 ბილიკი (27 კმ)
- მტირალას ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 1 ბილიკი (27 კმ)

3 დაცულ ტერიტორიაზე რეაბილიტაცია ჩაუტარდა 18 ბილიკს (ჯამში 253 კმ):

- ქობულეთის დაცულ ტერიტორიებზე 1 ბილიკი (700 მ);

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- ბორჯომ-ხარაგაულის დაცულ ტერიტორიებზე 14 ბილიკი (196 კმ);
- მტრალას ეროვნულ პარკში 3 ბილიკი (56 კმ).

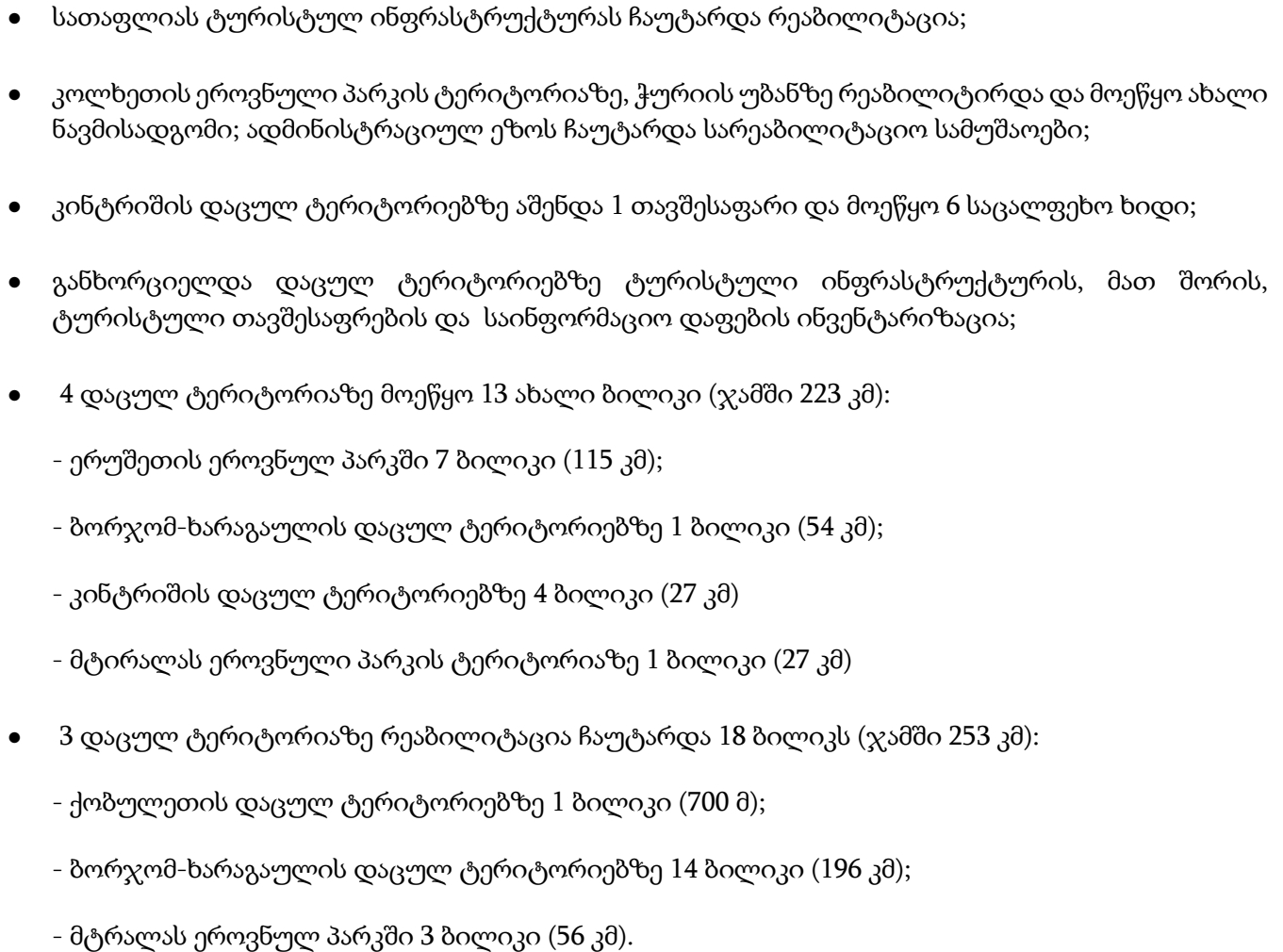
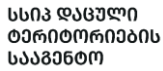
საანგარიშო პერიოდში გაიმართა 6 ონლაინ სამუშაო შეხვედრა ეტაპობრივად 5 დაცული ტერიტორიის ადმინისტრაციასთან (ბორჯომ-ხარაგაულის, ერუშეთის, ლაგოდეხის, სამეგრელოს, იმერეთის დაცული ტერიტორიები) და სათავგადასავლო ტურიზმის ასოციაციასთან პროექტით გათვალისწინებული მიმდინარე და დასრულებული ეკოტურისტული ბილიკების, ტურისტული პროდუქტად ჩამოყალიბების, მათ შორის მარშრუტების ერთდღიან და რამოდენიმედღიან შეთავაზებებად დაყოფის თვალსაზრისით.

საინფორმაციო დაფები

- ✓ საანგარიშო პერიოდში განხორციელდა დაცული ტერიტორიების საფეხმავლო ბილიკებზე არსებული საინფორმაციო დაფების ინვენტარიზაცია, დაიწყო 18 დაცული ტერიტორიისთვის არსებული საინფორმაციო დაფების ეტაპობრივი განახლება, მომზადდა მაჭახელას ეროვნული პარკის საინფორმაციო დაფების საბეჭდი ფაილები.
- ✓ დაცულ ტერიტორიებამდე მისასვლელ გზებზე (5 დაცული ტერიტორია - ლაგოდეხი (9), ჯავახეთი (5), ოკაცე (2), ჭაჭუნა (4), ბორჯომ-ხარაგაული (1)) განთავსდა 21 საგზაო დაფა.

დასრულებული პროექტები (12 დაცულ ტერიტორიაზე):

- ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკში აშენდა 3 ტურისტული თავშესაფარი;
- ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე „ეკოსოფელი ტყეში“ ტერიტორიაზე მოეწყო 10 ტურისტული კოტეჯი;
- ოკაცეს კანონზე რეაბილიტაცია ჩაუტარდა ტურისტულ ინფრასტრუქტურას;
- ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის შენობას ჩაუტარდა რეაბილიტაცია;
- აჯამეთის დაცულ ტერიტორიაზე განახლდა 6 ხიდი და მოეწყო 3 საპიკნიკე ფანჩატური;
- პრომეთეს მღვიმის ტურისტულ ინფრასტრუქტურას ჩაუტარდა რეაბილიტაცია;

- თბილისის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე ტურისტული ინფრასტრუქტურის, მათ შორის 2 ვიზიტორთა ცენტრის (საბადური, ზედაზენი) და საფეხმავლო ბილიკების (160 კმ) და 3 ტურისტული თავშესაფრის მოწყობა;
- ქობულეთის დაცულ ტერიტორიებზე შშმ პირებზე ადაპტირებული ახალი ტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობა;
- თუშეთი-ფშავ-ხევსურეთი-ყაზბეგის დაცული ტერიტორიების დამაკავშირებელი ბილიკების ქსელის (127 კმ) მოწყობა, მათ შორის თუშეთის დაცულ ტერიტორიებზე ერთი ტურისტული

73

თავშესაფრის მოწყობა, ხოლო ფშავ-ხევსურეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 6 თავშესაფრის მოწყობა;

- ჯამში 4 დაცულ ტერიტორიაზე მიმდინარეობს 290 კმ-მდე საფეხმავლო ბილიკების ქსელის და თანმდევი ტურისტულ-რეკრეაციული ინფრასტრუქტურის მოწყობა: თბილისის (160 კმ), თუშეთი-ფშავ-ხევსურეთი-ყაზბეგის დამაკავშირებელი ბილიკების (127 კმ), და თანმდევი ტურისტულ-რეკრეაციული ინფრასტრუქტურის მოწყობა;
- პრომეთეს მღვიმეში ვიზიტორთა მომსახურების ახალი სისტემის დანერგვა;
- ბირთვისის კანიონზე ტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობა;
- საინფორმაციო მასალების (რუკა-ბუკლეტები, ტრიპლეტები, თემატური ბროშურები) მომზადება;
- პრომეთეს მღვიმის საინფორმაციო/გამაფრთხილებელი/საინტერპრეტაციო დაფების მომზადება.

დაცულ ტერიტორიებზე ეკოტურიზმის განვითარების ხელშეწყობის მიზნით გენერალური გეგმის მომზადება

- ✓ 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში შემუშავდა ეკოტურიზმის განვითარების გენერალური გეგმა 6 დაცული ტერიტორიის ადმინისტრაციისთვის: კინტრიშის, კოლხეთის, მაჭახელას, ავშლოვანის, აჯამეთის, მარიამჯვარის დაცული ტერიტორიები, დონორი: შვედეთის მთავრობა (SIDA).
- ✓ 2024 წლის მდგომარეობით შემუშავებულია 14 დაცული ტერიტორიის ეკოტურიზმის განვითარების გენერალური გეგმა, დონორი: შვედეთის საერთაშორისო განვითარების სააგენტო (SIDA): თბილისის, ბორჯომ-ხარაგაულის, ფშავ-ხევსურეთის, ალგეთის, ლაგოდეხის, ჯავახეთის, მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლების, მტირალას, მაჭახელას, ავშლოვანის, კინტრიშის, კოლხეთის, აჯამეთის და მარიამჯვარის დაცული ტერიტორიებისთვის.

ინფრასტრუქტურული პროექტები 2013-2024 წწ:

2013-2024 წლებში საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე აშენდა 13 ვიზიტორთა ცენტრი, 54 ტურისტული თავშესაფარი, მოეწყო 73 ეკოტურისტული ბილიკი (1000 კმ-მდე სიგრძის).

2013 წლიდან 2024 წლამდე დაცულ ტერიტორიებზე აშენდა 13 ვიზიტორთა ცენტრი:

1. ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების - 2014 წელს, დონორი: KWF;

- 2013 წლიდან 2024 წლამდე დაცულ ტერიტორიებზე მოეწყო 54 ტურისტული თავშესაფარი : 7 დაცულ ტერიტორიაზე - ბორჯომ-ხარაგაული (14), ლაგოდეხი (21), თეთრობი (3), მტირალა (7), კინტრიში (3), ერუშეთი (4) და მარიამჯვარი (2) ;

დაცულ ტერიტორიებზე შესაძლებელია შემდეგი სახის ეკოტურისტული სერვისებით სარგებლობა:

- ღამისთევის საშუალებები (სასტუმრო ნომერი ვიზიტოთა ცენტრში, ტურისტული თავშესაფარი, ბუნგალო)
- საკონფერენციო დარბაზი
- შემნახველი საკანი
- საპიკნიკე და საკარვე ადგილობები;

75

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

- ზიპლაინი;
- თოკების პარკი;
- ცხენი;
- სანაოსნო ტურები (პანტონით, კატერით, კაიაკით, ნავით)
- საფეხმავლო და სანაოსნო ტურები კანიონში
- საფეხმავლო ტური მღვიმეში;
- ნავით გასეირნება მღვიმეში;
- ველოსიპედი;
- ელექტროველოსიპედი;
- ბაიკლაინი;
- ჭოგრიტი;
- თოვლის ფეხსაცმელები;
- ჭაობის თხილამურები;
- სპორტული თევზაობა;
- ჰამაკი;
- საღამუქრო აღჭურვილობა (კარავი, საძილე ტომარა, ზურგჩანთა, პარალონი);
- სამოქალაქო ქორწინების გაფორმების ცერემონიალისთვის სივრცე;

ახალი ეკოტურისტული სერვისები:

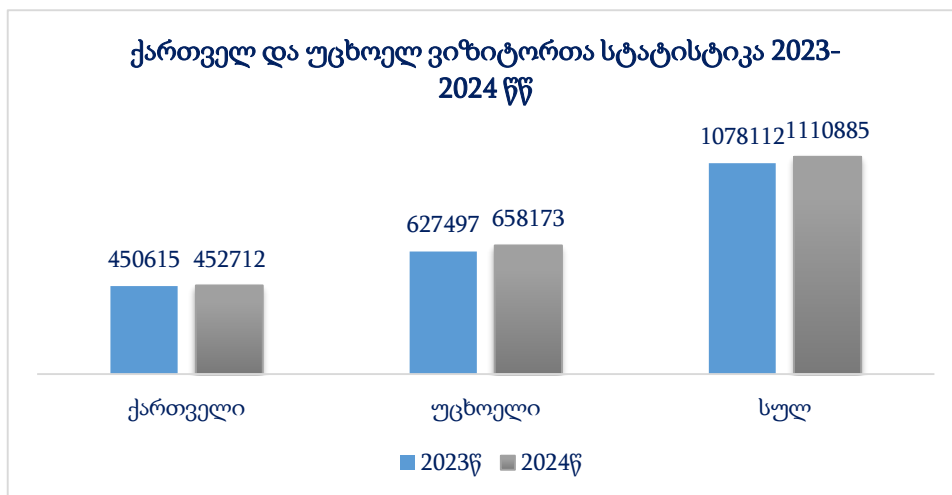
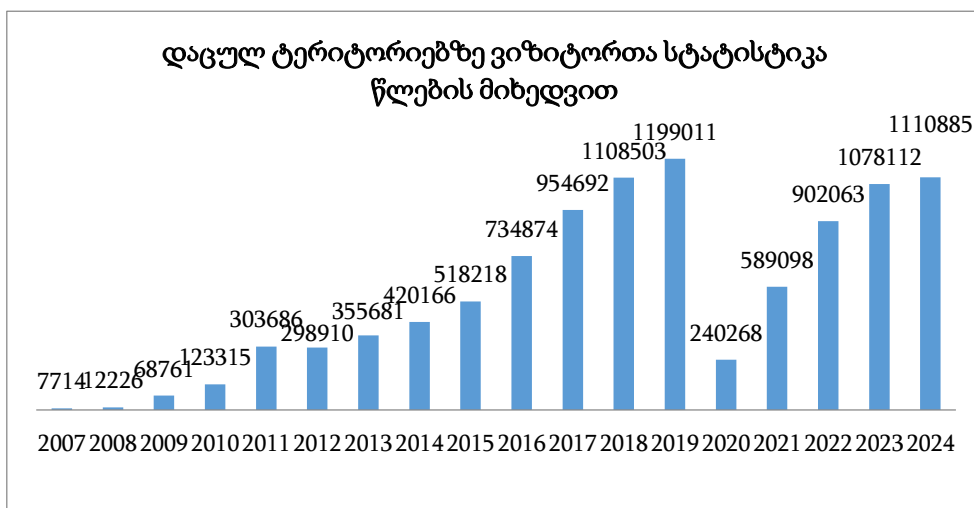
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- ალგეთის ეროვნულ პარკის ეკოტურისტულ შეთავაზებებს დაემატა ორ ტურისტულ თავშეფარში ღამის თევზის სერვისი.
- კინტრიშის დაცულ ტერიტორიებზე დაინერგა ველო ტურის სერვისი

7.3 ვიზიტორთა სტატისტიკა

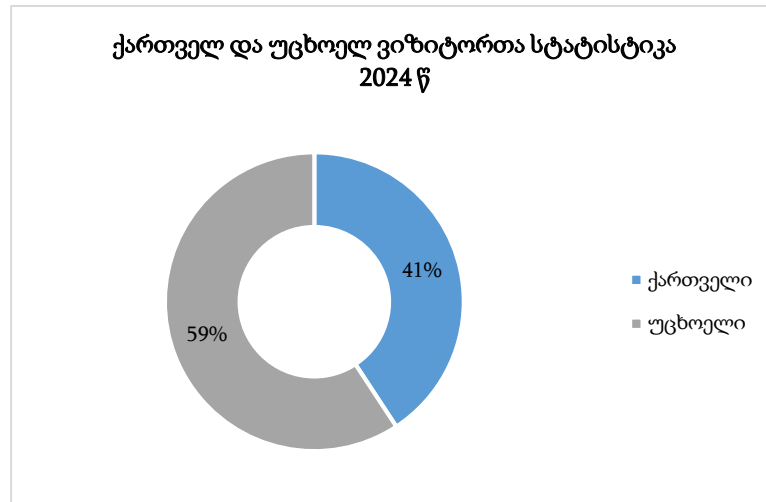
ვიზიტორთა სტატისტიკა

2024 წელს საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე დაფიქსირდა 1110885 ვიზიტორი, რაც 2023 წლის მონაცემებთან შედარებით (1078112 ვიზიტორი) 3%-ით - არის გაზრდილი.

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ვიზიტორთა შორის 41% ქართველია (452712 ვიზიტორი), ხოლო 59% უცხოელი (658173 ვიზიტორი).

2024 წელს ყველაზე მეტი ვიზიტორი (დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 91%) ესტუმრა

- პრომეთეს მღვიმეს დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 23%;
- მარტვილის კანიონს დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 23%;
- სათაფლიას დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 10%;
- მტირალას ეროვნულ პარკს დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 9%;
- წალკის კანიონს დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 9%;
- ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკს დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 4%;
- ოკაცეს კანიონს დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 4%;
- თბილისის ეროვნულ პარკს დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 4%;
- ყაზბეგის ეროვნულ პარკს დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 3%;
- კინჩხას ჩანჩქერს დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 2%;

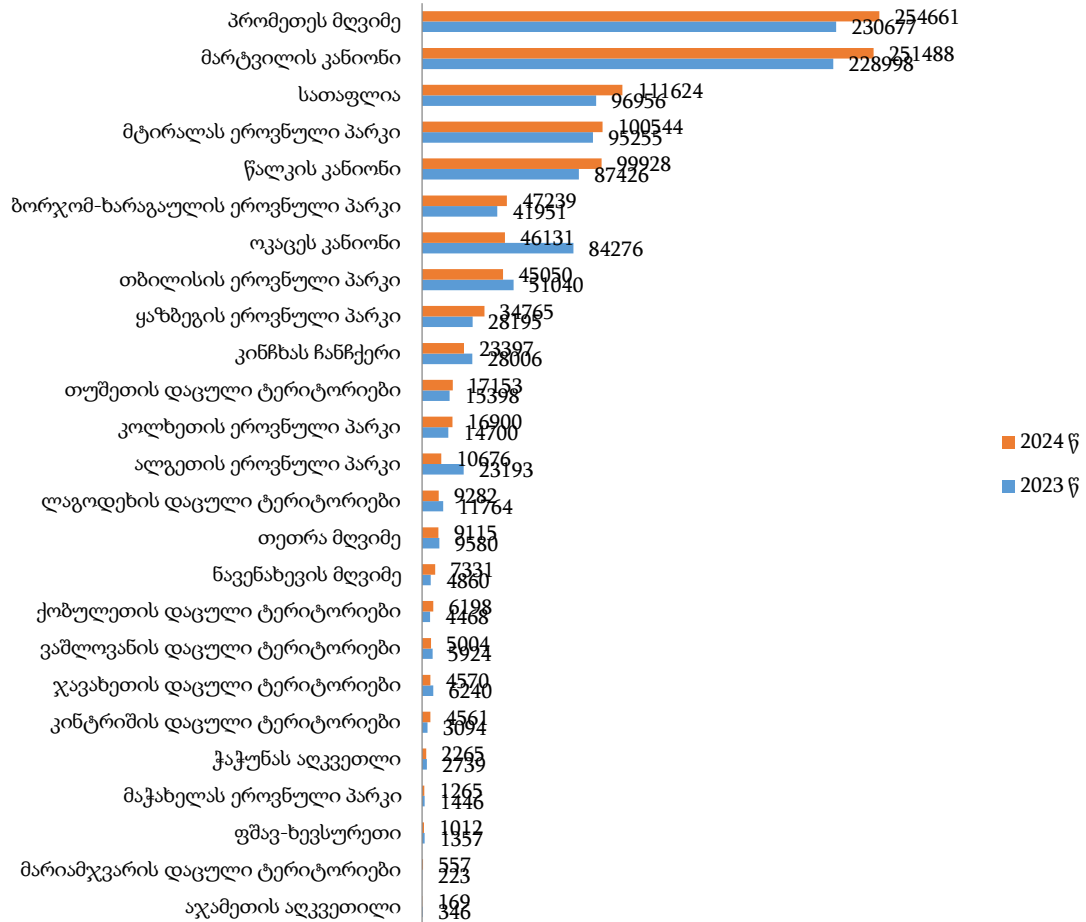
დანარჩენი 9% ესტუმრა თუშეთის, კოლხეთის, ალგეთის, ლაგოდეხის, თეთრას, ნავენახევის, ქობულეთის, ვაშლოვანის, ჯავახეთის, კინტრიშის, ჭაჭუნას, მაჭახელას, ფშავ-ხევსურეთის, მარიამჯვარის და აჯამეთის დაცულ ტერიტორიებს.

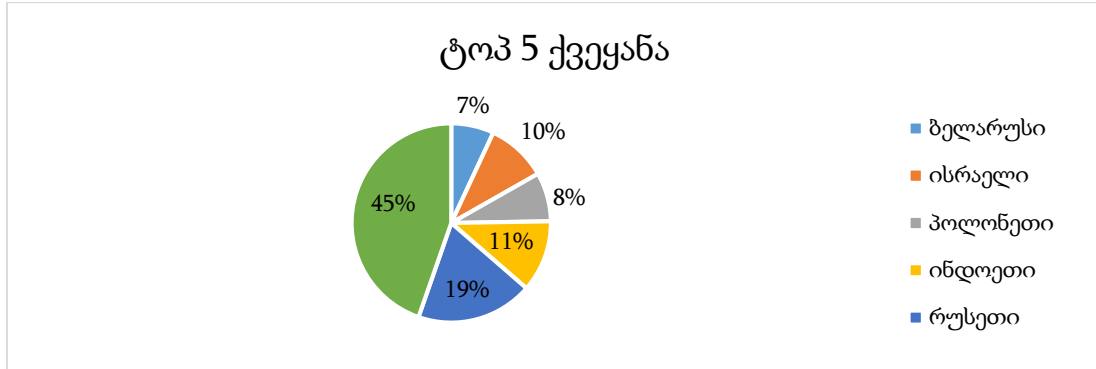
სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

ვიზიტორთა სტატისტიკა დაცული ტერიტორიების მიხედვით 2023-2024 წწ

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ბოლო წლების მიხედვით ვიზიტორთა სტატისტიკა/შედარება

2024 წლის შედარება 2023 წელთან:

2024 წელს საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე ვიზიტორთა რაოდენობა (1110885 ვიზიტორი) 2023 წლის მონაცემებთან შედარებით (1078112 ვიზიტორი) 3% - ით გაიზარდა.

2024 წელს ქართველი ვიზიტორების რაოდენობა (452712 ვიზიტორი) 2023 წლის მონაცემებთან (450615 ვიზიტორი) შედარებით გაზრდილია 0.5%-ით.

2024 წელს უცხოელი ვიზიტორების რაოდენობა (658173 ვიზიტორი), 2023 წლის მონაცემებთან შედარებით (627497 ვიზიტორი) გაზრდილია 5% - ით.

2024 წლის მონაცემების შედარება 2019 წლის მონაცემებთან ტერიტორიების მიხედვით:

ტოპ 10 ტერიტორია

ვიზიტორთა რაოდენობა გაზრდილია:

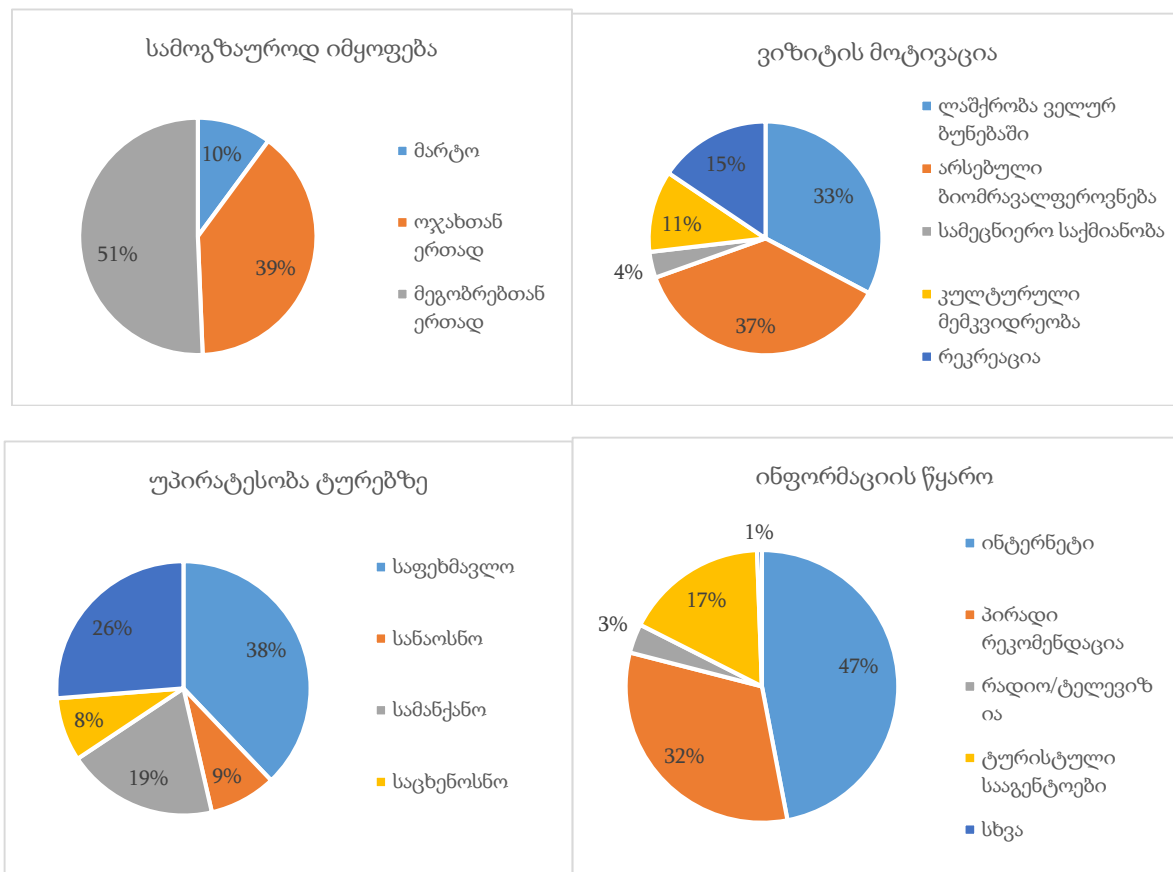
მარიამჯვარის დაცულ ტერიტორიებზე 2024 წელს (557 ვიზიტორი) 2019 წლის მონაცემებთან შედარებით (22 ვიზიტორი) ვიზიტორთა რაოდენობა გაზრდილია 25-ჯერ

ნავენახევის მღვიმეში 2024 წელს (7331 ვიზიტორი) 2019 წლის მაჩვენებელთან შედარებით (2943 ვიზიტორი) ვიზიტორთა რაოდენობა გაზრდილია 2-ჯერ.

სათაფლიაზე 2024 წელს (111624 ვიზიტორი) 2019 წლის მონაცემებთან შედარებით (74198 ვიზიტორი) ვიზიტორთა რაოდენობა გაზრდილია 50%-ით;

7.4 ვიზიტორთა გამოკითხვის შედეგები

დაცულ ტერიტორიების ადმინისტრაციების მიერ ხორციელდება ვიზიტორთა კმაყოფილების მონიტორინგი შესაბამისი კითხვარის საფუძველზე:

- ვიზიტორთა 10% მოგზაურობს მარტო, 39% ოჯახთან ერთად, 51% მეგობრებთან ერთად.
- ვიზიტორების 33% - თვის ვიზიტის მოტივაციას წარმოადგენს ველური ბუნებაში ლაშქრობა, 37%-ის შემთხვევაში ბიომრავალფეროვნება, 11%-თვის კულტურული მემკვიდრეობა, 4% -თვის სამეცნიერო საქმიანობა, ხოლო 15% -თვის რეკრეაცია.
- ვიზიტორების 38% უპირატესობას ანიჭებს საფეხმავლო ტურებს, 9% სანაოსნოს, 19% სამანქანოს, 26% კომბინირებულს და 8% საცხენოსნოს.
- ინფორმაციის წყაროს 47%-თვის წარმოადგენს ინტერნეტი, 32%-თვის პირადი რეკომენდაცია, 17%-თვის ტურისტული სააგენტო, 3%-თვის რადიო/ტელევიზია, 1% - თვის სხვა.

რეგიონში დაცული ტერიტორიების არსებობა დადებით გავლენას ახდენს დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ მცხოვრებ ადგილობრივ მოსახლეობაზეც, დაცული ტერიტორიების არსებობა ხელს უწყობს რეგიონში ეკოტურიზმის განვითარებას, რაც მათთვის დამატებითი მოტივაციაა, რომ ხელი შეუწყონ ტრადიციების შენარჩუნებას და შექმნან რეგიონისთვის და კუთხისთვის დამახასიათებელი ადგილობრივი სხვადასხვა სასარგებლო პროდუქტი.

14 დაცული ტერიტორიის მიმდებრედ (ბორჯომ-ხარაგაულის, ლაგოდეხის, იმერეთის მღვიმეების, მტირალას, კოლხეთის, თუშეთის, ვაშლოვანის, მარტვილის, მაჭახელას, ჯავახეთის, ოკაცეს, კინწხას ალგეთის და კინტრიშის დაცული ტერიტორიები) ხორციელდება დაცული ტერიტორიების დაარსება-განვითარების შედეგად ადგილობრივი მოსახლეობის სარგებლის მონიტორინგი.

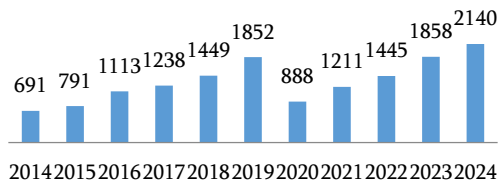
- 2024 წელს 2014 წლის მონაცემებთან შედარებით დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ სასტუმროების რაოდენობა გაზრდილია 8 -ჯერ;
- 2024 წელს 2014 წლის მონაცემებთან შედარებით დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ მაღაზიების რაოდენობა გაზრდილია 4 -ჯერ;
- 2023 წელს 2014 წლის მონაცემებთან შედარებით დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ კვების ობიექტების რაოდენობა გაზრდილია 9 -ჯერ;

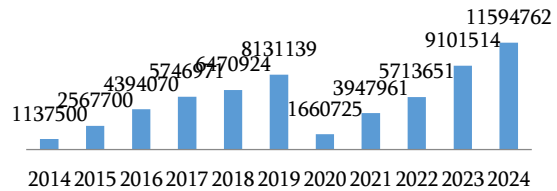
სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

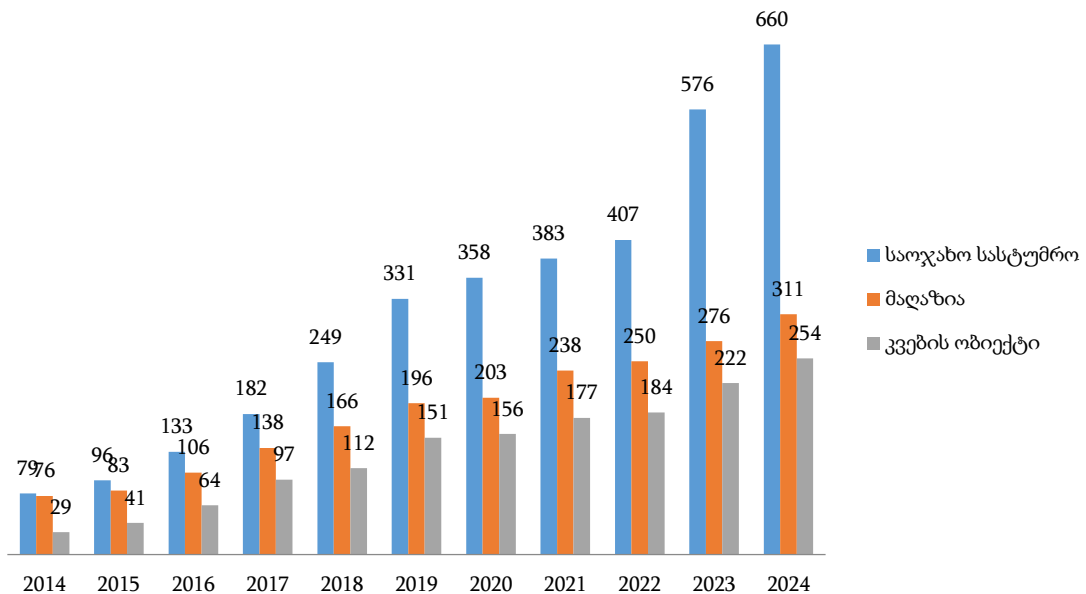
**დაცული ტერიტორიების
დაარსება-განვითარების შედეგად
მიმდებარედ დასაქმებული
ადგილობრივი მოსახლეობა 2014-
2024 წწ**

**დაცული ტერიტორიების დაარსება-
განვითარების შედეგად მიმდებარედ
ადგილობრივი მოსახლეობის
ეკონომიკური სარგებელი (ლარი)
2014-2024 წწ**

დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ ტურისტული ინფრასტრუქტურა

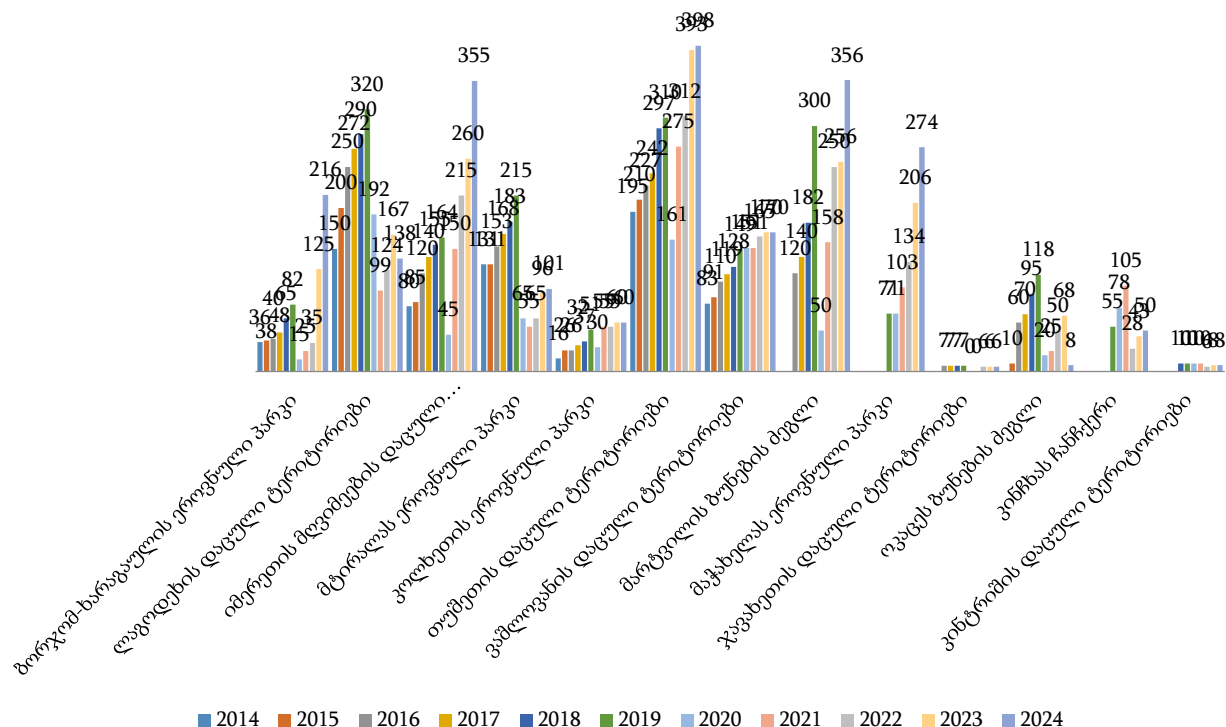
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

დაცული ტერიტორიების დაარსება-განვითარების შედეგად მიმდებარედ დასაქმებული ადგილობრივი მოსახლეობა 2014-2024

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

87

თვეში ხელი მოეწერა დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ტერიტორიული ადმინისტრაციების ყველა თანამშრომლის სიცოცხლისა და დაზღვევის საგრანტო ხელშეკრულებას. საგრანტო ღირებულების ჯამური თანხა შეადგენს **15,000 ევროს**.

- კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) ფინანსური კონტრიბუციით ჩატარდა ჰიდრო-გეოლოგიური კვლევა ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებზე ჭაბურღილის გასაბურღი ადგილის დადგენის მიზნით; ამასთან, ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებზე მოეწყო არტეზიული ჭა, რომლის საშუალებითაც დაცულ ტერიტორიებზე არსებული კოტეჯებისა და სარეინჯეროებისთვის შესაძლებელი იქნება წყლის უზრუნველყოფა.
- კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) ფინანსური კონტრიბუციით რაჭის ეროვნული პარკისთვის შეძენილ იქნა ბულდოზერი; ამასთან, ონის მუნიციპალიტეტისთვის შეძენილ იქნა ტრაქტორი. ზემოხსენებული სატრანსპორტო საშუალებების ჯამური ღირებულება **142,734 აშშ დოლარს**.
- კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) ფინანსური კონტრიბუციით დასრულდა ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკში, კერძოდ, ნემვის აღკვეთილში, საქმიანი ეზოს მოწყობის სამუშაოები.
- კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) ფინანსური კონტრიბუციით შესყიდულ იქნა ექვსი მაღალი გამავლობის ავტომობილი. ჯამური თანხა შეადგენს **464,154 ლარს**;
- კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) ფინანსური კონტრიბუციით რეინჯერთა მსოფლიო დღის ფარგლებში, კავკასიის ბუნების ფონდის მიერ რეინჯერებისთვის გადაცემულ იქნა ფულადი სახის ჯილდოები;
- კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) ფინანსური კონტრიბუციით, დაცული ტერიტორიების სააგენტოს თავმჯდომარის მოადგილე, კავკასიის ბუნების ფონდის პროგრამების მენეჯერი, სააგენტოსა და მაჭახელას ეროვნული პარკის SMART ოფიცრები იმყოფებოდნენ SMART Global Congress-ზე, რომელიც ჩატარდა ვინდჰუკში, ნამიბიაში. SMART Global Congress-ზე წარმოდგენილი იყო 110 ქვეყნის 300 დელეგატი.
- კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) ფინანსური კონტრიბუციით, განხორციელდა დაცული ტერიტორიების სააგენტოს თანამშრომელთა ვიზიტი სომხეთში, არფას დაცულ ლანდშაფტში, გამოცდილების გაზიარების მიზნით;
- საანგარიშო პერიოდში დასრულდა UNDP/GEF პროექტი - „დაცული ტერიტორიების სისტემის ფინანსური მდგრადობის გაძლიერება საქართველოში“. ამასთან, მიმდინარე საანგარიშო პერიოდში, პროექტის ფარგლებში დასრულდა ნემვის აღკვეთილის კეთილმოწყობის სამუშაოები და ქვაბისხევის კომპლექსის პროექტირება; დასრულდა მუშაობა ფინანსური შეფასებისა (financial scorecard) და შესაძლებლობების შეფასების დოკუმენტებზე; შემუშავდა 10 წლიანი სასწავლო პროგრამა ეფექტური მართვისთვის; ჩაეშვა ელექტრონული პლატფორმა დაცული ტერიტორიების თანამშრომლების გადამზადებისთვის; განხორციელდა მონიტორინგის ძირითადი ინდიკატორების შერჩევა და შემუშავდა მონიტორინგის 10 წლიანი გეგმა; განხორციელდა ბიომრავალფეროვნების საკვანძო სახეობების

კვლევა/მონიტორინგი; შეძენილ იქნა SMART აღჭურვილობა სამიზნე დაცული ტერიტორიების რეინჯერებისთვის (300-ზე მეტი რეინჯერი). ასევე, მოხდა თანამშრომელთა რეგულარული გადამზადება მონაცემთა ანალიზისა და SMART ანგარიშის მიმართულებით. ჩატარდა სხვადასხვა სახის თემატური ტრენინგი ტერიტორიული ადმინისტრაციებისა და ცენტრალური აპარატისათვის. დასრულდა კლიმატის ცვლილების მოწყვლადობის შეფასება და შემუშავდა ადაპტაციის გეგმების შემუშავება ყაზბეგის, თუშეთისა და ფშავ-ხევსურეთის ეროვნული პარკებისთვის;

- მიმდინარე საანგარიშო პერიოდში, შვედეთის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (SIDA) ფინანსური კონტრიბუციით, პროექტ „გადავარჩინოთ ბუნება - საქართველოს“ ფარგლებში, შემუშავდა სხვადასხვა სახის სტრატეგიული დოკუმენტი. მათ შორის, შემუშავებულ იქნა მენეჯმენტის 4 გეგმა შემდეგი დაცული ტერიტორიებისთვის: მარიამჯვრის სახელმწიფო ნაკრძალი, მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლები, ერუშეთის ეროვნული პარკი, მაჭახელას ეროვნული პარკი; 9 ეკოტურისტული გეგმა შემდეგი დაცული ტერიტორიებისთვის: კოლხეთი, ერუშეთი, ყაზბეგისა და მაჭახელას ეროვნული პარკები, თუშეთი, კინტრიშისა და ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიები, აჯამეთის აღკვეთილისა და მარიამჯვრის სახელმწიფო ნაკრძალი; 17 ნარჩენების მართვის გეგმა შემდეგი დაცული ტერიტორიებისთვის: ქობულეთი, კოლხეთი, მაჭახელა, ალგეთი, კინტრიში, იმერეთის მღვიმეები, აჯამეთი, ყაზბეგი, ჭაჭუნა, ვაშლოვანი, ჯავახეთი, ბორჯომ-ხარაგაული, თუშეთი, მარტვილი და ოკაცე, ბაწარა-ბაბანური, მარიამჯვარი, ერუშეთი; ამასთან, კომპანია „ეკოტონის“ მიერ, დაცული ტერიტორიების სააგენტოში წარმოდგენილ იქნა პირველი ეტაპით გათვალისწინებული კოლხეთისა და ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების წყლის რესურსების მართვის გეგმების წინასაპროექტო ანგარიშები.
- მიმდინარე საანგარიშო პერიოდში, შვედეთის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (SIDA) ფინანსური კონტრიბუციით, პროექტ „გადავარჩინოთ ბუნება - საქართველოს“ ფარგლებში, განხორციელდა კვალიფიკაციის ასამაღლებელი ტრენინგების ციკლი დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და ტერიტორიული ადმინისტრაციების თანამშრომლებისთვის. აღნიშნული ტრენინგების მეშვეობით დაახლოებით ორასმა თანამშრომელმა აიმაღლა კვალიფიკაცია სხვადასხვა პროფესიული მიმართულებით.
- მიმდინარე საანგარიშო პერიოდში, შვედეთის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (SIDA) ფინანსური კონტრიბუციით, პროექტ „გადავარჩინოთ ბუნება - საქართველოს“ ფარგლებში, განხორციელდა თერმული დრონის შესყიდვა (რომლის ღირებულება დაახლოებით 32 000 ლარია), რაც ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგისთვის ერთ-ერთ ეფექტურ საშუალებას წარმოადგენს.
- დაცულ ტერიტორიებზე განხორციელდა საქართველოში არსებული მედია ორგანიზაციების ვიზიტი. მედიატური ხელს შეუწყობს მოსახლეობაში დაცული ტერიტორიების შესახებ ცნობიერების გაზრდას.
- Global Conservation-ის ფინანსური მხარდაჭერით, 2024 წელს განხორციელდა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და დაცული ტერიტორიების სააგენტოს წარმომადგენლების ვიზიტი ამერიკის შეერთებულ შტატებში. ვიზიტის ფარგლებში, ქართული დელეგაცია შეხვდა Global Conservation-ის აღმასრულებელ დირექტორს, ჯეფ მორგანს, სამომავლო თანამშრომლობის გეგმების

დასახვის მიზნით; Global Conservation-ის ფინანსური მხარდაჭერით, 2024 წელს, რაჭის ეროვნული პარკისთვის შეძენილ იქნა ბურანი და მისაბმელი მარა. ჯამური თანხმა შეადგენს 38,400 დოლარს. 2024 წელს, Global Conservation-ის მხარდაჭერილი პროექტი - „ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ეფექტურობის გაძლიერება“ გამოცხადდა დასრულებულად;

- ბი პი-ს ფინანსური მხარდაჭერით, 2024 წლის განმავლობაში მიმდინარეობდა შესაბამისი პროცედურები აჯამეთის აღკვეთილში იმერული მუხის კონსერვაციის მიზნით;
- ბი პი-ს ფინანსური მხარდაჭერით, დასრულდა თბილისის ეროვნული პარკის ეკოლოგიური შეფასების საველე ფაზა (გავრცელებული სახეობების მონიტორინგი, საფრთხეების იდენტიფიცირება და რისკების შეფასება). ამჟამად, მიმდინარეობს შეგროვებული მონაცემების დამუშავება, რომელიც გამოყენებულ იქნება „თბილისის ეროვნული პარკში კეთილშობილი ირმის აღდგენის გეგმის“ შემუშავების პროცესში; დასრულდა მუშაობა კეთილშობილი ირმის წყარო-პოპულაციის შეფასებაზე როგორც ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიებზე, ასე ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკში. 2024 წელს სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და ა(ა)იპ საერთაშორისო ბიზნესის და ეკონომიკური განვითარების ცენტრს შორის გაფორმებული მემორანდუმის საფუძველზე, ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკში შერჩეულ ადგილას განხორციელდა ტყის ხანძრის აღმოჩენის ინტეგრირებული მონიტორინგის და ადრეული შეტყობინების სისტემის დანერგვა; აღნიშნული აქტივობა მოიცავდა 2 ძირითად კომპონენტს: აპარატურული უზრუნველყოფა, კერძოდ, სამეთვალყურეო კამერებით ანძის ინსტალაცია (დასრულებულია აბასთუმანი-ზეკარის უღელტეხილი) და პროგრამული უზრუნველყოფა შესაბამის სერვერზე, რომელიც დასრულების ფაზაშია;
- მსოფლიო ბანკის ფინანსური მხარდაჭერით მიმდინარეობს თბილისის ეროვნული პარკის განვითარების პროექტი, რომლის ფარგლებში განხორციელდა შემდეგი აქტივობები: მონიშნულ იქნა საღებავებით 141 კილომეტრის ბილიკი, მიმდინარეობს მანიშნებელი და საინფორმაციო დაფების მონტაჟი. ტურისტული კოტეჯებიდან (3 კოტეჯი) მიმდინარეობს სათიბისა და დიდველის თავშესაფრების მოწყობის საბოლოო პროცედურები. საპიკნიკე ადგილებიდან დასრულდა საბადურის საპიკნიკე სივრცის მოწყობა და მიმდინარეობს საგურამოს ვიზიტორთა ცენტრის კეთილმოწყობა.
- მსოფლიო ბანკის მხარდაჭერით მიმდინარეობს ჯუთა-როშკა-ომალოს საფეხმავლო ბილიკის განვითარების პროექტი, რომელიც ითვალისწინებს ჯუთა-როშკა-ომალოს საფეხმავლო ბილიკის განვითარებას; კერძოდ 220 კმ საფეხმავლო ბილიკის, 64 საფეხმავლო ხიდის და 7 ერთეული 200-დან 400 მ2 ფართის სამთო თავშესაფრის მოწყობას. მიმდინარე საანგარიშო პერიოდში, საფეხმავლო ბილიკს დაემატა 21 კმ, მიმდინარეობს მანიშნებელი და საინფორმაციო დაფების მონტაჟი. ტურისტული თავშესაფრებიდან (7 ტურისტული თავშესაფარი) მოეწყო ქვედა და ზედა ტანიეს თავშესაფრები. მიმდინარეობს ხიდოტანისა და ქვახიდის თავშესაფრების ხის კონსტრუქციების მოწყობა, მოეწყო 8 ხიდი, არხოტში, მდ. ტანიესა და მდ. ასას ხეობებში. ხიდების მოწყობაც თითქმის დასრულებულია, დარჩენილია 10 ცალი ხიდი.
- ქობულეთის დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობს ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობა. აჭარის ტურიზმის დეპარტამენტის მხარდაჭერით მიმდინარე პროექტის ფარგლებში, ქობულეთის

დაცულ ტერიტორიებზე უკვე დასრულდა 400-მეტრიანი საფეხმავლო ბილიკის მოწყობა. ამჟამად, მიმდინარეობს ფრინველებზე დაკვირვების კომპლექსური მშენებლობა.

- 2024 წელს ოფიციალურად მოეწერა ხელი ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ტყის მართვის გეგმას, რომელიც შემუშავდა US Forest Service - ის ფინანსური კონტრიბუციით.
- 2024 წელს ჩატარდა ტრენინგების ციკლი ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის რეინჯერებისთვის, ტყის ხანძრებთან ბრძოლის მიმართულებით, US Forest Service - ის ფინანსური კონტრიბუციით;
- მიმდინარეობს აქტიური მუშაობა კორეის ეროვნული პარკების სამსახურთან (KNPS) ორი სახანძრო მანქანის გადმოცემის თაობაზე;
- 2024 წელს გაფორმდა ახალი ხუთწლიანი ურთიერთგაგების მემორანდუმი სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და კორეის ეროვნული პარკების სამსახურს შორის;
- 2024 წელს გაფორმდა ურთიერთგაგების მემორანდუმი სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და Rewilding Europe-ს შორის. მემორანდუმი მიზნად ისახავს, ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიების ეფექტურობის გაზრდას და ორიენტირებულია მის მხარდაჭერაზე, ველური ბუნების აღდგენაზე, დაცვასა და განვითარებაზე.
- მიმდინარეობს აქტიური მუშაობა სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და ექსპორტის განვითარების ასოციაციას შორის ურთიერთგაგების მემორანდუმის გაფორმების თაობაზე. მემორანდუმი ითვალისწინებს, ბიპი-ს მხარდაჭერით პროექტის განხორციელებას, რომლის მიზანია, ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების აღჭურვა-განვითარება.

საერთაშორისო ღონისძიებებში მონაწილეობა

- 2024 წლის 22-25 თებერვალს განხორციელდა დაცული ტერიტორიების სააგენტოს თავმჯდომარის მოადგილის ვიზიტი ავსტრიაში, ქალაქ ზალზბურგში, **ნადირობის და მეთევზეობის საერთაშორისო გამოფენაზე** მონაწილეობის მიზნით;
- მიმდინარე წლის 26-28 თებერვალს განხორციელდა დაცული ტერიტორიების სააგენტოს თანამშრომელთა ვიზიტი საუდის არაბეთში, ქალაქ ელ-რიადში, ერთ-ერთ ყველაზე მსხვილ გამოფენაზე, **Saudi Travel Market** მონაწილეობის მიზნით. აღნიშნულ გამოფენაზე წარდგენილი იყო საქართველოს ეროვნული პარკები. ბროშურებისა და საინფორმაციო წყაროების საშუალებით, ვიზიტორები გაეცნენ საქართველოს ბიომრავალფეროვნებასა და უნიკალურ ბუნებას;
- მიმდინარე წლის 10-14 მარტს განხორციელდა დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და ტერიტორიული ადმინისტრაციების თანამშრომელთა მივლინება ნამიბიაში, ქალაქ ვინდჰუკში, **SMART პატრულირების პროგრამის პრაქტიკის გაზიარებისა და პროფესიული ზრდის მიზნით;**
- მიმდინარე წლის 16-22 მარტს განხორციელდა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და დაცული ტერიტორიების სააგენტოს წარმომადგენლების ვიზიტი ამერიკის შეერთებულ შტატებში, მსოფლიოში უმსხვილეს ტურისტულ გამოფენაზე, **Travel and Adventure Show**, მონაწილეობის მიღების

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

მიზნით;

- მიმდინარე წლის 1-7 აპრილს, პროექტ „გადავარჩინოთ ბუნება - საქართველოს“ (SIDA) ფარგლებში, განხორციელდა სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და ტერიტორიული ადმინისტრაციების წარმომადგენლების სასწავლო ტური შვედეთის სამეფოში. სასწავლო ვიზიტის მიზანს წარმოადგენდა განვითარებული ქვეყნის საუკეთესო პრაქტიკის გაცნობა დაცული ტერიტორიების მართვისა და მმართველობის კუთხით;
- მიმდინარე წლის 27-29 მაისს, დაცული ტერიტორიების სააგენტომ მონაწილეობა მიიღო საერთაშორისო გამოფენაში **Riyadh Travel Fair**, რომელიც გაიმართა საუდის არაბეთის დედაქალაქ რიადში. საერთაშორისო ტურისტული გამოფენის ფარგლებში, განთავსდა ეროვნული პაკების სტენდი შესაბამისი საინფორმაციო მასალებით.;
- მიმდინარე წლის ივნისის თვეში, განხორციელდა დაცული ტერიტორიების სააგენტოს დაგეგმვისა და განვითარების სამსახურის თანამშრომლის ვიზიტი კორეის რესპუბლიკაში კორეის ეროვნული პარკების სამსახურის მეგობრობის პროგრამის ფარგლებში. პროგრამის მიზანია, პროექტის მონაწილეებისთვის დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის, ცოდნისა და პრაქტიკის გაზიარება, როგორც თეორიული, ასევე, პრაქტიკული მაგალითების საფუძველზე;
- მიმდინარე წლის 13-16 ივნისს, დაცული ტერიტორიების სააგენტომ მონაწილეობა მიიღო მე-19 ტურისტულ გამოფენაზე (HONG KONG INTERNATIONAL TRAVEL EXPO/ჰონგ კონგის მე-19 ტურისტული გამოფენა - **ITE Hong Kong**), რომელიც გაიმართა ჰონგ კონგში, ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკაში. გამოფენა წარმოადგენდა საუკეთესო პლატფორმას საქართველოს ეროვნული პარკებისა და მათი ხელუხლებელი ბუნებრივი სილამაზის პოპულარიზაციისთვის;
- მიმდინარე წლის სექტემბრის თვეში, დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ორგანიზებით, განხორციელდა ჩინეთის მედია და ტურისტული კომპანიების ვიზიტი საქართველოში (Fam Tour). ვიზიტის წარმოადგენდა მნიშვნელოვან მოვლენას, ვინაიდან სტუმრებმა მოინახულეს საქართველოს დაცული ტერიტორიები, გაეცნენ უნიკალურ ბიომრავალფეროვნებასა და არსებულ ეკოტურისტულ სერვისებს. ვიზიტი ხელს შეუწყობს დაცული ტერიტორიების პოპულარიზაციას ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკაში.
- მიმდინარე წლის 15-18 ოქტომბერს, დაცული ტერიტორიების სააგენტომ მონაწილეობა მიიღო ერთ-ერთ ყველაზე მსხვილ გამოფენაზე, **China outbound travel & tourism market (COTTM)**, რომელიც გაიმართა ჩინეთის დედაქალაქ ბეიჯინგში. გამოფენა წარმოადგენდა საუკეთესო პლატფორმას საქართველოს ეროვნული პარკებისა და მათი ხელუხლებელი ბუნებრივი სილამაზის პოპულარიზაციისთვის;
- მიმდინარე წლის ოქტომბრის თვეში გაიხსნა სააგენტოს ოფიციალური ანგარიში WeChat-ზე. WeChat ჩინეთის ყველაზე პოპულარული სოციალური მედიის პლატფორმაა, რომელზეც 1.3 მილიარდზე მეტი აქტიური მომხმარებელია რეგისტრირებული. პლატფორმა არა მხოლოდ კომუნიკაციის, არამედ სერვისებისა და მარკეტინგის უმნიშვნელოვანესი ინსტრუმენტია. დაცული ტერიტორიების სააგენტოს

WeChat-ის ექაუნთი საშუალებას მისცემს სააგენტოს ეფექტურად გააცნოს საქართველოს უნიკალური ეკო-ტურისტული პოტენციალი მომხმარებლებს, რაც ხელს შეუწყობს ჩინური ტურისტული ბაზრის ათვისებას.

- 2024 წლის 10-18 ნოემბერს, დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და კორეის ეროვნული პარკების სამსახურს შორის გაფორმებული მემორანდუმის ფარგლებში, განხორციელდა სააგენტოსა და ტერიტორიული ადმინისტრაციების სასწავლო ვიზიტი კორეის რესპუბლიკაში. ვიზიტის ფარგლებში ხელი მოეწერა დამეგობრების შეთანხმებას ყაზბეგის ეროვნულ პარკსა და ბუხანსანის ეროვნულ პარკს შორის.
- 2024 წლის 12 დეკემბერს, დაცული ტერიტორიების სააგენტოს თავმჯდომარის მოადგილემ მონაწილეობა მიიღო ვირტუალურ საერთაშორისო კონფერენციაში - **Nature Scot Event**. სააგენტოს მხრიდან მოხდა პრეზენტაციის წარდგენა საქართველოს დაცული ტერიტორიების უნიკალური ბიომრავალფეროვნებისა და ეკოტურისტული სერვისების შესახებ. ღონისძიებას ესწრებოდნენ მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნის წარმომადგენლები.

თავი 9. მარკეტინგი და საზოგადოებასთან ურთიერთობა

- ჩატარდა 45 ღონისძიება, როგორც საერთაშორისო, ასევე ადგილობრივი. მათ შორის რეინჯერთა პროფესიული დღის - "რეინჯერთა მსოფლიო დღის" აღსანიშნავი ღონისძიება.

- გავრცელდა 73 სიახლე, როგორც სატელევიზიო და ონლაინ მედიაში, ისე სოციალური ქსელის საშუალებით; მომზადდა 37 სიუჟეტი; დაცული ტერიტორიების სააგენტოს წარმომადგენლები 30-ჯერ ესტუმრნენ სხვადასხვა თემატურ გადაცემას.

- ვუმასპინძლეთ 2 მედიატურს, ადგილობრივი და საერთაშორისო მედიის წარმომადგენლების მონაწილეობით.
 - სატელევიზიო და სოციალური მედია არხებისთვის მომზადდა 10 ვიდეოკლიპი; 9 ეროვნული პარკისთვის მომზადდა ფოტო-ვიდეო მასალების არქივი.
 - შეიქმნა 70-მდე სხვადასხვა სახის ვიზუალური მასალა, შემუშავდა ათობით დიზაინი სააგენტოს საიმიჯო სტენდებისა და საპრომოციო მასალებისთვის.
 - მარკეტინგისა და საზოგადოებასთან ურთიერთობის სამსახურში საჯარო ინფორმაციის მოთხოვნით, 37 წერილი შემოვიდა, ყველა წერილს გაცა პასუხი.
 - დაცული ტერიტორიების სააგენტოს სოციალური ქსელების გამომწერთა და მიღწეული ნახვების რაოდენობა მნიშვნელოვნად გაიზარდა და შემდეგნაირად ნაწილდება:
- ✓ Facebook - დაცული ტერიტორიების სააგენტო - 151 286 გამომწერი
 - ✓ Facebook - საქართველოს ეროვნული პარკები - 148 367 გამომწერი
 - ✓ Instagram – National Parks of Georgia - 15 537 გამომწერი
 - ✓ Instagram – Protected Areas of Georgia - 2 501 გამომწერი
 - ✓ Reach - ეროვნული პარკების ფეისბუქ გვერდზე მიღწეული ნახვების რაოდენობა - 4 479 756
 - ✓ Reach - დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ფეისბუქ გვერდზე მიღწეული ნახვების რაოდენობა - 5 401 818
 - ✓ Reach - ეროვნული პარკების ინსტაგრამ გვერდზე მიღწეული ნახვების რაოდენობა - 1 969 846
 - ✓ Reach - დაცული ტერიტორიების ინსტაგრამ გვერდზე მიღწეული ნახვების რაოდენობა - 811 802
 - ✓ Video view - ეროვნული პარკების ფეისბუქ გვერდზე ვიდეოების ნახვების რაოდენობა - 11 633 600
 - ✓ Video view - დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ფეისბუქ გვერდზე ვიდეოების ნახვების რაოდენობა - 14 318 112
 - ✓ Video view - ეროვნული პარკების ინსტაგრამ გვერდზე ვიდეოების ნახვების რაოდენობა - 3 381 300
 - ✓ Video view - დაცული ტერიტორიების ინსტაგრამ გვერდზე ვიდეოების ნახვების რაოდენობა - 422 064
 - ✓ Impressions - ეროვნული პარკების ფეისბუქ გვერდზე - 30 404 250
 - ✓ Impressions - დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ფეისბუქ გვერდზე - 22 934 831
 - ✓ Impressions - ეროვნული პარკების ინსტაგრამ გვერდზე - 7 193 334
 - ✓ Impressions - დაცული ტერიტორიების ინსტაგრამ გვერდზე - 4 135 715
 - ✓ განთავსებული პოსტი - ეროვნული პარკების ფეისბუქ გვერდზე - 78
 - ✓ განთავსებული პოსტი - დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ფეისბუქ გვერდზე - 255
 - ✓ განთავსებული პოსტი - ეროვნული პარკების ინსტაგრამ გვერდზე - 43
 - ✓ განთავსებული პოსტი - დაცული ტერიტორიების ინსტაგრამ გვერდზე - 41

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

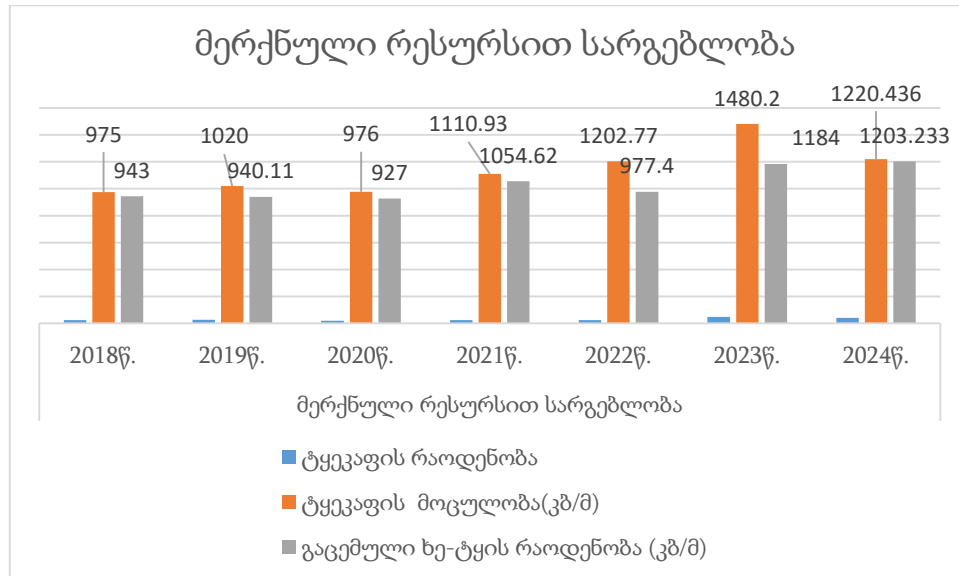

	FB- National Parks of Georgia	FB - Protected Areas of Georgia	Instagram National Parks of Georgia	Instagram – Protected areas of Georgia
გამომწერთა რაოდენობა	148 367	151 286	15 537	2 501
მიღწეული ნახვა (Reach)	4 479 756	5 401 818	1 969 846	811 802
ვიდეოების ნახვა	11 633 600	14 318 112	3 381 300	422 064
Impressions	30 404 250	22 934 831	7 193 334	4 135 715
განთავსებული პოსტი	78	255	43	41

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

SMART პატრულირება

დაცული ტერიტორიების დაცვა-მონიტორინგის გაუმჯობესების მიზნით, დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობს SMART პატრულირების სისტემის დანერგვა გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF), გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) და კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) ფინანსური მხარდაჭერით, “დაცული ტერიტორიების სისტემის ფინანსური მდგრადობის უზრუნველყოფა” პროექტის ფარგლებში ხორციელდება. ინიციატივის პარტნიორია ასევე ფონდი Global Conservation.

2024 წლის განმავლობაში ჩატარდა მენეჯერების ტრენინგი სმარტის მიმართულებით, რომელშიც მონაწილეობა მიიღეს ალგეთის ეროვნული პარკის დირექტორმა და SMART ოფიცერმა. ასევე მომზადდა ვიზიტორებისთვის, SMART Collect-ის მონაცემთა მოდელი და პატრულირების პაკეტის QR კოდი.

საანგარიშო პერიოდში შეუფერხებლად ხორციელდებოდა SMART პატრულირება. შეგროვებული მონაცემები ასე გამოიყურება:

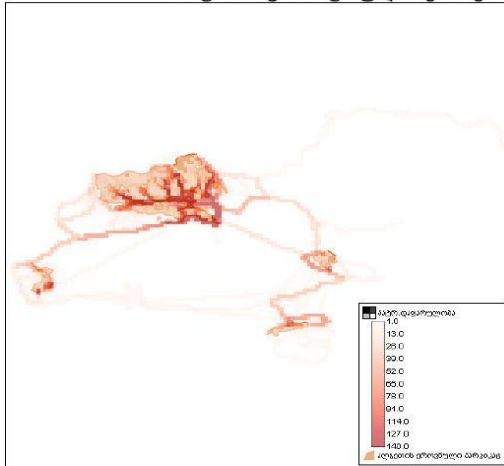

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

ალგეთის ეროვნული პარკი
პატრულირების ანგარიში
2024-01-01 to 2024-12-31

ინფორმაცია პატრულირებაზე

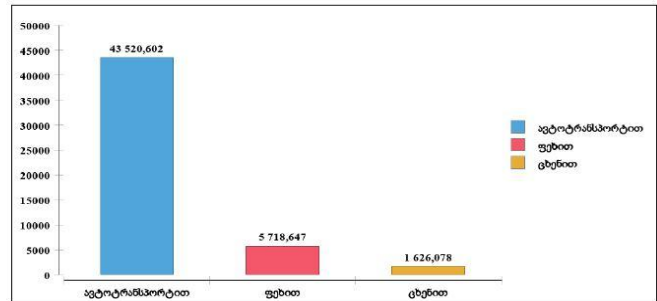

მანძილი (კმ)	პროგრესი - სათბინი ველზე	კატეგორია	რეგულაციების მთლიანი რაოდენობა
50865,38	15 845,1	2621	19

მანძილი ტრანსპორტირების ტიპის მიხედვით

ალგეთის ეროვნული პარკი
პატრულირების ანგარიში
2024-01-01 to 2024-12-31

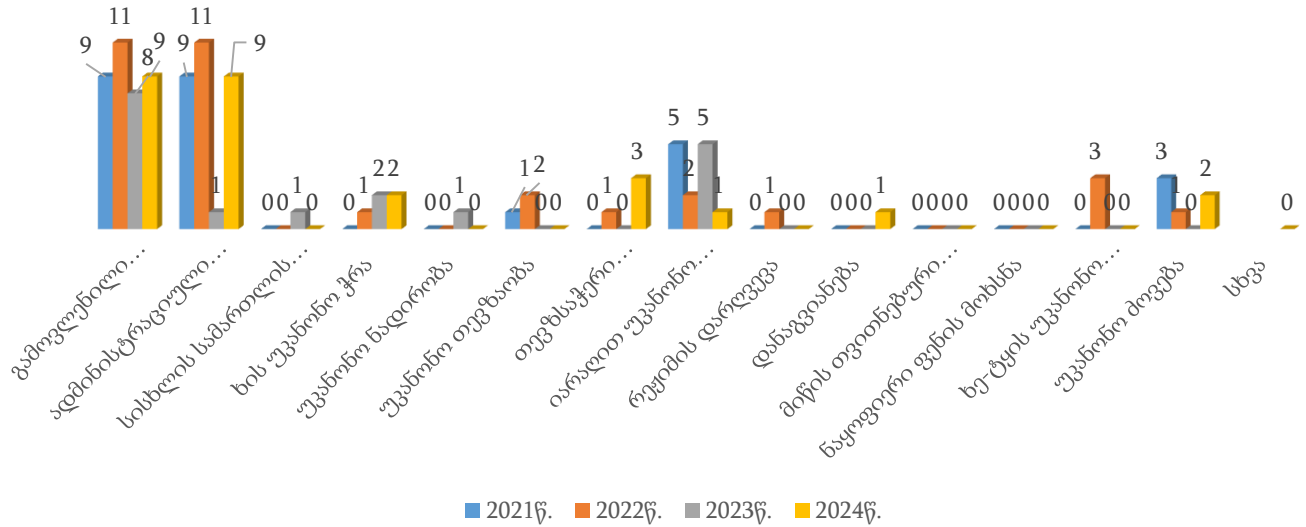
სამართალდარღვევების სტატისტიკა

ალგეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2024 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის 9 ფაქტი:

- 2 - ხის უკანონო ჭრა
- 3 - თევზსაჭერი საშუალებებით უკანონო გადაადგილება
- 1 - იარაღით უკანონო გადაადგილება
- 1 - დანაგვიანება,
- 2 - უკანონო მოვება.

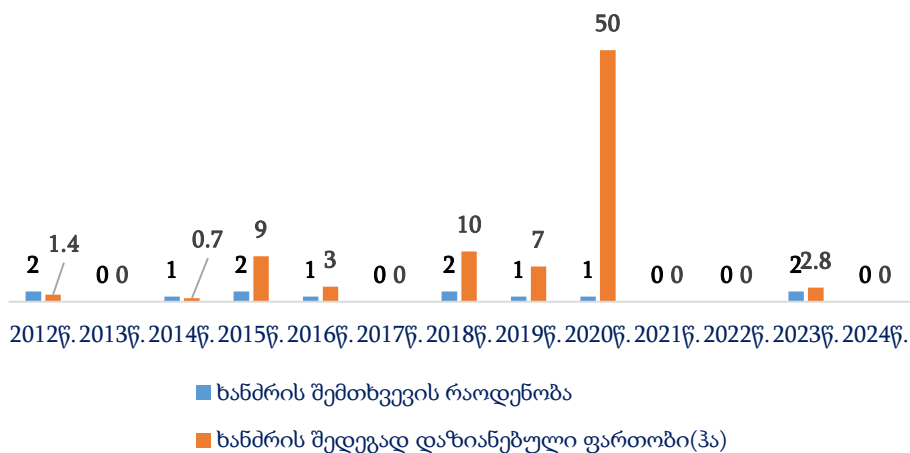
ალგეთის ეროვნული პარკის სამართალდარეგები 2021-2024წ.

ხანძრების სტატისტიკა

ალგეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2024 წლის საანგარიში პერიოდში ხანძარი არ დაფიქსირებულა.

ხანძრების სტატისტიკა 2012-2024წწ.

ტყის მავნებელ დაავადებათა მონიტორინგი და ბრძოლის ღონისძიებები

ალგეთის ეროვნული პარკის ფიტოპათოლოგიურმა კვლევამ აჩვენა, რომ საკვლევი არეალის დიდი ნაწილის სანიტარიული მდგომარეობა დამაკმაყოფილებელია. მცირე რაოდენობით გვხვდება ზეხმელი, ხმობადი და ძირნაყარი ეგზემპლარები. საველე კვლევებისას შესწავლილ იქნა ალგეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის ეზო (ნამვი, სოჭი, ფიჭვი), ალგეთის 36-ე (ფიჭვნარი) კვარტალი, 46 კვარტალი (ფოთლოვანი ტყე) და წალკის კანიონის მიმდებარე ტერიტორია (ფიჭვნა-წიფლნარ-რცხილნარები)

ტერიტორიის ფიტოპათოლოგიურმა კვლევამ გამოავლინა სხვადასხვა მავნე ორგანიზმი, კერძოდ: ფიჭვის პატარა მებაღე - *Tomicus minor*, ფიჭვის შავი ხარბუზა - *Monochamus galloprovincialis*, ფიჭვის ლურჯი პეწიანა - *Phaenops cyaneus*, წიფლის მეგალები - *Mikiola fagi*, მუხის დიდი ხარბუზა - *Cerambyx cerdo*, მუხის ბაღლინჯო - *corythucha arcuate*, მუხის ფოთლის რწყილი - *Haltica saliceti*.

აღნიშნული მავნე ორგანიზმები არ წარმოადგენენ პირველდ მავნებელ მწერებს და ძირითადად სახლდებიან სუსტ, ხნოვან ან დაზიანებულ ინდივიდებზე, დამატებით აღსანიშნია, რომ ტერიტორიაზე დიდი რაოდენობით ნანახი იქნა ენტომოფაგის - ჭიანჭველა ხოჭოს (*Thanasimum formicarius*) ლარვები, რომელიც თავად არეგულირებს ბუნებაში ქერქიჭამიების რაოდენობას.

რაც შეეხება ფოთლოვან სახეობებს აქ დიდი რაოდენობით იქნა ნანახი მუხის ფოთლის რწყილი - *Haltica saliceti* და წიფლის მეგალები - *Mikiola fagi* და სხვა.

მუხის ინდივიდებზე დაფიქსირდა მუხის დიდი ხარბუზას სასვლელები, თუმცა დღეის მდგომარეობით მისი გავრცელების სიმჭირდროვე არ აჩარბებს მავნეობის ზღვარს (აღსანიშნია, რომ აღნიშნული ხოჭო დაცულია ევროპის ველური ბუნებისა და ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვის კონვენციის პირველი დანართით „Strictly protected Fauna species“.)

ბიომრავალფეროვნება

2024 წელს განხორციელდა ალგეთის ეროვნული პარკის ბიომრავალფეროვნების შესახებ სტატისტიკური ინფორმაციის შეგროვება-ანალიზი;

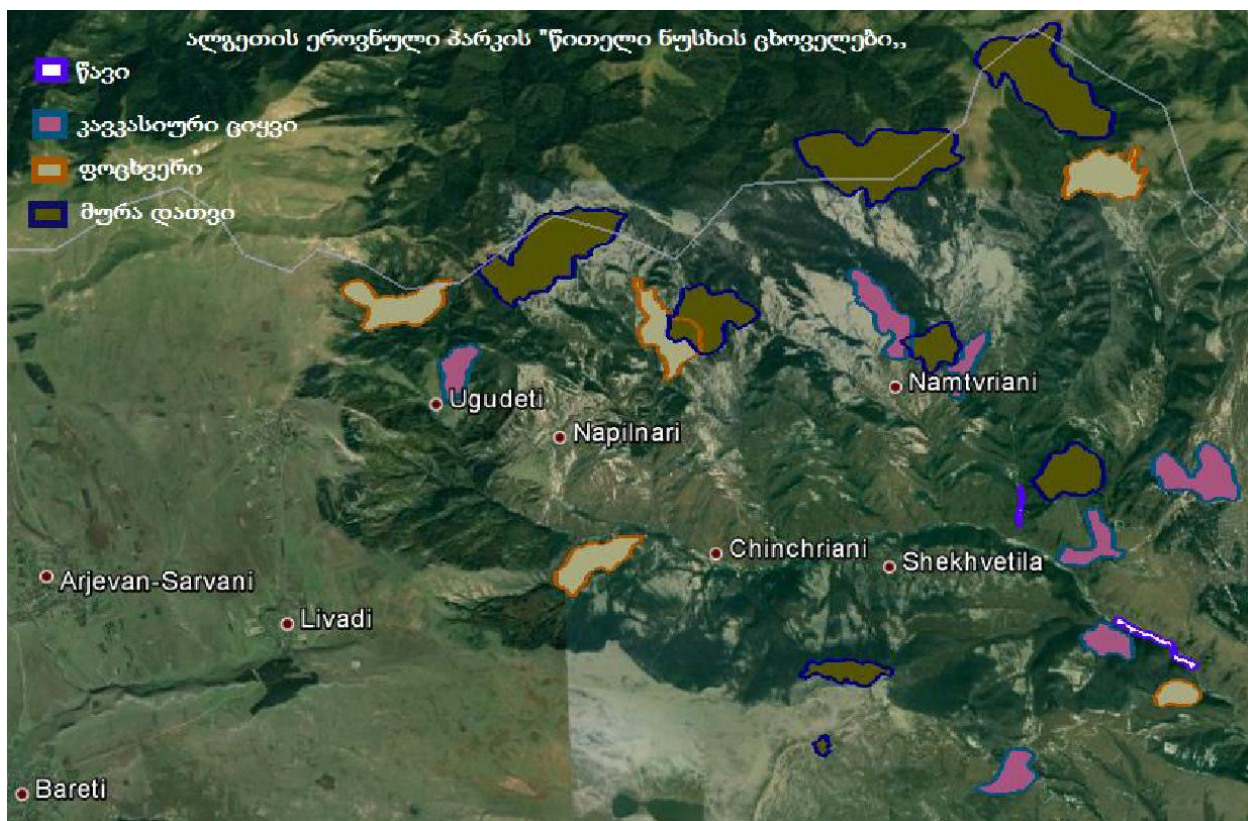
ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის დაცვის სამსახურის მიერ სმარტ პროგრამის, ფოტოხაფანგების გამოყენებით და ვიზუალური დაკვირვებით, სამოქმედო გეგმის მიხედვით, 2024 წლის საანგარიშო პერიოდის განმავლობაში ხორციელდება ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე ბინადარი ცხოველების და

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

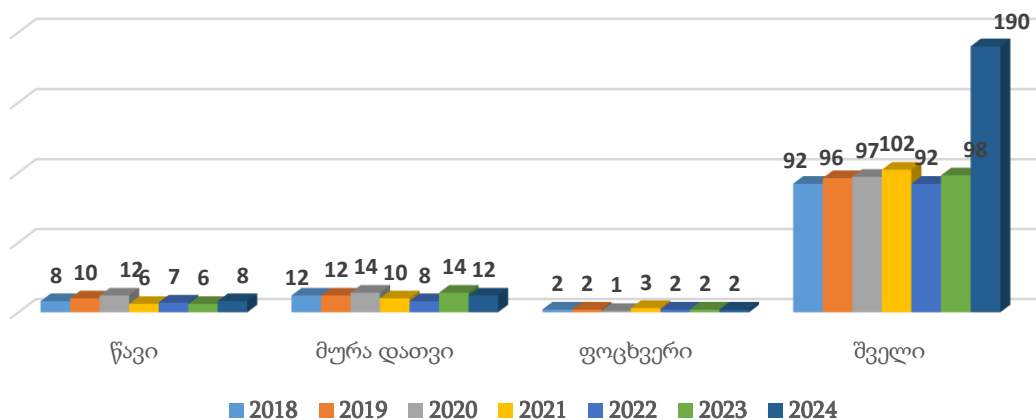

ასევე საქართველოს „წითელი წუსხის“ ცხოველების აღრიცხვა, აღწერა და საერთო შეჯამებული მონაცემების მომზადება.

ალგეთი - ცხოველთა ძირითადი სახეობების სტატისტიკა, 2018-2024 წწ.

Smart სისტემაში შეყვანილია, მიმდინარე წლის განმავლობაში რეინჯერების მიერ ცხოველებზე დაკვირვება-მონიტორინგის შედეგები. ანგარიშის მიხედვით შედეგები გამოიყურება შემდეგნაირად: გარეული ღორი ვიზუალურად ნანახი-22, ხოლო კვალ-ექსკრემენტი-61; სულ-83 ინდივიდი. მგელი ვიზუალურად ნანახი-4; კვალ-ექსკრემენტი-14; სულ-18 ინდივიდი. მურა დათვი- კვალ/ექსკრემენტი - 12. სულ 12. ინდივიდი შველი: ვიზუალურად ნანახი - 81 კვალ/ექსკრემენტი - 109; სულ-190 ინდივიდი.

2024 წლის განმავლობაში აღირიცხა ეროვნული პარკის და ბუნების ძეგლების ტერიტორიაზე მოზუდარი ფრინველები და მომზადდა საერთო შეჯამებული მონაცემები.

1	კოდალა	32
2	ძერა	7
3	ბუ	18
4	შევარდენი	3
5	ბოლოცეცხლა	26
6	ჭოტი	12
7	სვავი	11

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

8	შაშვი	58
9	მთის არწივი	4
1 0	ყარყატი	12
1 1	ორბი	34
1 2	ფასკუნჯი	12
1 3	კაკაბი	800

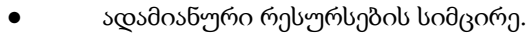
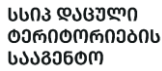
- ალგეთის ეროვნული პარკის მდინარეები 40000 ნაკადულის კალმახის ქვირითით დათევზიანდა.
- 2024 წლის განმავლობაში, ალგეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე დაფიქსირდა ნადირის მიერ პირუტყვის, მათ შორის ცხენის, კვიცის, ცხვარის, ხბოს დაზიანების 23 ფაქტი.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- თანამშრომელთა კვალიფიკაციის ამაღლება: ტრენინგები;

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

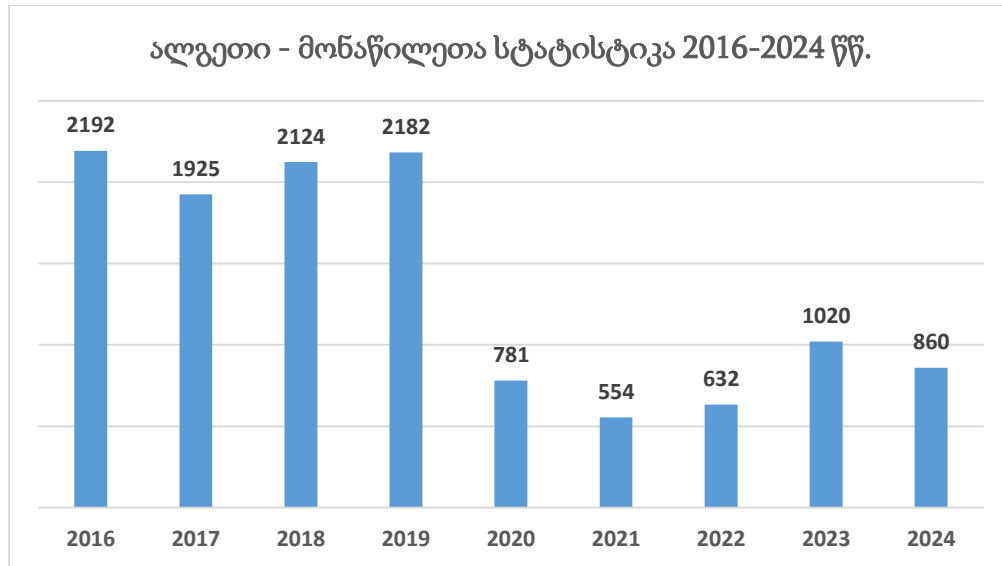

2024 წლის განმავლობაში ევოგანათლებისა და საზოგადოების გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების მიმართულებით, ალგეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის ორგანიზებით, ჩატარდა მოსწავლეებისათვის ლექცია/სემინარები, აღინიშნა ე.წ. „მწვანე კალენდრის“ დღეები, სკოლებში პედაგოგებს წარედგინათ ღონისძიებების წლიური კალენდარი საგანმანათლებლო დაწესებულებებისათვის და სხვა. სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფებისათვის მომზადდა და განახლდა მიზნობრივი პრეზენტაციები გარემოსდაცვითი თემატიკით.

საანგარიშო პერიოდში სხვადასხვა გარემოსდაცვითი თემატიკით სულ ჩატარდა 14 ლექცია/სემინარი, 14 შეხვედრა მოსახლეობასთან ან/ დაინტერესებულ მხარეებთან, 6 ეკოტური, 1 გამწვანების აქცია, 1 დასუფთავების აქცია, 2 კვირეული და 38 სხვა ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობა.

• აღნიშნულ ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში მონაწილეობა მიიღო სულ 860 - მა მონაწილემ, მათ შორის: 498 მოსწავლე, 113 პედაგოგი, 40 სტუდენტი და 209 ადგილობრივი მოსახლე.

2024 წლის განმავლობაში, ალგეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მიერ დაგეგმილ პროექტებში ჩართული იყო 6 სკოლა, 2 უნივერსიტეტი და 1 ბაღი.

გამოწვევები/რეკომენდაციები

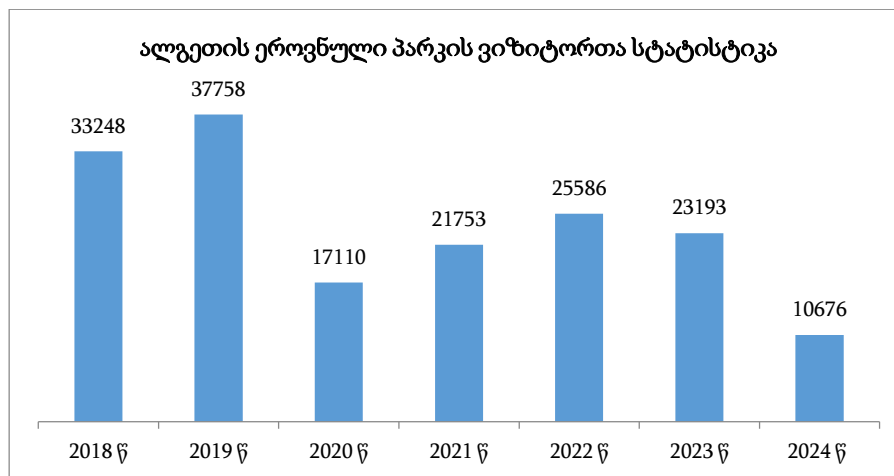
- სოციალურ-ეკონომიკური პროექტების განხორციელება
- საგანმანათლებლო/საინფორმაციო მასალების ბეჭდვა/გავრცელება
- საინტერპრეტაციო და საინფორმაციო დაფების მომზადება

ეკოტურიზმის განვითარება

- აღგეთის ეროვნულ პარკის ეკოტურისტულ შეთავაზებებს დაემატა ტურისტულ თავშესაფარში ღამის თევის სერვისი.

ვიზიტორთა სტატისტიკა

აღგეთის ეროვნულ პარკს 2024 წელს 10676 ვიზიტორი ესტუმრა, რაც წინა წლის მაჩვენებელთან შედარებით (23193 ვიზიტორი) 54%-ით არის შემცირებული.

გამოწვევები

- არასრულყოფილი ინფრასტრუქტურა
- არასაკმარისი საინფორმაციო და საინტერპრეტაციო მასალები
- ადამიანური რესურსის სიმცირე

რეკომენდაციები

- ეკოტურისტული სერვისების განვითარება
- საინტერპრეტაციო და საინფორმაციო დაფების მომზადება;

ადგილობრივი მოსახლეობის სარგებელი

- ალგეთის ეროვნული პარკის მიმდებარედ 120 საოჯახო სასტუმრო, 15 მაღაზია და 2 კვების ობიექტია.

2. აჯამეთის ალკვეთილის ადმინისტრაცია

აჯამეთის ალკვეთილი მდებარეობს იმერეთის რეგიონში და მოიცავს ორ მუნიციპალიტეტს - ბაღდათსა და ზესტაფონს.

აჯამეთის ალკვეთილის შექმნის მიზანია უნიკალური ბიომრავალფეროვნების, მათ შორის „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი იმერული მუხისა და ძეგლის კორომების დაცვა-შენარჩუნება და აღდგენა წარმოადგენს.

აჯამეთის ალკვეთილის ადმინისტრაცია მართავს IV კატეგორიის დაცულ ტერიტორიას - აჯამეთის ალკვეთილს, ფართობით - 4 990,57 ჰა.

ძირითადი მიღწევები / მოკლე მიმოხილვა

აჯამეთის ალკვეთილის საერთაშორისო აღიარება:

- ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრი საიტი;

მენეჯმენტის გეგმა

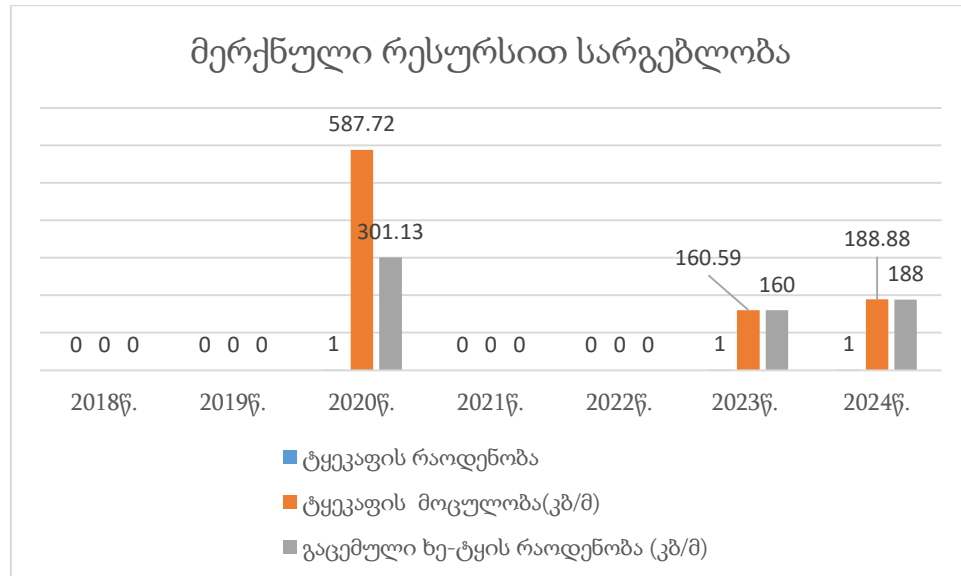
საანგარიშო პერიოდში მიმდინარეობდა მუშაობა აჯამეთის ალკვეთილის მენეჯმენტის გეგმის დოკუმენტზე, დონორი: SIDA, (სტატუსი: მიმდინარე)

ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

2024 წლის საანგარიშო პერიოდში აჯამეთის ალკვეთილის ტერიტორიაზე მერქნული რესურსით სარგებლობისთვის გამოყოფილა 1 ტყეკაფი.

გამოყოფილი ტყეკაფის მოცულობა -188,88 მ3

აჯამეთის ალკვეთილის მიმდებარედ მცხოვრები მოსახლეობის ხე-ტყით უზრუნველყოფის მიზნით, 2024 წლის საანგარიშო პერიოდის განმავლობაში მოსახლეობაზე გაცემულია 188 კუბური მეტრი საშემე მერქანი.

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

აჯამეთის აღკვეთილის ტერიტორიაზე 2024 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა სამართალდარღვევის 27 ფაქტი;

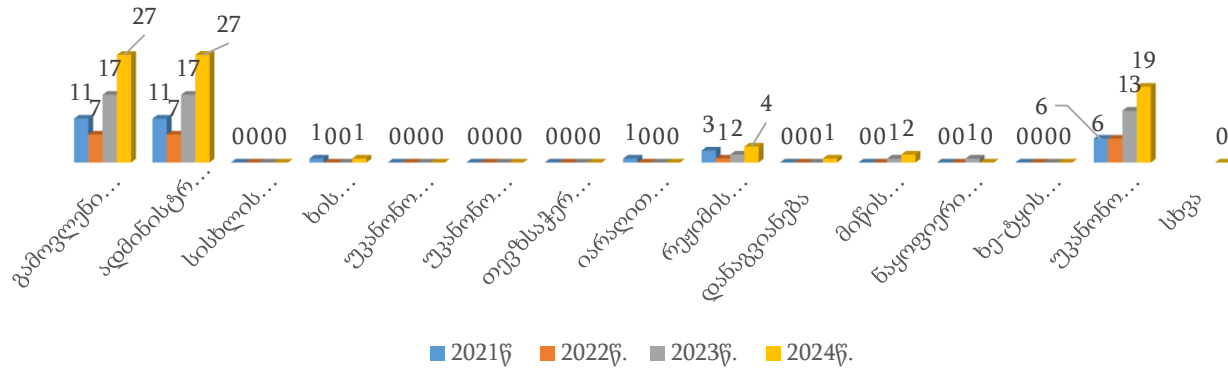
- 1 - ხის უკანონო ჭრა
- 4 - რეჟიმის დარღვევა
- 2 - მიწია თვითნებური დაკავება,
- 1 - დანაგვიანება,
- 19 - უკანონო ძოვება.

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

აჯამეთის აღკვეთილის სამართალდარღვევები 2021-2024წ.

ხანძრების სტატისტიკა

აჯამეთის აღკვეთილის ტერიტორიაზე 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში ხანძარი არ დაფიქსირებულა.

ტყის მოვლა-აღდგენა

აჯამეთის აღკვეთილში - 2016 წლიდან დღემდე მიმდინარეობს იმერული მუხის აღდგენის პროექტი, დაახლოებით 56 ჰა-ზე.

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო, ბიპი საქართველოს ფინანსური მხარდაჭერით ახორციელებს საგრანტო პროექტს - „აჯამეთის აღკვეთილის მდგრადი განვითარება“, რომელიც ორიენტირებულია იმერული მუხის დაცვა-შენარჩუნებაზე, რომელიც წარმოადგენს აჯამეთის აღკვეთილის ერთ-ერთ ძირითად ღირებულებას და მიეკუთვნება საქართველოს წითელი ნუსხით დაცულ მერქნიან სახეობას.

2024 წლის განმავლობაში დაირგო 5,000 ძირამდე იმერული მუხის ნერგი. მოეწყო სარწყავი

სისტემა და დაყენდა 220 ტონა წყლის რეზერვუარი.

შემოტანილ და დარგულ იქნა სერტიფიცირებული, კონტეინერული მეთოდით გამოყვანილი იმერული და ქართული მუხის ნერგები. ასევე, ჩაითესა აღკვეთილის ადმინისტრაციის მიერ შეგროვებული ქართული და იმერული მუხის რკოები. ნაკვეთზე დაირგო 4 636 ცალი ნერგი (აქედან 934 ცალი ქართული მუხის ნერგი), დაითესა 4,000 ცალი ბუდნა რკო და 280 ცალი ძეგლის თესლი დარგვისა და თესვის

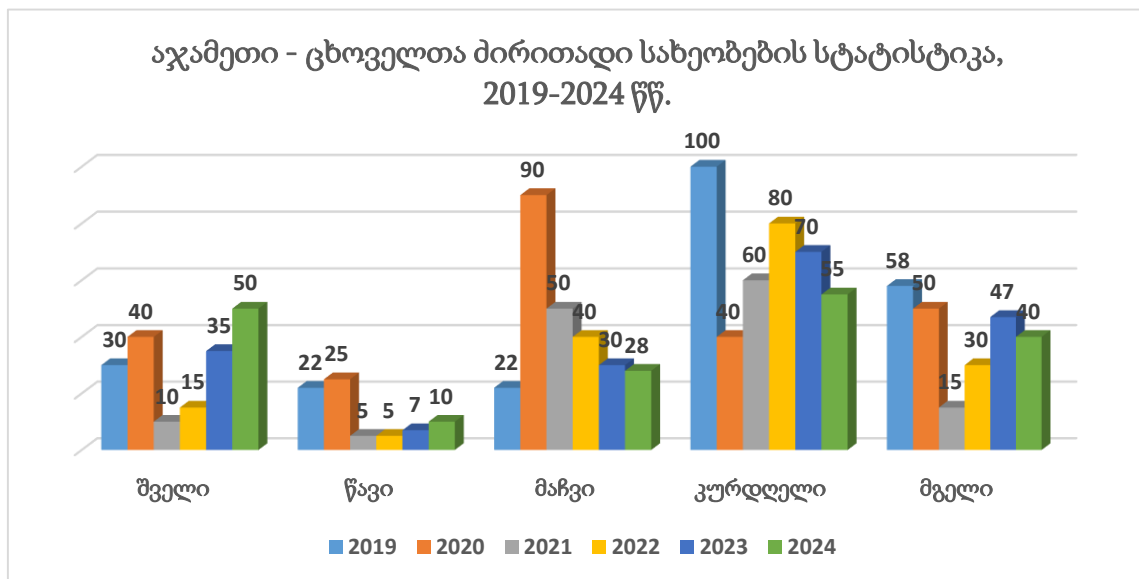
სამუშაოების სრულად დასრულების შემდგომ, გაზაფხულის დაწყებამდე, ახალდარგულ ტერიტორიაზე მოეწყობა წვეთოვანი სარწყავი სისტემა.

მიმდინარე პროექტის მიზანია,

აჯამეთის აღკვეთილში განვითარდეს ამ კულტურების სანერგე მეურნეობა და გამოყვანილი ნერგების დარგვა დაზიანებულ ფართობებში მოხდეს შეუფერხებლად.

ბიომრავალფეროვნება

- 2024 წელს აჯამეთის აღკვეთილის ტერიტორიაზე ფოტოხაფანგების მიერ დაფიქსირებულია შველი, ტურა, მგელი, მაჩვი და ასევე სხვადასხვა სახის გარეული ცხოველი. მნიშვნელოვნად შეიმჩნევა შველის გამრავლება.

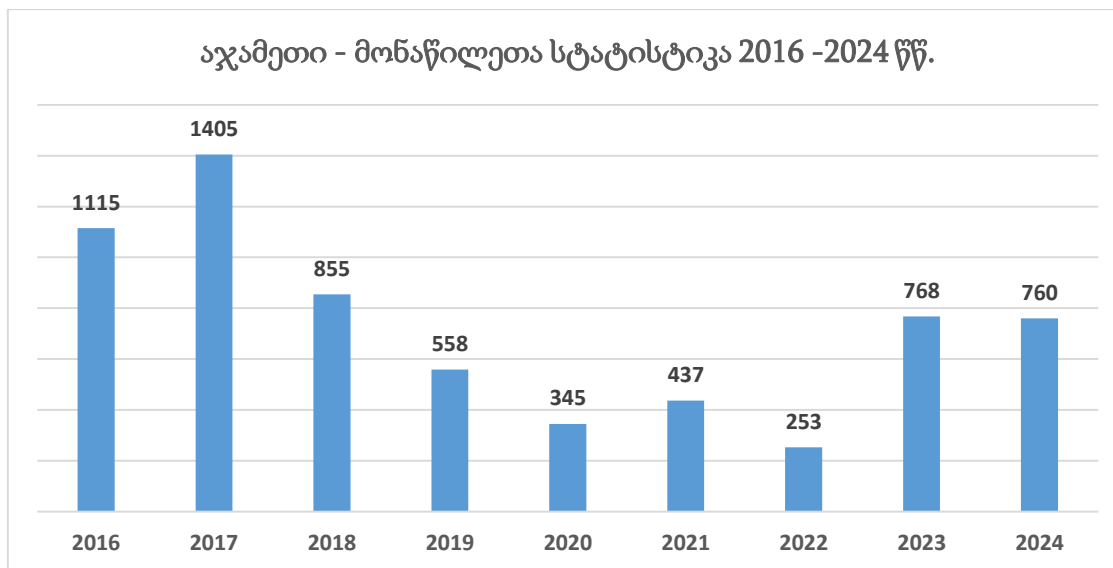
- აჯამეთის აღკვეთილის ადმინისტრაციის ტერიტორიაზე ბიოლოგიურ მეურნეობათა ასოციაცია ელკანას მიერ დამუშავდა 2 ჰა მიწის ნაკვეთი, სადაც დაირგო 6600 ძირი ნერგი, აქედან 5500 ძირი იმერული მუხის ჯიშის ნერგი და 1100 ქართული ჯიშის მუხის ნერგი. აღნიშნული ტერიტორია შედგება ზემოაღნიშნული ორგანიზაციის მიერ, აგრეთვე ბიოლოგიურ მეურნეობათა ასოციაცია „ელკანა“ კიდევ გეგმავს მიმდინარე წელს 4 ჰა მიწის ნაკვეთის მოსუფთავება-დამუშავებას და ამ ტერიტორიაზე იმერული და ქართული მუხის ჯიშების დარგვა-დათესვას. აღნიშნულ ტერიტორიაზე ბიოლოგიურ მეურნეობათა ასოციაცია ელკანა ახორციელებს სარწყავი წვეთოვანი სისტემის მოწყობას სადაც კეთდება 200 ტ. მოცულობის ავზი წყლის მარაგისათვის.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- სამეცნიერო კვლევების განხორციელება, კვლევის შედეგების დოკუმენტების მოწოდება ადმინისტრაციისთვის;
- ადმინისტრაციის თანამშრომლების შესაძლებლობების გაძლიერება ტრენინგებით;
- საველე აღჭურვილობის მუდმივი განახლება/დამატება (ფოტოხაფანგები, ბატარეები, ნიმუშების შესაგროვებელი პატარები სინჯარები და სხვა).

ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

- 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში, აჯამეთის აღკვეთილის ადმინისტრაციის საგანმანათლებლო დაწესებულებებთან თანამშრომლობის ფარგლებში განხორციელდა სხვადასხვა ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობა.
- თებერვლის თვეში ჩატარდა სოციოლოგიური გამოკითხვა მოსახლეობის ცოდნის აღქმის შესახებ, გამოკითხვაში მონაწილეობა მიიღო 100 ადამიანმა.
- საანგარიშო პერიოდში სულ ჩატარდა 12 ლექცია-სემინარი, 3 ეკოტური, 1 გამწვანების აქცია, 6 დასუფთავების აქცია, 3 კვირეული და 4 შეხვედრა ადგილობრივ მოსახლეობასთან.
- 2024 წლის განმავლობაში აღნიშნულ აქტივობებში მონაწილეობა მიიღო 760-მა ადამიანმა, მათ შორის: 609 მოსწავლე, 51 პედაგოგი/ლექტორი, 20 სტუდენტი და 80 ადგილობრივი მოსახლე.
- 2024 წლის განმავლობაში, აჯამეთის აღკვეთილის ადმინისტრაციის მიერ დაგეგმილ პროექტებში ჩართული იყო 9 სკოლა.

გამოწვევები/რეკომენდაციები

- საჯარო გამოსვლა და ურთიერთობა მედია-საშუალებებთან, კომუნიკაცია და ინტერპრეტაცია.
- ეკოსაგანმანათლებლო მასალების განახლება და დაბეჭდვა.
- სასწავლო ვიზიტებით საერთაშორისო საუკეთესო პრაქტიკის გაზიარება.

ეკოტურიზმის განვითარება

დასრულებული პროექტები:

- აჯამეთის დაცულ ტერიტორიაზე განახლდა 6 ხიდი და მოეწყო 3 საპიკნიკე ფანჯატური;
- საანგარიშო პერიოდში განხორციელდა ტურისტული ინფრასტრუქტურის ინვენტარიზაცია

- აჯამეთის აღკვეთილის ტერიტორიაზე 2024 წელს 169 ვიზიტორია დაფიქსირებული, 2023 წელს კი 346 ვიზიტორი.

- ტურისტული სერვისების დანერგვა, რომელიც ხელს შეუწყობს შემოსავლების ზრდას

ბაწარა-ბაბაეურის დაცული ტერიტორიები მდებარეობს კახეთში და მოიცავს ახმეტის მუნიციპალიტეტს.

ბაწარა-ბაბანეურის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია მართავს ორი სხვადასხვა კატეგორიის 3 დაცულ ტერიტორიას, საერთო ფართობით - **11 461** ჰა.

- ბაწარას სახელმწიფო ნაკრძალი - 3 036 ჰა
- ბაბანეურის სახელმწიფო ნაკრძალი - 834 ჰა
- ილტოს აღკვეთილი - 7 591 ჰა.

ბაწარა-ბაბანეურის დაცული ტერიტორიების საერთაშორისო აღიარება

- ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრი საიტი;

საანგარიშო პერიოდში მიმდინარეობს მუშაობა ზაწარა-ზაბანეურის დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმაზე, დონორი: SIDA, (სტატუსი: მიმდინარე)

სამართალდარღვევები

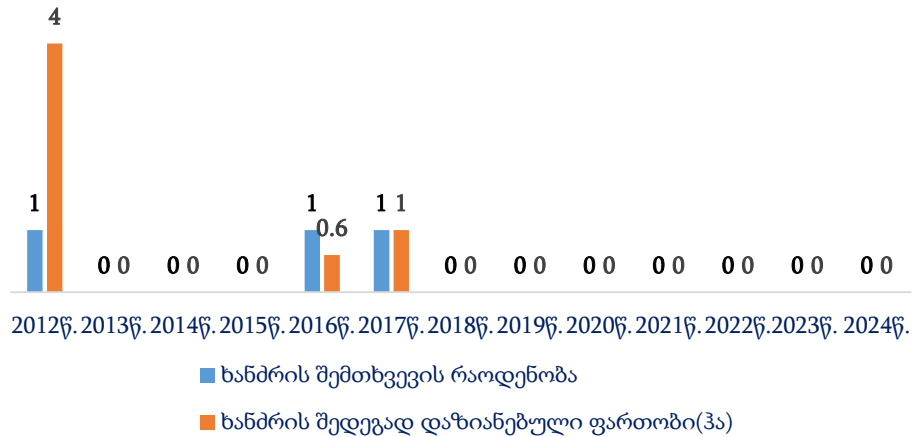
- 2 - იარაღთ უკანონო გადაადგილება
- 1 - უანონო მოვება

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

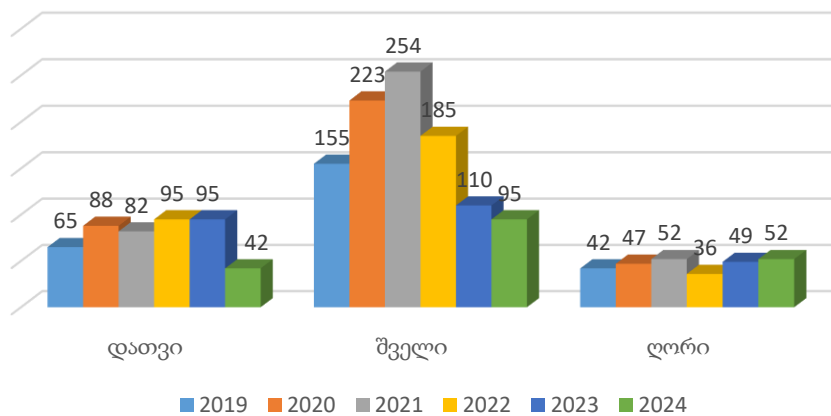
ხანძრების სტატისტიკა 2012-2024წწ.

ბიომრავალფეროვნება

- 2024 წლის ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის შედეგად მომზადდა დაცული ტერიტორიების ბიომრავალფეროვნების შესახებ სტატისტიკური ინფორმაცია;

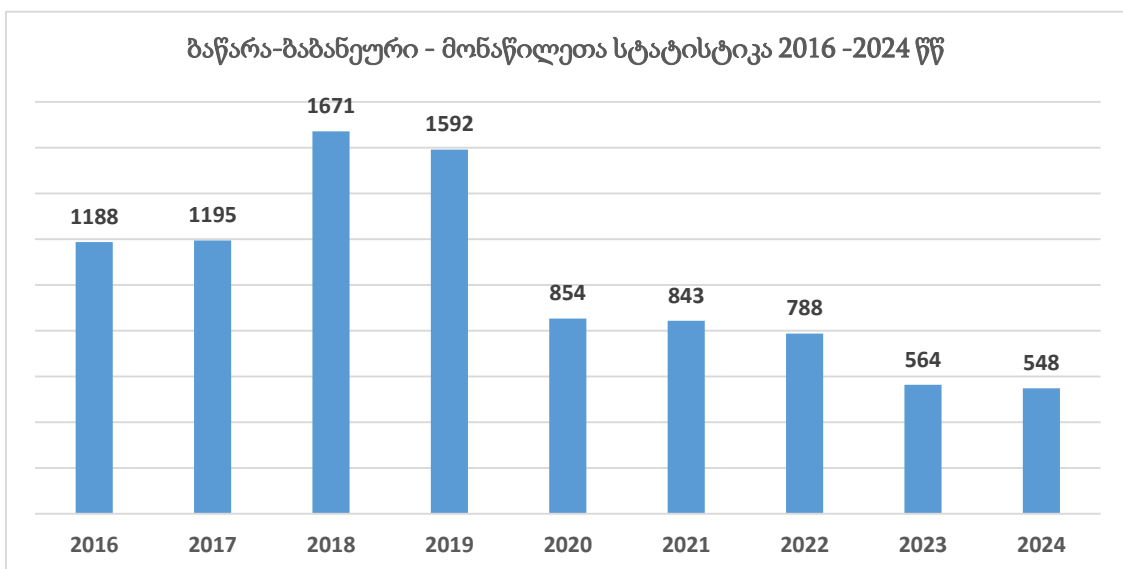
ბაწარა-ბაბანური - ცხოველთა ძირითადი სახეობების სტატისტიკა, 2019-2024 წწ.

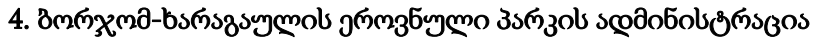
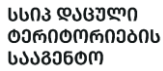

- ბაწარა-ბაზანურის დაცული ტერიტორიების მდინარეები 40000 ნაკადულის კალმახის ქვირითით დათევზიანდა.

ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

- 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში, ბაწარა-ბაზანურის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის საგანმანათლებლო დაწესებულებებთან თანამშრომლობის ფარგლებში განხორციელდა სხვადასხვა ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობა.
- თებერვლის თვეში ჩატარდა სოციოლოგიური გამოკითხვა მოსახლეობის ცოდნის აღქმის შესახებ, გამოკითხვაში მონაწილეობა მიიღო 100 ადამიანმა.
- საანგარიშო პერიოდში სულ ჩატარდა 6 ლექცია-სემინარი, 15 ეკოტური, 4 დასუფთავების აქცია და 26 შეხვედრა დაინტერესებულ მოსახლეობასთან.
- 2024 წლის საანგარიშო პერიოდის განმავლობაში აღნიშნულ აქტივობებში მონაწილეობა მიიღო 548-მა ადამიანმა, მათ შორის: 254 მოსწავლე, 29 პედაგოგი/ლექტორი, 2 სტუდენტი და 197 ადგილობრივი მოსახლე და 66 სხვა დაინტერესებული პირი.
- 2024 წლის განმავლობაში, ალგეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მიერ დაგეგმილ პროექტებში ჩართული იყო 2 სკოლა

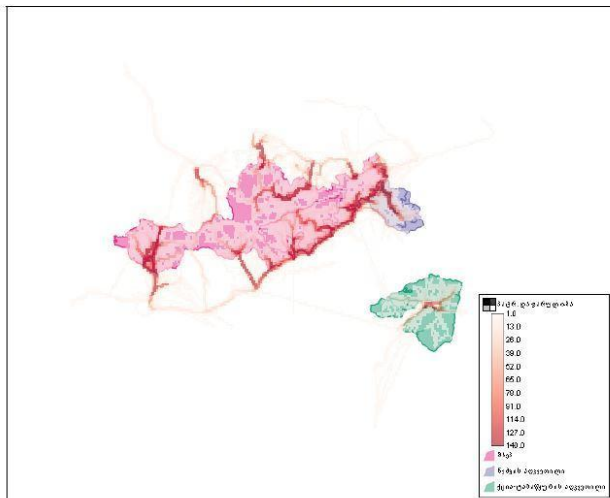

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

ბორჯომ-ხარაგაულის დაცული ტერიტორიები
პატრულირების ანგარიში
2024-01-01 to 2024-12-31

ინფორმაცია პატრულირებაზე

მანძილი (კმ)	პიროვნება - საათები ველზე	კაცდღე	ტერიტორიების მთლიანი რაოდენობა
226577,52	90 299,4	11503	72

დამსთვეთა საგუშაგოზე

ტერიტორია	დამსთვეთა რაოდენობა
გმირან დოლიკაშვილი	171
პრეტე კორაკოსიანი	3
ხეხი ბითამე	31
გაბა თიკაშვილი	105
გელა ტალახაძე	2
ვია ჭანჭიჭაძე	53
გიორგი მასლოძე	7

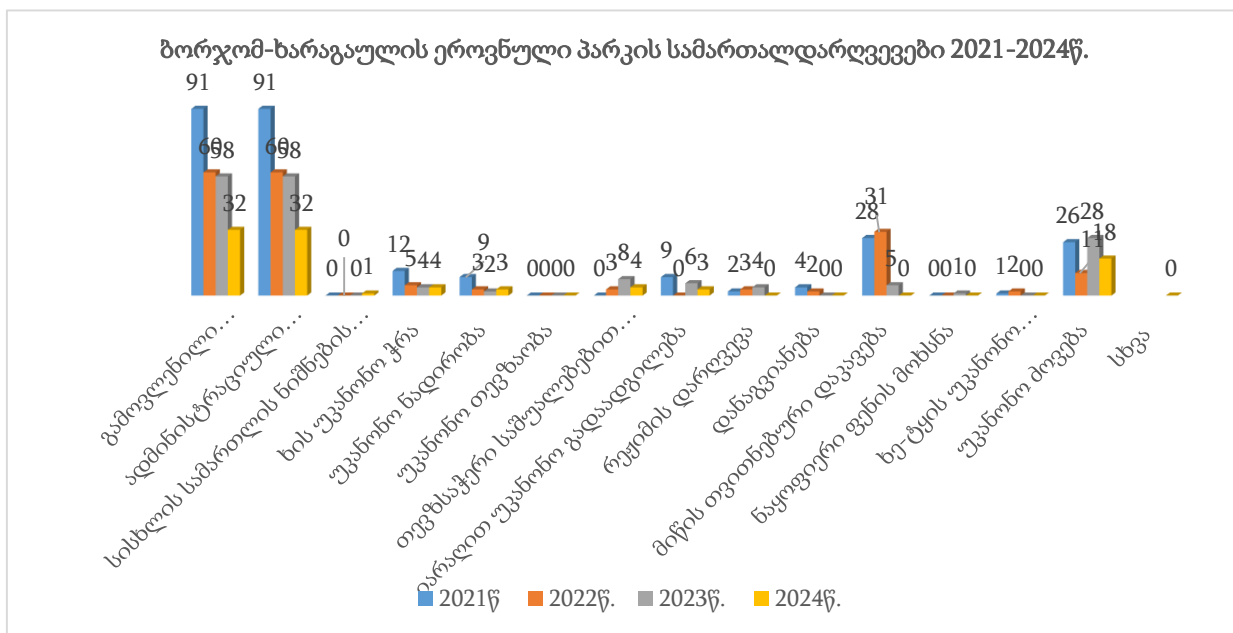
ტერიტორია	დამსთვეთა რაოდენობა
გიორგი მასლოძე (დაცვ. კანკ. უფრ.)	2
გიორგი მასლოძე	52
გიორგი მასლოძე	29
გიორგი მასლოძე	6
გიორგი მასლოძე	108
გორა ლომიძე	3
გორა მასლოძე	80
გორა მასლოძე	191
გულაძე ტაბატაძე	191
ზაზა მასლოძე	82
ზაზა მასლოძე	1
ზაზა მასლოძე	188
ზაზა მასლოძე	43
ზაზა მასლოძე	18
ზაზა მასლოძე	159
ზაზა მასლოძე	158
ზაზა მასლოძე	8
კანკაშვილი მასლოძე	45
ლაშა არევაძე	120
ლევან მასლოძე	7
ლევან მასლოძე	35
ლევან მასლოძე	120
ლევან მასლოძე	8
მამუკა გუბუნი	3
მამუკა თოთლაძე	2
მედიდო მასლოძე	5
მიხეილ დეგბერაძე	18
მამუკა მასლოძე	206
რეზა მასლოძე	91
სერგო თიკაშვილი	95
ტარიელ ზორბორიანი	28
შალვა ფურაძე	98
მოსე მასლოძე	171

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2024 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა სამართალდარღვევის 32 ფაქტი, მათ შორის 1 არის სისხლის სამართლის ნიშნების მქონე ფაქტი (ხეების უკანონო ჭრის ფაქტი):

- ხის უკანონო ჭრა - 4
- უკანონო ნადირობა - 3
- თევზსაჭერი საშუალებით უკანონო გადაადგილება-4
- იარაღით უკანონო გადაადგილება - 3

• უკანონო ძოვება - 18

ხანძრები

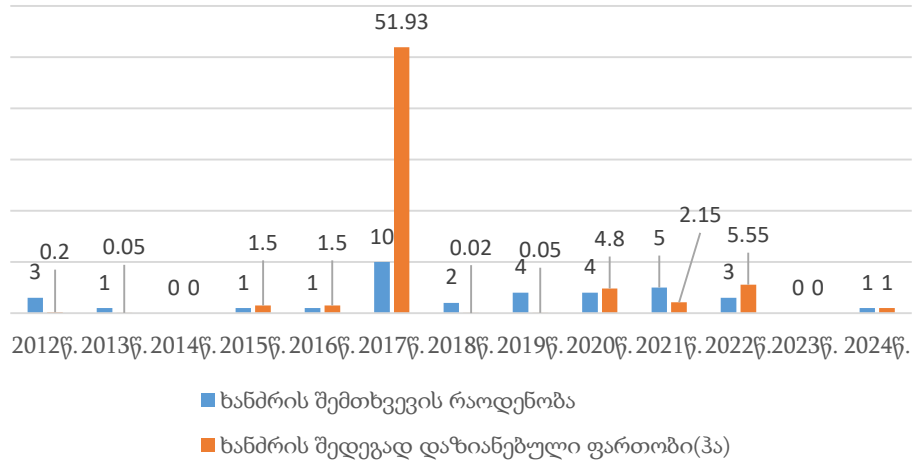
ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში დაფიქსირდა 1 ხანძარი, ფართობით 13ა.

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

ხანძრების სტატისტიკა 2012-2024წწ.

ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

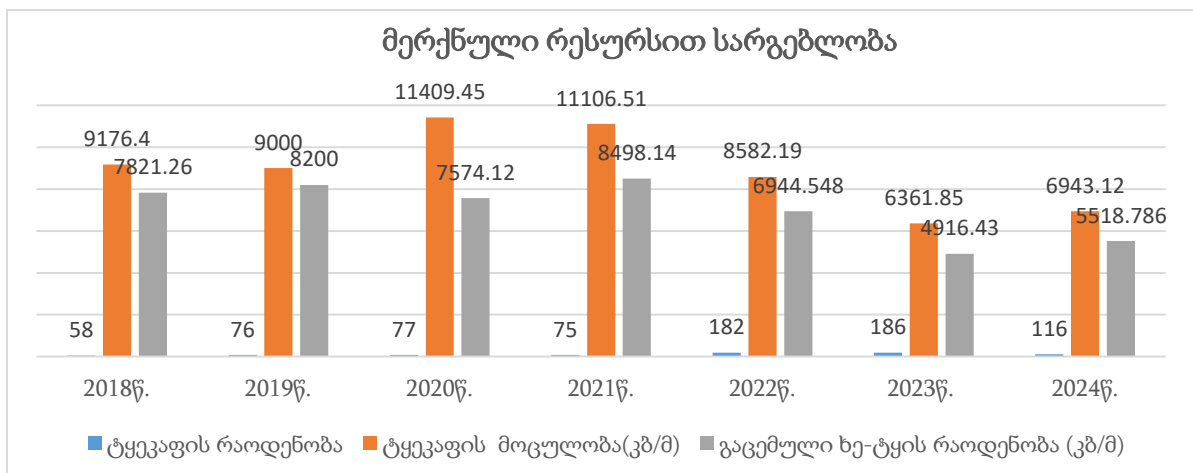
2024 წლის საანგარიშო პერიოდში ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე მერქნული რესურსით სარგებლობისთვის გამოყოფილა 116 ტყეკავი.

გამოყოფილი ტყეკავის რაოდენობა - 116

გამოყოფილი ტყეკავის მოცულობა - 6943,12 მ³

გაცემული ხე-ტყის რაოდენობა - 5518,786 მ³,

მერქნული რესურსით სარგებლობა

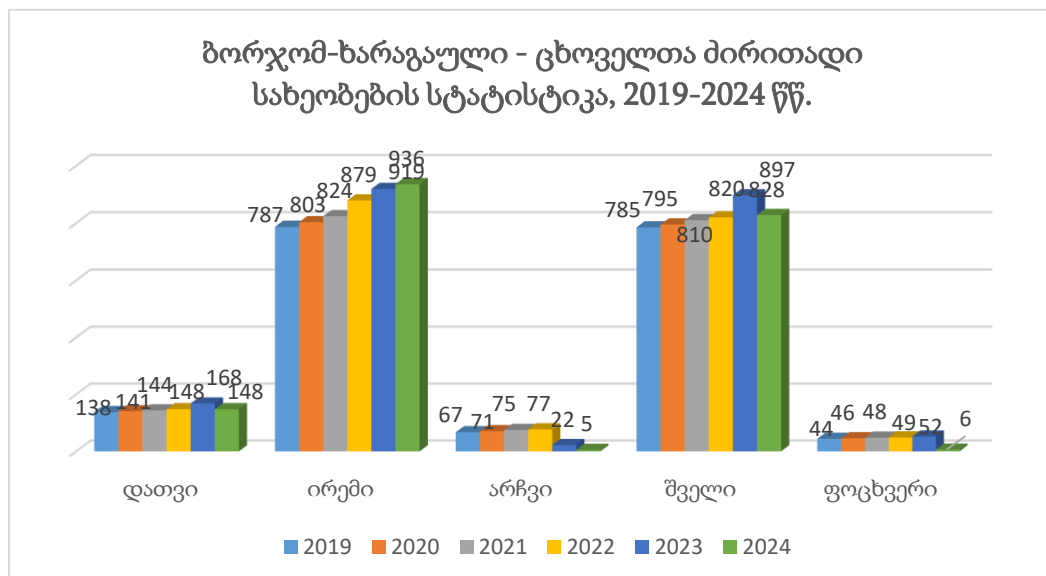
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ტყის ინვენტარიზაცია

2022 წელს დასრულდა ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ტყის ინვენტარიზაცია 56033 ჰექტარზე, რომლის საფუძველზეც მომზადდა ტყის მართვის გეგმა.

ბიომრავალფეროვნება

- 2024 წლის განმავლობაში განხორციელდა პრიორიტეტული საკვანძო სახეობების (არჩვი, კავკასიური ირემი, მურა დათვი, ფოცხვერი) მონიტორინგი.
- ფოტოხაფანგები განთავსებულია სხვადასხვა სარეინჯეროებში, რომელთა არელების განსაზღვრა ხდება დაცვის განყოფილების თანამშრომლების მიერ, სტრატეგიულ ადგილებში, ძირითადად იქ სადაც პრიორიტეტული საკვანძო სახეობების დაფიქსირების ალბათობა დიდია, რის შედეგადაც ხდება მონიტორინგის წარმოება, ასევე მონიტორინგი წარმოებს ადმინისტრაციის მიერ შემუშავებული სპეციალური ფორმით, რომელიც ივსება ყოველდღიურად ველზე კვალის, ექსკრემენტის, ბუნაგის და სხვა სპეციფიკური ნიშნის დაფიქსირების დროს.

მურა დათვი *Ursus arctos*

- ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკში და მის მიმდებარედ ადგილობრივი მოსახლეობასა და მტაცებელ ცხოველებს შორის კონფლიქტის გარემოებრივი და სოციო-ეკონომიკური ასპექტების შესწავლის შედეგად საანგარიშო პერიოდში პრობლემა არ დაფიქსირებულა.
- ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის მდინარეები 45000 ნაკადულის კალმახის ქვირითით დათევზიანდა.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- სამეცნიერო კვლევების განხორციელების შემდეგ, კვლევის შედეგების დოკუმენტების მოწოდება ადმინისტრაციისთვის;
- ადმინისტრაციის თანამშრომლების შესაძლებლობების გაძლიერება ტრენინგებით;
- სავსე აღჭურვილობის მუდმივი განახლება/დამატება (ფოტოხაფანგები, ბატარეები, ნიმუშების შესაგროვებელი პატარები სინჯარები და სხვა).

ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

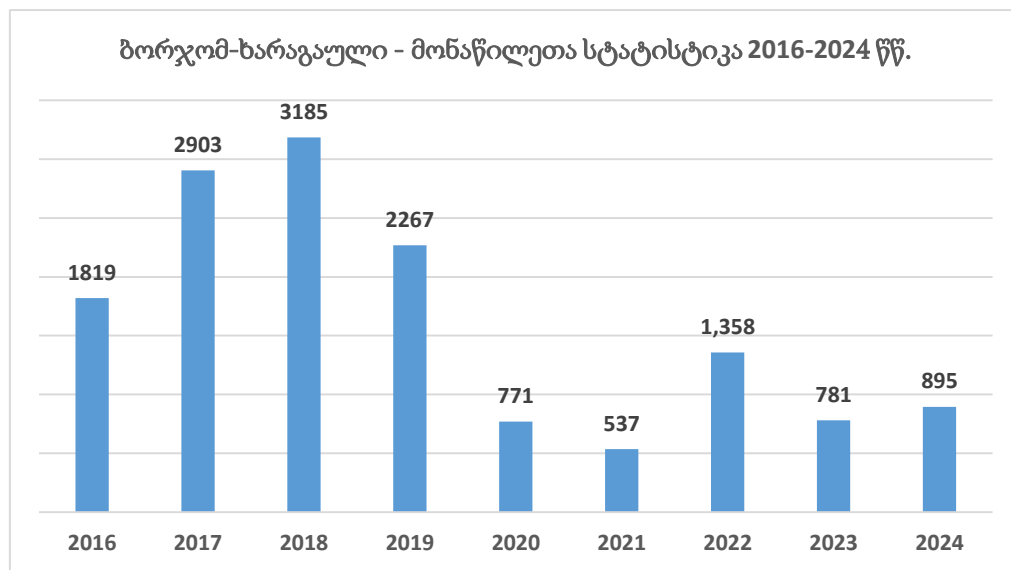
2024 წლის განმავლობაში ეკოგანათლებისა და საზოგადოების გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების მიმართულებით, ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ორგანიზებითა და ჩართულობით, სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფისათვის მომზადდა და განახლდა მიზნობრივი პრეზენტაციები გარემოსდაცვითი თემატიკით.

2024 წლის საანგარიშო პერიოდის მდგომარეობით, ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მიერ, სულ ჩატარდა 29 ლექცია/სემინარი, 2 „მწვანე კალენდრის“ დღე.

სულ აღნიშნულ გარემოსდაცვით ღონისძიებებში მონაწილეობა მიიღო 895 ადამიანი, მათ შორის 550 მოსწავლე, 79 პედაგოგი/ლექტორი, 180 სტუდენტი და 86 სხვა დაინტერესებული პირი.

2024 წლის მდგომარეობით ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ჩართული იყო 10 სკოლა, 4 უნივერსიტეტი და 2 ბაღი.

თებერვლის თვეში ჩატარდა სოციოლოგიური გამოკითხვა მოსახლეობის ცოდნის აღქმის შესახებ, გამოკითხვაში მონაწილეობა მიიღო 100 ადამიანი.

გამოწვევები/რეკომენდაციები

- არსებული საინფორმაციო/საინტერპრეტაციო დაფების, საგზაო დაფების და მანიშნებელი დაფების განახლება/ჩანაცვლება/დამატება.
- ეკოსაგანმანათლებლო მასალების განახლება და დაბეჭდვა.
- სასწავლო ვიზიტებით საერთაშორისო საუკეთესო პრაქტიკის გაზიარება.

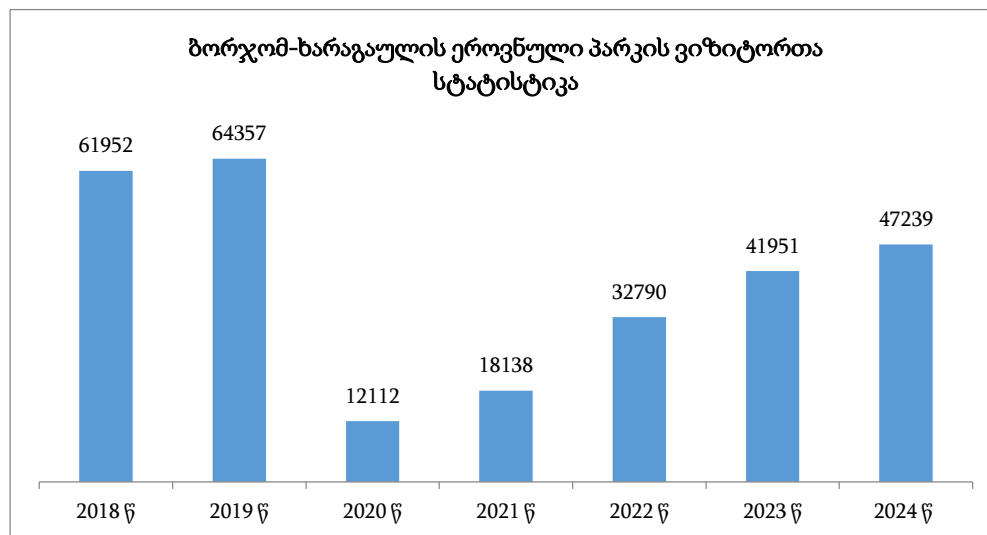
ეკოტურიზმის განვითარება

დასრულებული პროექტები:

- ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკში აშენდა 3 ტურისტული თავშესაფარი;
- ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკში რეაბილიტაცია ჩატარდა 14 ბილიკს (196 კმ) და მოეწყო 1 ახალი ბილიკი (54 კმ)

ვიზიტორთა სტატისტიკა

2024 წელს ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკს ესტუმრა 47 239 ვიზიტორი რაც გასული წლის მონაცემებთან შედარებით (41 951 ვიზიტორი) 13%-ით არის გაზრდილი.

ადგილობრივი მოსახლეობის სარგებელი

დაცული ტერიტორიების დაარსების შემდგომ წლიდან წლამდე იზრდება საოჯახო სასტუმროების მაღაზიების და კვების ობიექტების რაოდენობა;

- 2014 წელს ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის მიმდებარედ 6 საოჯახო სასტუმრო, 1 მაღაზია და 4 კვების ობიექტი ფუნქციონირებდა. საანგარიშო პერიოდში 2014 წელთან შედარებით საოჯახო სასტუმროების რაოდენობა გაზრდილია 16-ჯერ, მაღაზიების რაოდენობა 28-ჯერ, ხოლო კვების ობიექტების რაოდენობა 8.5-ჯერ.

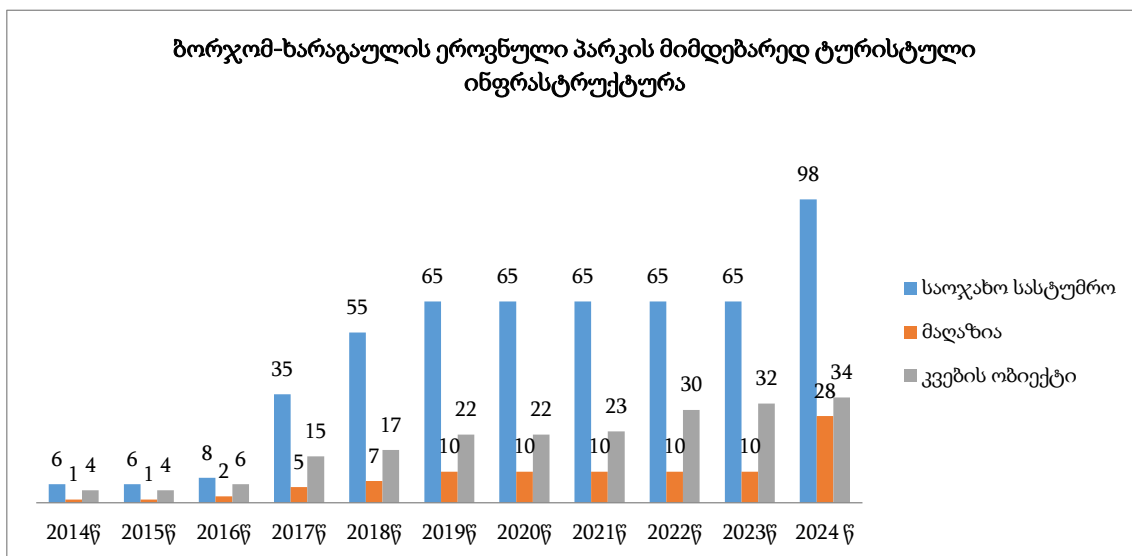
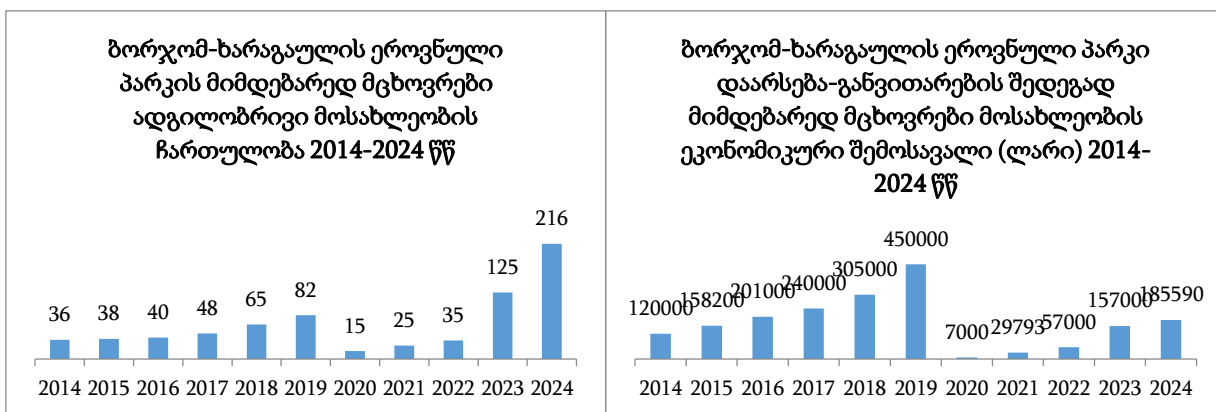
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

- სანაგარიშო პერიოდში ბორჯომ-ხარაგაულის დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ დასაქმებულია დაახლოებით 216 ადამიანი და მათ მიერ მიღებულმა შემოსავალმა შეადგინა დაახლოებით 185 590 ლარი

გამოწვევები და რეკომენდაციები

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- ## 5. ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია

ბუნებრივი პროცესების, დაცულ ტერიტორიებთან დაკავშირებული უნიკალური ბიომრავალფეროვნების, არიდული ტყის, ალაზნის ჭალების, მთისწინა ფართოფოთლოვანი ტყის, სტეპებისა და აქ გავრცელებული იშვიათი და საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების, ისტორიული და კულტურული ძეგლების დაცვა, აღდგენა და მონიტორინგი;

- ვაშლოვანის სახელმწიფო ნაკრძალი - 9 962 ჰა
- ვაშლოვანის ეროვნული პარკი - 25 021 ჰა
- არწივის ხეობის ბუნების ძეგლი - 98 ჰა
- ტახტი-თევას ბუნების ძეგლი - 10 ჰა
- ალაზნის ჭალების ბუნების ძეგლი - 201 ჰა

- ევროპული დიპლომის მფლობელი 2015 წლიდან;
- ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრი საიტი;

127

- 128

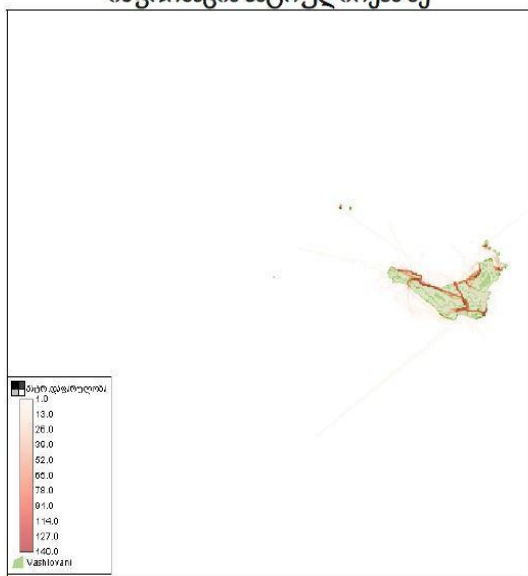

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

ვაშლივანის დაცული ტერიტორიები
პატრულირების ანგარიში
2024-01-01 to 2024-12-31

ინფორმაცია პატრულირებაზე

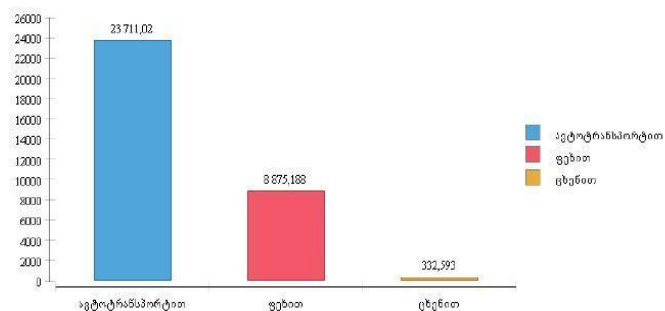

მანძილი (კმ)	პიროვნება - საათები ველზე	კაცი	რეინკერების მთლიანი რაოდენობა
32918.80	13 202,3	3741	34

ვაშლივანის დაცული ტერიტორიები
პატრულირების ანგარიში
2024-01-01 to 2024-12-31

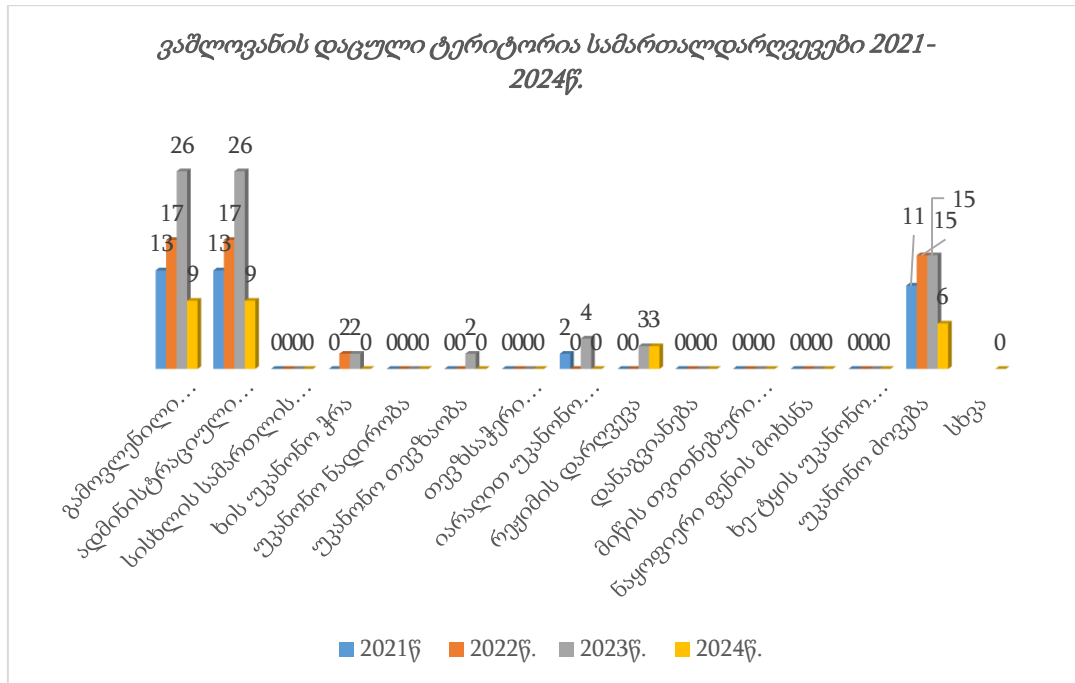
მანძილი ტრანსპორტირების ტიპის მიხედვით

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

ვაშლივანის დაცულ ტერიტორიებზე 2024 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა სამართალდარღვევის 9 ფაქტი:

- რეჟიმის დარღვევა- 3
- უკანონო ძოვება- 6

ხანძრების სტატისტიკა

ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიაზე 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში ხანძარი არ დაფიქსირებულა

ტყის მავნებელ დაავადებათა მონიტორინგი და ბრძოლის ღონისძიებები

2024 წელს, ვაშლოვანის ეროვნულ პარკში ჩატარდა კვლევა, რომელიც მიზნად ისახავდა გასულ წლებში დაფიქსირებული ღვების ხმობის პრობლემის უფრო დეტალურად შესწავლას და მასთან დაკავშირებული პოტენციური საფრთხეების იდენტიფიცირებას.

კვლევის ფარგლებში განხორციელდა იმ კონკრეტული ლოკაციების შესწავლა, სადაც ადრე დაფიქსირდა ღვების ხმობის შემთხვევები. განხორციელდა ვიზუალური დათვალიერება დაავადებებისა და მავნებლების შესაძლო ნიშნების გამოსავლენად. შედეგად, გამოვლინდა მხოლოდ ერთეული ხმელი ღვები, თუმცა მავნებლის ან/და დაავადების კონკრეტული ნიშნები ვერ გამოვლინდა, რაც ართულებს ხმობის მიზეზების ზუსტ განსაზღვრას.

ღვების ხმობის პრობლემა დღეის მდგომარეობით შეფასდა როგორც მცენარის რეაქცია ცვალებად გარემო ფაქტორებთან მიმართებაში - კლიმატური ცვლილებები, წყლის დეფიციტი ან სხვა ეკოლოგიური სტრესორები. (რადგან ვერ მოხდა მავნებლის ან დაავადების არსებობის დამადასტურებელი ნიშნების იდენტიფიცირება).

დამატებითი მონიტორინგი და კვლევები უნდა მოიცავდეს ნიადაგის და გარემოს პირობების ანალიზს, რაც, შესაძლოა, დაგვეხმაროს ხმობის გამომწვევი ფაქტორების დადგენასა და საჭიროების შემთხვევაში პრევენციული ღონისძიებების გატარებაში.

აღნიშნული ინიციატივები მიზნად ისახავს პარკის ფლორის მდგრადი მდგომარეობის შენარჩუნებას და პოტენციური საფრთხეების დროულად გამოვლენას. ამისათვის, აუცილებელია, რომ პარკის ტყეების მდგომარეობის შესახებ დაკვირვება ხორციელდებოდეს უწყვეტად და იგეგმებოდეს ახალი მეთოდების გამოყენება, რაც ხელს შეუწყობს პარკის ეკოლოგიური სიჯანსაღის შენარჩუნებას და ღვების ხმობის პრობლემის გადაჭრას.

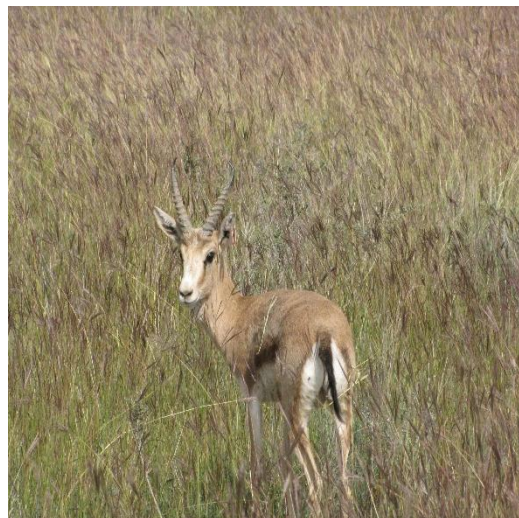
სამეცნიერო კვლევა - მონიტორინგი

- 2015 წლის 28 სექტემბერს პირველად საქართველოს დაცული ტერიტორიების ისტორიაში ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებს ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტის დადგენილებით, 5 წლის ვადით გადაეცა ევროპული დიპლომი. მსგავსი დიპლომი ევროპის მასშტაბით მხოლოდ 28 ქვეყნის 74 დაცულ ტერიტორიას აქვს მიანიჭებული.

- 2019 წელს ევროპის დიპლომის ექსპერტთა საბჭოს მიერ კვლავ შეფასდა ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიების ბიომრავალფეროვნება და მენეჯმენტი. მომზადებული ანგარიში საფუძველზე ევროდიპლომის ფლობის ვადა აღნიშნულ დაცულ ტერიტორიას 10 წლის ვადით გაუხანგრძლივდა.
- ჩეხი მეცნიერების მონაწილეობით და დახმარებით მიმდინარეობდა მუშაობა კახეთის რეგიონის დაცულ ტერიტორიების ბიომრავალფეროვნების ერთიანი მონაცემთა ბაზის შექმნისათვის.

ბიომრავალფეროვნება

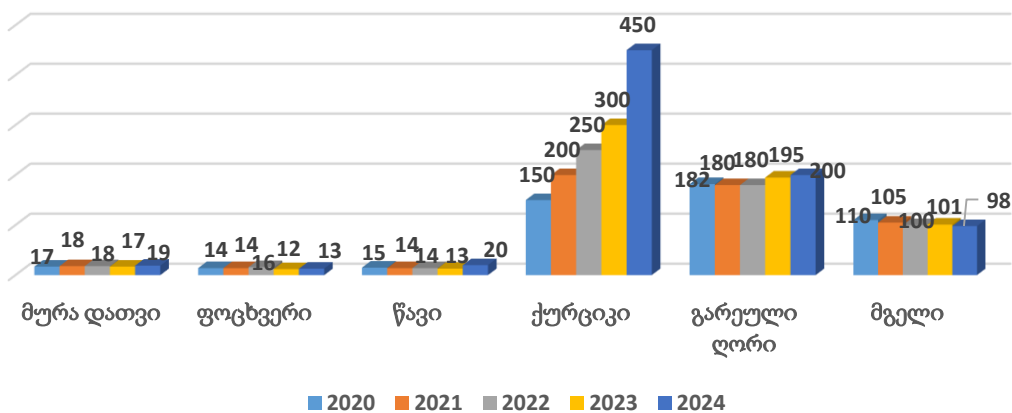
- საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და აზერბაიჯანის ეკოლოგიის სამინისტროს შორის თანამშრომლობის ფარგლებში განხორცილდა ჯეირნების რეინტროდუქცია აზერბაიჯანიდან საქართველოში. რეინტროდუქცია წარმატებით მიმდინარეობს 2013 წლიდან დღემდე. პროექტი ხორციელდება WWF- კავკასიის ბუნების დაცვის ფონდის ფინანსური მხარდაჭერით. დღესდღეობით, ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებზე ფიქსირდება დაახლოებით 450 ქურციკი.

ქურციკი *Gazella subgutturosa*

ვაშლოვანი - ცხოველთა ძირითადი სახეობების სტატისტიკა, 2020-2024 წწ.

- განხორციელდა საქართველოს "წითელი ნუსხის" ცხოველების მონიტორინგი, დაფიქსირებულია ფოცხვერი და დათვი.

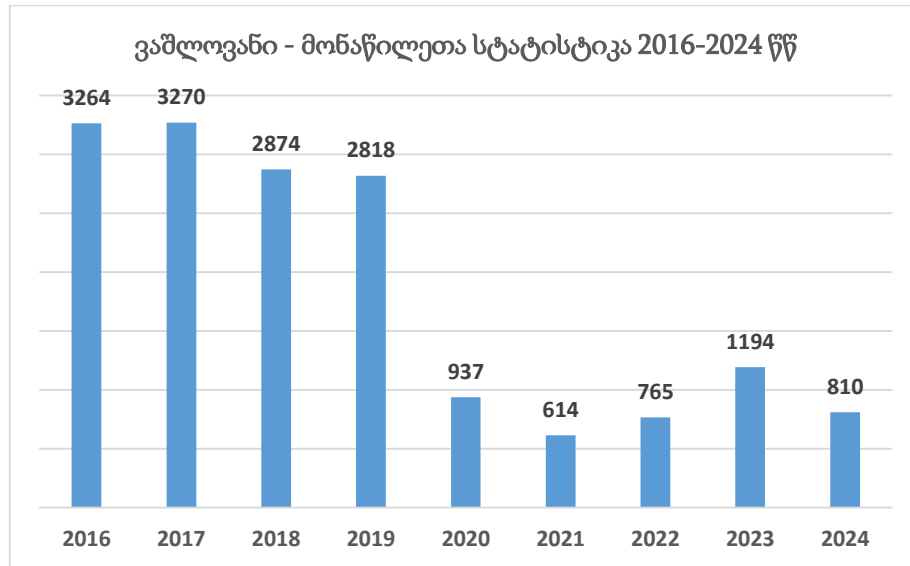
- განხორციელდა ფრინველთა მონიტორინგი, გადამფრენი ფრინველების იდენტიფიკაცია და აღრიცხვა. 2024 წლის იანვარში სამუხის ველზე აღინიშნა სარსარაკების მრავალრიცხოვანი გუნდები.

მარტში გადამფრენმა ფრინველებმა ნელ-ნელა დაიწყეს ტერიტორიაზე დაბრუნება. მოზუდარი ფრინველებიდან საანგარიშო პერიოდში ტერიტორიაზე ფიქსირდებოდნენ კაკბები, კოლხური ხოხბები, ორბები.

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

ეკოტურიზმის განვითარება

ინფრასტრუქტურული პროექტები

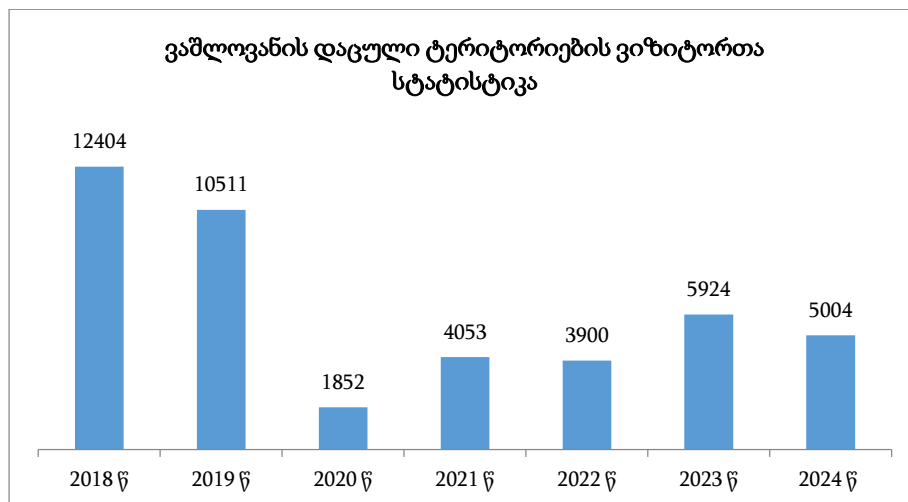
დასრულებული:

- არწივის ხეობის ბუნების განხორციელდა ბილიკის ბარიერების რეაბილიტაცია

ვიზიტორთა სტატისტიკა

2024 წელს ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებს ესტუმრა 5004 ვიზიტორი, რაც 2023 წლის მონაცემებთან შედარებით (5924 ვიზიტორი) 16% - ით არის შემცირებული.

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

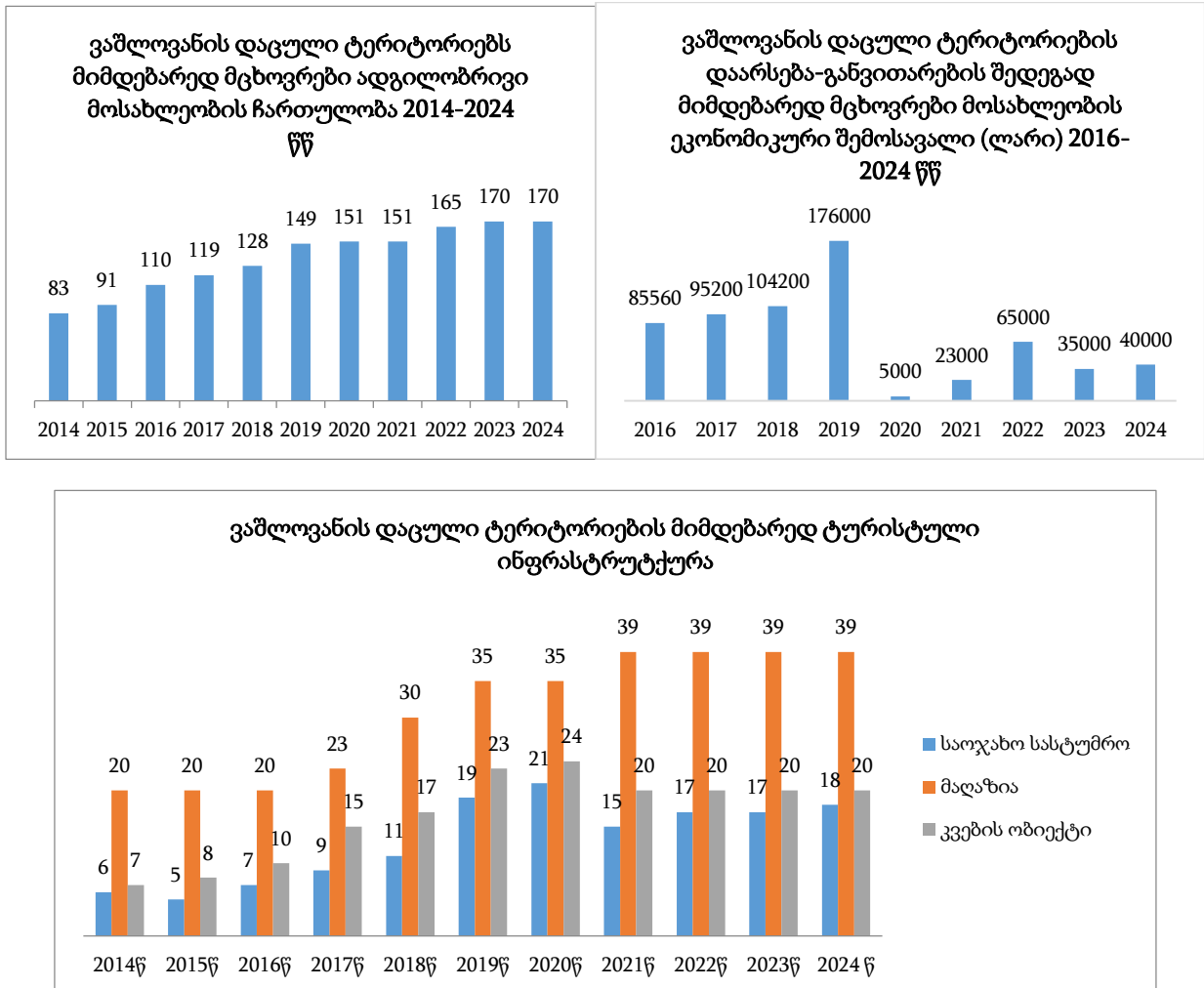

ადგილობრივი მოსახლეობის სარგებელი

- დაცული ტერიტორიების დაარსების შემდგომ წლიდან-წლამდე იზრდება საოჯახო სასტუმროების მაღაზიების და კვების ობიექტების რაოდენობა; 2024 წლის მდგომარეობით ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ 18 საოჯახო სასტუმრო, 39 მაღაზია და 20 კვების ობიექტია.
- 2024 საოჯახო სასტუმროების რაოდენობა 2014 წლის მონაცემებთან შედარებით გაზრდილია 3-ჯერ, მაღაზიების რაოდენობა დაახლოებით 2-ჯერ, ხოლო კვების ობიექტების რაოდენობა დაახლოებით 3-ჯერ.
- ტურისტულ საქმიანობაში ჩართულია ადგილობრივი მოსახლეობა, დაახლოებით 170 ადამიანია დასაქმებული.
- 2024 წელს ადგილობრივი მოსახლეობის შემოსავალმა შეადგინა დაახლოებით 40 000 ლარი

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

6. თბილისის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია

თბილისის ეროვნული პარკის ტერიტორია მოიცავს ორ რეგიონს - მცხეთა-მთიანეთსა და ქვემო ქართლს და სამ მუნიციპალიტეტს - მცხეთას, თიანეთსა და გარდაბანს.

თბილისის ეროვნული პარკის შექმნის მიზანია უნიკალური ბუნებრივი და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა და შენარჩუნება.

თბილისის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია მართავს 3 კატეგორიის 3 დაცულ ტერიტორიას, ჯამში 24 784 ჰა.

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

- თბილისის ეროვნული პარკი - 21 031 ჰა
- ბოდორნის კლდის ბუნების ძეგლი - 19.6 ჰა
- გარდაბნის აღკვეთილი - 3733.7 ჰა

იჯარით გაცემული გარდაბნის აღკვეთილის ტერიტორია შეადგენს 3484 ჰა-ს.

ძირითადი მიღწევები / მოკლე მიმოხილვა

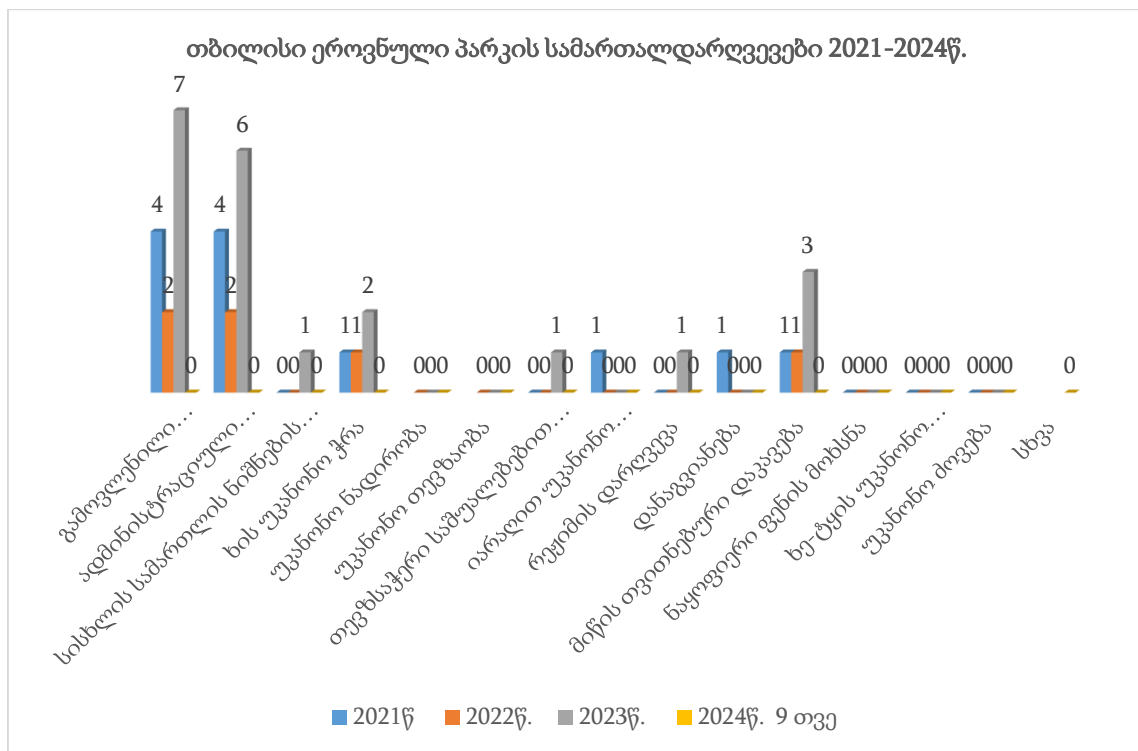
თბილისის ეროვნული პარკის საერთაშორისო აღიარება:

• ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრი საიტი;

დაცვა პატრულირება, უკანონო ქმედების აღკვეთა

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

თბილისის ეროვნული პარკის ტერიტორიებზე 2024 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა 1 სამართალდარღვევა ხის უკანონო ჭრის სახით

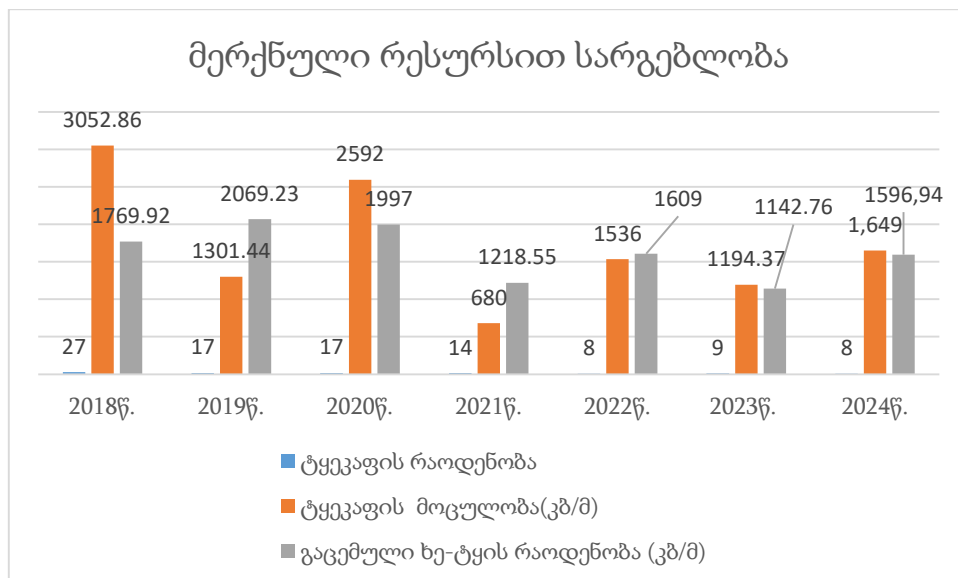
ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

2024 წლის საანგარიშო პერიოდში თბილისისი ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე მერქნული რესურსით სარგებლობისთვის გამოყოფილა 8 ტყეკვაფი.

გამოყოფილი ტყეკაფის რაოდენობა -8

გამოყოფილი ტყეკაფის მოცულობა -1649,076 მ³

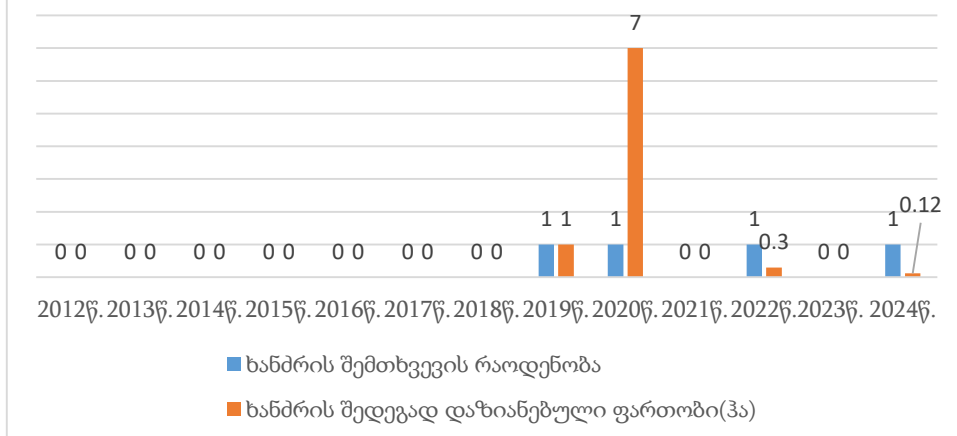
გაცემული ხე-ტყის რაოდენობა- 1593,94 მ³

ხანძრების სტატისტიკა

2024 წლის საანგარიშო პერიოდში თბილისის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე დაფიქსირდა 1 ხანძარი ფართობით 0,12ჰა. დაიწვა ბალახოვანის საფარი

ხანძრების სტატისტიკა 2012-2024წწ.

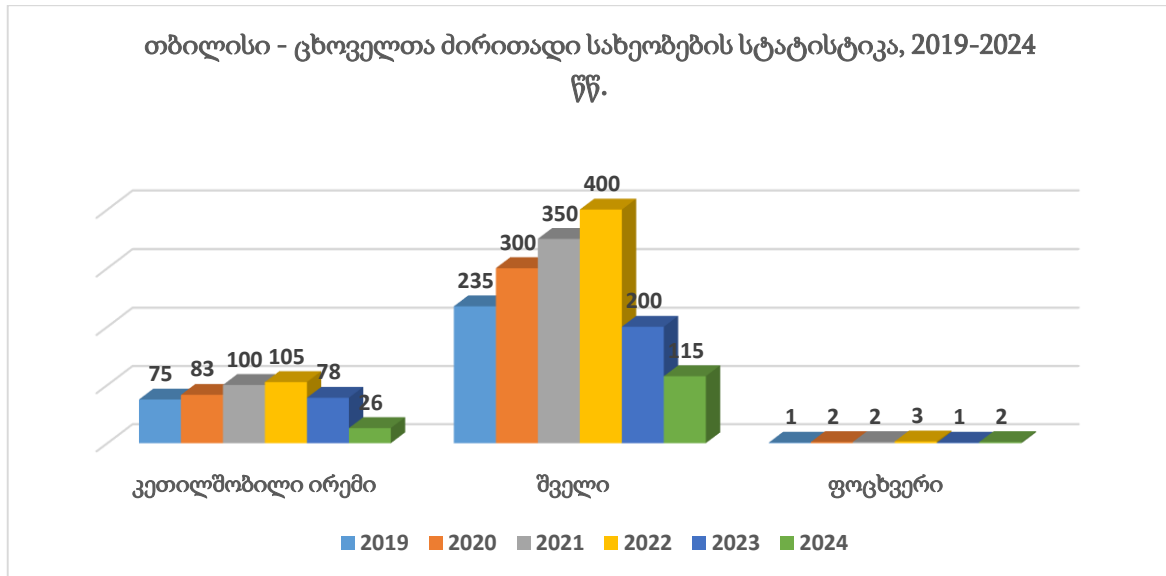

ბიომრავალფეროვნება

• „ზურმუხტის ქსელის“ უბნების ფარგლებში გავრცელებული მნიშვნელოვანი სახეობებიდან 2024 წლის განმავლობაში ფოტოხაფანგით, პირდაპირი დაკვირვებით, შეინიშნა რუხი მგელი-Canis lupus- 24, ჩია არწივი- 16, დიდი ჭრელი კოდალა-Great Spotted Woodpecker 38, დიდი შავი კოდალა- 23, დიდი მწვანე კოდალა - Green Woodpecker-40, ზარნაშო-Bubo bubo - 14, ძერა-Milvis migrans- 42, ფასკუნჯი-Neophron percnopterus-3.

• განხორციელდა საქართველოს „წითელი ნუსხის“ ცხოველების მონიტორინგი. მონიტორინგი ხორციელდებოდა ვიზუალური დაკვირვებით, ნაკვალევის აღრიცხვით, ნაწოლით, ექსკრემენტით, საგაზაფხულო ბეწვის ცვლით.

გარდაბნის აღკვეთილში საანგარიშო პერიოდში აღირიცხა 26 ირემი.

- განხორციელდა ინვაზიური სახეობების მონიტორინგი.

წლის დასაწყისიდან მიმდინარეობდა ინვაზიური სახეობების იდეტიფიკაცია, მათი ბიოლოგიური მდგომარეობის შესწავლა. მერქნიანებიდან: აკაცია-*Robinia pseudoacacia*, გლედიჩია-*Gledisia triacanthos*, იალლუნი-ხემყრალას, *Ailanthus altissima*, ასევე მკაფიოდ იკვეთება კურდღლის ცოცხა-*Spartium junceum*, მათი ინვაზიის დიაპაზონი იზრდება და ბუნებრივი გავრცელებითაც ხასიათდებიან პარკის ტერიტორიაზე, იჭრებიან ადგილობრივ ფორმაციაში.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- თანამშრომლების რეგულარული გადამზადება და ტრენინგები კვალიფიკაციის ასამაღლებლად: ტყეკავის აღრიცხვა და სანიმუშო ფართობების აღება, ბიომრავალფეროვნების კვლევის მეთოდები.
- სამეცნიერო კვლევების განხორციელების შემდეგ, კვლევის შედეგების დოკუმენტების მოწოდება ადმინისტრაციისთვის;

ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

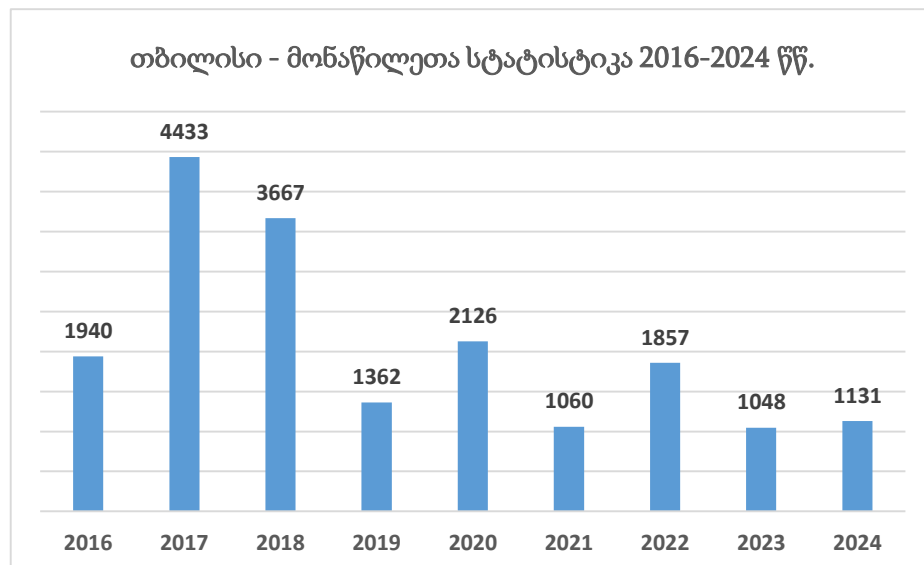
- საანგარიშო პერიოდში გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების მიზნით ჩატარდა 23 ეკოსაგანმანათლებლო ლექცია-სემინარი, 3 დასუფთავების აქცია, 4 გამწვანების აქცია, 3 ეკოტური, 1 კვირეული და 7 შეხვედრა ადგილობრივ მოსახლეობასთან.

- ადრინაშ
ლ ღონისძიებებში მონაწილეობა მიიღო 976 ადამიანმა, მათ შორის: მოსწავლე 645, პედაგოგი/ლექტორი 78, სტუდენტი 51 და ადგილობრივი მოსახლე 202.

- საანგარიშ
ო პერიოდში აღინიშნა 14 ე.წ. „მწვანე კალენდრის“ დღეებიც, რომელთა ფარგლებშიც განხორციელდა სხვადასხვა სახის ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობა.

- თებერვლ
ის თვეში ჩატარდა სოციოლოგიური გამოკითხვა მოსახლეობის ცოდნის აღქმის შესახებ, გამოკითხვაში მონაწილეობა მიიღო 100 ადამიანმა.

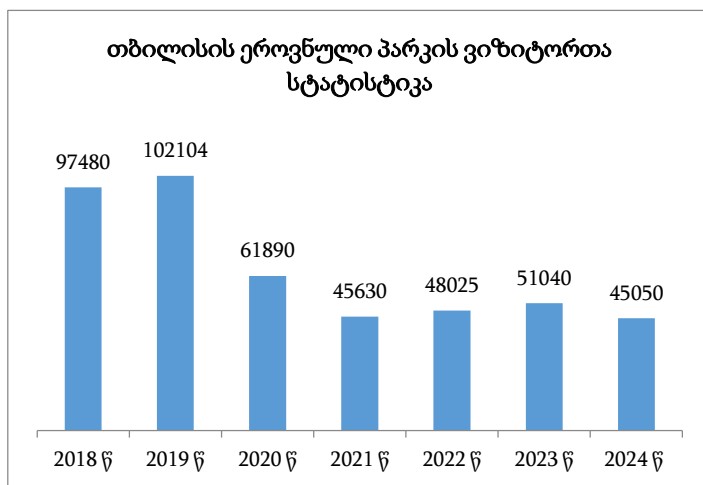
- 2024
წლის მდგომარეობით ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ჩართული იყო 9 სკოლა, 1 უნივერსიტეტი და 1 ბაღი.

ეკოტურიზმის განვითარება

ვიზიტორთა სტატისტიკა

2024 წელს თბილისის ეროვნულ პარკს ესტუმრა 45 050 ვიზიტორი, რაც 2023 წლის მონაცემებთან შედარებით (51 040 ვიზიტორი) 12%-ით არის შემცირებული.

მიმდინარე პროექტები:

- თბილისის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე ტურისტული ინფრასტრუქტურის, მათ შორის 2 ვიზიტორთა ცენტრის (საბადური, ზედაზენი) მოწყობა
- თბილისის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე საფეხმავლო ბილიკების ქსელის (160 კმ) და თანმდევი ტურისტულ-რეკრეაციული ინფრასტრუქტურის მოწყობა

დასრულებული პროექტები:

- განხორციელდა თბილისის ეროვნული პარკის ტურისტული ინფრასტრუქტურის ინვენტარიზაცია

გამოწვევები და რეკომენდაციები

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- ## 7. თუშეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია

145

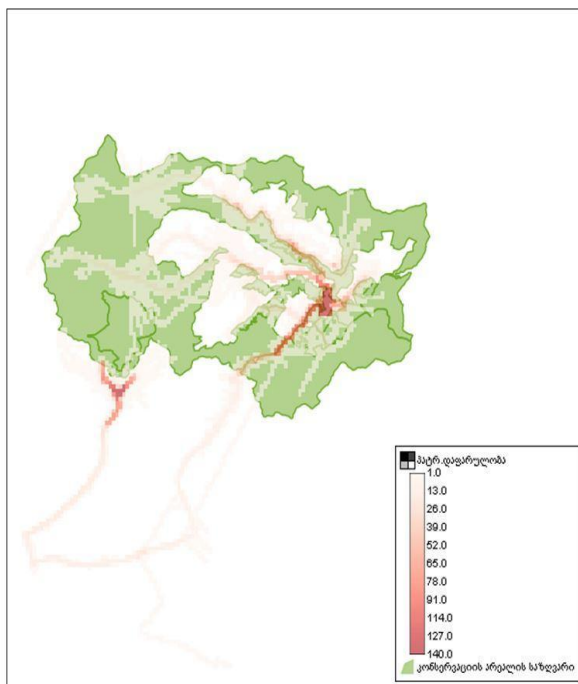
(GEF), გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) და კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) ფინანსური მხარდაჭერით, “დაცული ტერიტორიების სისტემის ფინანსური მდგრადობის უზრუნველყოფა” პროექტის ფარგლებში ხორციელდება. ინიციატივის პარტნიორია ასევე ფონდი Global Conservation.

2024 წლის განმავლობაში ჩატარდა მენეჯერების ტრენინგი სმარტის მიმართულებით, რომელშიც მონაწილეობა მიიღეს თუშეთის ეროვნული პარკის დირექტორმა, ბუნებრივი რესურსების სპეციალისტმა და სმარტ ოფიცერმა.

ასევე მომზადდა ვიზიტორებისთვის, SMART Collect-ის მონაცემთა მოდელი და პატრულირების პაკეტის QR კოდი.

საანგარიშო პერიოდში შეუფერხებლად ხორციელდებოდა SMART პატრულირება. შეგროვებული მონაცემები ასე გამოიყურება:

ინფორმაცია პატრულირებაზე

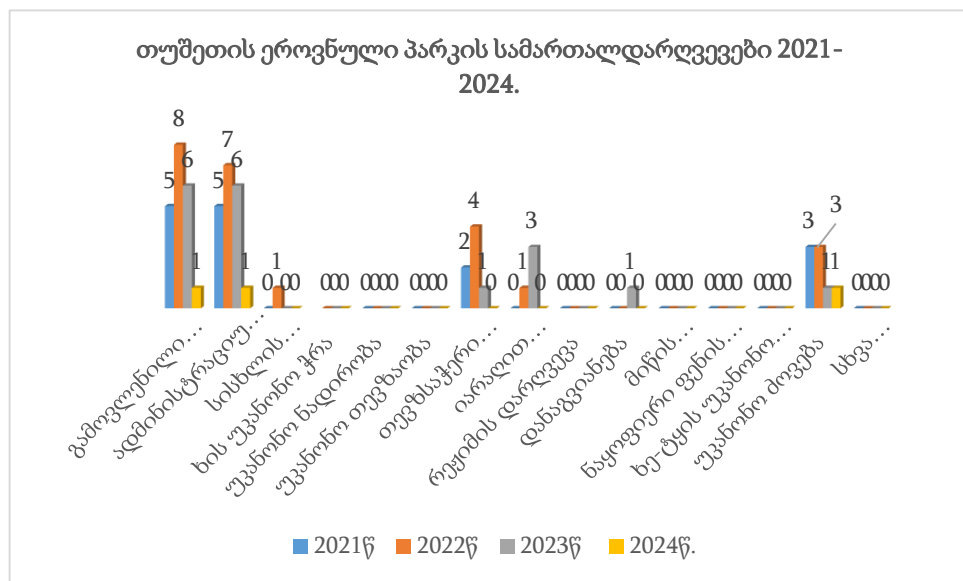
მანძილი (კმ)	პროცენტი - საათები ველზე	კაიდლე	რეინჯერების მთლიანი რაოდენობა
28610.58	13 445.0	1551	25

განხორციელებული პატრულირებები

პატრულირების მიზანი	პატრულირების რაოდენობა	პატრულირების საათების რაოდენობა	მანძილი (კმ)
პრაგმატული	147	1 309.0	6 343.519
გეგმული	584	6 995.9	22 267.070
	731	8 304.8	28 610.589

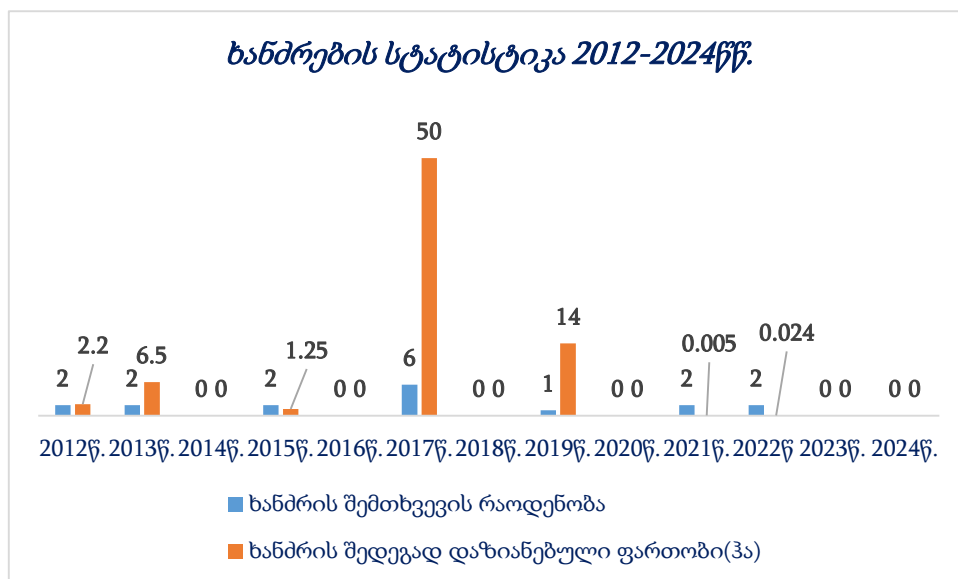
სამართალდარღვევების სტატისტიკა

თუშეთის დაცულ ტერიტორიაზე 2024 წლის თვის განმავლობაში დაფიქსირდა მხოლოდ 1 უკანონო მოვების ფაქტი

ხანძრების სტატისტიკა

თუშეთის დაცულ ტერიტორიაზე 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში ხანძრის შემთხვევა არ დაფიქსირდა

ტყის მართვის გეგმების შემუშავება

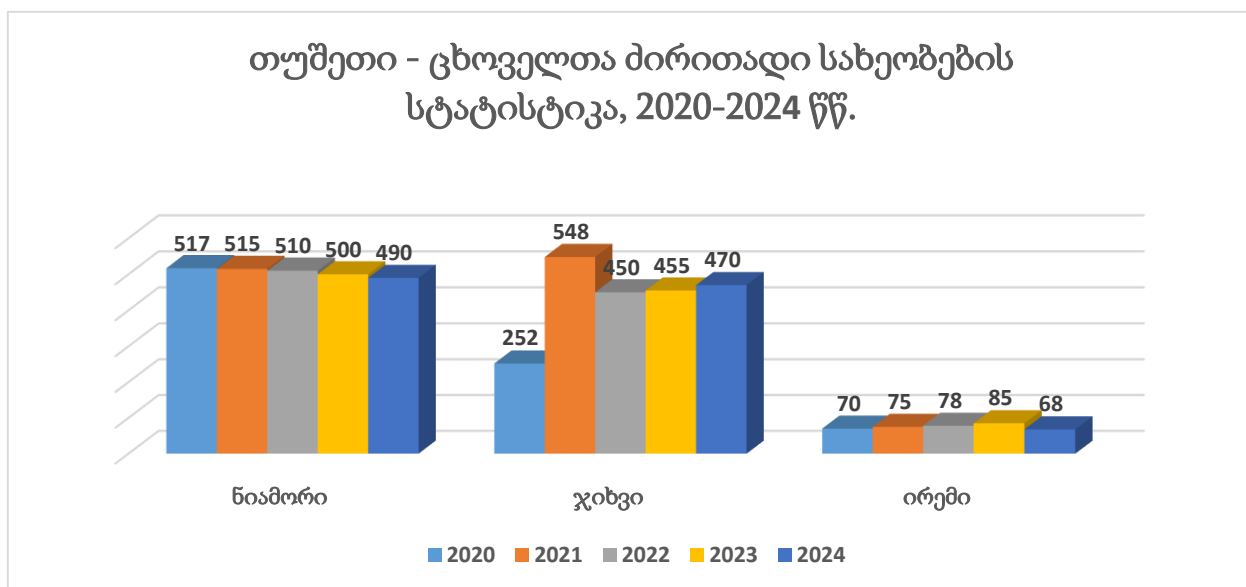
2024 წლის საანგარიშო პერიოდში მიმდინარეობდა თუშეთის ეროვნული პარკისა და თუშეთის სახელმწიფო ნაკრძალის 21869 ჰა ფართობზე ტყის ინვენტარიზაციის სამუშაოები რომელიც დამტკიცების პროცესშია.

ბიომრავალფეროვნება

- 2024 წელს განხორციელდა ცხოველთა ძირითადი სახეობების მონიტორინგი.

წითელი ნუსხის ძუძუმწოვრების მონიტორინგის მიზნით განთავსებულია ფოტოხაფანგები სხვადასხვა უბანზე.

მელიისა და გარეული ღორის კვალი დაფიქსირდა ჩაღმის უბანზე. აგრეთვე, ვიზუალურად დაფიქსირდა 3 მგელი ჩაღმის უბანზე.

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

ნიაზორი *Capra aegagrus*

- 2024 წელს სუბალპურ და ალპურ მდელოებზე ტყის ზედა საზღვრის ცვლილებების მონაცემები შეგროვდა, ფოტოლოვანი (არყნარი) ტყის გავრცელება შეინიშნება პირიქითის უბანზე, ნასოფლარ ჰელოს მიმდებარედ.
- მეტეოროლოგიურ და კლიმატურ პირობებზე დაკვირვება მიმდინარეობდა ჩაღმის (ომალო) და სპეროზას (ხადორი) უბნებზე, რაც გამოიხატება ტემპერატურისა და ამინდის დაფიქსირებაში. იანვარი და თებერვალი ნალექების სიმცირით ხასიათდებოდა. მარტში მოსულმა თოვლის საფარმა შეადგინა 25 სმ. აპრილის თვე ნალექების სიმცირით, ხოლო მაისი -უხვი ნალექით ხასიათდებოდა, სოფლებში და მიმდებარე ტერიტორიებზე ხშირი იყო წვიმა და თოვლ-ჭყაპი, ხოლო მაღალ მთაში -თოვლი. ივნისის თვე წინა (2022-23) წლებთან შედარებით მცირე ნალექით და მზიანი ამინდებით ხასიათდებოდა.
- არასისტემური (სტიქიური) მოვლენებიდან დაფიქსირდა ზვავის ფაქტები, კერძოდ 27 მარტს, პირიქითის უბანზე, სოფელ დართლოს მოპირდაპირე მხარეს, ნაკრძალისა და ეროვნული პარკის ტერიტორიებზე დაფიქსირდა 3 შემთხვევა; 30 მარტს, ჭანჭახოვნის უბანზე, დაცული ლანდშაფტის ტერიტორიაზე (აგოხის ხევი) დაფიქსირდა ზვავის 1, ხოლო 31 მარტს პირიქითის უბანზე სოფელ ჩილოს მიმდებარედ, ნაკრძალისა და ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე დაფიქსირდა ზვავის 2 შემთხვევა.
- დაცული ლანდშაფტის ტერიტორიაზე შინაურ ცხოველებზე დაფიქსირდა მგლის თავდასხმის 3 ფაქტი, რის შედეგადაც ადგილობრივები დაზარალდნენ 1 ცხენითა და 2 კვიცით.

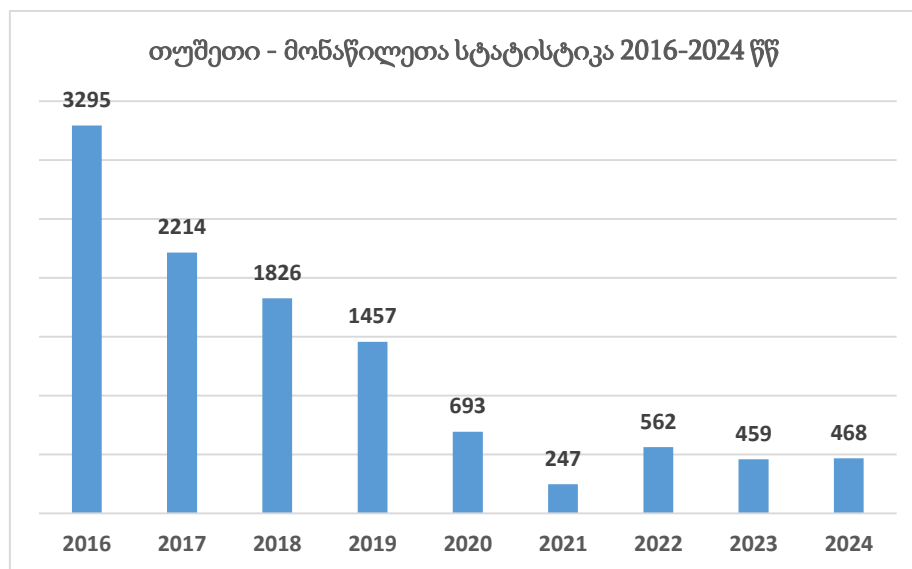
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- სამეცნიერო კვლევების განხორციელების შემდეგ, კვლევის შედეგების დოკუმენტების მოწოდება ადმინისტრაციისთვის;
- საველე აღჭურვილობის მუდმივი განახლება/დამატება (ფოტოხაფანგები, ბატარეები, ნიმუშების შესაგროვებელი პატარები სინჯარები და სხვა).

ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

- საანგარიშო პერიოდში სხვადასხვა გარემოსდაცვითი თემატიკით სულ ჩატარდა 16 ლექცია-სემინარი, 1 ეკოტური, 1 კვირეული, 3 ეკობანაკი და 5 შეხვედრა ადგილობრივ მოსახლეობასთან და დაინტერესებულ მხარეებთან.
- აღნიშნულ ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ჩაერთო სულ 468 მონაწილე, მათ შორის: 296 მოსწავლე, 44 პედაგოგი, 91 სტუდენტი და 37 ადგილობრივი მოსახლეობის წარმომადგენელი.
- თებერვლის თვეში ჩატარდა სოციოლოგიური გამოკითხვა მოსახლეობის ცოდნის აღქმის შესახებ, გამოკითხვაში მონაწილეობა მიიღო 100 ადამიანმა.
- 2024 წლის მდგომარეობით ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ჩართული იყო 5 სკოლა 1 ბაღი.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- ეკოგანათლების სპეციალისტის დამატება;
- ეკოსაგანმანათლებლო მასალების მუდმივი განახლება და დაბეჭდვა.
- თანამშრომლების შესაძლებლობების გაძლიერება ტრენინგებით: ეკოგანათლებისა და ინტერპრეტაციის ტრენინგი, ეკოსაგანმანათლებლო პროგრამების მომზადება სამიზნე აუდიტორიის გათვალისწინებით და სხვა.
- გარემოსდაცვის თემატიკით: საწერი კალმები, ბლოკნოტები, კალენდრები და სხვა;

ეკოტურიზმის განვითარება

მიმდინარე პროექტები:

- თუშეთი-ფშავ-ხევსურეთი-ყაზბეგის დამაკავშირებელი ბილიკების (127 კმ) და თანმდევი ტურისტულ-რეკრეაციული ინფრასტრუქტურის მოწყობის პროექტის ფარგლებში, თუშეთის დაცულ ტერიტორიებზე ერთი ტურისტული თავშესაფრის მოწყობა.

საინფორმაციო დაფები:

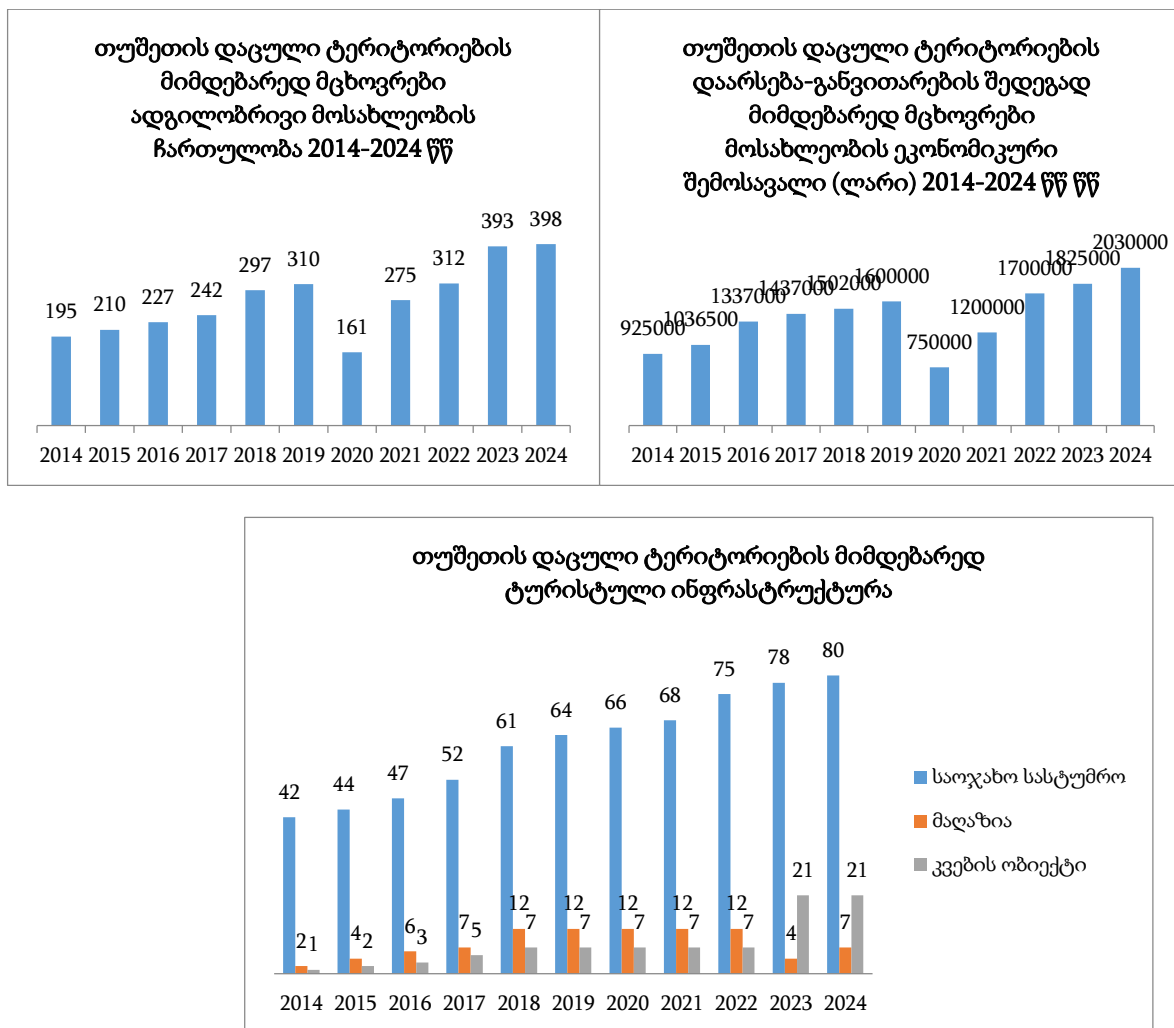
- თუშეთის დაცულ ტერიტორიებზე განახლდა 41 საინფორმაციო დაფა

ვიზიტორთა სტატისტიკა

თუშეთის დაცული ტერიტორიების ვიზიტორთა სტატისტიკა

წელი	ვიზიტორთა რაოდენობა
2018 წ.	14867
2019 წ.	16427
2020 წ.	7055
2021 წ.	12197
2022 წ.	14390
2023 წ.	15398
2024 წ.	17153

- დაცული ტერიტორიების დაარსება-განვითარების შემდგომ წლიდან-წლამდე იზრდება საოჯახო სასტუმროების მაღაზიების და კვების ობიექტების რაოდენობა; საანგარიშო პერიოდში თუშეთის დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ 80 სასტუმრო, 7 მაღაზია და 21 კვების ობიექტია.
- ტურისტულ საქმიანობაში ჩართულია ადგილობრივი მოსახლეობა, 2024 წლის მდგომარეობით დაახლოებით 398 ადამიანია დასაქმებული
- ადგილობრივი მოსახლეობის მიმდინარე წლის მონაცემებით დაახლოებით 2 030 000 ლარია

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- ტურისტული სერვისების დანერგვა, რომელიც ხელს შეუწყობს შემოსავლების ზრდას;
- ახალი ეკოტურისტული სერვისების დანერგვის მიზნით კვლევის ჩატარება;
- ტურისტულ საქმიანობაში ჩართული ადგილობრივი მოსახლეობის უნარების და შესაძლებლობების გაზრდა, რათა უზრუნველონ ხარისხიანი სერვისის მიწოდება ვიზიტორებისთვის.

8. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია

იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიები მდებარეობს იმერეთის რეგიონში და მოიცავს: წყალტუბოს, თერჯოლის, ქუთაისის და ტყიბულის მუნიციპალიტეტებს.

იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების დაარსების მიზანია უნიკალური კარსტული მღვიმეების და არსებული ბიომრავალფეროვნების დაცვა და შენარჩუნება

2024 წლის მდგომარეობით, იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია მართავს სამი სხვადასხვა კატეგორიის 18 დაცულ ტერიტორიას, საერთო ფართობით 439 ჰა:

- სათაფლიას ნაკრძალი - 330 ჰა;
- სათაფლიას აღკვეთილი - 34 ჰა;
- პრომეთეს მღვიმის ბუნების ძეგლი - 47 ჰა;
- თეთრა მღვიმის ბუნების ძეგლი - 0,5 ჰა;
- ხომულის მღვიმის ბუნების ძეგლი - 0,3 ჰა;
- ნავენახევის მღვიმის ბუნების ძეგლი - 1 ჰა;
- წყალწითელას ხეობის ბუნების ძეგლი - 12 ჰა;
- იაზონის მღვიმის ბუნების ძეგლი - 0,2 ჰა;
- საკაჭიას მღვიმის ბუნების ძეგლი - 0,3 ჰა;
- ცუცხვათის მღვიმოვანის ბუნების ძეგლი - 8,5 ჰა;
- ღლიანას მღვიმის ბუნების ძეგლი - 0,04 ჰა;
- სოლკოტას მღვიმის ბუნების ძეგლი - 0,03 ჰა;
- მელაურის მღვიმის ბუნების ძეგლი - 0,07 ჰა;
- საწურბლიას მღვიმის ბუნების ძეგლი - 0,4 ჰა;

- ზღერის მღვიმის ბუნების ძეგლი –0,04 ჰა;
- დიდელეს მღვიმის ბუნების ძეგლი –0,2 ჰა;
- ნაპრალოვანი ტბის ბუნების ძეგლი –0.2 ჰა;
- მუხურას ჩანჩქერის ბუნების ძეგლი –4,3 ჰა;

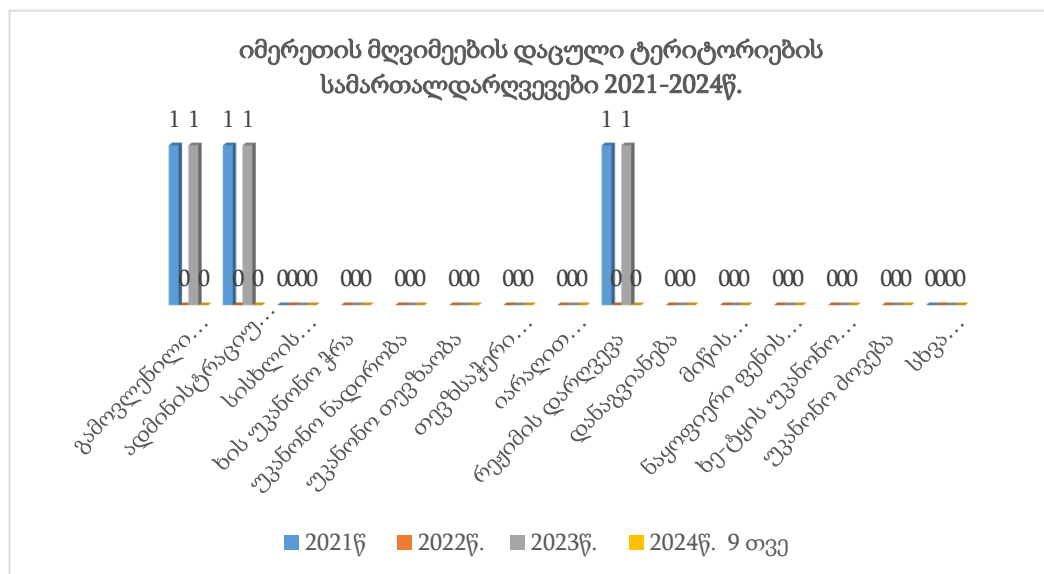
ძირითადი მიღწევები / მოკლე მიმოხილვა

იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების საერთაშორისო აღიარებები:

- 2008 წლიდან იმერეთის მღვიმეები მღვიმეთა საერთაშორისო ასოციაცია - ISCA- წევრია
- ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრი საიტი პრომეთეს მღვიმე

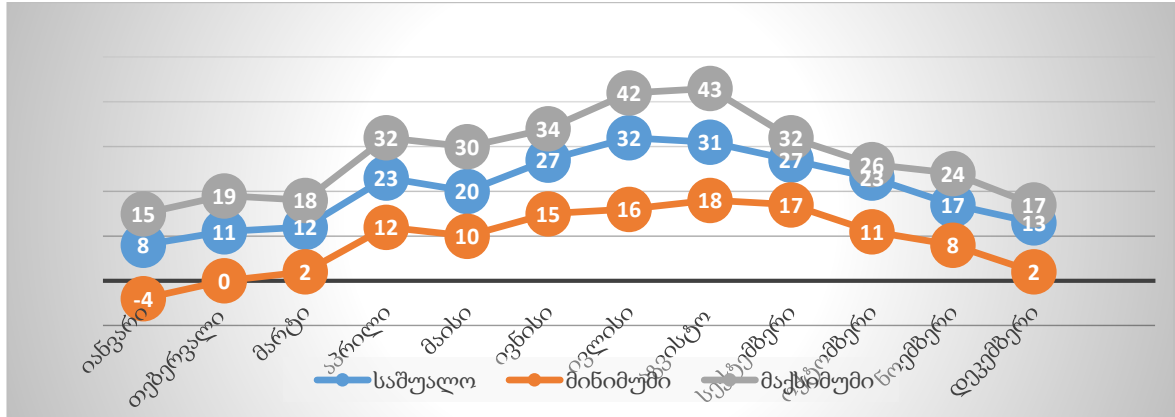
სამართალდარღვევების სტატისტიკა

იმერეთის მღვიმეები დაცულ ტერიტორიაზე 2024 წლის თვის განმავლობაში სამართალდარღვევის ფაქტი არ გამოვლენილა

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- მღვიმეთა ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის კუთხით საქმიანობის გაძლიერება.

ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

- 2024 წლის საანგარიშო პერიოდის განმავლობაში, იმერეთის მღვიმეების დაცულ ტერიტორიებზე ადმინისტრაციის ორგანიზებით ჩატარდა 23 ეკოსაგანმანათლებლო ლექცია-სემინარი, 3115 ეკოტური, 3 დასუფთავების აქცია, 13 კვირეული და 4 შეხვედრა დაინტერესებულ მოსახლეობასთან.

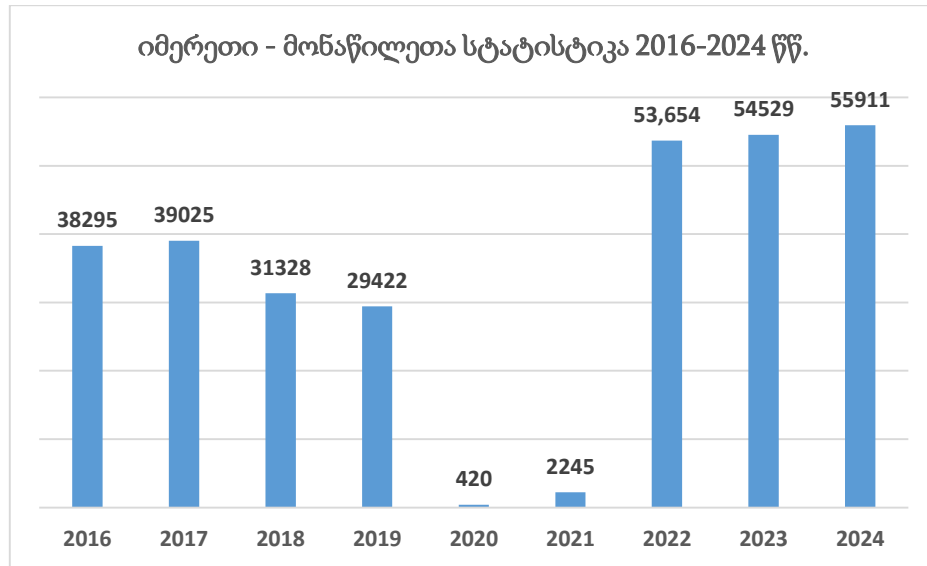
- სულ
აღნიშნულ ეკოლონისძიებებში მონაწილეობა მიიღო 55911-მა ადამიანმა, მათ შორის: 49164 მოსწავლე, 6301 პედაგოგი/ლექტორი, 231 სტუდენტი, 134 ადგილობრივი მოსახლე და 81 სხვა მონაწილე.

- თებერვლის თვეში ჩატარდა სოციოლოგიური გამოკითხვა მოსახლეობის ცოდნის აღქმის შესახებ, გამოკითხვაში მონაწილეობა მიიღო 100 ადამიანმა.

- 2024
წლის მდგომარეობით ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ჩართული იყო 5 სკოლა.

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

ეკოტურიზმის განვითარება

დასრულებული პროექტები:

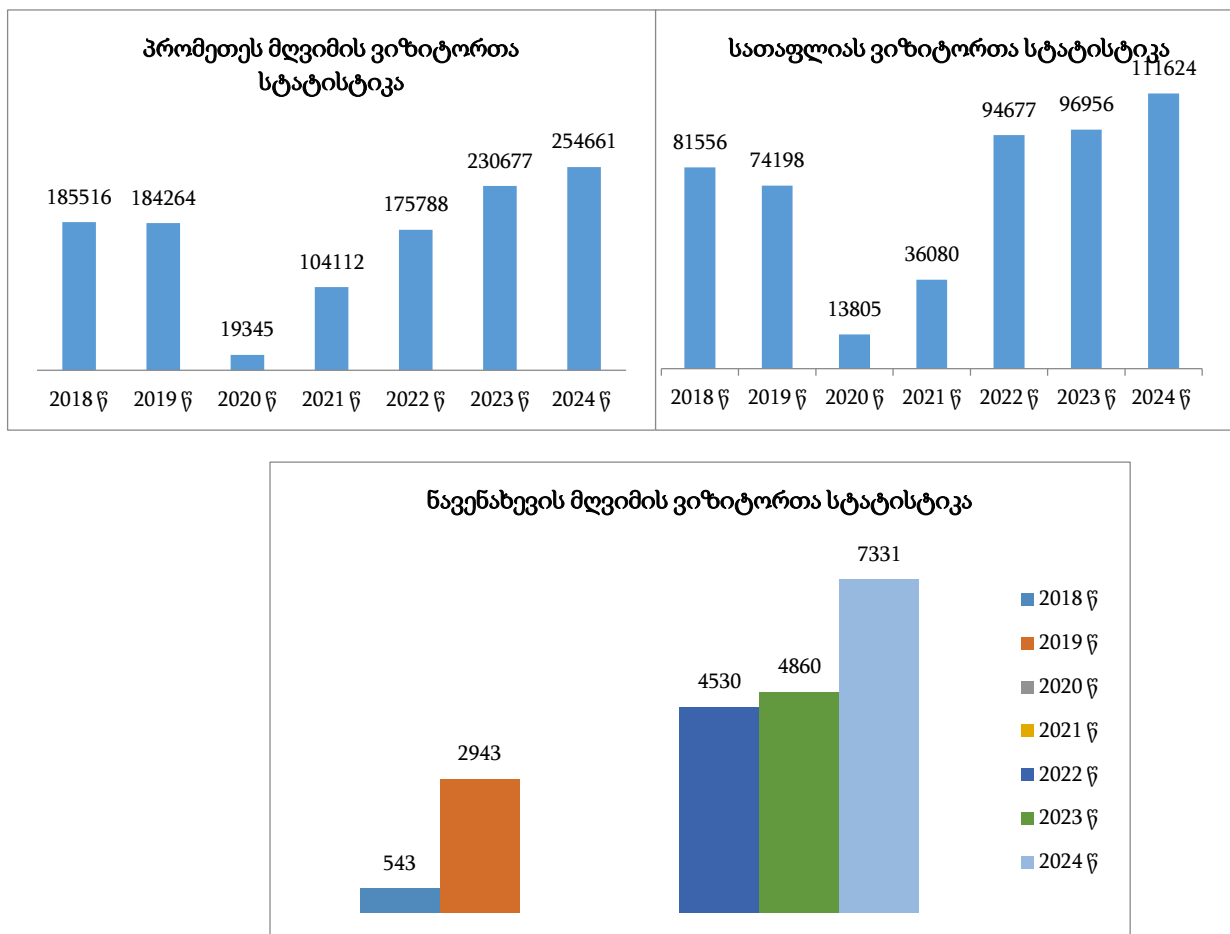
- იმერეთის მღვიმეების დაცულ ტერიტორიებზე რეაბილიტაცია ჩაუტარდა მცირე ინფრასტრუქტურას (პრომეთეს მღვიმეში განაზღვდა განათების სისტემა, შეკეთდა ადმინისტრაციული შენობის სახურავი).
- რეაბილიტაცია ჩაუტარდა სათაფლიას ტურისტულ ინფრასტრუქტურას (შეიცვალა დინოზავრის ნაკვალევის საკონსერვაციო ნაგებობის სახურავი).

ვიზიტორთა სტატისტიკა

2024 წელს პრომეთეს მღვიმეს ესტუმრა 254 661 ვიზიტორი, რაც 2023 წლის მაჩვენებელთან შედარებით (230 677 ვიზიტორი) 10% - ით არის გაზრდილი

2024 წელს სათაფლიას ესტუმრა 111 624 ვიზიტორი, რაც 2023 წლის მაჩვენებელთან შედარებით (96 956 ვიზიტორი) გაზრდილია 15% - ით

2024 წელს ნავენახევის მღვიმეს ესტუმრა 7331 ვიზიტორი, 2023 წლის მონაცემებთან შედარებით (4860 ვიზიტორი) 51%-ით არის გაზრდილი.

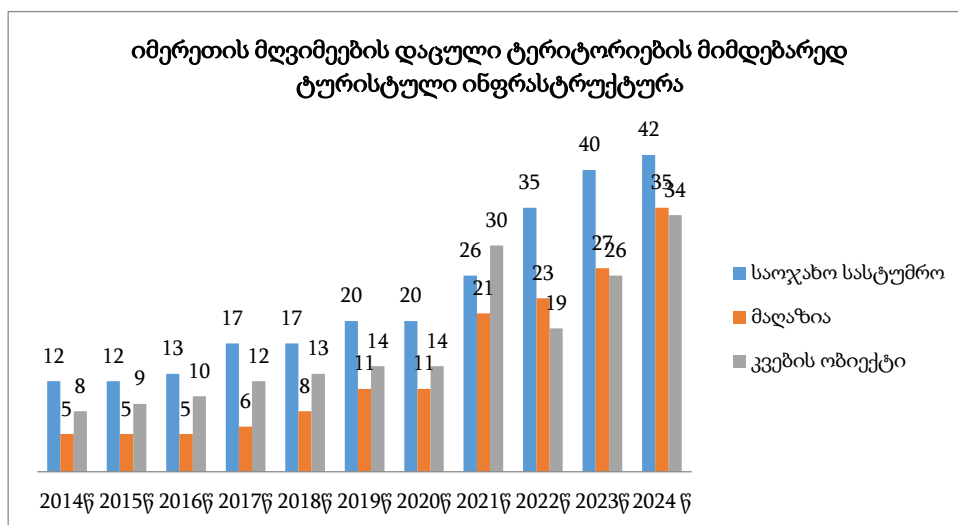
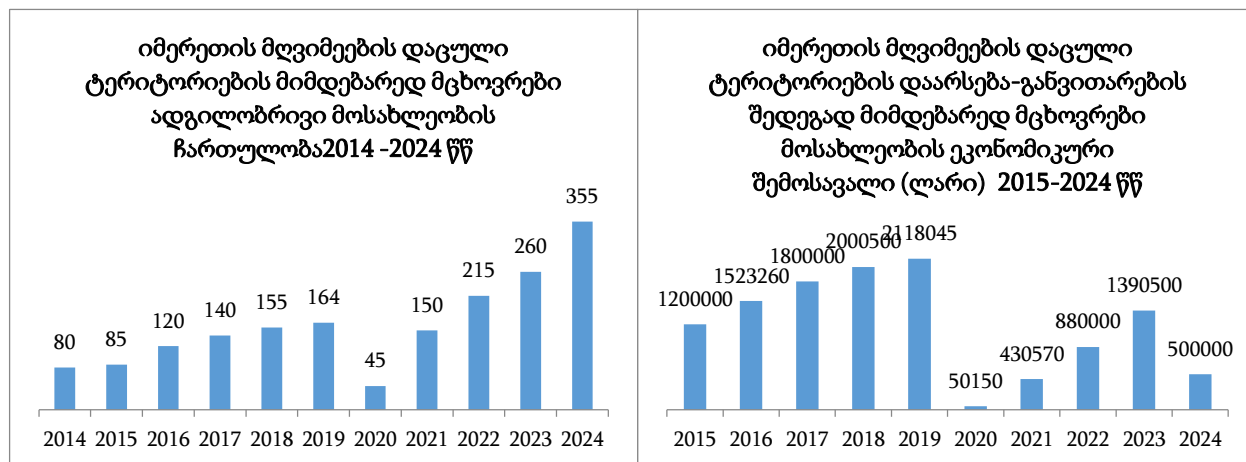

ადგილობრივი მოსახლეობის სარგებელი

დაცული ტერიტორიების განვითარების შედეგად წლიდან წლამდე იზრდება მიმდებარედ დასახლებულ პუნქტებში დასაქმებულთა რაოდენობა, ვითარდება ტურისტული ინფრასტრუქტურა, ტურისტული სერვისები და იზრდება მათი შემოსავლებიც.

- ამჟამად იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ 42 სასტუმრო, 35 მაღაზია და 34 კვების ობიექტია. 2024 წელს 2014 წლის მონაცემთან შედარებით საოჯახო სასტუმროების რაოდენობა გაზრდილია 3.5-ჯერ, მაღაზიების რაოდენობა 7-ჯერ და კვების ობიექტების რაოდენობა 4-ჯერ.
- ტურისტულ საქმიანობაში ჩართულია ადგილობრივი მოსახლეობა, დაახლოებით 355 ადამიანია დასაქმებული

- საანგარიშო პერიოდში დაფიქსირებულია ადგილობრივი მოსახლეობის შემოსავალი დაახლოებით 500 000 ლარი.

9. კინტრიშის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია

კინტრიშის დაცული ტერიტორიები მდებარეობს აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში და მოიცავს ქობულეთის მუნიციპალიტეტს.

კინტრიშის დაცული ტერიტორიების შექმნის მიზანია კოლხური ტიპის ფლორისა და ფაუნის დაცვა და შენარჩუნება

კინტრიშის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია მართავს ორი სხვადასხვა კატეგორიის 2 დაცულ ტერიტორიას, საერთო ფართობით - 13 514 ჰა:

- კინტრიშის სახელმწიფო ნაკრძალი - 3 108 ჰა
- კინტრიშის ეროვნული პარკი - 10 406 ჰა.

ძირითადი მიღწევები / მოკლე მიმოხილვა

კინტრიშის დაცული ტერიტორიების საერთაშორისო აღიარებები:

- ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრი საიტი;
- იუნესკოს მსოფლიო ბუნებრივი მემკვიდრეობის საიტი 2021 წლიდან

დაცული ტერიტორიების დაცვა-პატრულირება

საანგარიშო პერიოდში კინტრიშის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციაში ხორციელდებოდა პატრულირება შესაბამისი სპეციფიკური ეკიპირებითა და გამართული ავტოსატრანსპორტო საშუალებებით აღჭურვილი რეინჯერთა მიერ.

SMART პატრულირება

დაცული ტერიტორიების დაცვა-მონიტორინგის გაუმჯობესების მიზნით, დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობს SMART პატრულირების სისტემის დანერგვა გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF), გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) და კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) ფინანსური მხარდაჭერით, “დაცული ტერიტორიების სისტემის ფინანსური მდგრადობის უზრუნველყოფა” პროექტის ფარგლებში ხორციელდება. ინიციატივის პარტნიორია ასევე ფონდი Global Conservation.

2024 წლის განმავლობაში ჩატარდა მენეჯერების ტრენინგი სმარტის მიმართულებით, რომელშიც მონაწილეობა მიიღეს კინტრიშის ეროვნული პარკის დირექტორმა, ბუნებრივი რესურსების სპეციალისტმა და დაცვის განყოფილების უფროსმა.

ასევე მომზადდა ვიზიტორებისთვის, SMART Collect-ის მონაცემთა მოდელი და პატრულირების პაკეტის QR კოდი.

საანგარიშო პერიოდში შეუფერხებლად ხორციელდებოდა SMART პატრულირება. შეგროვებული მონაცემები ასე გამოიყურება:

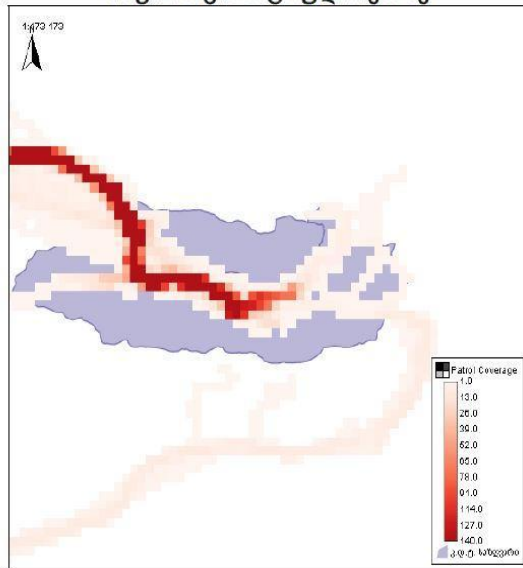

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

კონტრიმის დაცული ტერიტორიები
პატრულირების ანგარიში
2024-01-01 to 2024-12-31

ინფორმაცია პატრულირებაზე

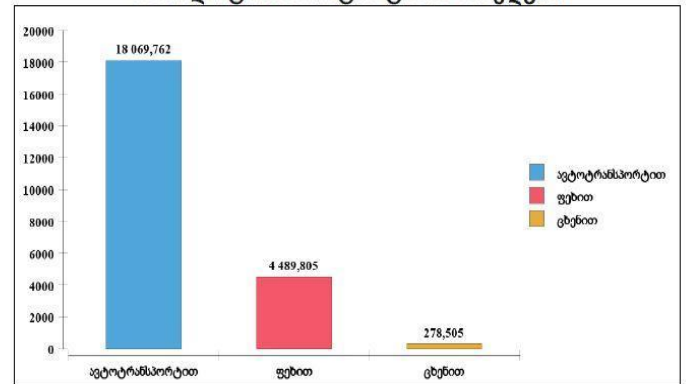

მანძილი (კმ)	პიროვნება - საათები ველზე	კაცდღე	რეინტერპრეტაციის მთლიანი რაოდენობა
22838,09	8 225,6	1120	9

კონტრიმის დაცული ტერიტორიები
პატრულირების ანგარიში
2024-01-01 to 2024-12-31

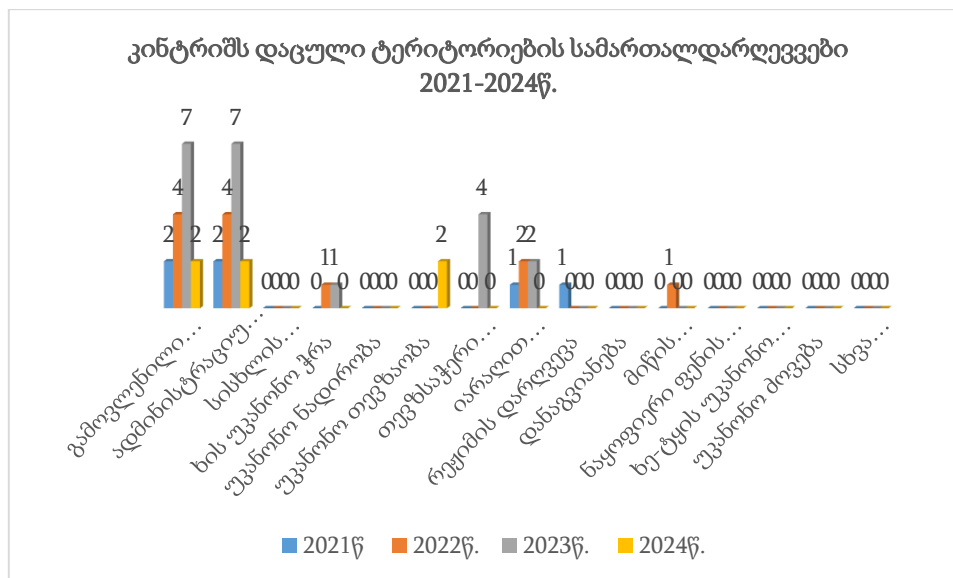
მანძილი ტრანსპორტის ტიპის მიხედვით

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

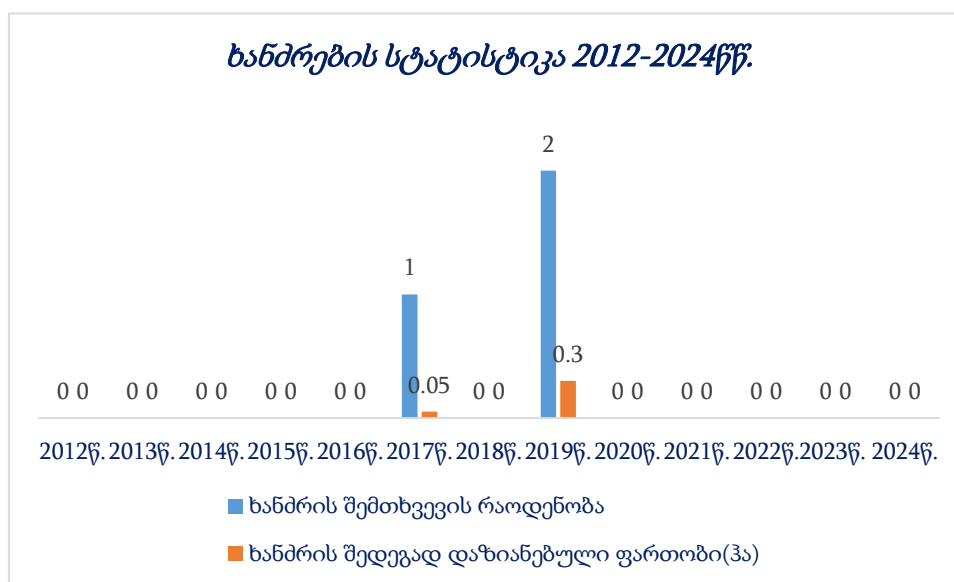
კონტრიმის დაცულ ტერიტორიაზე 2024 წლის განმავლობაში სამართალდარღვევის 2 ფაქტი დაფიქსირდა.

- უკანონო თევზაობა - 2

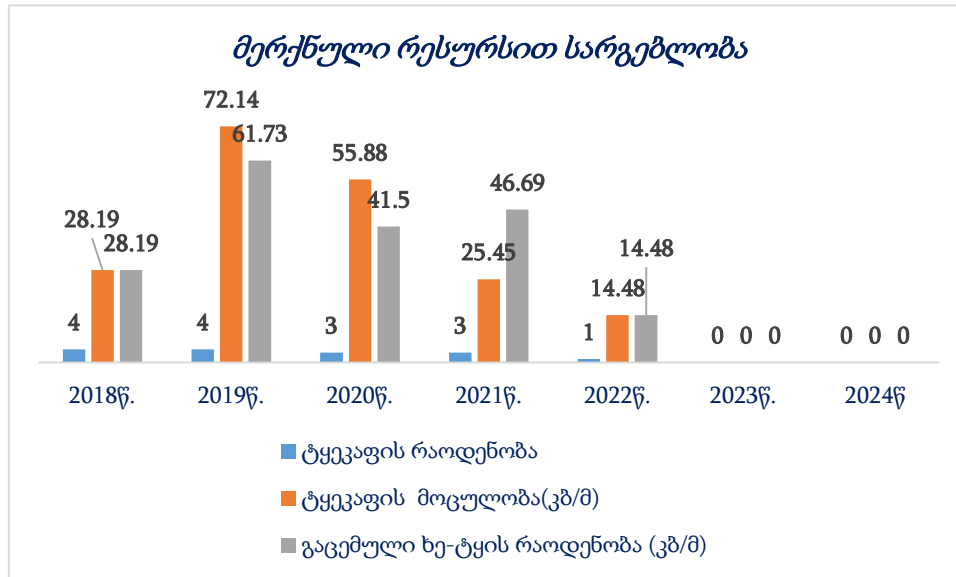
ხანძრების სტატისტიკა

კინტრიშის დაცულ ტერიტორიაზე 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში ხანძარი არ დაფიქსირებულა.

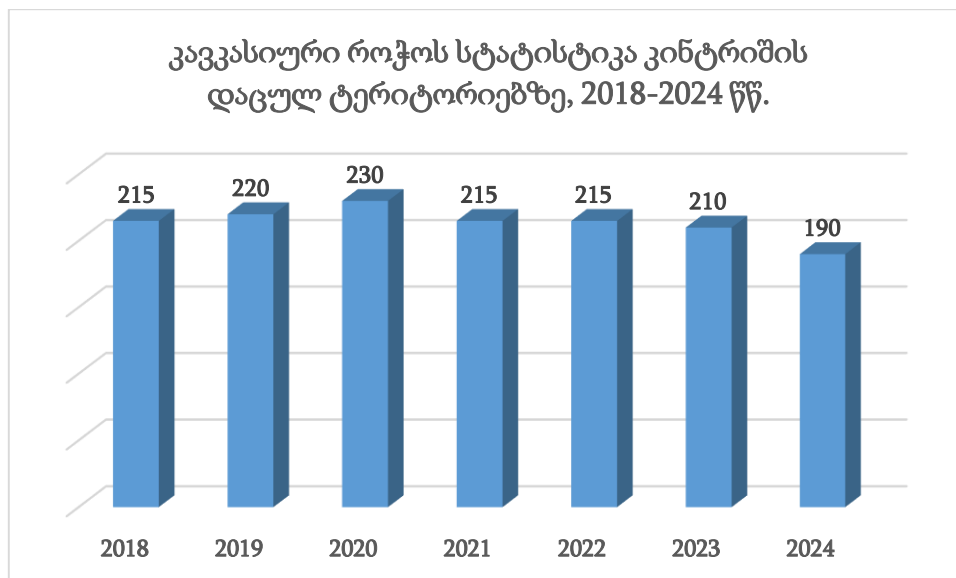
ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

კინტრიშის დაცულ ტერიტორიაზე 2024 წლის განმავლობაში მერქნული რესურსი არ გამოყოფილა

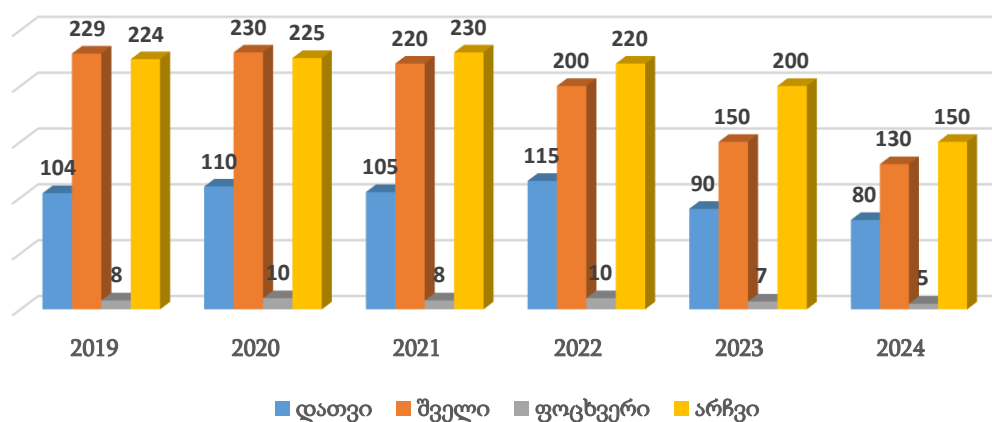
ბიომრავალფეროვნება

- 2024 წლის განმავლობაში კინტრიშის დაცულ ტერიტორიებზე განხორციელდა კავკასიური როჭოს მონიტორინგი. შეიქმნა მონიტორინგის ჯგუფი რეიჯერების ჩართულობით, კერძოდ მთა სარბიელაზე ზღვის დონიდან დაახლოებით 2500 მეტზე სუბალპურ ზონაში, წინასწარ განსაზღვრულ 4 სატიხტიხე ადგილზე მოხდა მამრი ინდივიდების დაფიქსირება, ასევე აღმოჩენილი იქნა სხვადასხვა ლოკაციებზე როჭოს ექსკრემენტები, რაც იმას მიანიშნებს, რომ სატიხტიხოდ სხვა ჯგუფს ქონდათ ლოკაციები არჩეული, ასევე დილის და საღამოს პერიოდში მრავლად შეინიშნებოდა ინდივიდების გადაფრენა სხვადასხვა მიმართულებით. ჯგუფის მიერ დაფიქსირებული მონაცემების მიხედვით კინტრიშის დაცულ ტერიტორიებზე ბინადრობს 200-მდე კავკასიური როჭო, პოპულაციის მდგომარეობა რაოდენობის მიხედვით ჯანსაღია და იძლევა შთამომავლობას.

- კინტრიშის დაცულ ტერიტორიებზე განხორციელდა მონიტორინგი საკვანძო სახეობებზე: არჩვი, მურა დათვი, ფოცხვერი, სალამანდრა, დადგენილია მათი გავრცელების არეალები და შედგენილია რუკა, მონიტორინგი ხორციელდება ძირითადად ფოტოხაფანგების საშუალებით და SMART პროგრამის მეშვეობით - (კვალის, ექსკრემენტის, ვიზუალური და სხვა ნიშნის არსებობის შემთხვევაში ხდება მათი აღნიშვნა, რასაც თან ახლავს ჯიპიეს კოორდინატები) დაგროვილი მონაცემები იძლევა საშუალებას აღნიშნულ სახეობების შესახებ გვექონდეს ინფორმაცია პოპულაციის რაოდენობის და მდგომარეობის შესახებ.

კინტრიში - ცხოველთა ძირითადი სახეობების სტატისტიკა, 2019-2024 წწ.

მურა დათვი *Ursus arctos*

ფოცხვერი *Lynx lynx*

- ძირითად მერქნიან სახეობებზე, რომლებიცაა: წიფელი, ჩვეულებრივი წაბლი, კავკასიური რცხილა, თელა, უთხოვარი, შქერი, წყავი, დადგენილია გავრცელების არეალები და შედგენილია რუკები, მონიტორინგი მიმდინარეობდა მთელი წლის განმავლობაში, განსაკუთრებული პათოლოგიური დაავადებას ადგილი არ ქონია, რაც საჭიროებს დამატებით კვლევებს, მიმდინარეობს სახეობების ზრდა განვითარება და ბუნებრივი განახლება.

- ფლორის 10 სამიზნე სახეობებზე ფენოლოგიური დაკვირვება განხორციელდა „თვალზომიერი“ დაკვირვების მეთოდით, დაკვირვება მოხდა ოთხ ფაზად 1 ყვავილობა, 2 შეფოთვლა, 3 ნაყოფმსხმოიარობა 4 ფოთოლცვენა. 2024 წლის იანვრის თვეში, რეინჯერებს დაურიგდათ სპეციალური ცხრილი სადაც აღინიშნა მცენარეების საჭირო ფაზები.

- კინტრიშის დაცულ ტერიტორიებზე 2024 წლის მდგომარეობით ფოტოხაფაგების საშუალებით გადაღებულია 270 ფოტო, უმეტესი ნაწილი ფოტოების არის გარეული ღორის, ასევე მურა დათვი, ტურა, შველი.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- სამეცნიერო კვლევების განხორციელების შემდეგ, კვლევის შედეგების დოკუმენტების მოწოდება ადმინისტრაციისთვის;

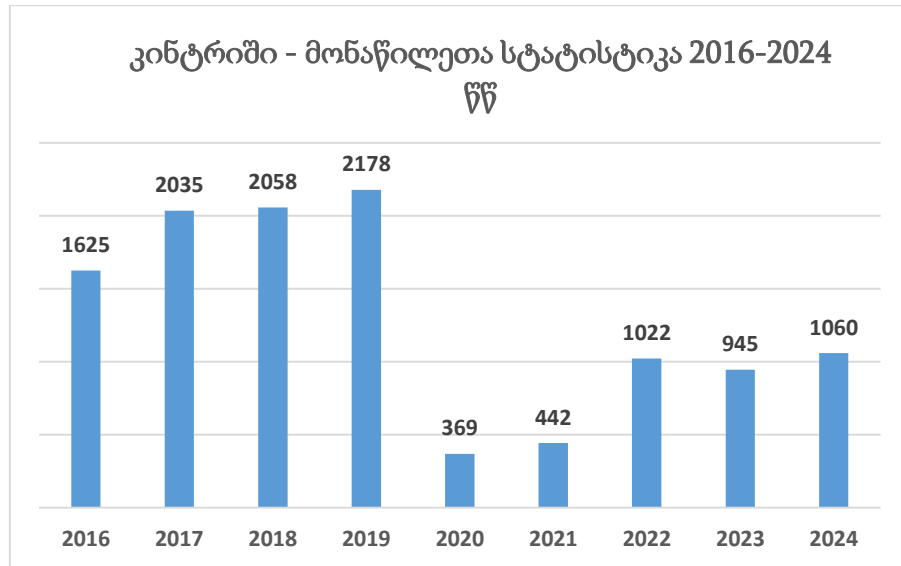
ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

- 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში კინტრიშის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის მიერ ჩატარდა ეკოსაგანმანათლებლო 30 ლექცია-სემინარი, 3 ეკოტური, 1 გამწვანების და 1 დასუფთავების აქცია, 2 კვირეული და 14 შეხვედრა ადგილობრივ მოსახლეობასთან.

- საერთო ჯამში შეხვედრებში მონაწილეობა მიიღო 1060 ადამიანი, მათ შორის: მოსწავლე 688, პედაგოგი/ლექტორი 97, სტუდენტი 148 და 127 ადგილობრივი მოსახლე.

- თებერვლის თვეში ჩატარდა სოციოლოგიური გამოკითხვა მოსახლეობის ცოდნის აღქმის შესახებ, გამოკითხვაში მონაწილეობა მიიღო 100 ადამიანი.

- 2024 წლის მდგომარეობით ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ჩართული იყო 20 სკოლა და 2 უნივერსიტეტი.

ეკოტურიზმის განვითარება

დასრულებული პროექტები:

- კინტრიშის დაცულ ტერიტორიებზე აშენდა 1 ტურისტული თავშესაფარი
- მოეწყო 4 ახალი საფეხმავლო ბილიკი (27 კმ)

ახალი ეკოტურისტული სერვისები:

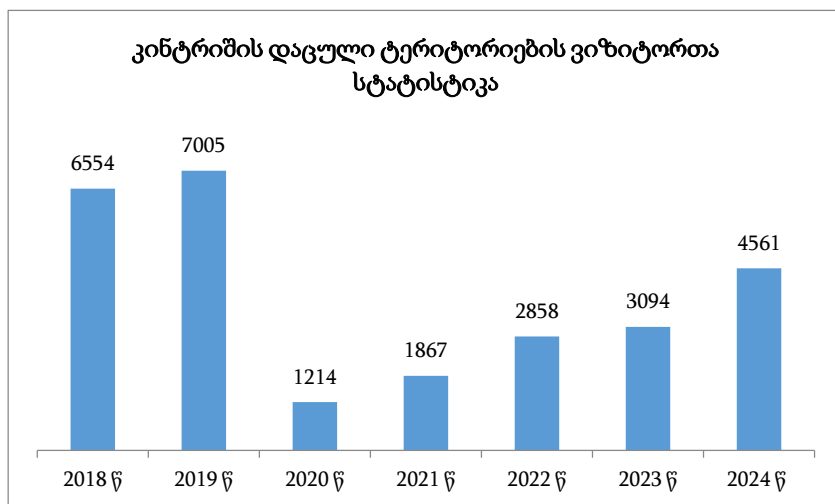
- კინტრიშის დაცულ ტერიტორიებზე დაინერგა ველო ტურის სერვისი

ეკოტურიზმის განვითარების გენერალური გეგმები

- საანგარიშო პერიოდში შემუშავდა კინტრიშის გენერალური გეგმა, დონორი: შვედეთის მთავრობა (SIDA).

ვიზიტორთა სტატისტიკა

2024 წელს კინტრიშის დაცულ ტერიტორიებს ესტუმრა 4561 ვიზიტორი, რაც 2023 წლის მაჩვენებელთან შედარებით (3094 ვიზიტორი) 47% -ით არის გაზრდილი.

ადგილობრივი მოსახლეობის სარგებელი

2024 წლის მდგომარეობით კინტრიშის დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ ერთი საოჯახო სასტუმრო და ერთი კვების ობიექტია, დასაქმებულია 8 ადგილობრივი.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- საინფორმაციო მასალების განახლება (ფლაერები, ტურისტული რუკები).

10. კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია

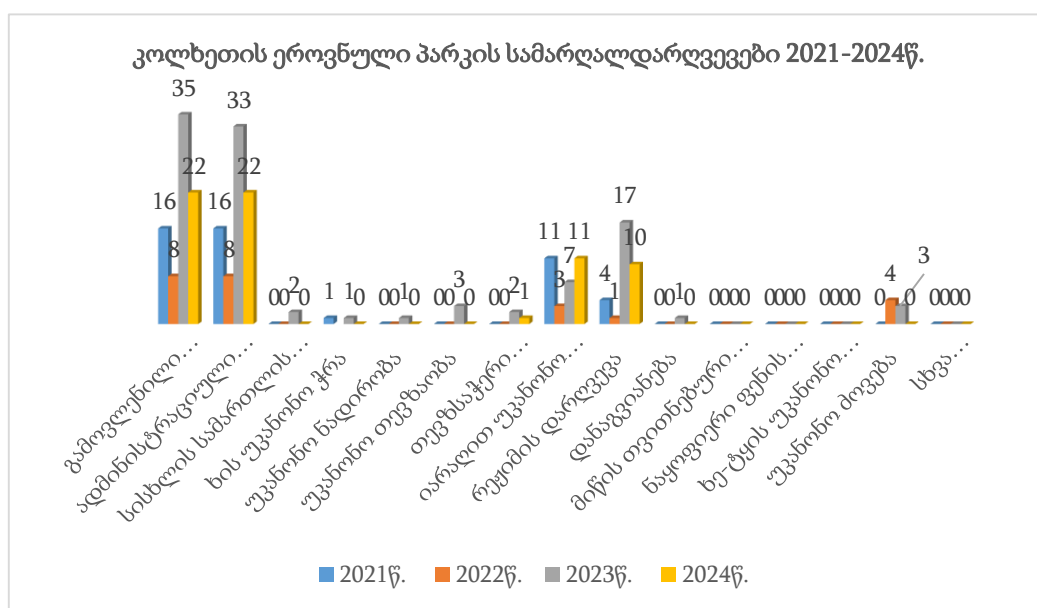
კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ტერიტორიები მოიცავს გურიისა და სამეგრელოს რეგიონს და 5 მუნიციპალიტეტს - ზუგდიდი, ხობი, აბაშა, სენაკი, ლანჩხუთი.

პარკის დაარსების მიზანი მისი საერთაშორისო მნიშვნელობის მქონე ჭარბტენიანი ტერიტორიების დაცვა და შენარჩუნებაა.

კოლხეთის ეროვნული პარკის ფართობი შეადგენს 44308,5 ჰა-ს, მათ შორის სახმელეთო ტერიტორია შეადგენს 29032,5 ჰა-ს, ხოლო საზღვაო აკვატორია 15276 ჰა-ს.

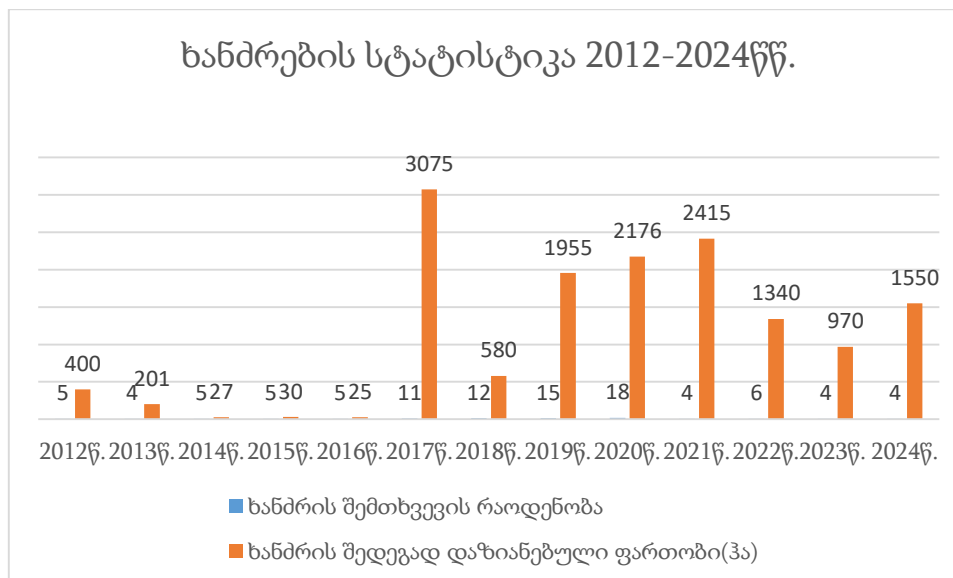

- იარაღით უკანონო გადაადგილება - 11
- რეჟიმის დარღვევა-10
- თევზსაჭერი საშუალებით უკანონო გადაადგილება-1

ხანძრების სტატისტიკა

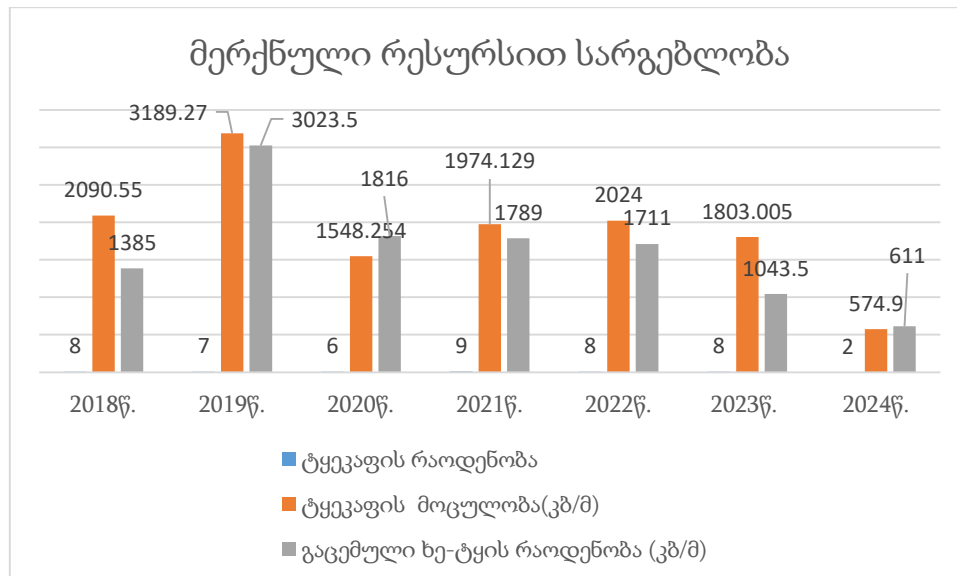
კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2024 წლის საანგარიშ პერიოდში დაფიქსირებულა 4 ხანძარი, ხანძარმა მოიცვა 1550 ჰა ფართობი. დაიწვა ბალახოვანი საფარი

ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

2024 წლის საანგარიშო პერიოდში კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე მერქნული რესურსით სარგებლობისთვის გამოყოფილა 2 ტყეკავი.

- გამოყოფილი ტყეკავის რაოდენობა - 2
- გამოყოფილი ტყეკავის მოცულობა - 574,9 მ³
- გაცემული ხე-ტყის რაოდენობა - 611 მ³

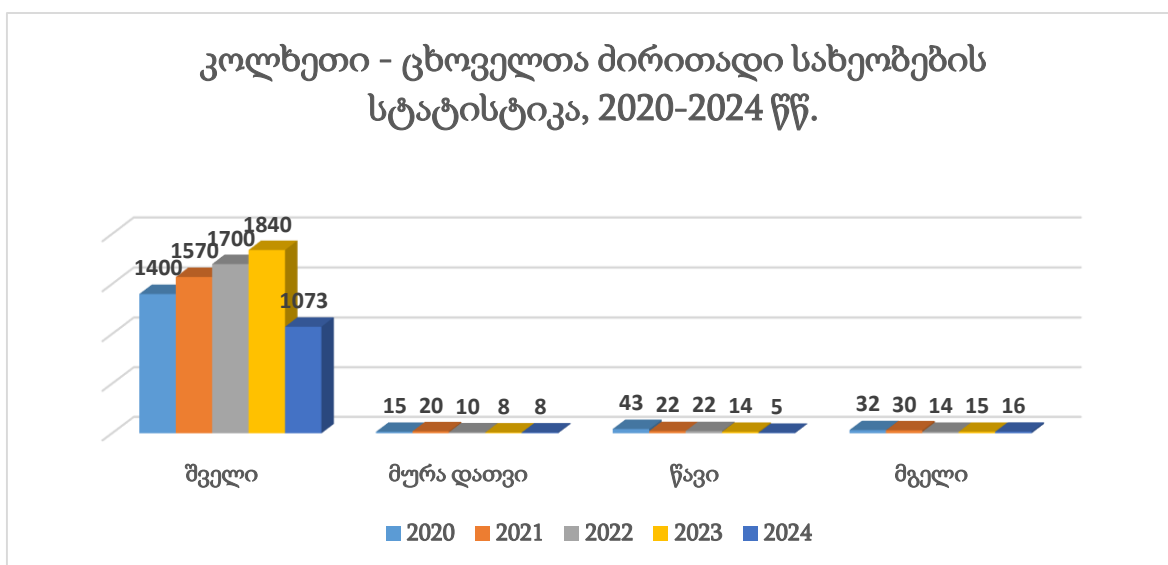

ბიომრავალფეროვნება

- 2024 წელს განხორციელდა წითელი ნუსხის სახეობის თეთრკუდა არწივის (ფსოვი) მონიტორინგი. ძირითადად ფიქსირდება მდ. ჭურიის ხეობასა და მიმდებარედ არსებულ ტყეში, კოლხეთის უბანში მდ. ფიჩორსა და მის შემოგარენში, რეინჯერების მიერ მოწოდებული სპეციალური აღრიცხვის ფორმების მიხედვით ჯამში აღრიცხულ იქნა 12 ერთეული.
- განხორციელდა მონიტორინგი წითელი ნუსხით დაცული წავის პოპულაციის აღრიცხვის მიზნით შერჩეულ სტრატეგსა და ტრანსექტებზე კერძოდ: მდ. ფიჩორის სანაპიროზე, მდ. ცივზე, ციაზე, ხობის უბანში არხის პირას, კაცობურის აღკვეთილში, ე. წ. ხელოვნური ტბის სანაპიროზე, სუფსის უბანში. რეინჯერების მიერ აღრიცხულია 3 ინდივიდი.
- წავისა და ნუტრიას გავრცელების არეალი/ჰაბიტატი ერთმანეთს ემთხვევა, ამიტომ ზოგიერთ ადგილებში ნუტრიამ განდევნა წავი და შესამჩნევია წავის გავრცელების არეალის შემცირება.
- პალიასტომისა და მდ. ფიჩორის ჰიდროლოგიური რეჟიმის მონიტორინგის მიზნით ბუნების კონსერვაციის ორგანიზაცია „საბუკოს“ მიერ პალიასტომის ტბასა და მდ. ფიჩორში დამონტაჟებულია წყლის დონის საზომი (სპეციალური ლარტყა) ხელსაწყო, რომლის მონაცემები შეყვანილია სპეციალ ფორმებში და წარმოდგენილია პარკის ადმინისტრაციაში. წყლის მაქსიმალური დონე ტბაში

დაფიქსირდა იანვრის თვეში -135 სმ, მინიმუმში კი აგვისტოში 51 სმ. მდ. ფიჩორზე მაქსიმუმი იანვარში-170 სმ, მინიმუმი კი თებერვალში 50 სმ.

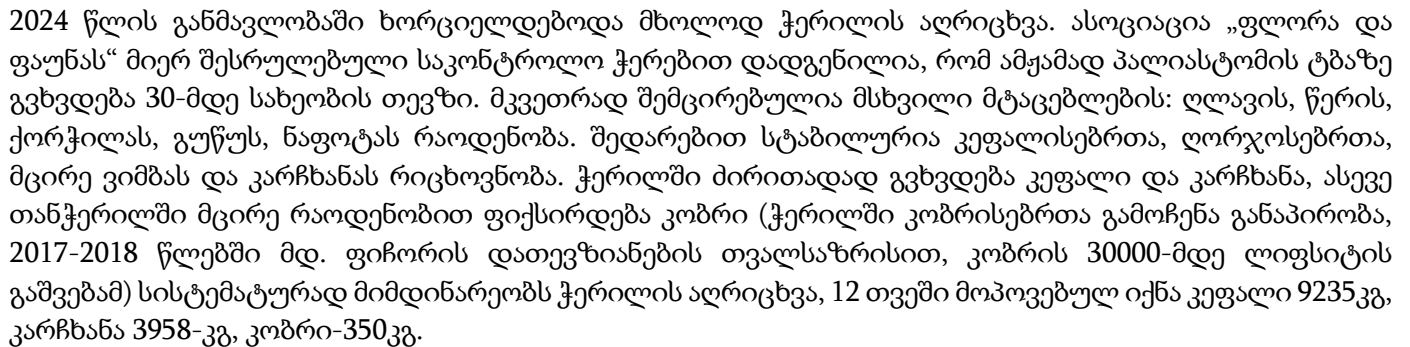
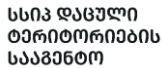
- განხორციელდა ცხოველთა ძირითადი სახეობების მონიტორინგი;

- საანგარიშო პერიოდში ფიტოპათოლოგიური მონიტორინგის სამუშაოებით გამოიკვეთა, რომ ლანჩხუთის, სენაკის, ხობის უნებში ფიქსირდება თელას ახალგაზრდა, მომწიფარი და მწიფე ხე-მცენარეების ხმობის პროცესი, თელას დაავადება გამოწვეულია სხვადასხვა სახის პათოგენებით: ე.წ. მერქნის დამშლელი სოკოებით *Canoderma applanatum* და *Canoderma lipsiense*, ასევე მერქნის ცილაჭამიათი-*Zcolutus spp*, ბუგრებით - *Frisoma lanudinosmus*. საჭიროა კომპეტენტური სპეციალიტების ჩართულობით შემუშავდეს მისი გადარჩენის სამოქმედო გეგმა. ასევე დაფიქსირდა ლაფნის ფოთლოვანი საფარის სიდამწვრე სოკო *gnomonina* ზემოქმედებით, ხოლო რაც შეეხება ტყის მასივის შემქმნელ დომონანტ სახეობას-მურყანს, მასზე მავნებლების: არაღარდა პარკიხვევიას, მურყნის ფოთოლჭამია ან რაიმე სხვა სახის სოკოვანი დაავადების ზემოქმედებით მიყენებული ზიანი ამ ეტაპზე არ ფიქსირდება. პართვისის მუხის ფოთლოვან საფარზე ამ ეტაპზე რაიმე სახის დაავადება არ აღინიშნება. ზოგადად პარკის ტერიტორიაზე არსებულ ტყის მასივებში ამჟამად ფიტოპათოლოგიური დაავადების მხრივ არსებული მდგომარეობა დამაკმაყოფილებელია, დაავადების ხარისხი სუსტია.

- პალიასტომის ტბის იქთიოფაუნის მონიტორინგი და მონაცემთა ბაზის შექმნა.

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ეკოგანათლება და ცნობიერების ამაღლება

საანგარიშო პერიოდში სხვადასხვა გარემოსდაცვითი თემატიკით სულ ჩატარდა 122 გარემოსდაცვითი აქტივობა, მათ შორის: 84 ლექცია სემინარი, 20 ეკოტური, 2 გამწვანების აქცია, 2 დასუფთავების აქცია, 3 კვირეული და 9 შეხვედრა ადგილობრივ მოსახლეობასთან.

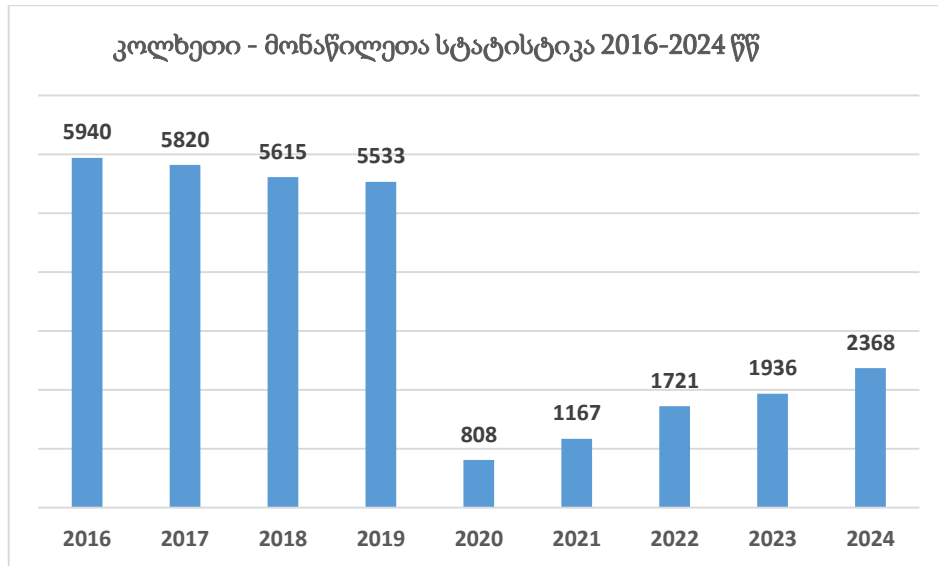
თებერვლის თვეში ჩატარდა სოციოლოგიური გამოკითხვა მოსახლეობის ცოდნის აღქმის შესახებ, გამოკითხვაში მონაწილეობა მიიღო 100 ადამიანმა.

2024 წლის მდგომარეობით ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ჩართული იყო 32 სკოლა, 1 უნივერსიტეტი და 2 ბაღი.

2024 წლის ეკოსაგანამანათლებლო ღონისძიებებში მონაწილეობა მიიღო 2368-მა მონაწილემ. მათ შორის: 1708 მოსწავლე, 188 პედაგოგი/ლექტორი, 65 სტუდენტი, 104 ადგილობრივი მოსახლე და 357 სხვა დაინტერესებული პირი. 2024 წლის ეკოღონისძიებებში ჩართული იყო 32 სკოლა, 1 უნივერსიტეტი და 2 ბაღი.

კოლხეთი - მონაწილეთა სტატისტიკა 2016-2024 წწ

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- ეკოსაგანმანათლებლო მასალების მუდმივი განახლება და დაბეჭდვა.
- თანამშრომლების შესაძლებლობების გაძლიერება ტრენინგებით: ეკოგანათლებისა და ინტერპრეტაციის ტრენინგი, ეკოსაგანმანათლებლო პროგრამების მომზადება სამიზნე აუდიტორიის გათვალისწინებით.
- სასწავლო ვიზიტებით საერთაშორისო საუკეთესო პრაქტიკის გაზიარება

ეკოტურიზმი

დასრულებული პროექტები:

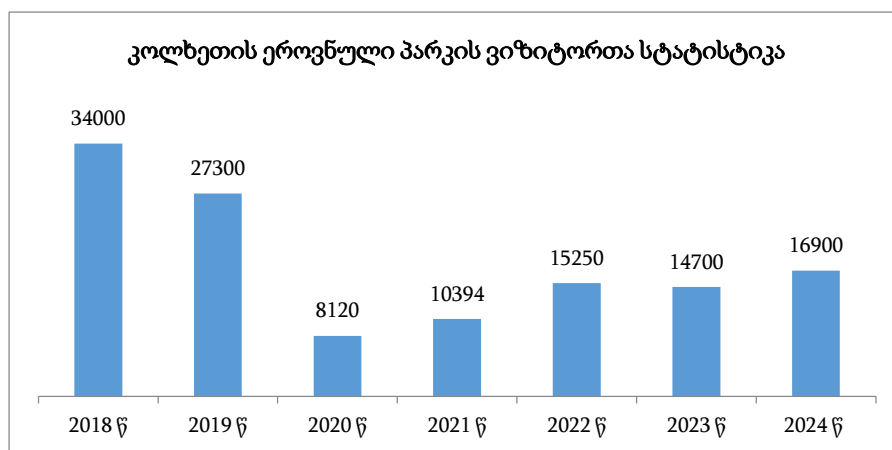
- კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე, ჭურის უბანზე რეაბილიტირდა და მოეწყო ახალი ნავმისადგომი; რეაბილიტირდა ადმინისტრაციული ეზო.

ეკოტურიზმის განვითარების გენერალური გეგმები

- საანგარიშო პერიოდში შემუშავდა კოლხეთის ეროვნული პარკის გენერალური გეგმა, დონორი: შვედეთის მთავრობა (SIDA).

ვიზიტორთა სტატისტიკა

- 2024 წელს კოლხეთის ეროვნულ პარკს 16900 ვიზიტორი ესტუმრა, რაც წინა წლის მაჩვენებელთან (14700 ვიზიტორი) შედარებით 15%-ით არის გაზრდილი.

ადგილობრივი მოსახლეობის სარგებელი

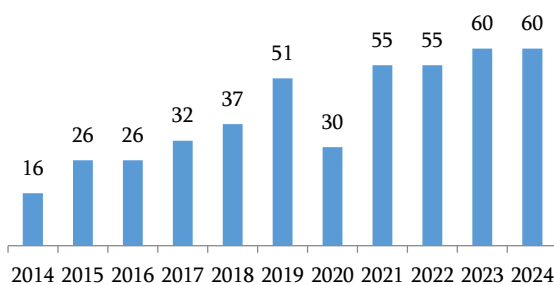
- კოლხეთის ეროვნული პარკის მიმდებარედ ამჟამად ფუნქციონირებს 4 საოჯახო სასტუმრო, 5 მაღაზია და 5 კვების ობიექტი.
- ტურისტულ საქმიანობაში ჩართულია ადგილობრივი მოსახლეობა, დაახლოებით 60 ადამიანია დასაქმებული
- საანგარიშო პერიოდში ადგილობრივი მოსახლეობის შემოსავლები დაფიქსირებულია დაახლოებით 491 895 ლარი.

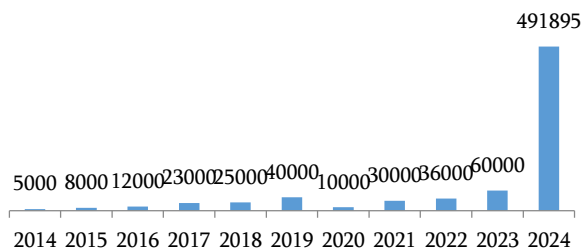
სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

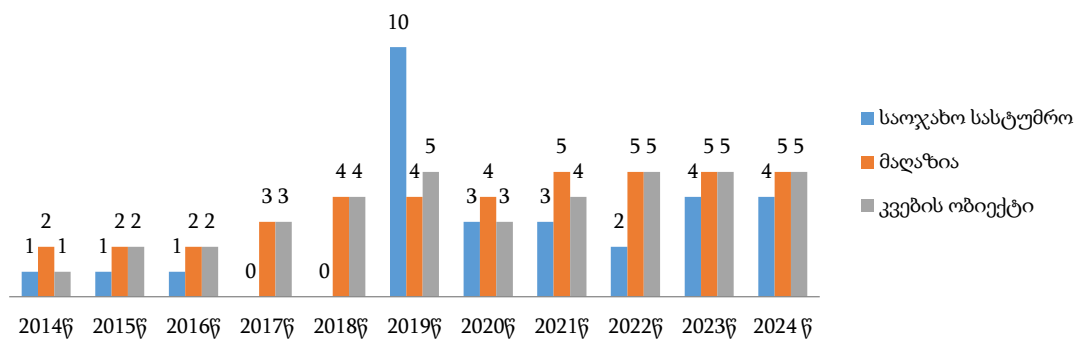
კოლხეთის ეროვნული პარკის
მიმდებარედ მცხოვრები ადგილობრივი
მოსახლეობის ჩართულობა 2014-2024 წწ

კოლხეთის ეროვნული პარკის დაარსება-
განვითარების შედეგად მიმდებარედ
მცხოვრები მოსახლეობის ეკონომიკური
შემოსავალი (ლარი) 2014-2024 წწ

კოლხეთის ეროვნული პარკის მიმდებარედ ტურისტული
ინფრასტრუქტურა

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- არსებული საინფორმაციო/საინტერპრეტაციო დაფების, საგზაო დაფების და მანიშნებელი დაფების განახლება/ჩანაცვლება/დამატება.
- ტურისტული სერვისების დანერგვა, რომელიც ხელს შეუწყობს შემოსავლების ზრდას.
- საერთაშორისო გამოცდილების გაზიარება.
- ახალი ეკოტურისტული სერვისების დანერგვის მიზნით კვლევის ჩატარება.

- ადმინისტრაციის თანამშრომლების ტრენინგები: მედია მარკეტინგი, ტურისტული პროდუქტების შექმნა და რეკლამირება, საჯარო გამოსვლა და ურთიერთობა მედია საშუალებებთან, კომუნიკაცია და ინტერპრეტაცია.
- ტურისტულ საქმიანობაში ჩართული ადგილობრივი მოსახლეობის უნარების და შესაძლებლობების გაზრდა, რათა უზრუნველონ ხარისხიანი სერვისის მიწოდება ვიზიტორებისთვის.
- ვიზიტორთა ცენტრში არსებული საგამოფენო სივრცის განახლება, მეტი ინტერაქციული სივრცის დამატება, ვიზიტორთა კმაყოფილების დონის ზრდისა და ცნობიერების ამაღლების მიზნით.

11. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია

ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები მდებარეობს კახეთის რეგიონში და მოიცავს ლაგოდეხის მუნიციპალიტეტს.

ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების შექმნის მიზანია პირველყოფილი და ხელუხლებელი ველური ბუნების და უნიკალური ბიომრავალფეროვნების მოვლა-შენარჩუნება.

ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია მართავს ორი სხვადასხვა კატეგორიის 2 დაცულ ტერიტორიას, საერთო ფართობით - 24 255 ჰა:

- ლაგოდეხის ნაკრძალი - 19 755 ჰა
- ლაგოდეხის აღკვეთილი - 4 500 ჰა.

ძირითადი მიღწევები / მოკლე მიმოხილვა

ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების საერთაშორისო აღიარებები:

- ზურმუხტის ქსელის პირველი წევრი კავკასიის რეგიონში და საქართველოში
- აღიარებული და შესულია ბუნების მსოფლიო ფონდის (WWF) მსოფლიო მნიშვნელობის 200 ტერიტორიას შორის

დაცვა პატრულირება:

ლაგოდების დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობს თანამედროვე **SMART-პატრულირების ტექნოლოგიების დანერგვა**, რომელიც რეინჯერთა პატრულირების სისტემის დაგეგმვის, განხორციელების, მონაცემთა შეგროვების და ანალიზის საუკეთესო ინსტრუმენტია. დონორი: CNF;

2024 წლის მდგომარეობით ლაგოდების დაცული ტერიტორიების დაცვის განყოფილების რეინჯერების მიერ განხორციელებულია 1125 ყოველდღიური პატრულირება, ჩატარებული 77 დაგეგმილი რეიდი. სხვადასხვა დარღვევებზე შედგენილია 3 (სამი) ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა ოქმი, ხოლო 2 საქმე შეიცავდა სისხლის სამართლის დანაშაულის ნიშნებს და გაგზავნილია პოლიციაში;

SMART პატრულირება

დაცული ტერიტორიების დაცვა-მონიტორინგის გაუმჯობესების მიზნით, დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობს SMART პატრულირების სისტემის დანერგვა გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF), გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) და კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) ფინანსური მხარდაჭერით, “დაცული ტერიტორიების სისტემის ფინანსური მდგრადობის უზრუნველყოფა” პროექტის ფარგლებში ხორციელდება. ინიციატივის პარტნიორია ასევე ფონდი Global Conservation.

2024 წლის განმავლობაში ჩატარდა მენეჯერების ტრენინგი სმარტის მიმართულებით, რომელშიც მონაწილეობა მიიღეს ლაგოდების დაცული ტერიტორიების დირექტორმა და დაცვის განყოფილების უფროსმა.

ასევე მომზადდა ვიზიტორებისთვის, SMART Collect-ის მონაცემთა მოდელი და პატრულირების პაკეტის QR კოდი.

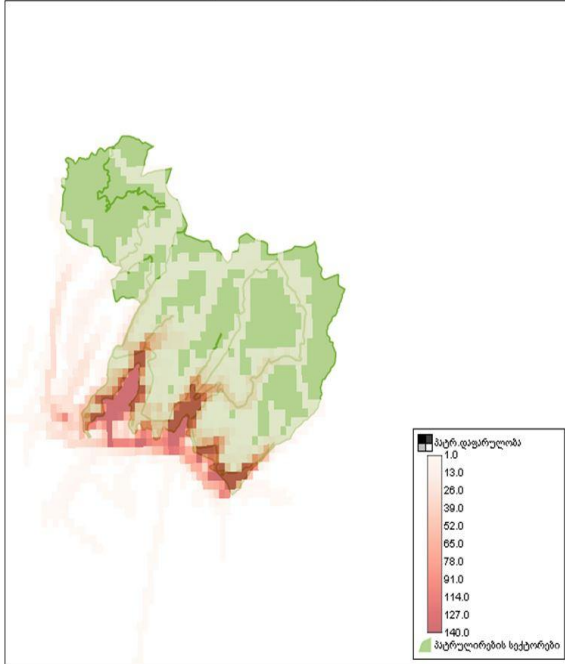
საანგარიშო პერიოდში შეუფერხებლად ხორციელდებოდა SMART პატრულირება. შეგროვებული მონაცემები ასე გამოიყურება:

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

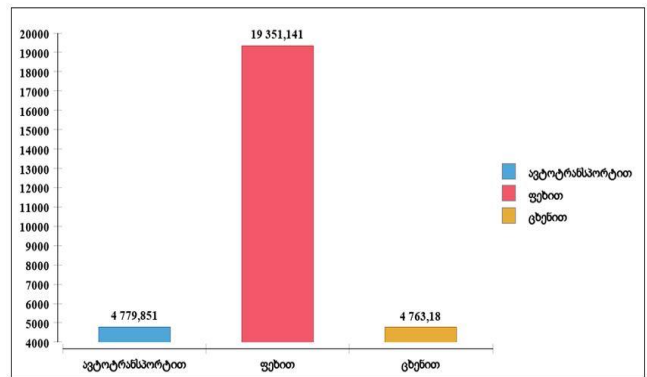

ინფორმაცია პატრულირებაზე

პატრულირების რაოდენობა	მანძილი (კმ)	კატეგორიული საათები	კატ-დღეები	თანამშრომლის რაოდენობა
2558	28894,15	15556,52	3591,00	22

მანძილო ტრანსპორტირების ტიპების მიხედვით

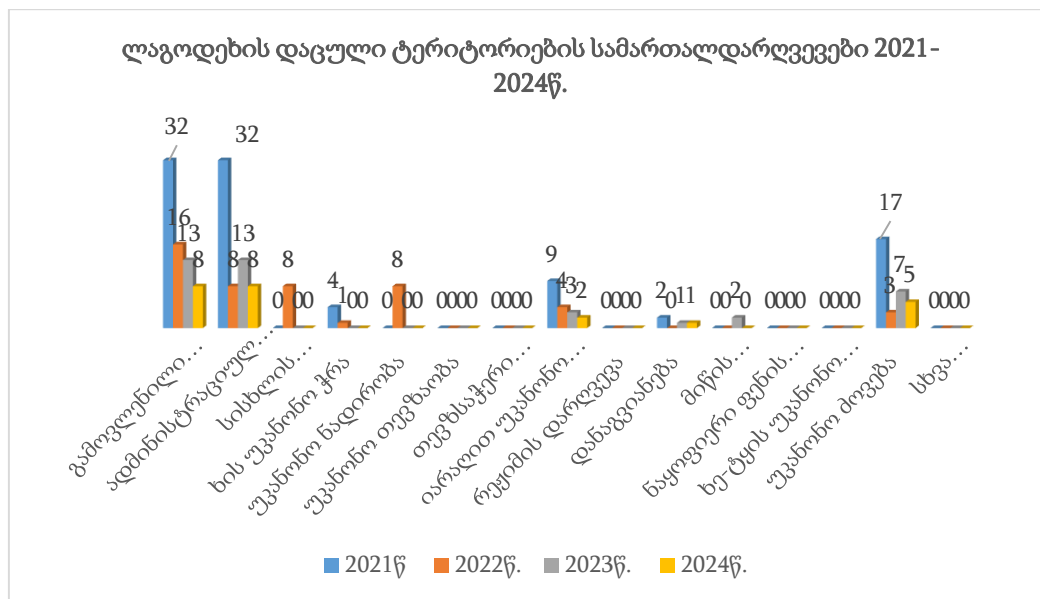
სამართალდარღვევების სტატისტიკა

ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიაზე 2024 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა სამართალდარღვევის 8 ფაქტი :

- იარაღით უკანონო გადაადგილება - 2
- დანაგვიანება - 1
- უკანონო ძოვება - 5

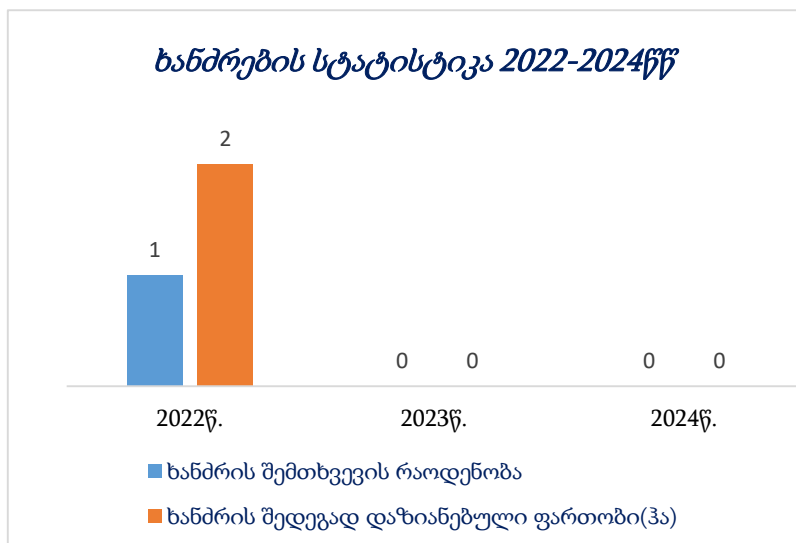

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

ხანძრების სტატისტიკა

ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიაზე 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში ხანძარი არ დაფიქსირებულა.

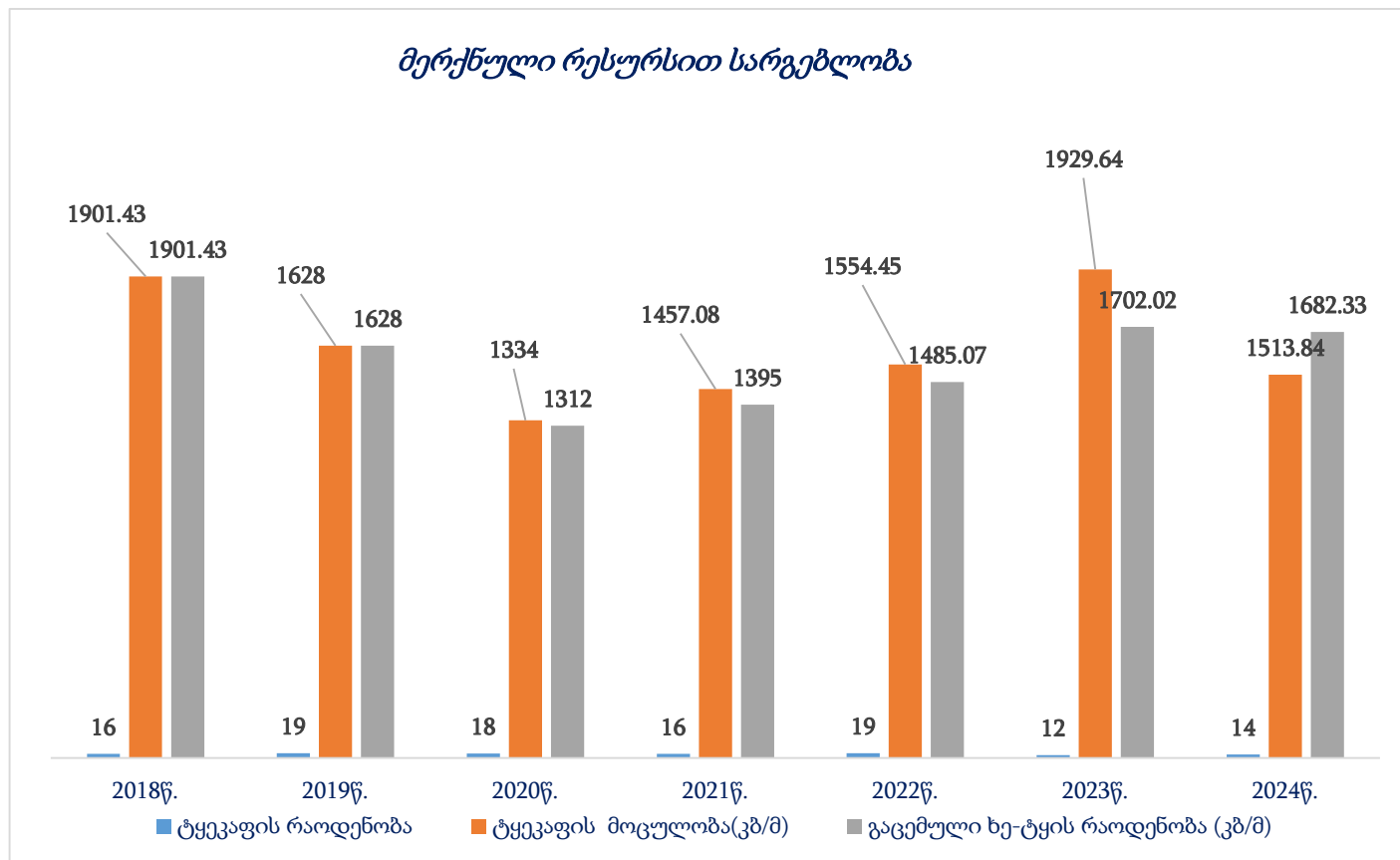

ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

2024 წლის საანგარიშო პერიოდში ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდებარებულ ტერიტორიაზე მერქნული რესურსით სარგებლობისთვის გამოყოფილა 14 ტყეკავი.

- გამოყოფილი ტყეკავის რაოდენობა - 14
- გამოყოფილი ტყეკავის მოცულობა - 1513,84 მ³
- გაცემული ხე-ტყის რაოდენობა- 1682,33 მ³

ბიომრავალფეროვნება

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- 2024 წელს მცვირალობის პერიოდში ჩატარებული აღრიცხვის შედეგად მოპოვებული მასალის ანალიზის შედეგად დადგინდა, რომ ლაგოდეხის ნაკრძალსა და ალკვეთელში ბინადრობს მინიმუმ 270 ირემი. ირემის სიმჭიდროვე ერთ კვადრატულ კილომეტრზე დაახლოებით 1,7 ინდივიდს შეადგენს, ხოლო სქესთა შეფარდებაა 1 მამრი / 3,6 მდედრზე. ლაგოდეხის ნაკრძალისა და ალკვეთილის ტერიტორიაზე წარმოდგენილი ირემის ჰაბიტატის ფართობი დაახლოებით 160 კმ2-ია.

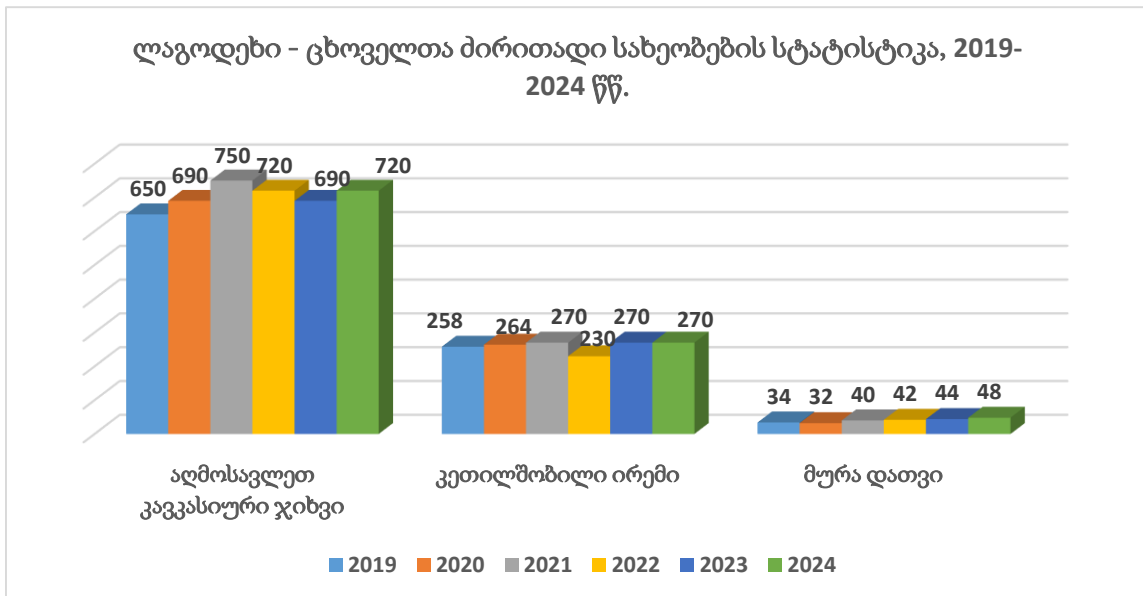

კეთილშობილი ირემი *Cervus elaphus*

- განხორციელდა ენდემური და საფრთხის წინაშე მყოფი ჩლიქოსნების მონიტორინგი, ცხოველის შეხვედრა, დანახვა, კვალი ან სხვა ნიშანი აღირიცხება SMART სისტემაში. განხორციელდა ფოტომახეებით მონიტორინგი და მონაცემები ინახება მონაცემთა ბაზაში.
- ლაგოდების დაცული ტერიტორიების მდინარეები 45000 ნაკადულის კალმახის ქვირითით დათევზიანდა.
- განხორციელდა კავკასიური როჭოს მონიტორინგი. საანგარიშო პერიოდში დაკვირვება განხორციელდა 1 ლოკაციაზე, „პატარა ქოჩალო“, აღირიცხა 1 სატიხტიხო ადგილი, ფრინველების რაოდენობა 20-35 ფრთა;
- შინაური ცხოველებიდან გადამდები დაავადებების მონიტორინგი ფერმერებთან და ვეტერინარულ სამსახურთან თანამშრომლობით - საანგარიშო პერიოდში ნახაი იქნა 1 სული მკვდარი მგელი, შეტყობინება გაეგზავნა სურსათის უვნებლობის სამსახურს, მასალა წაღებულია გამოკვლევაზე;
- ადგილობრივ მოსახლეობასთან და ფერმერებთან თანამშრომლობის გაგრძელება ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგში - საანგარიშო პერიოდში აღრიცხულია 9 თავდასხმა.

თავდასხმები განხორციელებულია მგლის მიერ. თავდასხმის ყველა შემთხვევა დასრულდა ლეტალურად. 7 თავდასხმა განხორციელდა გურგენიანის თემში, 1 თავდასხმა - სოფ.კავშირში და 1-სოფ.მაწიმში. თავდასხმის ობიექტები: 4 შემთხვევა წვრილფეხა პირუტყვი ცხვარი, 3 შემთხვევა მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვი (ზროხა), 1 შემთხვევა კვიცი;

- გაცემულია 7 ნებართვა სამეცნიერო კვლევაზე;
- საანგარიშო პერიოდში ველზე განთავსებულია 66 ფოტომახე. ფოტომახეებით მოპოვებული ინფორმაცია ინახება ბაზაში და ანალიზისათვის იტვირთება სპეციალურ ცხრილში.

ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების მიზნით, ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის მიერ 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში ჩატარდა 42 ეკოგანათლებლო ლექცია-სემინარი, 7 ეკოტური, 1 დასუფთავების აქცია, 1 ეკობანაკი და 1 კვირეული.

სულ აღნიშნულ გარემოსდაცვით ღონისძიებებში მონაწილეობა მიიღო 1498 მონაწილემ, მათ შორის: 1257 მოსწავლე, 91 პედაგოგი/ლექტორი და 150 სტუდენტი.

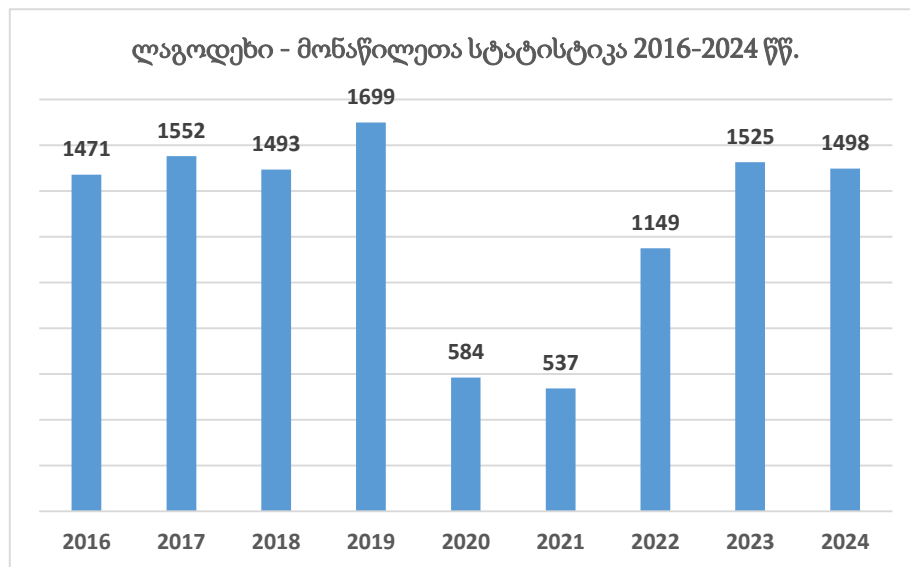

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

თებერვლის თვეში ჩატარდა სოციოლოგიური გამოკითხვა მოსახლეობის ცოდნის აღქმის შესახებ, გამოკითხვაში მონაწილეობა მიიღო 100 ადამიანმა.

2024 წლის მდგომარეობით ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ჩართული იყო 5 სკოლა და 1 უნივერსიტეტი.

ეკოტურიზმის განვითარება

დასრულებული პროექტები:

ლაგოდების დაცულ ტერიტორიებზე მოიაჯრე მხარის მიერ „ეკოსოფელი ტყეში“ აშენდა 10 ტურისტული თავშესაფარი

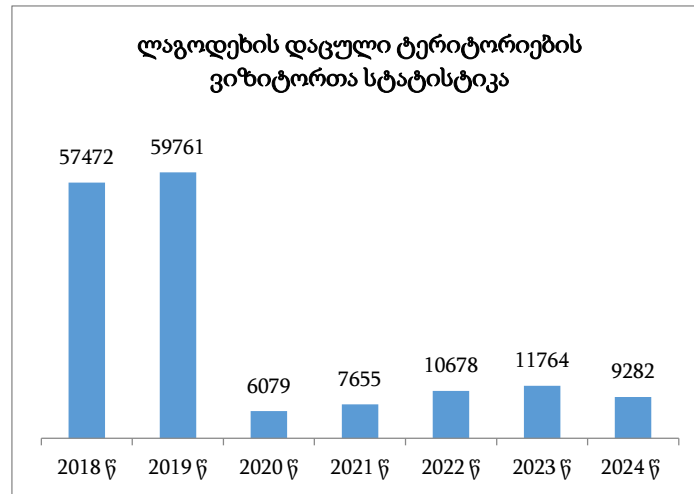
ვიზიტორთა სტატისტიკა

- 2024 წელს ლაგოდების დაცულ ტერიტორიებს ესტუმრა 9282 ვიზიტორი, რაც 2023 წლის მაჩვენებელთან შედარებით (11764 ვიზიტორი) 21%-ით არის შემცირებული.

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

საინფორმაციო დაფები:

- ბილიკის დასაწყისში განახლებულია 8 საინფორმაციო დაფა;
- თბილისი ლაგოდეხის ავტომაგისტრალზე განახლებულია საინფორმაციო ცენტრებამდე და ეკოტურისტულ ბილიკებამდე მისასვლელისაგზაო მანიშნებლები - სულ 9 მანიშნებელი.

საინფორმაციო მასალები:

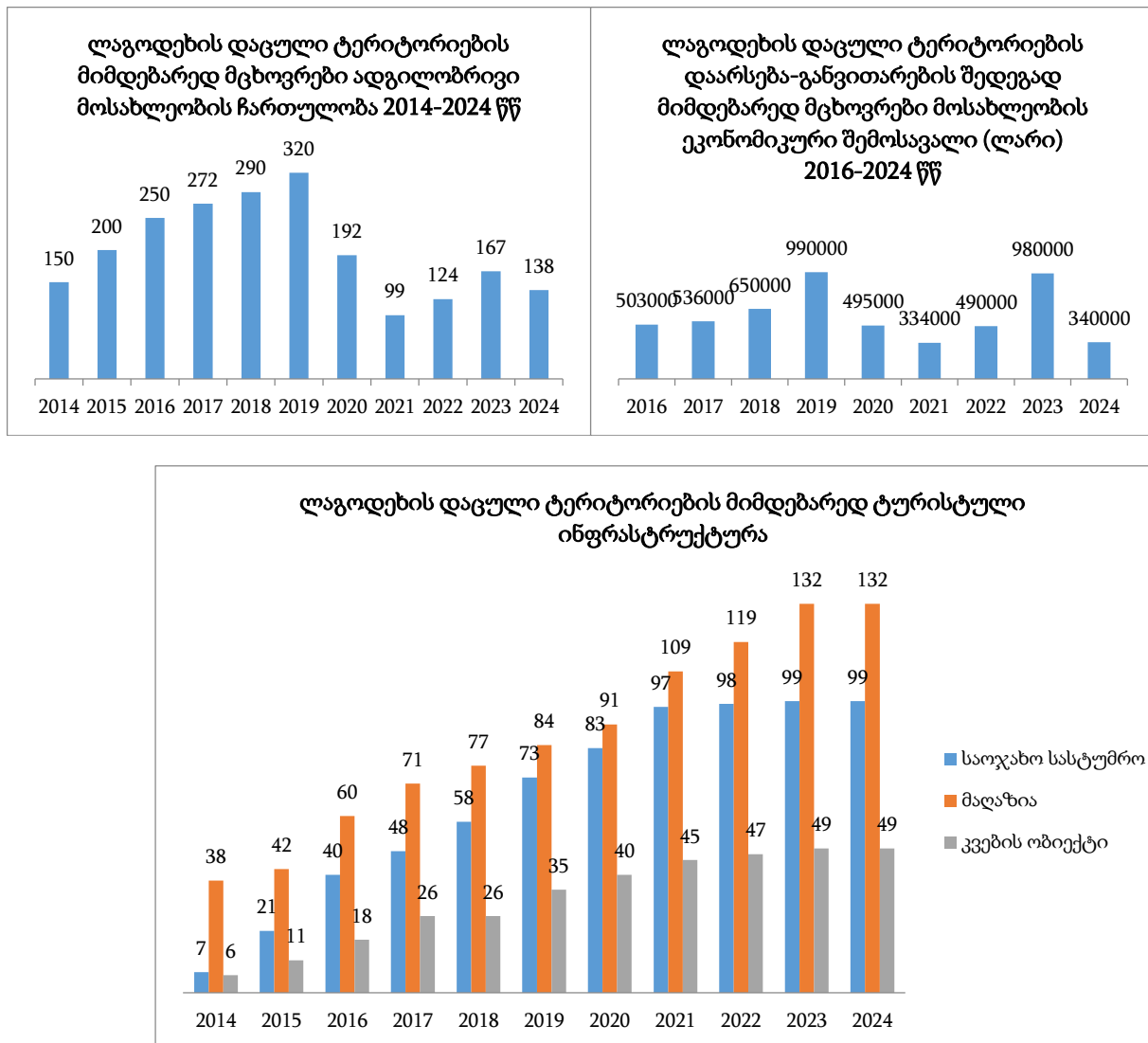
- მომზადებულია და დაბეჭდილია ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების განახლებული ეკოტურისტული ბილიკების რუკები როგორც ქართულ, ასევე ინგლისურ ენაზე.

ადგილობრივი მოსახლეობის სარგებელი

- დაცული ტერიტორიების დაარსება-განვითარების შედეგად წლიდან-წლამდე იზრდება საოჯახო სასტუმროების მაღაზიების და კვების ობიექტების რაოდენობა; ამჟამად 99 სასტუმრო, 132 მაღაზია და 49 კვების ობიექტი. 2014 წლის მონაცემებთან შედარებით საოჯახო სასტუმროების რაოდენობა გაზრდილია 14-ჯერ, მაღაზიების რაოდენობა 3-ჯერ, ხოლო კვების ობიექტების რაოდენობა 8-ჯერ.

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- საანგარიშო პერიოდში ტურისტულ საქმიანობაში ჩართულია ადგილობრივი მოსახლეობა, დაახლოებით 138 ადამიანია დასაქმებული.
- ადგილობრივი მოსახლეობის შემოსავლები, საანგარიშო პერიოდში შეადგენს დაახლოებით 340 000 ლარს.

12. მარიამჯვარის სახელმწიფო ნაკრძალის ადმინისტრაცია

მარიამჯვარის სახელმწიფო ნაკრძალი მდებარეობს კახეთის რეგიონში და მოიცავს საგარეჯოს, გურჯაანისა და სიღნაღის მუნიციპალიტეტებს.

მარიამჯვარის დაცული ტერიტორიები დაარსდა არსებული ბიომრავალფეროვნების, ხელუხლებელი ტყეების დაცვა და შენარჩუნების მიზნით.

მარიამჯვარის სახელმწიფო ნაკრძალის ადმინისტრაცია მართავს ორი სხვადასხვა კატეგორიის 4 დაცულ ტერიტორიას, საერთო ფართობით - 10 822,6ჰა:

- მარიამჯვარის სახელმწიფო ნაკრძალი - 1022,5 ჰა
- ყორულის აღკვეთილი - 1716 ჰა
- იორის აღკვეთილი - 2126,8 ჰა
- ცივ-გომბორის აღკვეთილი - 4935,8 ჰა

ძირითადი მიღწევები / მოკლე მიმოხილვა

მარიამჯვარის დაცული ტერიტორიების საერთაშორისო აღიარებები:

- ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრი საიტი;

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

მარიამჯვარის სახელმწიფო ნაკრძალის ტერიტორიაზე 2024 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა სამართალდარღვევის 12 ფაქტი:

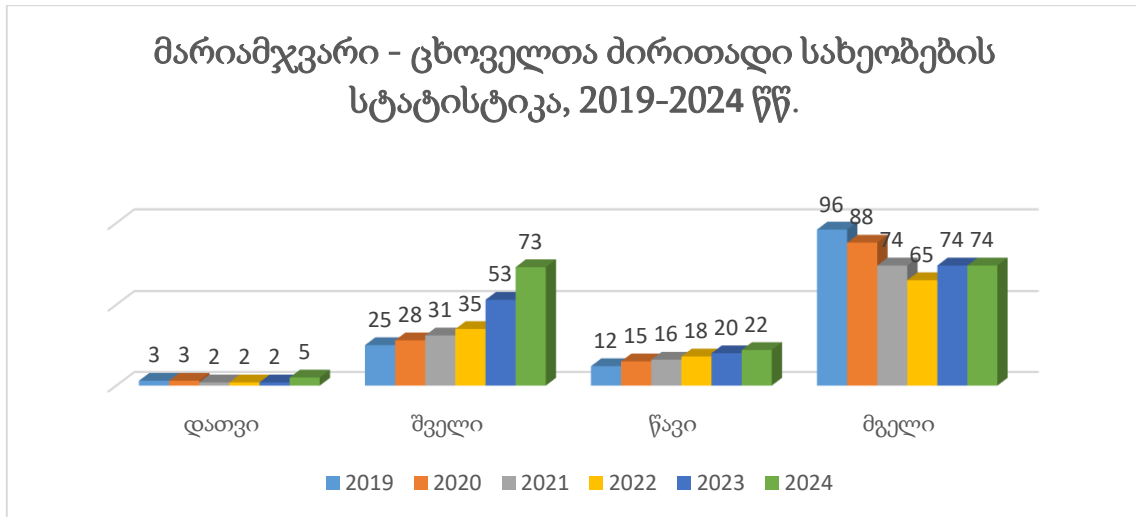
- ხის უკანონო ჭრა - 1
- იარაღით უკანონო გადაადგილება - 1
- რეჟიმის დარღვევა - 1
- უკანონო მოვება - 9

ბიომრავალფეროვნება

- სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

გამოწვევები და რეკომენდაციები

თანამშრომლეთა კვალიფიკაციის ამაღლება: ტრენინგები ბიომრავალფეროვნების თემატიკით; ბიომრავალფეროვნებასთან დაკავშირებული კვლევების ჩატარება;

ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

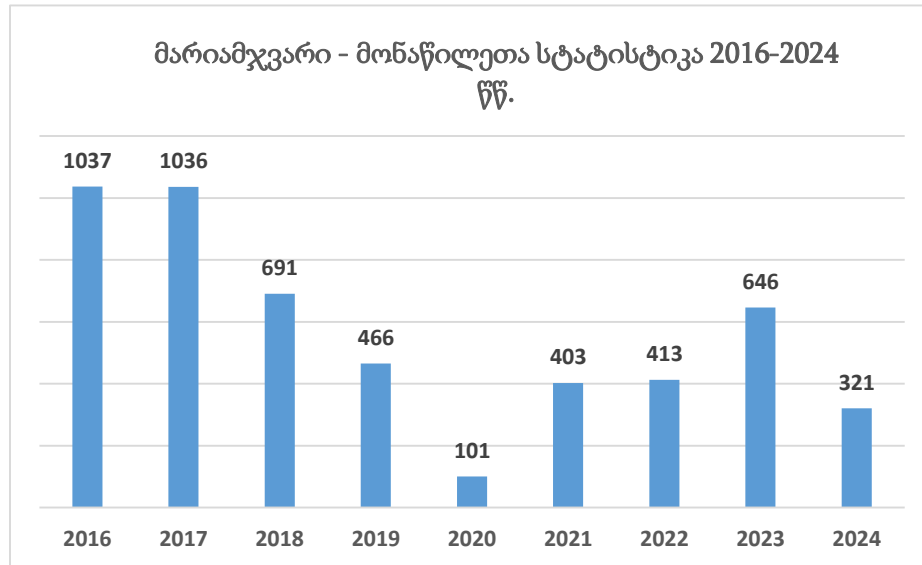
- მარიამჯვრის სახელმწიფო ნაკრძალის ადმინისტრაციის მიერ, გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების მიზნით, განხორციელდა ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობა და გარემოსდაცვითი ღონისძიებები. ლექცია-სემინარები სკოლის მოსწავლეებისთვის ჩატარდა დაცული ტერიტორიების მნიშვნელობის, გარემოს დაცვის, ბუნებაში ქცევის წესების და ა.შ. თემატიკით. ასევე ჩატარდა საინფორმაციო შეხვედრები ადგილობრივ მოსახლეობასთან.
- თებერვლის თვეში ჩატარდა სოციოლოგიური გამოკითხვა მოსახლეობის ცოდნის აღქმის შესახებ, გამოკითხვაში მონაწილეობა მიიღო 100 ადამიანმა.
- 2024 წლის მდგომარეობით ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ჩართული იყო 5 სკოლა და 1 უნივერსიტეტი და 3 ბაღი.
- 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში მარიამჯვრის სახელმწიფო ნაკრძალის ადმინისტრაციის მიერ სულ ჩატარდა 7 ლექცია-სემინარი, 7 ეკოტური და 4 დასუფთავების აქცია.

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

- სულ აღნიშნულ გარემოსდაცვით ღონისძიებებში მონაწილეობა მიიღო 321-მა ადამიანმა, მათ შორის: 223 მოსწავლე, 42 პედაგოგი, 35 ადგილობრივი მოსახლე და 21 სხვა დაინტერესებული პირი.

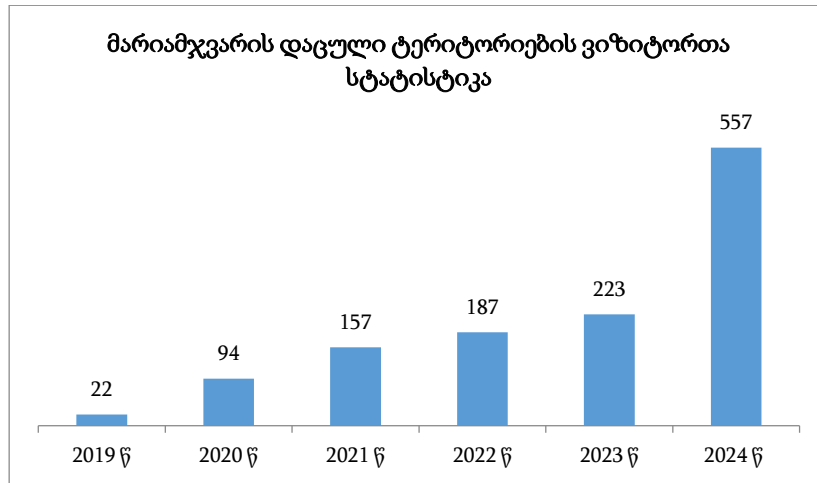
რეკომენდაციები:

- მღეთა კვალიფიკაციის ამაღლება: ტრენინგები; თანამშრო
- ვის განკუთვნილი ინფრასტრუქტურის მშენებლობა; დაცვისათ
- რ-ეკონომიკური პროექტების განხორციელება სოციალუ
- თლებლო/საინფორმაციო მასალების ბეჭდვა/გავრცელება საგანმანა

ეკოტურიზმის განვითარება

ვიზიტორთა სტატისტიკა

2024 წელს მარიამჯვარის დაცულ ტერიტორიებს ესტუმრა 557 ვიზიტორი, ხოლო 2023 წელს 223 ვიზიტორი.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- საინტერპრეტაციო დაფების მომზადება;
- ტურისტული სერვისების გაუმჯობესება;

13. მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლების ადმინისტრაცია

მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლები მოიცავს სამეგრელოს რეგიონს, მარტვილის, ხონის და ჩხოროწყუს მუნიციპალიტეტებს.

მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლების დაცული ტერიტორიები შექმნილია კანიონების, ჩანჩქერების, მღვიმეების ბიომრავალფეროვნების დაცვისა და შენარჩუნების მიზნით.

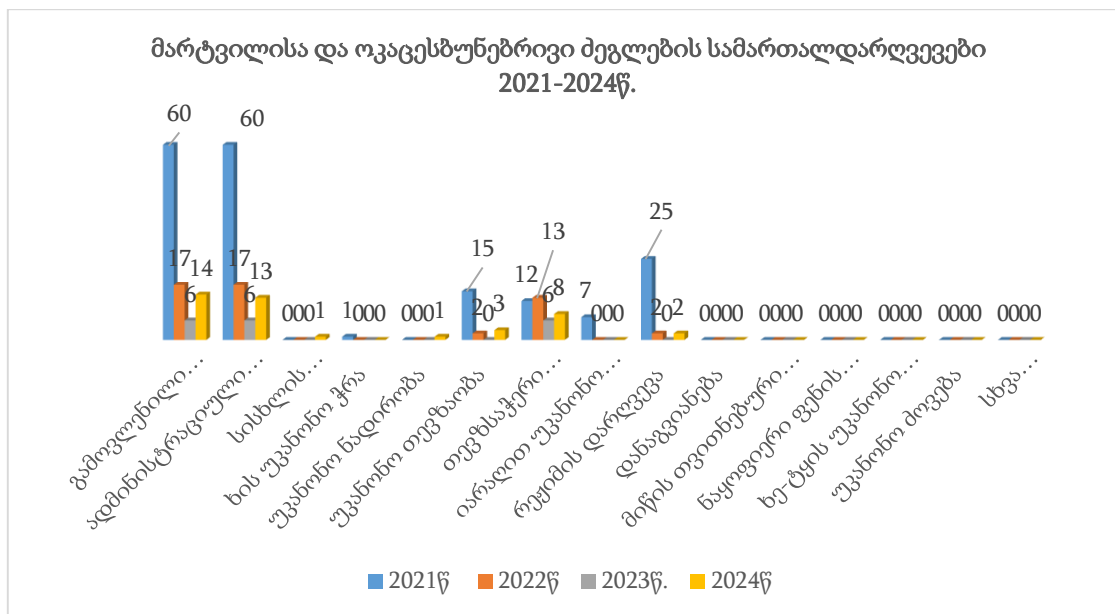
მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლების ადმინისტრაცია აერთიანებს 12 ბუნების ძეგლს - 3 კანიონს, 4 მღვიმეს და 5 ჩანჩქერს, საერთო ფართობით - **386,97 ჰა**:

1. ბაღდის კანიონის ბუნების ძეგლი (მარტვილის მუნიციპალიტეტი)
2. მარტვილის კანიონის ბუნების ძეგლი (მარტვილის მუნიციპალიტეტი)
3. მდ. აბაშის ჩანჩქერის ბუნების ძეგლი (მარტვილის მუნიციპალიტეტი)

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

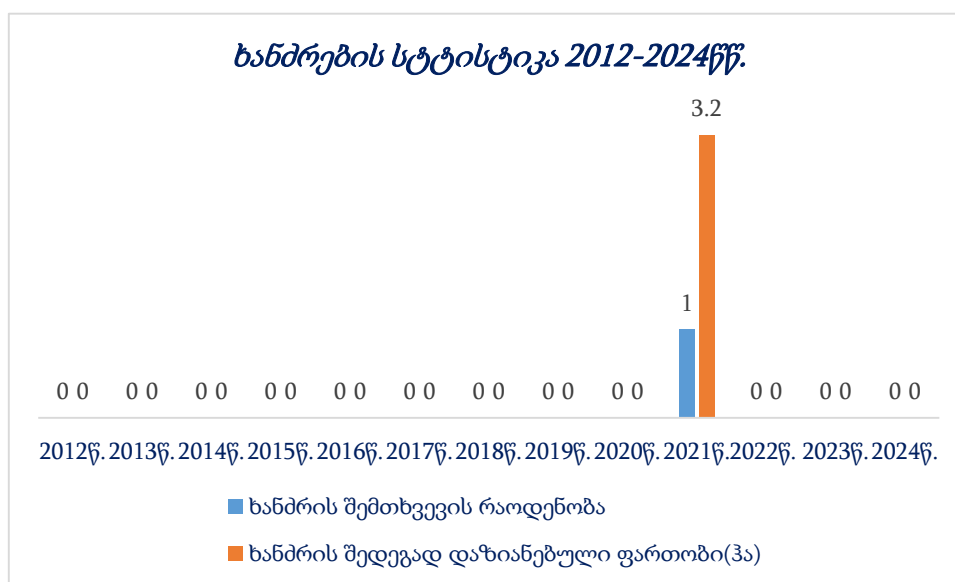

- 195

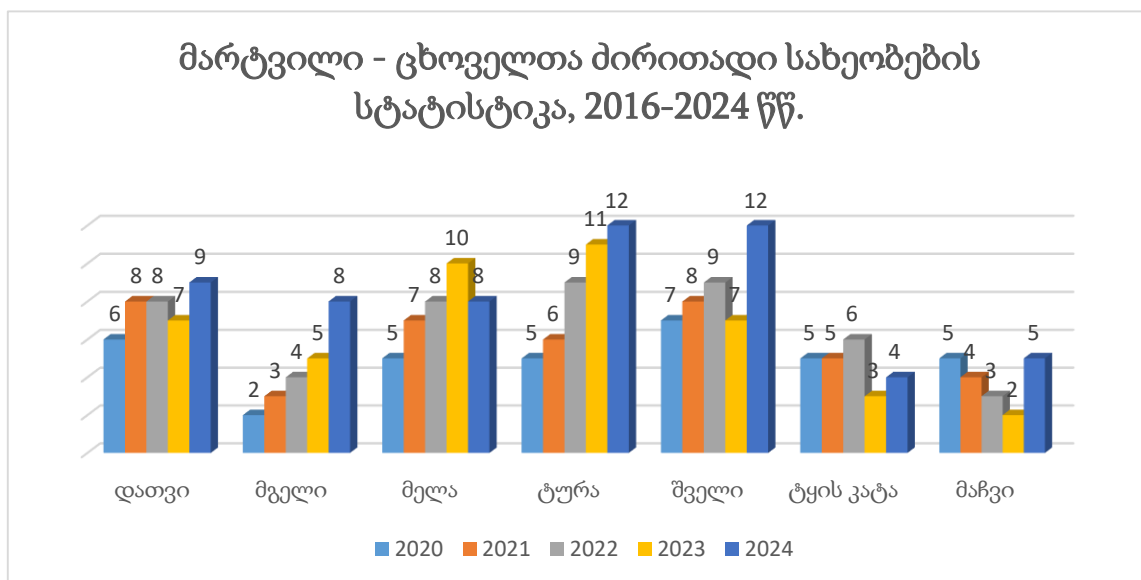
ხანძრების სტატისტიკა

მარტვილისა და ოკაცეს ბუნებრივი ძეგლების ტერიტორიაზე 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში ხანძარი არ დაფიქსირებულა

ბიომრავალფეროვნება

- ძუძუმწოვრების მონიტორინგი განხორციელდა, როგორც ფოტოხაფანგებით, ასევე უშუალო დაკვირვებით ველზე კვალის, ექსკრემენტის, ბუნაგის და სხვა სპეციფიკური ნიშნის დაფიქსირებისას.
- მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლების ადმინისტრაცია აქტიურად იყენებს ფოტომახეებს ძუძუმწოვრების და ფრინველების კვლევისათვის. საანგარიშო პერიოდში ველზე ფუნქციონირებს 35 ფოტოხაფანგი. მოპოვებულ იქნა 850 ფოტო და 47 ვიდეო ფაილი, სადაც დაფიქსირდა: დათვი, მგელი, შველი და ორბი.
- ადმინისტრაციის მიერ რეგულარულად ივსება სატაქსტიკური ფორმები დაცულ ტერიტორიებზე ფლორისა და ფაუნის მდგომარეობის შესახებ სპეციალურ ჟურნალებში. შევსებული ფორმები აღრიცხულია ბუნების მატრიანეში.

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

მურა დათვი *Ursus arctos*

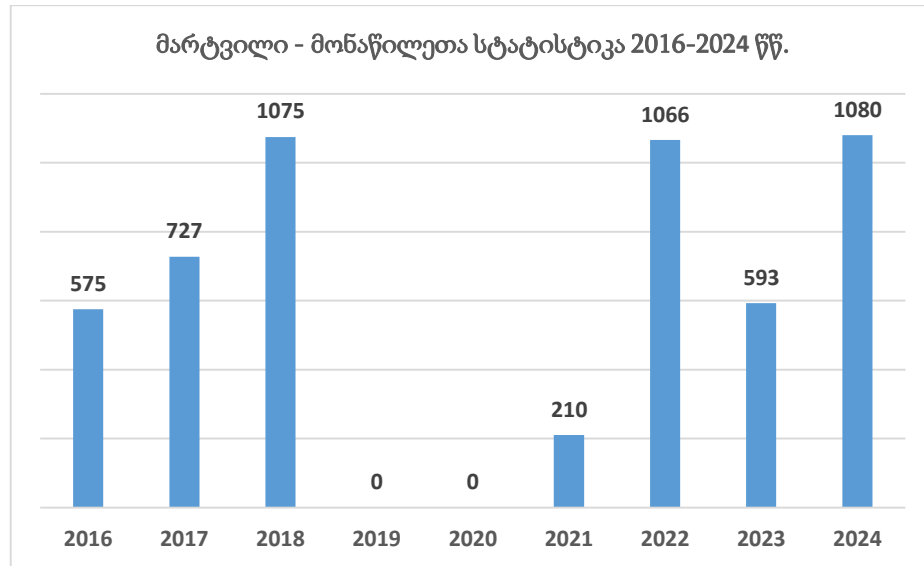
გამოწვევები და რეკომენდაციები

კვალიფიკაციის ასამაღლებლად ტრენინგები;

საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება და ეკოგანათლება

- 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლების ადმინისტრაციის მიერ სულ ჩატარდა 51 ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობა, მათ შორის 15 ლექცია-სემინარი, 15 ეკოტური, 9 დასუფთავების აქცია, 9 კვირეული და 3 მოსახლეობასთან შეხვედრა.
- თებერვლის თვეში ჩატარდა სოციოლოგიური გამოკითხვა მოსახლეობის ცოდნის აღქმის შესახებ, გამოკითხვაში მონაწილეობა მიიღო 100 ადამიანმა.
- 2024 წლის მდგომარეობით ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ჩართული იყო 16 სკოლა და 1 ბაღი.
- 2024 წლის განმავლობაში გარემოსდაცვით ღონისძიებებში მონაწილეობა მიიღო სულ 1080-მა ადამიანმა, მათ შორის 699 მოსწავლე, 131 პედაგოგი/ლექტორი და 250 ადგილობრივი მოსახლე.

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ეკოტურიზმის განვითარება

დასრულებული პროექტები:

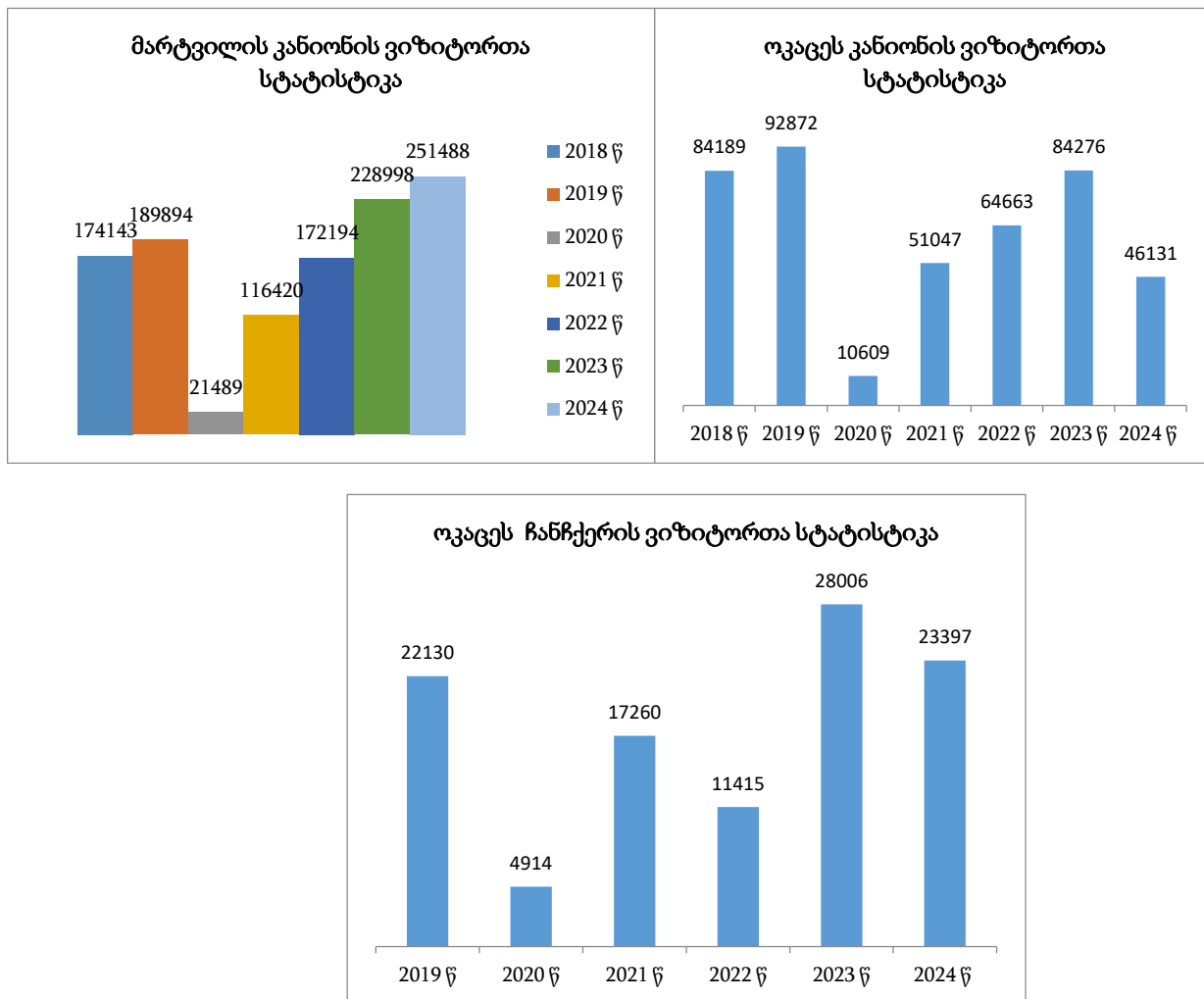
- ოკაცეს კანონის ბუნების ძეგლზე რეაბილიტაცია ჩაუტარდა ტურისტულ ინფრასტრუქტურას;

ვიზიტორთა სტატისტიკა

2024 წელს მარტვილის კანონს ესტუმრა 251488 ვიზიტორი, რაც 2023 წლის მონაცემებთან შედარებით (228998 ვიზიტორი) 10%-ით მეტია.

2024 წელს ოკაცეს კანონს ესტუმრა 46131 ვიზიტორი, ოკაცეს კანონზე მიმდინარე სარეაბილიტაციო სამუშაოებიდან გამომდინარე ობიექტი ვიზიტორტათვის მარტიდან ივნისის თვის ჩათვლით დაკეტილი იყო.

2024 წელს ოკაცეს ჩანჩქერს ესტუმრა 23397 ვიზიტორი, რაც 2023 წლის მონაცემებთან შედარებით (28006 ვიზიტორი) შემცირებულია 16%-ით.

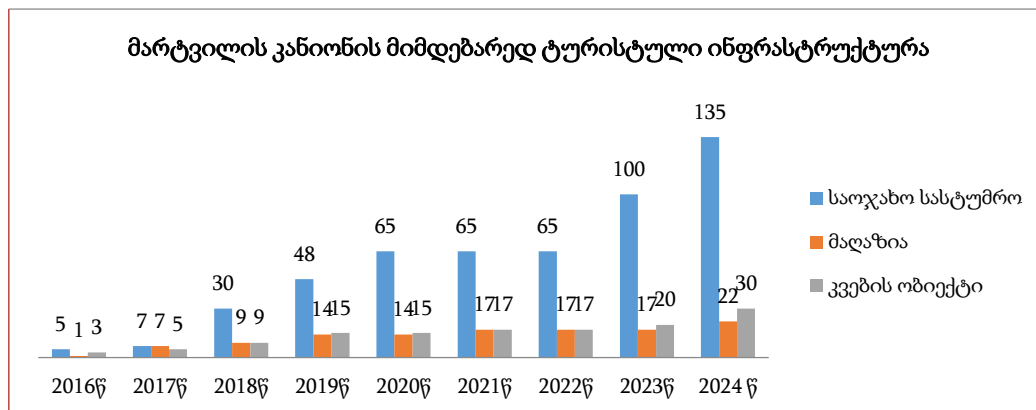
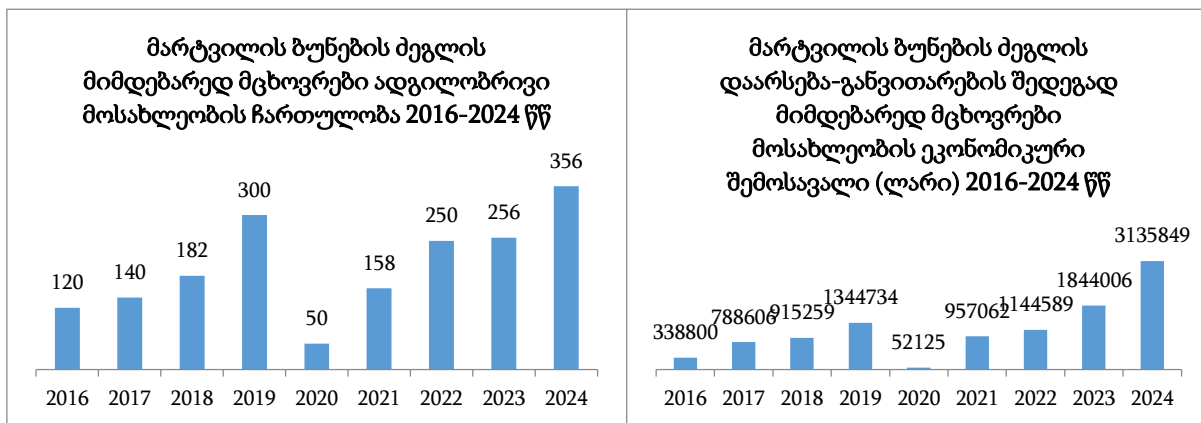

ადგილობრივი მოსახლეობის სარგებელი

➤ მარტილის კანიონი

დაცული ტერიტორიების განვითარების შედეგად წლიდან წლამდე იზრდება მიმდებარედ საოჯახო სასტუმროების, მაღაზიების და კვების ობიექტების რაოდენობა. 2016 წელს მის მიმდებარედ ფუნქციონირებდა 5 საოჯახო სასტუმრო, 1 მაღაზია და 3 კვების ობიექტი. 2024 წელს საოჯახო სასტუმროების რაოდენობა გაზრდილია რეკორდულად 27 - ჯერ, მაღაზიების რაოდენობა 22-ჯერ და კვების ობიექტების რაოდენობა დაახლოებით 10-ჯერ.

- მარტვილის კანონის მიმდებარედ ამჟამად 135 სასტუმრო, 22 მაღაზია, 30 კვების ობიექტია
- საანგარიშო პერიოდში მარტვილის კანონის მიმდებარედ დასაქმებულია 356 ადგილობრივი
- 2024 წელს კანონის მიმდებარედ ადგილობრივი მოსახლეობის შემოსავალმა შეადგინა დაახლოებით 3135849 ლარი

➤ ოკაცეს კანონი

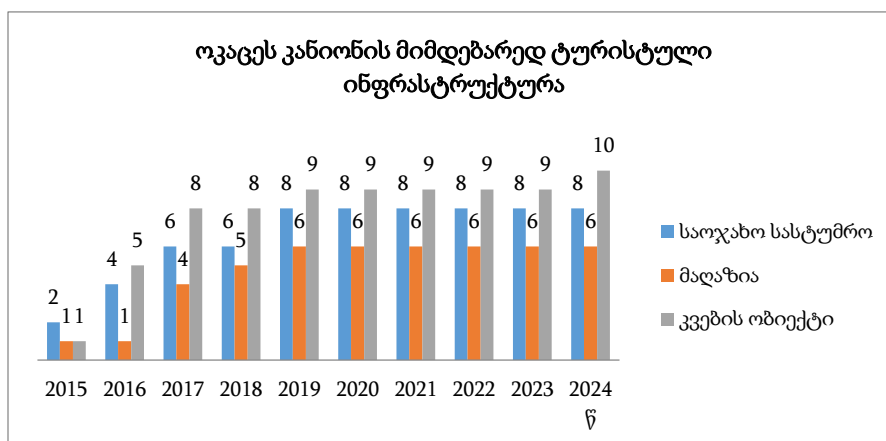
- დაცული ტერიტორიების დაარსება-განვითარების შემდგომ წლიდან-წლამდე იზრდება საოჯახო სასტუმროების მაღაზიების და კვების ობიექტების რაოდენობა; ამჟამად 8 სასტუმრო, 6 მაღაზია და 10 კვების ობიექტი ფუნქციონირებს.

- ოკაცის კანონის მიმდებარედ მცხოვრები ადგილობრივი მოსახლეობის ჩართულობა 2015-2024 წწ**

წელი	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
კანონის მიმდებარედ მცხოვრები ადგილობრივი მოსახლეობის ჩართულობა	10	60	70	95	118	20	25	50	68	8

ოკაცის ბუნების ძეგლის დაარსება-განვითარების შედეგად მიმდებარედ მცხოვრები მოსახლეობის ეკონომიკური შემოსავალი (ლარი) 2015-2024 წწ

წელი	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
ეკონომიკური შემოსავალი (ლარი)	2500	9000	19000	25600	33780	12350	8700	12000	50556	359711

202

მაჭახელას ეროვნული პარკის შექმნის მიზანს წარმოადგენს უნიკალური ბიომრავალფეროვნების , კოლხური ტყეების დაცვა და შენარჩუნება

ძირითადი მიღწევები / მოკლე მიმოხილვა

მაჭახელას ეროვნული პარკის საერთაშორისო აღიარება:

- ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრი საიტი

SMART პატრულირება

დაცული ტერიტორიების დაცვა-მონიტორინგის გაუმჯობესების მიზნით, დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობს SMART პატრულირების სისტემის დანერგვა გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF), გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) და კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) ფინანსური მხარდაჭერით, “დაცული ტერიტორიების სისტემის ფინანსური მდგრადობის უზრუნველყოფა” პროექტის ფარგლებში ხორციელდება. ინიციატივის პარტნიორია ასევე ფონდი Global Conservation.

2024 წლის განმავლობაში ჩატარდა მენეჯერების ტრენინგი სმარტის მიმართულებით, რომელშიც მონაწილეობა მიიღეს ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების დირექტორმა, ბუნებრივი რესურსების სპეციალისტმა და დაცვის განყოფილების უფროსმა.

ასევე მომზადდა ვიზიტორებისთვის, SMART Collect-ის მონაცემთა მოდელი და პატრულირების პაკეტის QR კოდი.

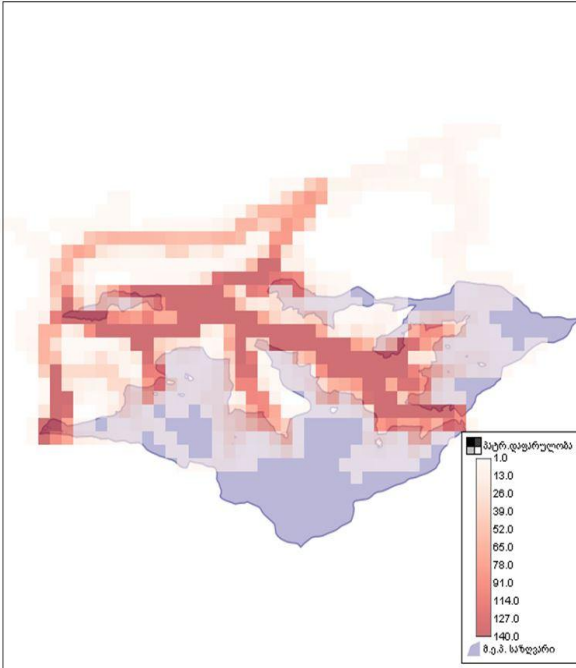
საანგარიშო პერიოდში შეუფერხებლად ხორციელდებოდა SMART პატრულირება. შეგროვებული მონაცემები ასე გამოიყურება:

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

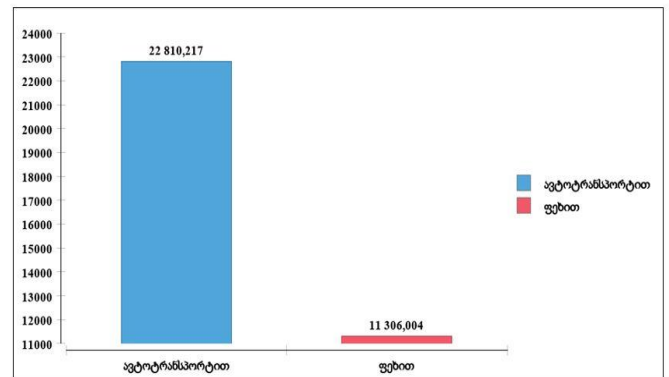

ინფორმაცია პატრულირებაზე

მანძილი (კმ)	პიროვნება - საათები ველზე	კატედუ	რეინჯერების მოღვაწე რაოდენობა
34116.22	20 061.2	2403	14

მანძილი ტრანსპორტის ტიპების მიხედვით

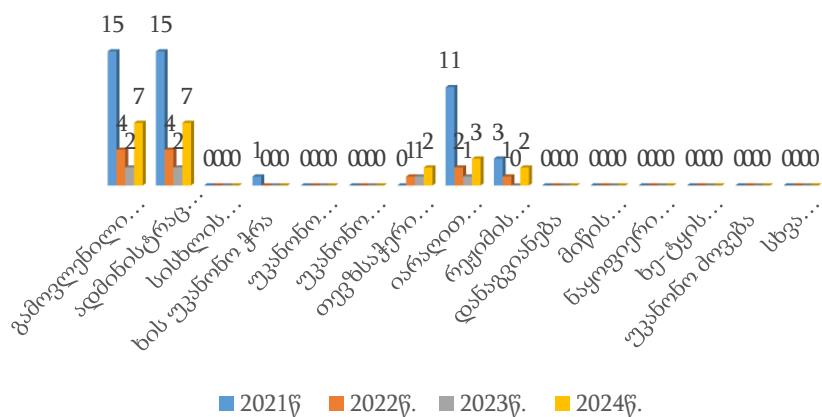

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

მაჭახელას ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2024 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა სამართალდარღვევის 7 ფაქტი:

- იარაღით უკანონო გადაადგილება - 3
- თევზსაჭერი საშუალებით უკანონო გადაადგილება - 2
- რეჟიმის დარღვევა - 2

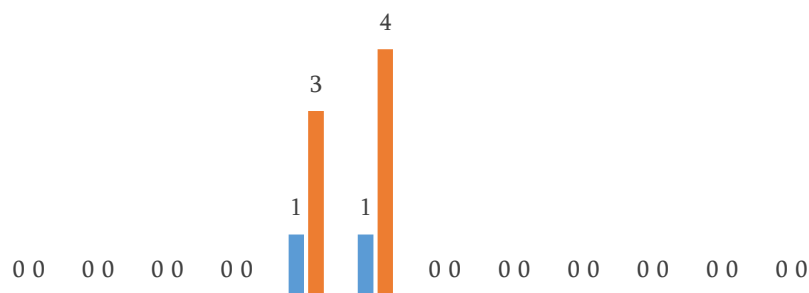
მაჭახელას ეროვნული პარკის სამართალდარღვევები 2021-2024წ.

ხანძრების სტატისტიკა

მაჭახელას ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში ხანძარი არ დაფიქსირებულა.

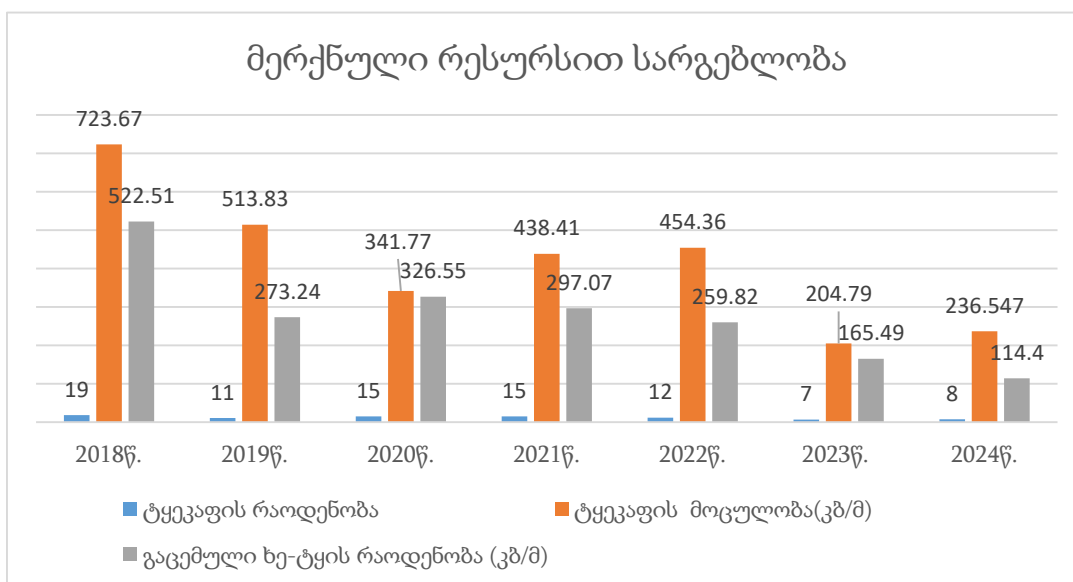
ხანძრების სტატისტიკა 2012-2024წწ.

ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

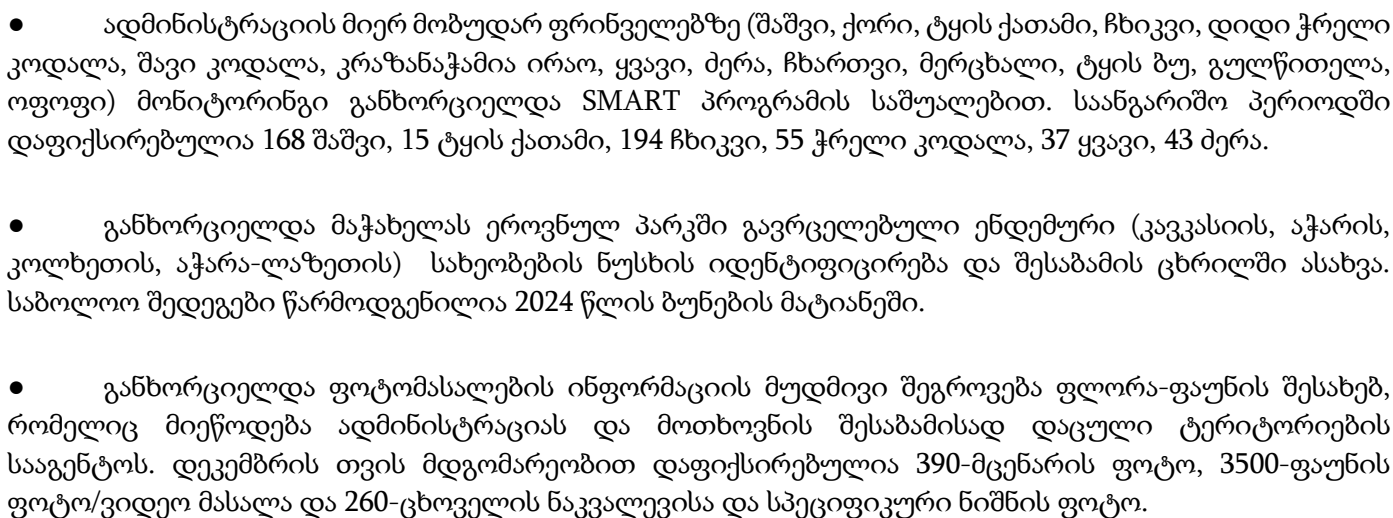
2024 წლის საანგარიშო პერიოდში მაქახელას ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე მერქნული რესურსით სარგებლობისთვის გამოყოფილა 8 ტყეკავი.

- გამოყოფილი ტყეკავის რაოდენობა -8
- გამოყოფილი ტყეკავის მოცულობა - 236,547 მ³
- გაცემული ხე-ტყის რაოდენობა- 114,4 მ³

ბიომრავალფეროვნება

- 2024 წელს განხორციელდა პრიორიტეტული საკვანძო სახეობების (არჩვი, კავკასიური სალამანდრა, მურა დათვი, ფოცხვერი) პოპულაციის მონიტორინგი. ფოტოხაფანგები განთავსებულია სხვადასხვა ტერიტორიაზე, რომელთა არელების განსაზღვრა ხდება დაცვის განყოფილების თანამშრომლების მიერ, სტრატეგიულ ადგილებში, ძირითადად იქ სადაც პრიორიტეტული საკვანძო სახეობების დაფიქსირების ალბათობა დიდია, რის შედეგადაც ხდება მონიტორინგის წარმოება, ასევე მონიტორინგი წარმოებს SMART პროგრამის საშუალებით, რომელიც ივსება ყოველდღიურად ველზე კვალის, ექსკრემენტის, ვიზუალური და სხვა სპეციფიკური ნიშნის დაფიქსირების დროს.

ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

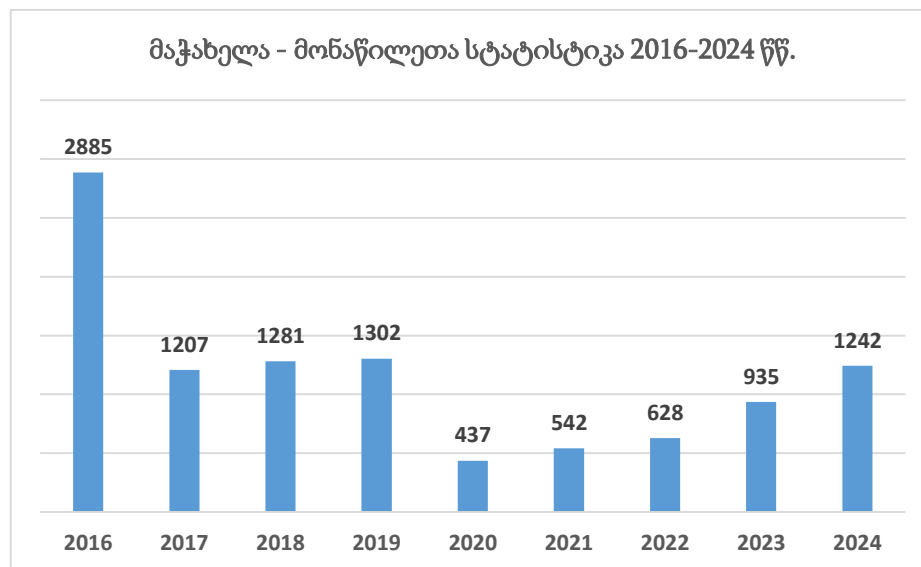
2024 წლის მდგომარეობით, მაჭახელას ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მიერ, სულ ჩატარდა 29 ლექცია/სემინარი, 5 ეკოტური, 3 გამწვანების აქცია, 2 დასუფთავების აქცია, 1 კვირეული, 27 მოსახლეობასთან შეხვედრა და 6 სხვა სახის აქტივობა.

სულ აღნიშნულ გარემოსდაცვით ღონისძიებებში მონაწილეობა მიიღო 1242 ადამიანი, მათ შორის 603 მოსწავლე, 90 პედაგოგი/ლექტორი, 79 სტუდენტი, 400 ადგილობრივი მოსახლე და 70 სხვა წარმომადგენელი.

თებერვლის თვეში ჩატარდა სოციოლოგიური გამოკითხვა მოსახლეობის ცოდნის აღქმის შესახებ, გამოკითხვაში მონაწილეობა მიიღო 100 ადამიანი.

2024 წლის საანგარიშო პერიოდის განმავლობაში ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ჩართული იყო 8 სკოლა, 1 უნივერსიტეტი და 1 ბაღი.

მიმდინარე წლის მდგომარეობით სულ აღინიშნა 8 „მწვანე კალენდარის“ დღე

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- თანამშრომლების რეგულარული გადამზადება და ტრენინგებით კვალიფიკაციის ამაღლება (მედია მარკეტინგი, საჯარო გამოსვლა და ურთიერთობა მედია-საშუალებებთან, კომუნიკაცია და ინტერპრეტაცია)
- ეკოსაგანმანათლებლო მასალების განახლება და დაბეჭდვა.

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

- არსებული საინფორმაციო/საინტერპრეტაციო დაფების განახლება/ჩანაცვლება/დამატება.

ეკოტურიზმი

გენერალური გეგმები

- საანგარიშო პერიოდში მომზადდა მაჭახელას ეროვნული პარკის გენერალური გეგმა, დონორი: SIDA

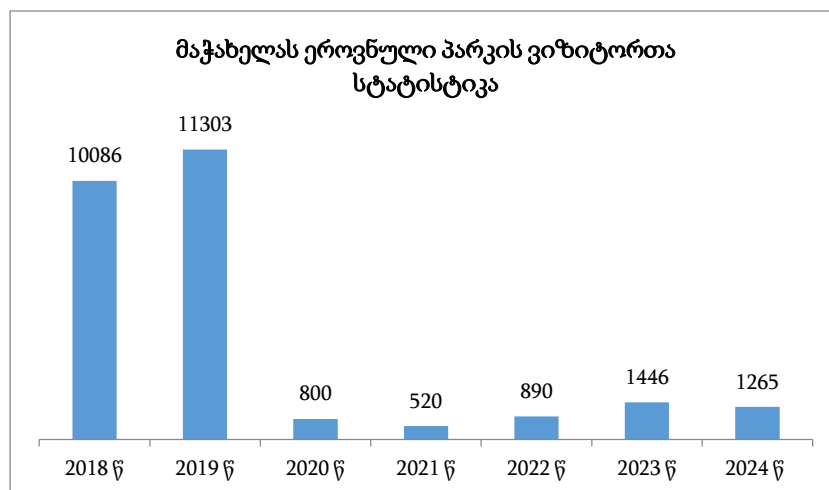
მიმდინარე პროექტები:

საინფორმაციო დაფები:

- ✓ მიმდინარე ეტაპზე მიმდინარეობს მაჭახელას ეროვნულ პარკში საინფორმაციო დაფების განახლების პროცესი, მომზადდა საინფორმაციო დაფების საბეჭდო დიზაინები.

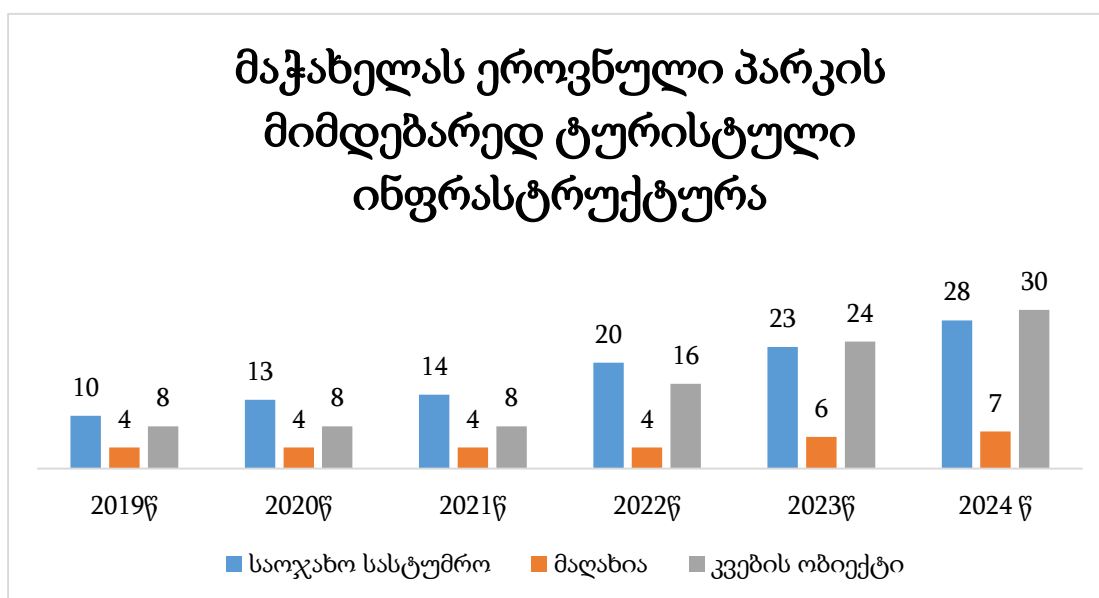
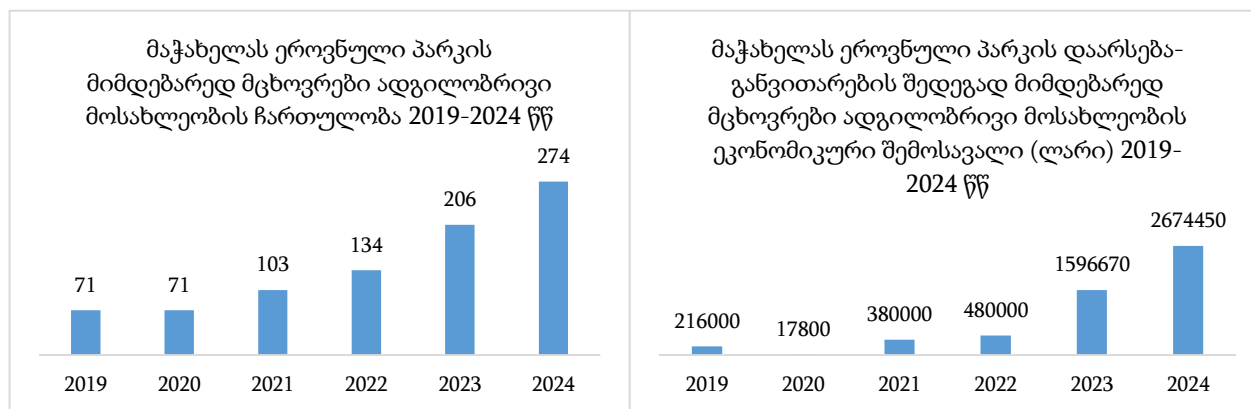
ვიზიტორთა სტატისტიკა

- მაჭახელას ეროვნულ პარკს 2024 წელს 1265 ვიზიტორი ესტუმრა, რაც 2023 წლის მონაცემთან შედარებით (1446 ვიზიტორი) 13% - ით არის შემცირებული.

ადგილობრივი მოსახლეობის სარგებელი

- დაცული ტერიტორიების დაარსება-განვითარების შემდგომ წლიდან-წლამდე იზრდება საოჯახო სასტუმროების მაღაზიების და კვების ობიექტების რაოდენობა; საანგარიშო პერიოდში მაჭახელას ეროვნული პარკის მიმდებარედ 28 სასტუმრო, 7 მაღაზია და 30 კვების ობიექტი.
- ტურისტულ საქმიანობაში ჩართულია ადგილობრივი მოსახლეობა, 2024 წლის მდგომარეობით დაახლოებით 274 ადამიანია დასაქმებული
- ადგილობრივი მოსახლეობის მიმდინარე წლის მონაცემებით დაახლოებით 2 674 450 ლარია
- საოჯახო სასტუმროების რაოდენობა 2024 წელს 2019 წლის მონაცემებთან შედარებით გაზრდილია 2.8-ჯერ, ხოლო კვების ობიექტების რაოდენობა 3.7-ჯერ.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- ეკოტურისტული სერვისების დანერგვა, რომელიც ხელს შეუწყობს შემოსავლების ზრდას.
- ეკოტურისტულ საქმიანობაში ჩართული ადგილობრივი მოსახლეობის უნარების და შესაძლებლობების გაზრდა, რათა უზრუნველონ ხარისხიანი სერვისის მიწოდება ვიზიტორებისთვის.
- საგზაო დაფების განახლება/ჩანაცვლება.

15. მტირალას ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია

მტირალას ეროვნული პარკი აჭარაში, ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტში. მდებარეობს ჩაქვის ქედზე, მისი საერთო ფართობი 15 580 ჰა-ს შეადგენს.

ძირითადი მიღწევები / მოკლე მიმოხილვა

მტირალას ეროვნული პარკის საერთაშორისო აღიარებები:

- იუნესკოს მსოფლიო ბუნებრივი მემკვიდრეობის საიტი 2021 წლიდან
- ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრი საიტი

დაცული ტერიტორიების დაცვა-პატრულირება:

SMART პატრულირება

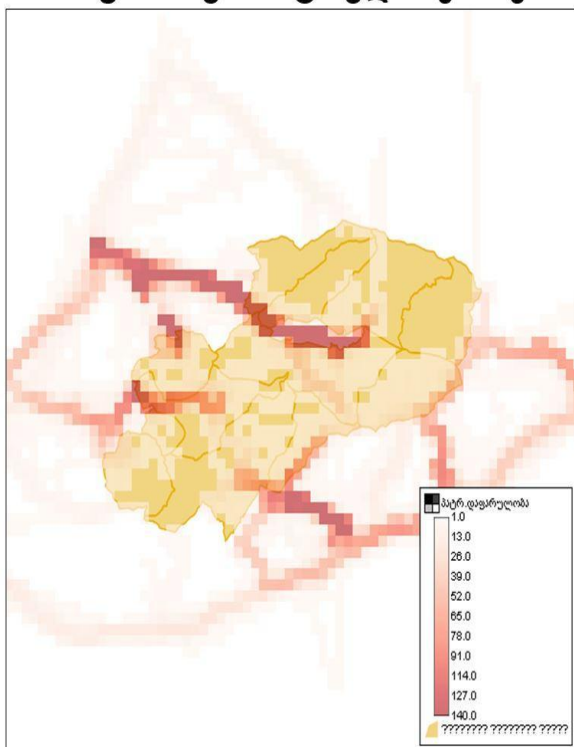
დაცული ტერიტორიების დაცვა-მონიტორინგის გაუმჯობესების მიზნით, დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობს SMART პატრულირების სისტემის დანერგვა გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF), გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) და კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) ფინანსური მხარდაჭერით, “დაცული ტერიტორიების სისტემის ფინანსური მდგრადობის უზრუნველყოფა” პროექტის ფარგლებში ხორციელდება. ინიციატივის პარტნიორია ასევე ფონდი Global Conservation.

2024 წლის განმავლობაში ჩატარდა მენეჯერების ტრენინგი სმარტის მიმართულებით, რომელშიც მონაწილეობა მიიღეს მტირალას ეროვნული პარკის დირექტორმა და სმარტ ოფიცრმა.

ასევე მომზადდა ვიზიტორებისთვის, SMART Collect-ის მონაცემთა მოდელი და პატრულირების პაკეტის QR კოდი.

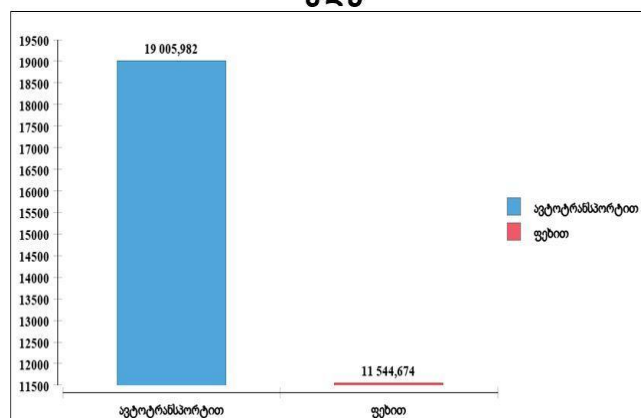
საანგარიშო პერიოდში შეუფერხებლად ხორციელდებოდა SMART პატრულირება. შეგროვებული მონაცემები ასე გამოიყურება:

ინფორმაცია პატრულირებაზე

მანძილი (კმ)	პერიოდული - საათები კვლევ	კადასტრი	რეინჟერების მთლიანი რაოდენობა
30550,84	10 789,5	2017	17

მანძილი ტრანსპორტირების ტიპის მიხედვით

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

მტირალას ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2024 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა სამართალდარღვევის 30 ფაქტი:

- თევზსაჭერი საშუალებით უკანონო გადაადგილება - 7

- მტირალას ეროვნული პარკის სამართალდარღვევები 2021-2024წ.
-
კატეგორია	2021წ	2022წ	2023წ.	2024წ.
გამოყენებული...	6	12	43	30
ადმინისტრაციული...	6	12	43	30
სისხლის სამართლის...	0	0	0	0
ხის უკანონო ჭრა	1	2	3	0
უკანონო ნადირობა	0	0	0	0
უკანონო თევზაობა	0	0	0	0
თევზსაჭერი საშუალებებით...	5	1	10	7
იარაღით უკანონო...	1	6	10	16
რეჟიმის დარღვევა	0	3	18	5
დანაგვიანება	0	0	0	0
მიწის თვითნებური დაკავება	0	0	0	0
ნაყოფიერი ფენის მოხსნა	0	0	0	0
ხე-ტყის უკანონო...	0	0	0	0
უკანონო მოგვება	0	0	0	0
სხვა სამართალდარღვევა	0	0	0	2
- 2021წ ■ 2022წ ■ 2023წ. ■ 2024წ.

მტირალას ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში ხანძარი არ დაფიქსირებულა.

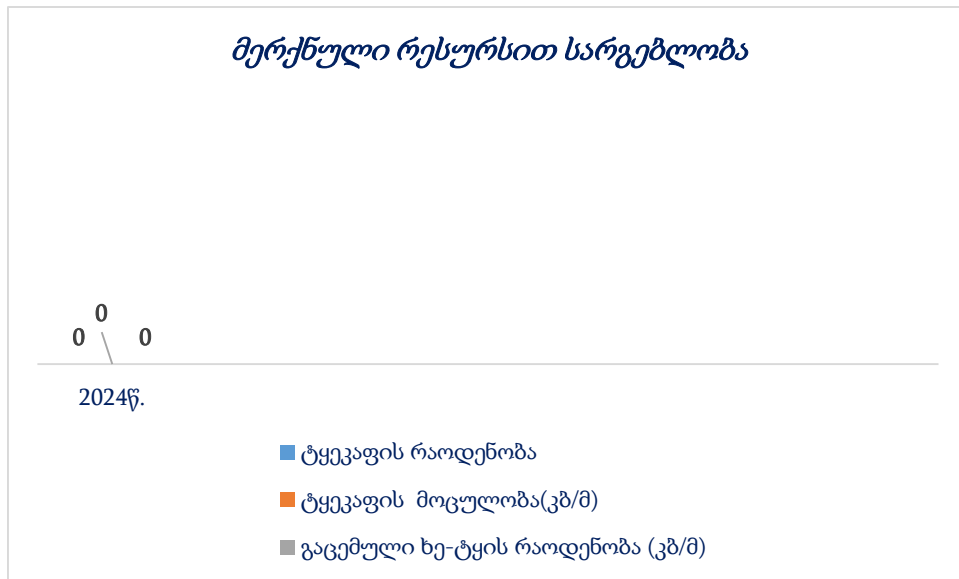
2024 წლის საანგარიშო პერიოდში მტირალას ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე მერქნული რესურსით სარგებლობისთვის ტყეკაფები არ გამოყოფილა.

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

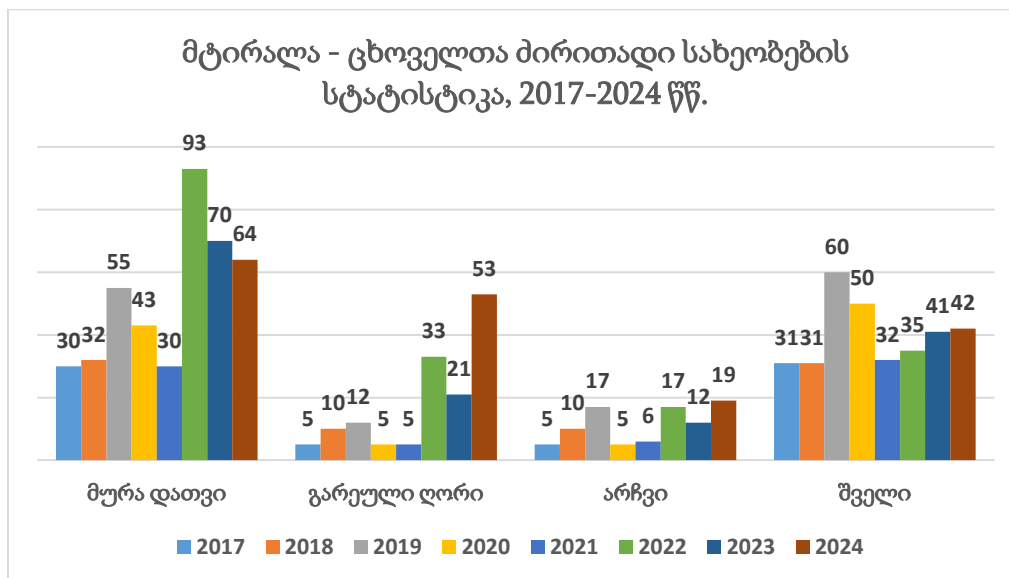

- გამოყოფილი ტყეკაფის რაოდენობა -0
- გამოყოფილი ტყეკაფის მოცულობა - 0
- გაცემული ხე-ტყის რაოდენობა- 0 მ³

ბიომრავალფეროვნება

- 2024 წელს განხორციელდა ცხოველთა ძირითადი სახეობების მონიტორინგი;

- განხორციელდა მტირალას ეროვნულ პარკში გავრცელებული ფრინველების ცალკეული სახეობების მონიტორინგი (მათ შორის: ჩხიკვი, შაშვი, მიმინო).

დაფიქსირებულია 2694 ჩხიკვი, 5716 შაშვი, 621 მიმინო;

- მერქნიანი მცენარეების ზოგიერთ სახეობებზე მათ შორის: წაბლი(*Castanea sativa*), კაკალი (*Juglans regia*), კოლხური თხილი (*Corylus colchica*) განხორციელდა ფენოლოგიური დაკვირვება, წერილობით მიეწოდა ინფორმაცია როგორც ადმინისტრაციას ასევე სააგენტოს.

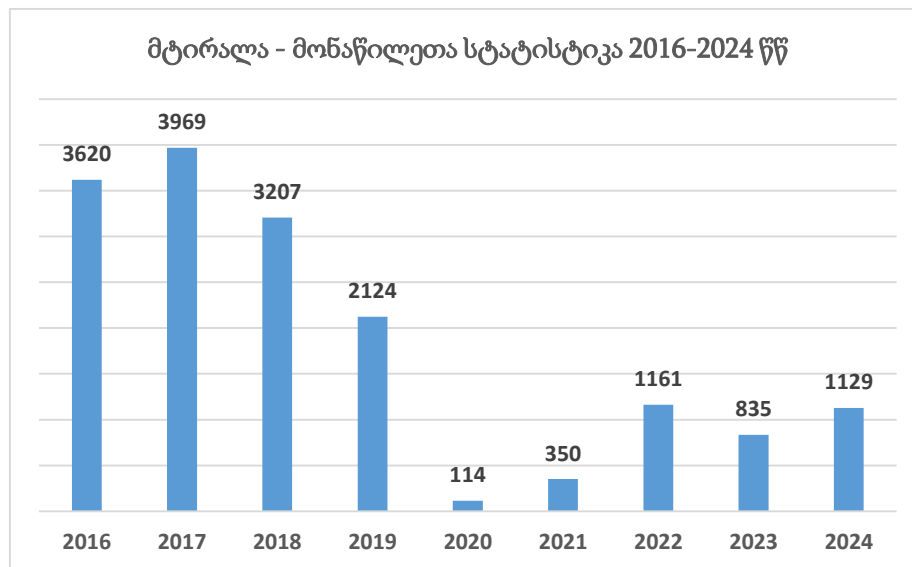
გამოწვევები და რეკომენდაციები

- სამეცნიერო კვლევების განხორციელების შემდეგ შედეგების მოწოდება ადმინისტრაციისთვის;

ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

- 2024 წლის მდგომარეობით, მტირალას ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მიერ ჩატარდა 37 ეკოსაგანმანათლებლო ლექცია/სემინარი, 2 ეკოტური, 1 გამწვანების აქცია და 2 დასუფთავების აქცია.
- სულ აღნიშნულ გარემოსდაცვით ღონისძიებებში მონაწილეობა მიიღო 1129-მა ადამიანმა, მათ შორის: 902 მოსწავლე, 160 პედაგოგი, 37 სტუდენტი 30 სხვა დაინტერესებული პირი.

- თებერვლის თვეში ჩატარდა სოციოლოგიური გამოკითხვა მოსახლეობის ცოდნის აღქმის შესახებ, გამოკითხვაში მონაწილეობა მიიღო 100 ადამიანმა.
- 2024 წლის მდგომარეობით ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ჩართული იყო 9 სკოლა.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- ეკოსაგანმანათლებლო მასალების მუდმივი განახლება და დაბეჭდვა.
- საერთაშორისო სასწავლო ვიზიტებით საუკეთესო პრაქტიკის გაზიარება.
- მემორანდუმის გაფორმება სანერგე მეურნეობებთან გამწვანების აქციების უზრუნველსაყოფად.

ეკოტურიზმი

დასრულებული პროექტები:

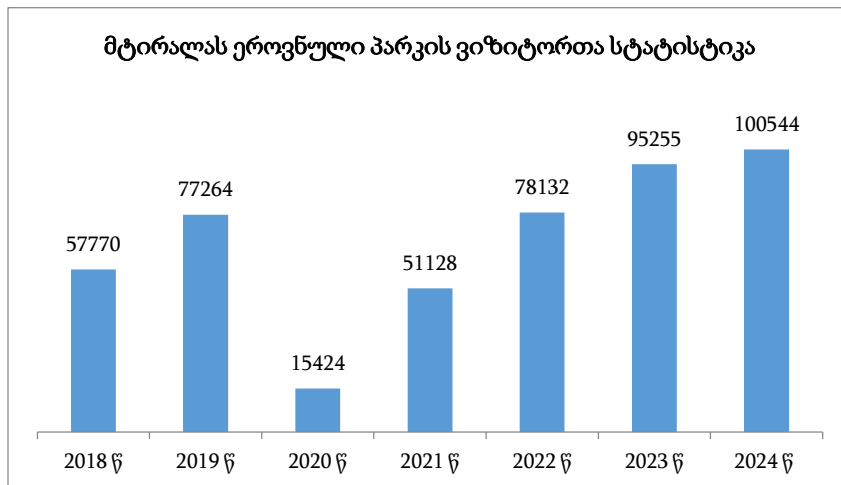
დასრულდა მტირალას ეროვნულ პარკში 3 ბილიკის განახლება (56 კმ) და მოეწყო ერთი ახალი ბილიკი (27 კმ)

გენერალური გეგმები:

მომზადდა მტირალას ეროვნული პარკის ეკოტურიზმის განვითარების გენერალური გეგმა, დონორი - SIDA.

ვიზიტორთა სტატისტიკა

- 2024 წელს მტირალას ეროვნულ პარკს ესტუმრა 100 544 ვიზიტორი, რაც 2023 წლის მაჩვენებელთან შედარებით (95 255 ვიზიტორი) გაზრდილია 6%-ით.

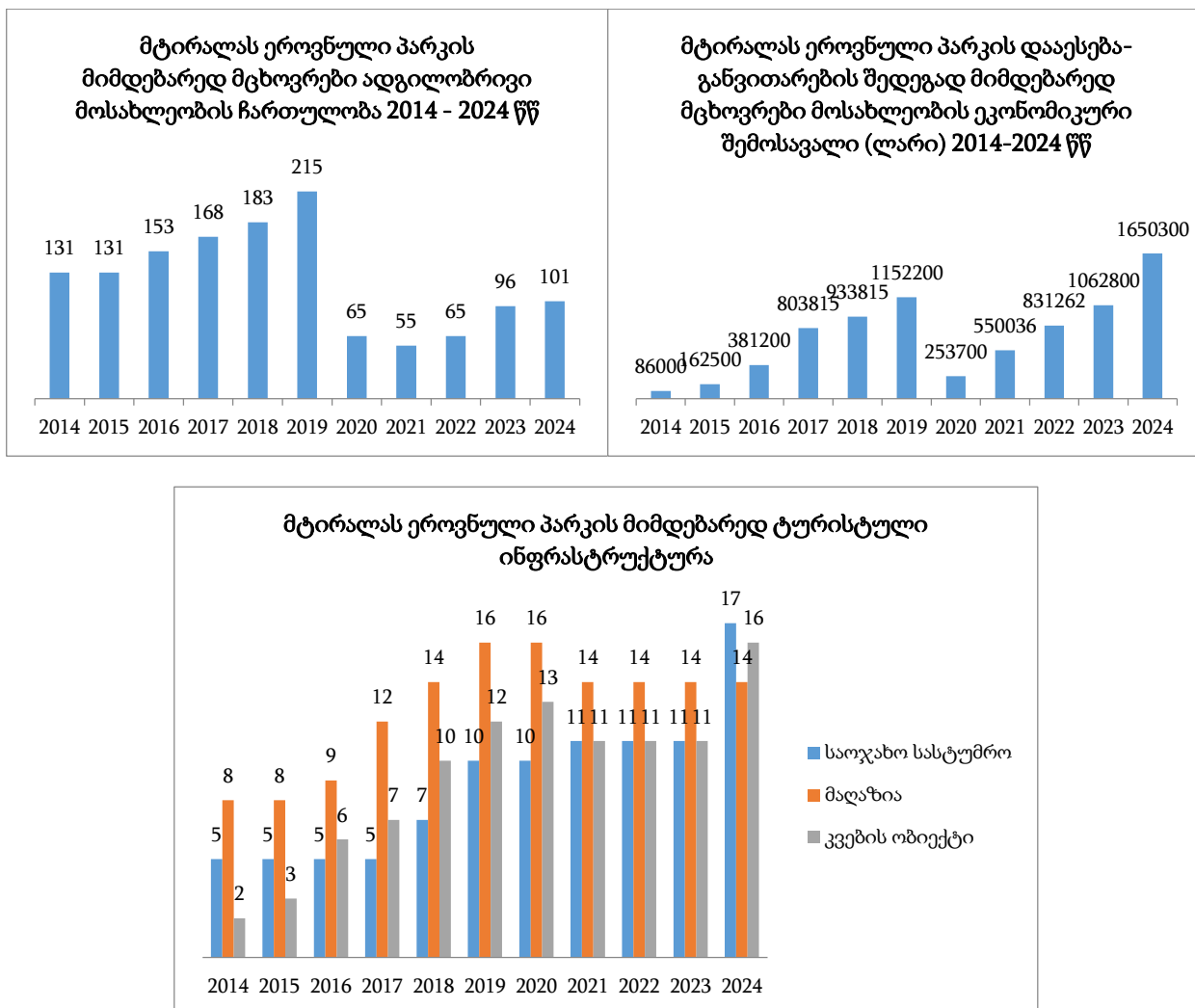

ადგილობრივი მოსახლეობის სარგებელი

- დაცული ტერიტორიების დაარსების შემდგომ წლიდან-წლამდე იზრდება საოჯახო სასტუმროების მაღაზიების და კვების ობიექტების რაოდენობა; ამჟამად 17 სასტუმრო, 14 მაღაზია და 16 კვების ობიექტია. 2024 წელს 2014 წლის მონაცემებთან შედარებით საოჯახო სასტუმროების რაოდენობა გაზრდილია 3-ჯერ, მაღაზიების რაოდენობა 1.7-ჯერ, ხოლო კვების ობიექტების რაოდენობა 8-ჯერ.
- 2024 წლის მდგომარეობით ტურისტულ საქმიანობაში ჩართულია ადგილობრივი მოსახლეობა, დაახლოებით 101 ადამიანი დასაქმებული.
- საანგარიშო პერიოდში დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ ადგილობრივი მოსახლეობის ეკონომიკური სარგებელი დაახლოებით 1 650 300 ლარია

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- ტურისტული ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება
- მრავალფეროვანი ეკოტურისტული სერვისების განვითარება
- ვიზიტორთა ცენტრის აშენება

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- საინფორმაციო მასალების (რუკების, ბროშურების) მომზადება

16. ფშავ-ხევსურეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია

ფშავ-ხევსურეთის დაცული ტერიტორიები მდებარეობს მცხეთა-მთიანეთის რეგიონში და მოიცავს დუშეთის მუნიციპალიტეტს.

ფშავ-ხევსურეთის დაცული ტერიტორიების შექმნის მთავარ მიზანს წარმოადგენს აღმოსავლეთ კავკასიონის ცენტრალური ნაწილის ორგანული სამყაროს დაცვა, აღდგენა და შენარჩუნება.

დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია მართავს შემდეგი კატეგორიის დაცულ ტერიტორიებს:

ა) ფშავ-ხევსურეთის ეროვნული პარკი (IUCN II) – 73 765 ჰა.

ბ) რომკის ბუნების ძეგლი (IUCN III) - 110 ჰა.

გ) ასას აღკვეთილი (IUCN IV) - 3943 ჰა.

დ) ფშავ-ხევსურეთის მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორია (დამხმარე ზონა) (IUCN VI) – 2503 ჰა.

საერთო ფართობია - 80,321 ჰექტარი.

ძირითადი მიღწევები / მოკლე მიმოხილვა

ფშავ-ხევსურეთის დაცული ტერიტორიების საერთაშორისო აღიარება:

- ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრი საიტი

მენეჯმენტის გეგმა

2024 წლის საანგარიშო პერიოდში ადმინისტრაციის უმთავრეს მიზანს წარმოადგენდა მენეჯმენტის გეგმის საბოლოო ვერსიაზე მუშაობა, რომელშიც გათვალისწინებულია განახლებული საზღვრები და სხვა უახლესი ინფორმაცია.

SMART პატრულირება

დაცული ტერიტორიების დაცვა-მონიტორინგის გაუმჯობესების მიზნით, დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობს SMART პატრულირების სისტემის დანერგვა გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF), გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) და კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) ფინანსური

მხარდაჭერით, “დაცული ტერიტორიების სისტემის ფინანსური მდგრადობის უზრუნველყოფა” პროექტის ფარგლებში ხორციელდება. ინიციატივის პარტნიორია ასევე ფონდი Global Conservation.

2024 წლის განმავლობაში ჩატარდა მენეჯერების ტრენინგი სმარტის მიმართულებით, რომელშიც მონაწილეობა მიიღეს ფშავ-ხევსურეთის ეროვნული პარკის დირექტორმა და სმარტ ოფიცრებმა.

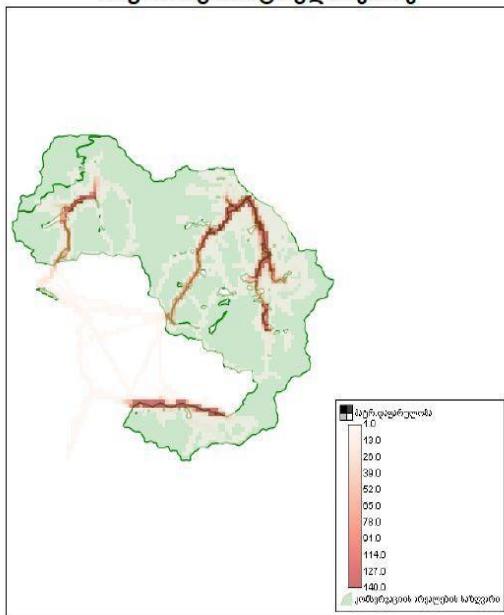
ასევე მომზადდა ვიზიტორებისთვის, SMART Collect-ის მონაცემთა მოდელი და პატრულირების პაკეტის QR კოდი.

საანგარიშო პერიოდში შეუფერხებლად ხორციელდებოდა SMART პატრულირება. შეგროვებული მონაცემები ასე გამოიყურება:

ფშავ-ხევსურეთის დაცული ტერიტორიები
პატრულირების ანგარიში
2024-01-01 to 2024-12-30

ინფორმაცია პატრულირებაზე

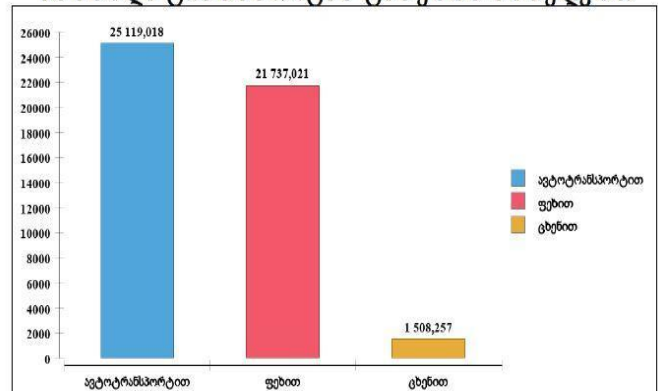

მანძილი (კმ)	პირველი - საათები ველზე	კადრები	რეინტერვიუს მოდელი რაოდენობა
48364,29	14 315,6	3521	20

ფშავ-ხევსურეთის დაცული ტერიტორიები
პატრულირების ანგარიში
2024-01-01 to 2024-12-30

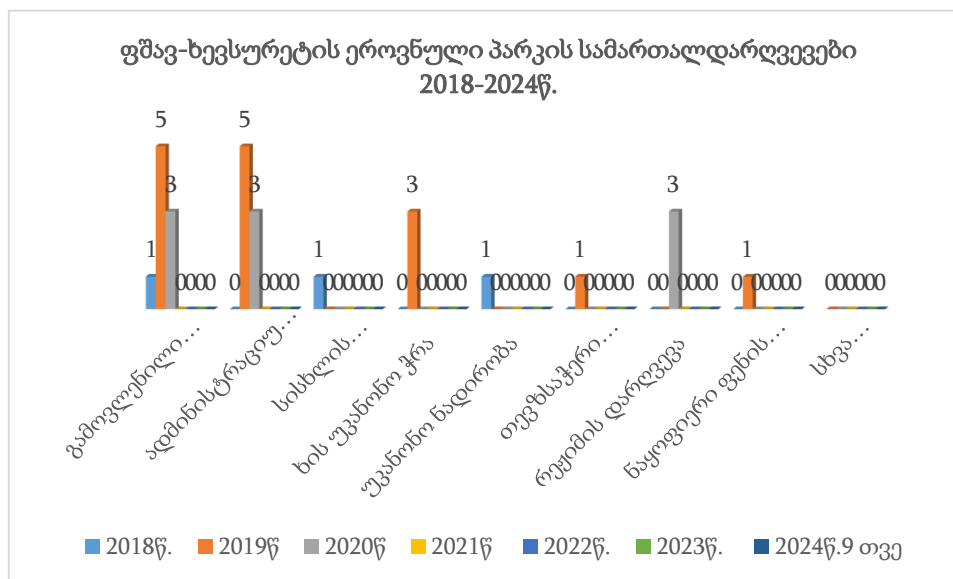
მ ა ნ ძ ი ლ ტ რ ა ნ ს პ ო რ ტ ი ს ტ ი პ ე ბ ი ს მ ი ხ ე ღ დ ი თ

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

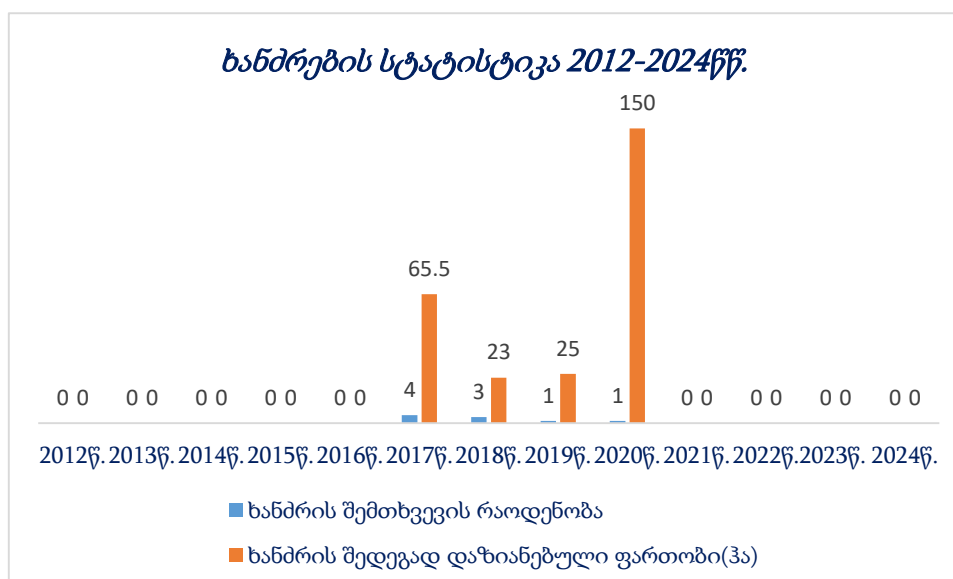
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ფშავ-ხევსურეთის დაცულ ტერიტორიაზე 2024 წლის განმავლობაში სამართალდარღვევის ფაქტები არ დაფიქსირებულა.

ხანძრების სტატისტიკა

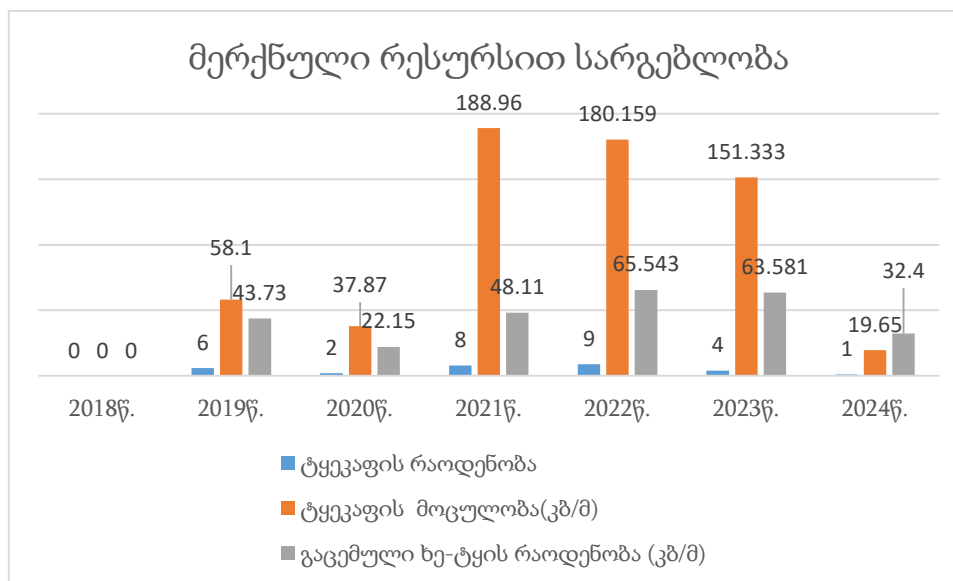
ფშავ-ხევსურეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში ხანძარი არ დაფიქსირებულა.

ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

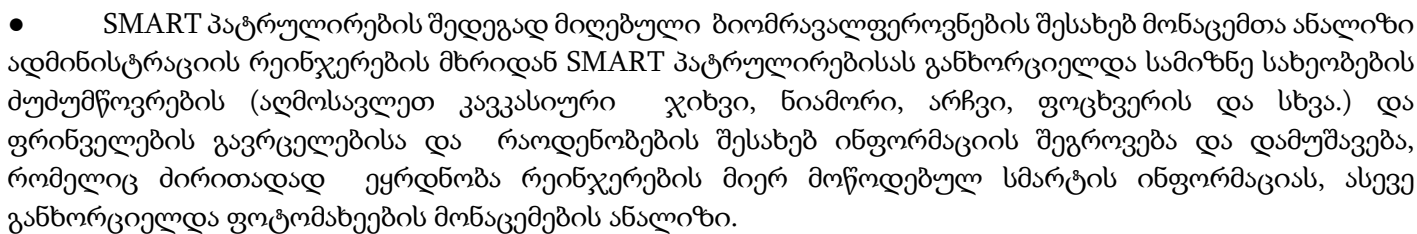
მერქნული რესურსით სარგებლობისთვის განხორციელდა ტყეკაფების გამოყოფა.

- გამოყოფილი ტყეკაფის რაოდენობა -1
- გამოყოფილი ტყეკაფის მოცულობა - 19,65 მ³
- გაცემული ხე-ტყის რაოდენობა-32,4 მ³

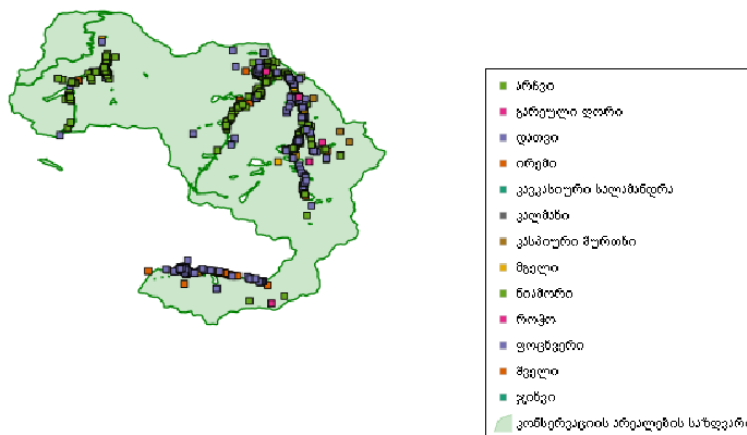
ბიომრავალფეროვნება

- 2024 წლის განმავლობაში ფშავ-ხევსურეთის დაცულ ტერიტორიებზე და მის მიმდებარედ ადგილობრივი მოსახლეობასა და მტაცებელ ცხოველებს შორის კონფლიქტის 13 ფაქტი დაფიქსირდა.

ცხოველები

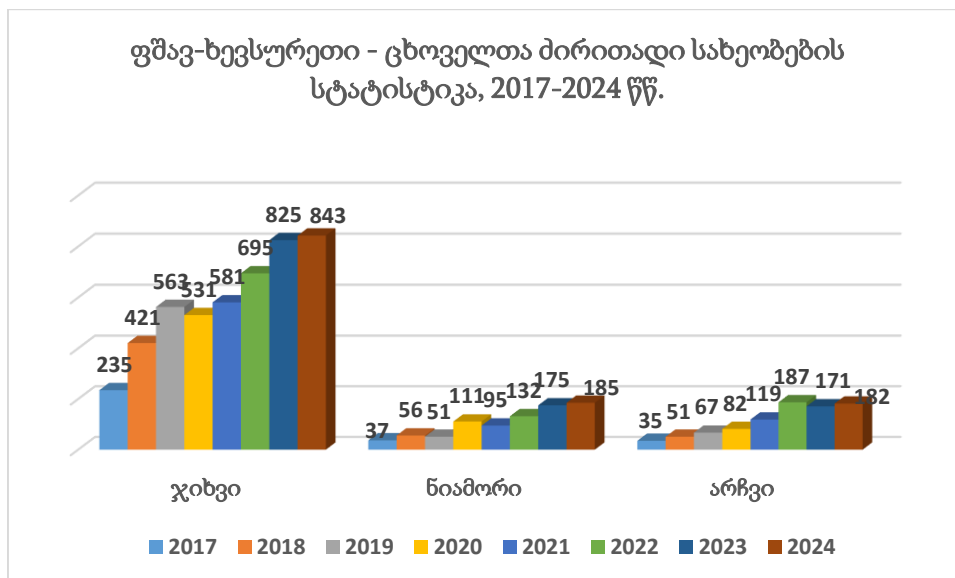

ცხოველები შეჯამება

სახეობა	ვიზუალური ნაწილი	კბილი/კბიანობა	ლუმი
Capra aegagrus (Bezoar, Wild Goat)	348	6	1
Capra caucasica (Western Tur, West Caucasian Tur)	180	3	
არწვე	122	3	
ბარბული	72		
ბატაკაშვილი	34		
ბარბული ღორი	2		
ბნელი	8	2	
ბაბა	84	6	
კასპიური შურთხი	5	1	
მელო		39	
შურთხი	100	72	1
როჭო	6		1
სიბი	17		
ფოცხვერი	7	16	
შელო	91	9	3

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

ფოცხვერი *Lynx lynx*

არჩვი *Rupicapra rupicapra*

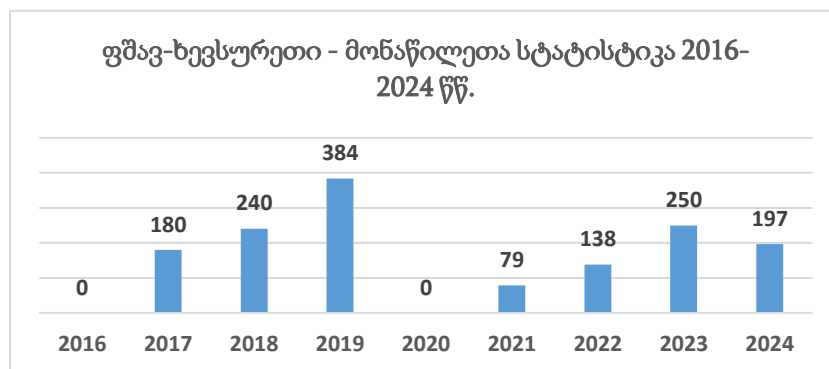
- ფშავ-ხევსურეთის მდინარეები „წითელი ნუსხის“ სახეობის ნაკადულის კალმახის 40000 ქვირითით დათევზიანდა.

ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

- 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში ფშავ-ხევსურეთის ადმინისტრაციის მიერ ჩატარდა 7 ლექცია/სემინარი, 2 დასუფთავების აქცია, 1 კვირეული და 3 შეხვედრა დაინტერესებულ მოსახლეობასთან.

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- თებერვლის თვეში ჩატარდა სოციოლოგიური გამოკითხვა მოსახლეობის ცოდნის აღქმის შესახებ, გამოკითხვაში მონაწილეობა მიიღო 100 ადამიანმა.
- 2024 წლის მდგომარეობით ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ჩართული იყო 5 სკოლა.
- სულ აღნიშნულ გარემოსდაცვით ღონისძიებებში მონაწილეობა მიიღო 197-მა მონაწილე, მათ შორის: 137 მოსწავლე, 25 პედაგოგი/ლექტორი, 13 ადგილობრივი მოსახლე და 22 სხვა დაინტერესებული პირი.

ეკოტურიზმის განვითარება

მიმდინარე პროექტები:

- თუშეთი-ფშავ-ხევსურეთი-ყაზბეგის დამაკავშირებელი ბილიკების (127 კმ) და თანმდევი ტურისტულ-რეკრეაციული ინფრასტრუქტურის მოწყობის პროექტის ფარგლებში, ფშავ-ხევსურეთის დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობს 6 ტურისტული თავშესაფრის მოწყობა.
- თუშეთი-ფშავ-ხევსურეთი-ყაზბეგის დამაკავშირებელი ბილიკების ქსელის მოწყობა (127 კმ)

ვიზიტორთა სტატისტიკა:

- საანგარიშო პერიოდში ფშავ-ხევსურეთის დაცულ ტერიტორიაზე დაფიქსირდა 1012 ვიზიტორი, ხოლო 2023 წელს 1357 ვიზიტორი.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- ტურისტული ინფრასტრუქტურის, მათ შორის საპიკნიკე, საკემპინგე ადგილების და თავშესაფრების მოწყობა
- ტურისტული სერვისების დანერგვა
- რუკების და საინფორმაციო მასალების მომზადება

17. ქობულეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია

ქობულეთის დაცული ტერიტორიები მდებარეობს აჭარაში, მოიცავს ქობულეთის მუნიციპალიტეტს.

ქობულეთის დაცული ტერიტორიები დაარსდა საერთაშორისო მნიშვნელობის მაღალი ღირებულებების მქონე ბუნებრივი მემკვიდრეობის, განსაკუთრებით წყლის ფრინველთა საბინადროდ ვარგისი, უნიკალური ჭარბტენიანი ეკოსისტემების გადარჩენის მიზნით.

ქობულეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია მართავს 2 სხვადასხვა კატეგორიის ორ დაცულ ტერიტორიას, საერთო ფართობით - **782,7** ჰა:

- ქობულეთის ნაკრძალი - 316,4 ჰა
- ქობულეთის აღკვეთილი - 466,3 ჰა

ძირითადი მიღწევები / მოკლე მიმოხილვა

ქობულეთის დაცული ტერიტორიების საერთაშორისო აღიარებები:

- აღიარებულია რამსარის კონვენციის მიერ 1996 წლიდან
- იუნესკოს მსოფლიო ბუნებრივი მემკვიდრეობის საიტი 2021 წლიდან
- ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრი საიტი

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

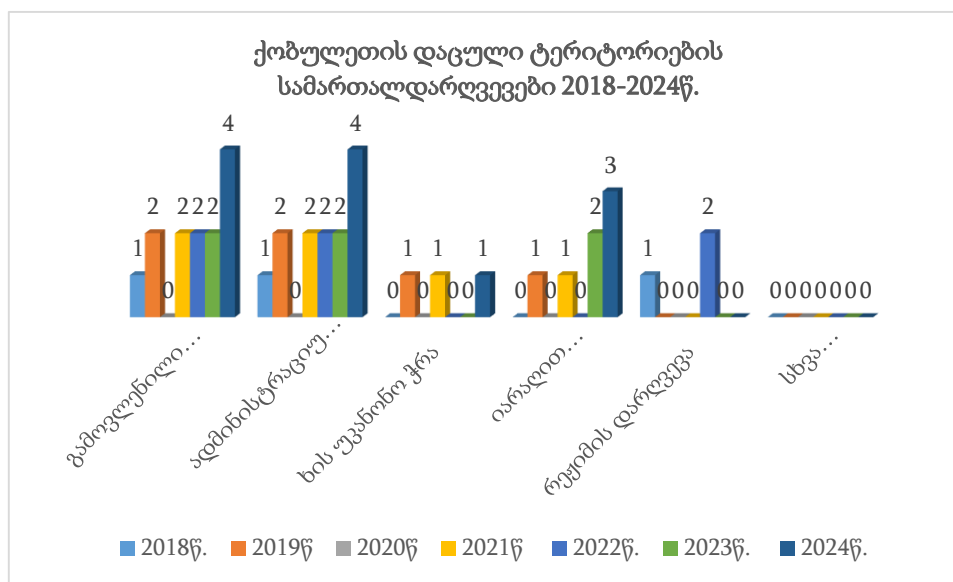
ქობულეთის დაცულ ტერიტორიაზე 2024 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა 4 სამართალდარღვევის ფაქტი:

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

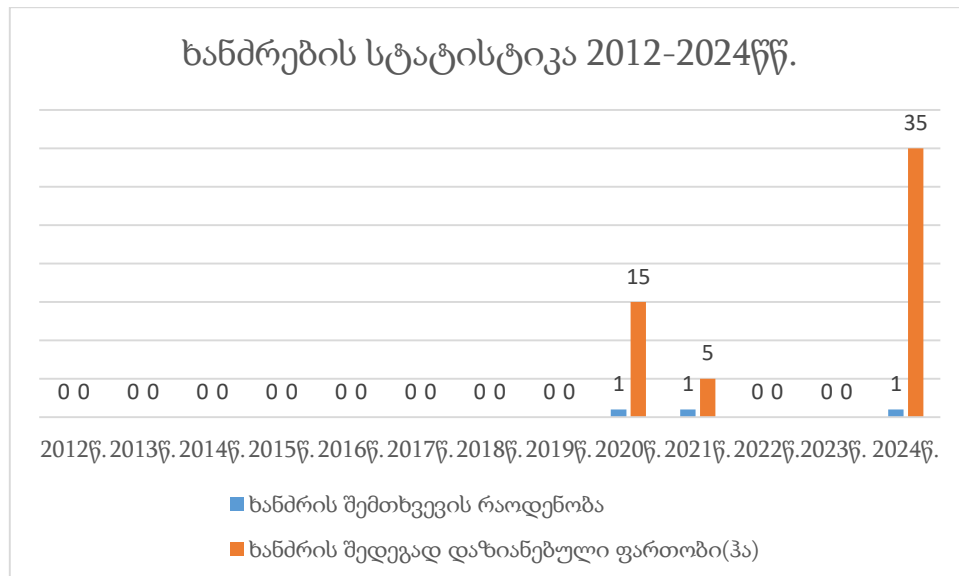

- იარაღით უკანონო გადაადგილება - 3
- ხის უკანონო ჭრა - 1

ხანძრების სტატისტიკა

ქობულეთის დაცულ ტერიტორიაზე 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში ხანძარის 1 კერა დაფიქსირდა 35 ჰა ფართობზე

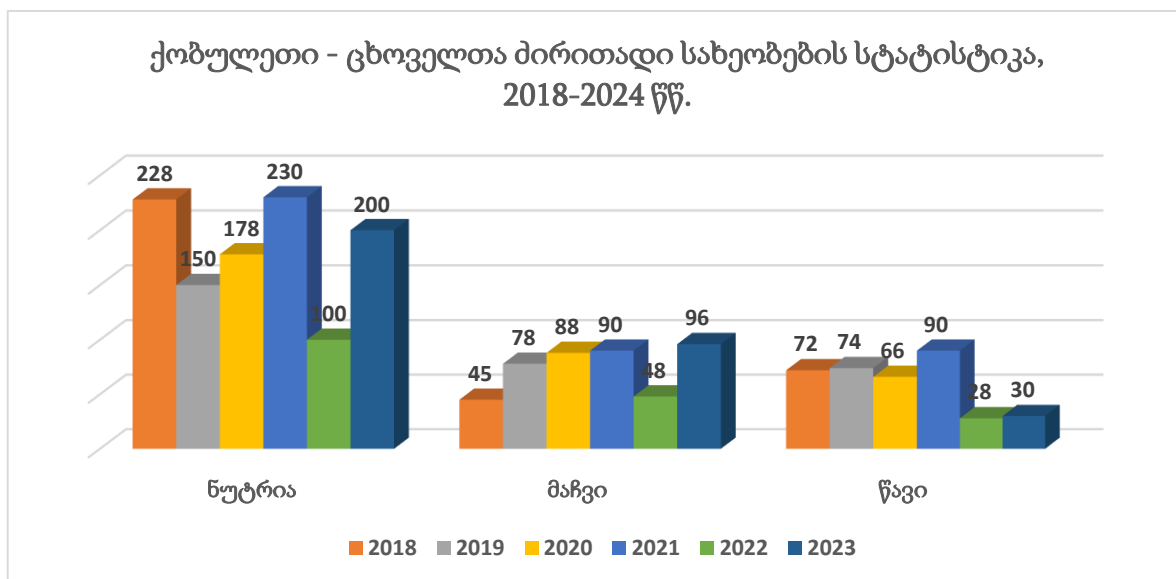

ბიომრავალფეროვნება

- 2024 წელს ქობულეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის რეინჯერების მიერ განხორცილდა გადამფრენი ფრინველების მონიტორინგი, ასევე წითელი ნუსხის ფრინველების მონიტორინგი.

#	სახეობა	რაოდენობა
1	თეთრკუდა არწივი	20
2	დიდი თეთრი ყანჩა	850
3	მცირე თეთრი ყანჩა	2100
4	ქათამურა	8
5	წერო რუხი	870
6	თეთრი ყარყატი	26
7	წითური ყანჩა	8
8	ძერა	900(გადამფრენი)

9	ჭაობის ძელქორი	1380
10	შავი ყარყატი	12
11	ყაპყაპი	4
12	ალალი	4

- განხორციელდა ჭარბტეტიანი ფლორის ძირითად სახეობებზე დაკვირვება. დაკვირვების ფარგლებში განსაზღვრული იქნა შქერის, იელისა და მოცვის ადგილმდებარეობა და სახეობების მდგომარეობა. ეკოსისტემებში რაიმე სახის ცვლილებები არ შეინიშნება. ვინაიდან ამ სახეობების მდებარეობა ტორფნარში არის უჩვეულო მოვლენა, ნიადაგის მჟავე გარემო ახდენს გავლენას სახეობებზე და ისინი აქ წარმოდგენილია შედარებით ჯუჯა სახით, ვიდრე მთაში ქვეტყის ეკოსისტემებში.
- ქობულეთის დაცულ ტერიტორიებზე განხორციელდა ბუნებრივ კატასტროფებსა და სტიქიურ მოვლენებზე მონიტორინგი. დაფიქსირდა 150 წვიმიანი დღე, აქედან ტერიტორია დატბორილი იყო 26 დღე.

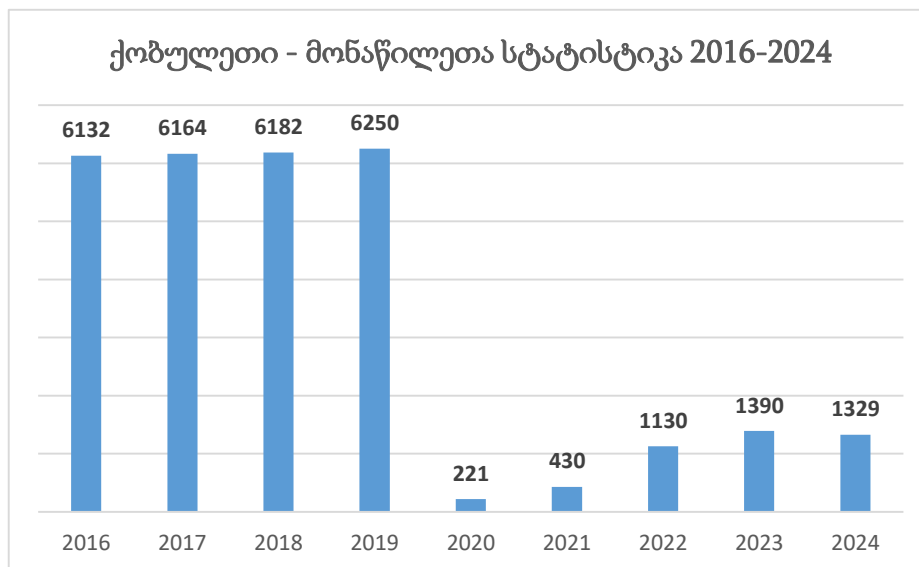
ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

2024 წლის განმავლობაში, ქობულეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის მიერ განხორციელდა შემდეგი ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობები: 13 ლექცია-სემინარი, 17 ეკოტური, 1 ეკოზანაკი, 1 კვირეული და 10 შეხვედრა ადგილობრივ მოსახლეობასთან.

თებერვლის თვეში ჩატარდა სოციოლოგიური გამოკითხვა მოსახლეობის ცოდნის აღქმის შესახებ, გამოკითხვაში მონაწილეობა მიიღო 100 ადამიანმა.

2024 წლის მდგომარეობით ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ჩართული იყო 18 სკოლა.

სულ 2024 წლის განმავლობაში გარემოსდაცვით ღონისძიებებში მონაწილეობა მიიღო 1329 ადამიანმა, მათ შორის: 963 მოსწავლე, 103 პედაგოგი, 15 სტუდენტი, 83 ადგილობრივი მოსახლე და 165 სხვა დაინტერესებული პირი.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- ეკოსაგანმანათლებლო მასალების მუდმივი განახლება და დაბეჭდვა.
- ეკოგანათლებისა და ინტერპრეტაციის ტრენინგი, ეკოსაგანმანათლებლო
- პროგრამების მომზადება სამიზნე აუდიტორიის გათვალისწინებით
- სასწავლო ვიზიტებით საერთაშორისო საუკეთესო პრაქტიკის გაზიარება.

ეკოტურიზმის განვითარება

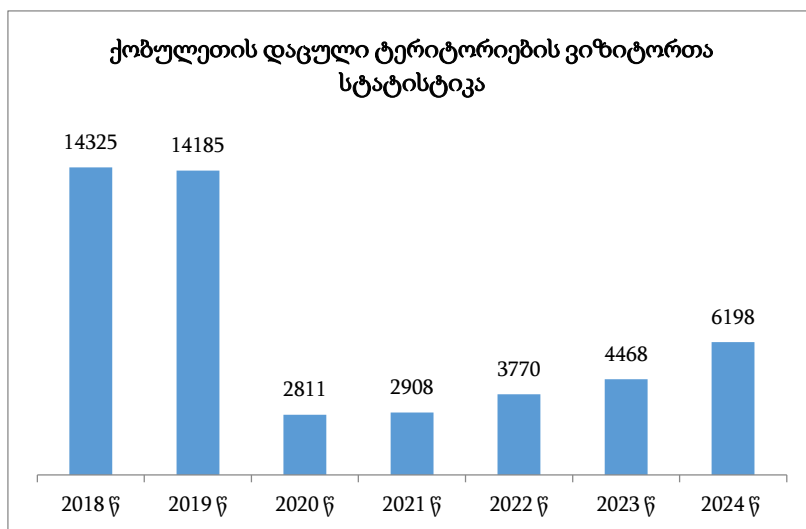
დასრულებული პროექტები:

- ქობულეთის აღკვეთილში მოეწყო 700 მ-იანი საფეხმავლო ბილიკი.

მიმდინარე პროექტები:

- ქობულეთის დაცულ ტერიტორიებზე შშმ პირებზე ადაპტირებული ახალი ტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობა

2024 წელს ქობულეთის დაცული ტერიტორიები მოინახულა 6198 ვიზიტორმა, რაც 2023 წლის მაჩვენებელთან შედარებით (4468 ვიზიტორი) 39% - ით არის გაზრდილი.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება
- ეკოტურისტული ბილიკების განახლება

233

დაცული ტერიტორიების დაცვა-მონიტორინგის გაუმჯობესების მიზნით, დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობს SMART პატრულირების სისტემის დანერგვა გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF), გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) და კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) ფინანსური მხარდაჭერით, “დაცული ტერიტორიების სისტემის ფინანსური მდგრადობის უზრუნველყოფა” პროექტის ფარგლებში ხორციელდება. ინიციატივის პარტნიორია ასევე ფონდი Global Conservation.

2024 წლის განმავლობაში ჩატარდა მენეჯერების ტრენინგი სმარტის მიმართულებით, რომელშიც მონაწილეობა მიიღეს ყაზბეგის ეროვნული პარკის დირექტორმა და სმარტ ოფიცრებმა.

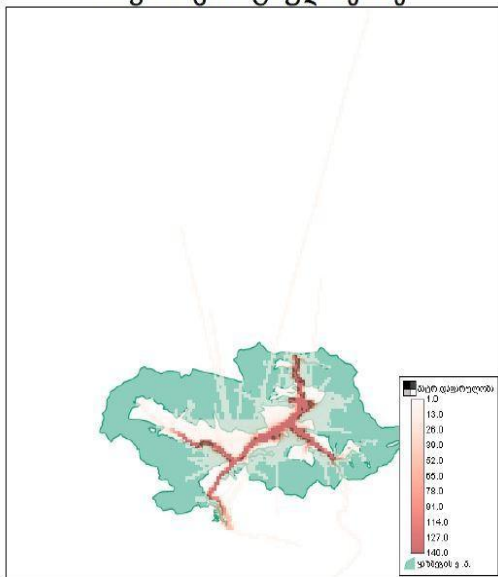
ასევე მომზადდა ვიზიტორებისთვის, SMART Collect-ის მონაცემთა მოდელი და პატრულირების პაკეტის QR კოდი.

საანგარიშო პერიოდში შეუფერხებლად ხორციელდებოდა SMART პატრულირება. შეგროვებული მონაცემები ასე გამოიყურება:

ყაზბეგის ეროვნული პარკი
პატრულირების ანგარიში
2024-01-01 to 2024-12-31

ინფორმაცია პატრულირებაზე

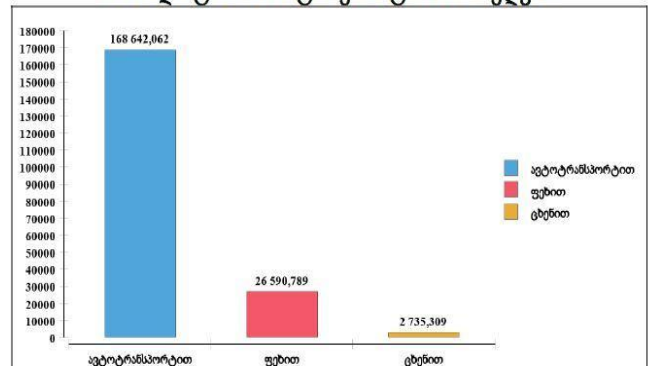

მანძილი (კმ)	პროექტის - საათები ველზე	კვირები	ტრენინგების მთლიანი რაოდენობა
197968.06	38 541.1	4144	23

ყაზბეგის ეროვნული პარკი
პატრულირების ანგარიში
2024-01-01 to 2024-12-31

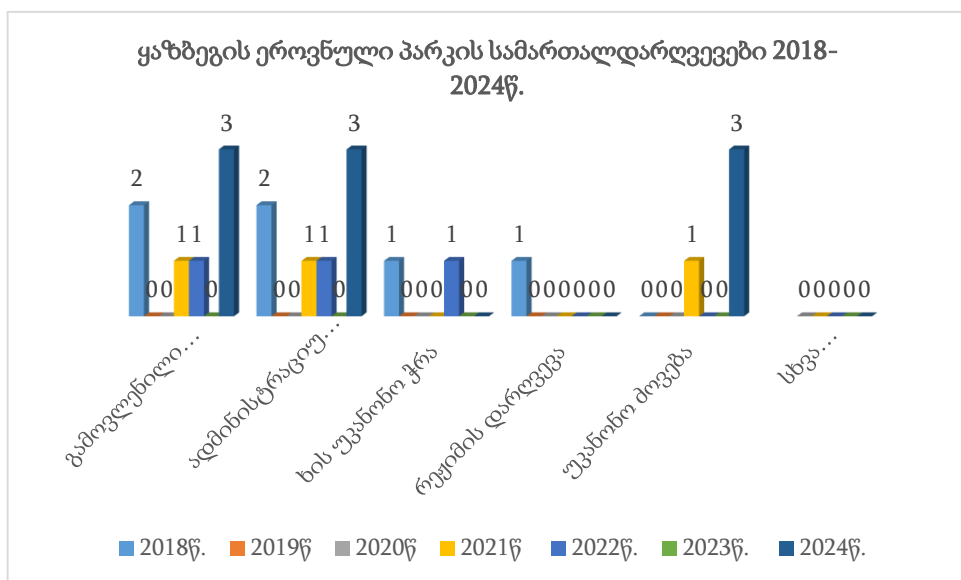
მანძილი ტრანსპორტირების ტიპის მიხედვით

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

ყაზბეგის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2024 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა 3 სამართალდარღვევა;

- უკანონო მოვება - 3

ხანძრების სტატისტიკა

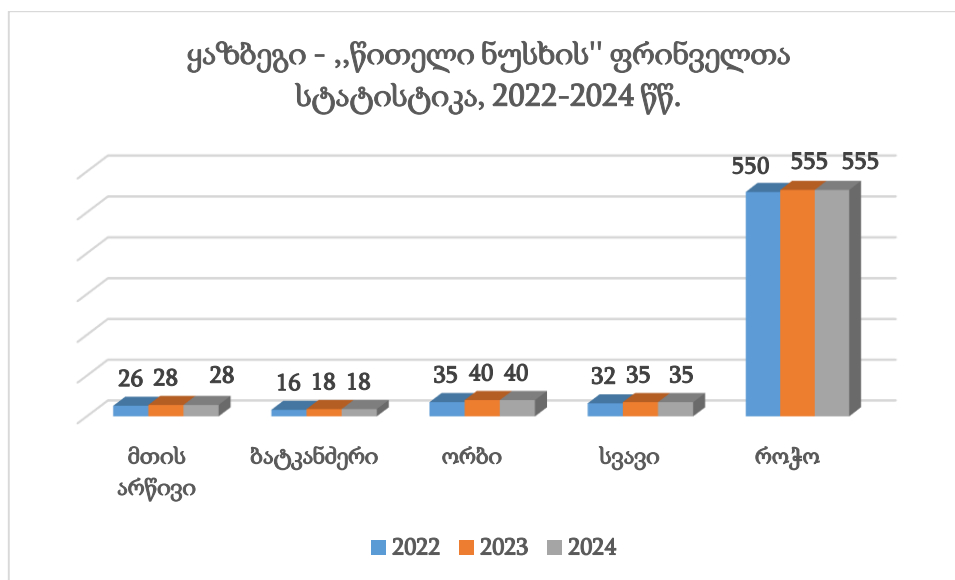
ყაზბეგის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში ხანძარი არ დაფიქსირებულა.

ბიომრავალფეროვნება

- 2024 წელს აღირიცხა -მოზუდარი, მიმომფრენი ფრინველები.

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

ორბი *Gyps fulvus*

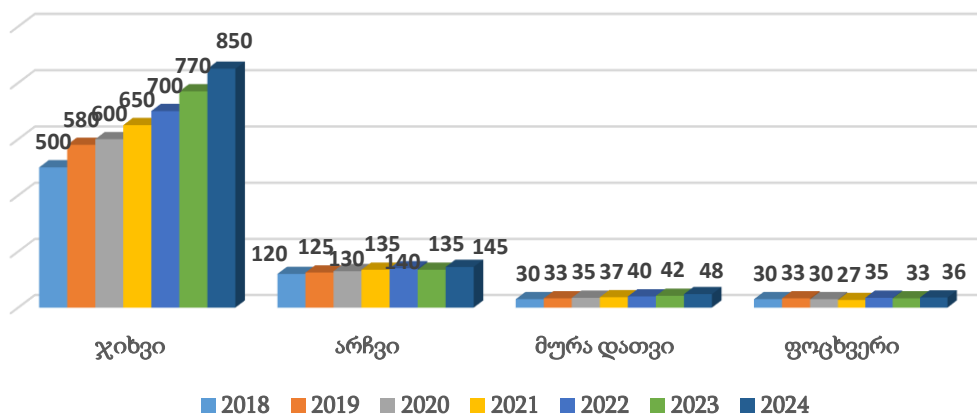
კავკასიური როჭო *Lyrurus mlokosiewiczi*

- ყაზბეგის ეროვნულ პარკში განხორციელდა მონიტორინგი ცხოველთა ძირითად სახეობებზე.

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ყაზბეგი - ცხოველთა ძირითადი სახეობების სტატისტიკა, 2018-2024 წწ.

ჯიხვი *Capra cylindricornis*

ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

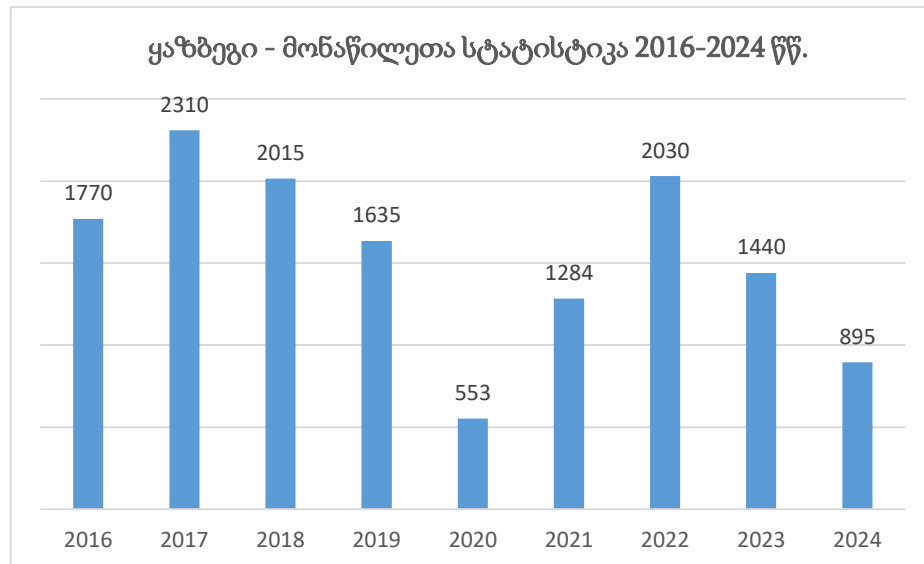
2024 წლის საანგარიშო პერიოდში ეკოგანათლებისა და საზოგადოების გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების მიმართულებით, ყაზბეგის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის ორგანიზებით, ჩატარდა შეხვედრები ადგილობრივ მოსახლეობასთან, მოსწავლეებისთვის აღინიშნა ე.წ „მწვანე კალენდრის“ დღეები, ჩატარდა ლექცია-სემინარები, ეკო-საგანმანათლებლო ტურები. სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფისათვის მომზადდა და განახლდა მიზნობრივი პრეზენტაციები გარემოსდაცვითი თემატიკით.

თებერვლის თვეში ჩატარდა სოციოლოგიური გამოკითხვა მოსახლეობის ცოდნის აღქმის შესახებ, გამოკითხვაში მონაწილეობა მიიღო 100 ადამიანმა.

2024 წლის მდგომარეობით ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ჩართული იყო 6 სკოლა.

საანგარიშო პერიოდში სხვადასხვა გარემოსდაცვითი თემატიკით სულ ჩატარდა 23 ლექცია-სემინარი, 2 ეკოტური, 1 გამწვანების აქცია, 4 დასუფთავების აქცია, 1 კვირეული და ადგილობრივ მოსახლეობასთან დაინტერესებულ მხარეებთან გაიმართა 5 საინფორმაციო შეხვედრა.

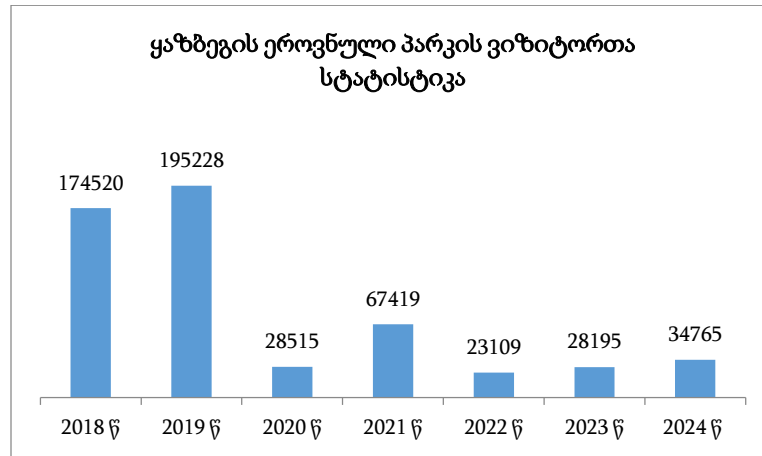
აღნიშნულ ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში მონაწილეობა მიიღო სულ 895 მონაწილემ, მათ შორის: 700 მოსწავლე, 67 პედაგოგი, 30 სტუდენტი, 66 ადგილობრივი მოსახლე და 32 სხვა დაინტერესებული პირი.

ეკოტურიზმი

ვიზიტორთა სტატისტიკა

ყაზბეგის ეროვნულ პარკს 2024 წელს 34 765 ვიზიტორი ესტუმრა, რაც 2023 წლის მაჩვენებელთან შედარებით (28195 ვიზიტორი) 23% - ით არის გაზრდილი.

19. ჭაჭუნას ალკვეთილის ადმინისტრაცია

ჭაჭუნას ალკვეთილი მდებარეობს კახეთის რეგიონში და მოიცავს დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტს.

ჭაჭუნას ალკვეთილის შექმნის მიზანს წარმოადგენს არსებული ეკოსისტემების გრძელვადიანი დაცვა, მდგრადი გამოყენება და აღდგენა.

ჭაჭუნას ალკვეთილის ადმინისტრაცია მართავს IV კატეგორიის დაცულ ტერიტორიას - ჭაჭუნას ალკვეთილს. საერთო ფართობი ბუფერულ ზონასთან ერთად შეადგენს - 21 200 ჰექტარს, ხოლო თვით ალკვეთილის ფართობია **5 200 ჰა**.

ძირითადი მიღწევები / მოკლე მიმოხილვა

ჭაჭუნას ალკვეთილის საერთაშორისო აღიარება:

- ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრი საიტი

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

ჭაჭუნას ალკვეთილის ტერიტორიაზე 2024 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა სამართალდარღვევის 18 ფაქტი:

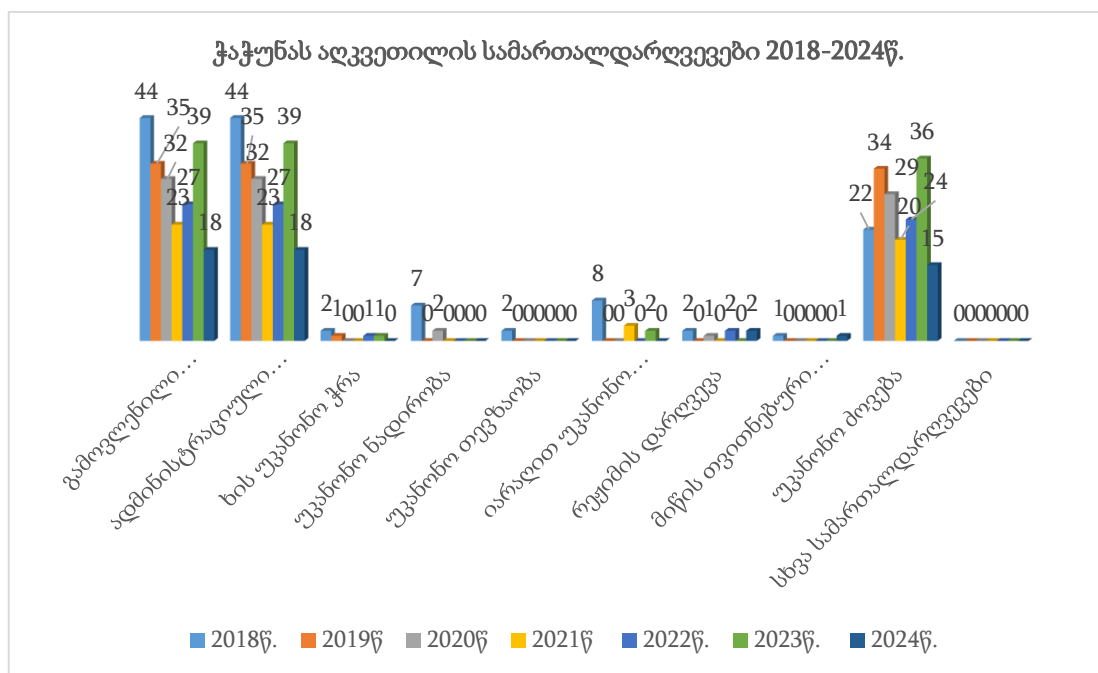
- რეჟიმის დრღვევა - 2

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

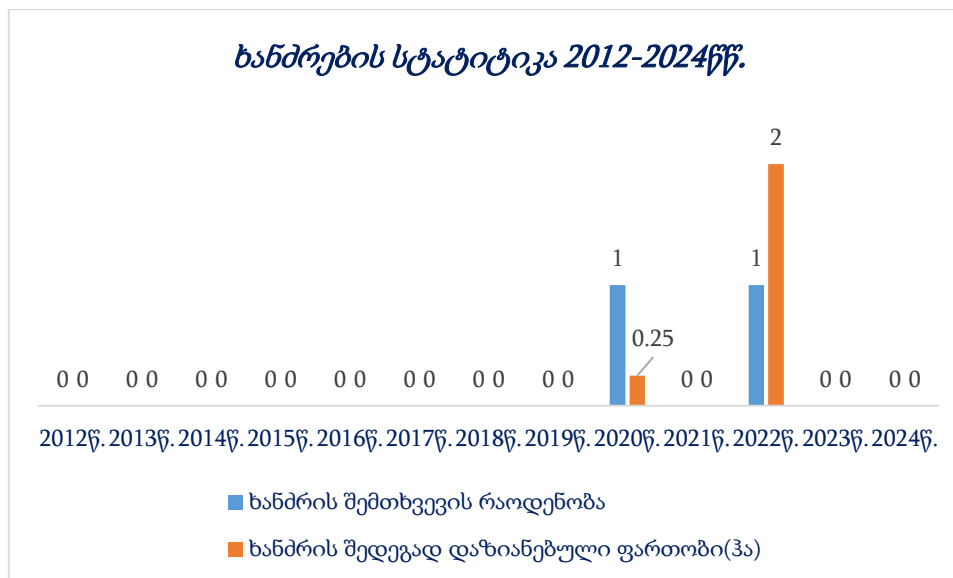

- უკანო ძოვება - 15
- მიწის თვითნებური დაკავება - 1

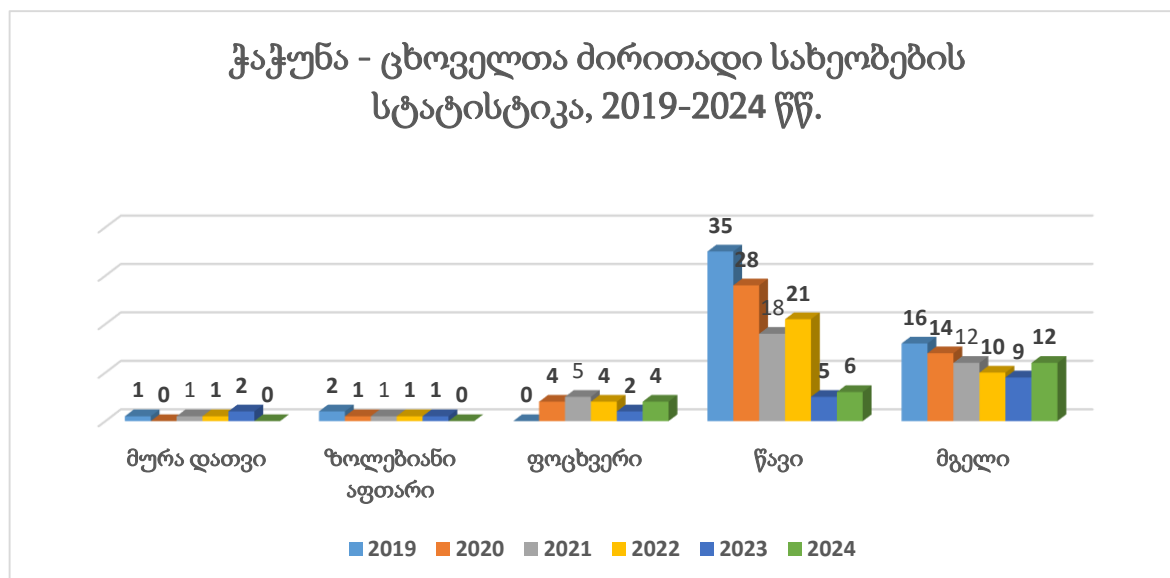
ხანძრების სტატისტიკა

ჭაჭუნას აღკვეთილის ტერიტორიაზე 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში ხანძარის შემთხვევები არ დაფიქსირებულა.

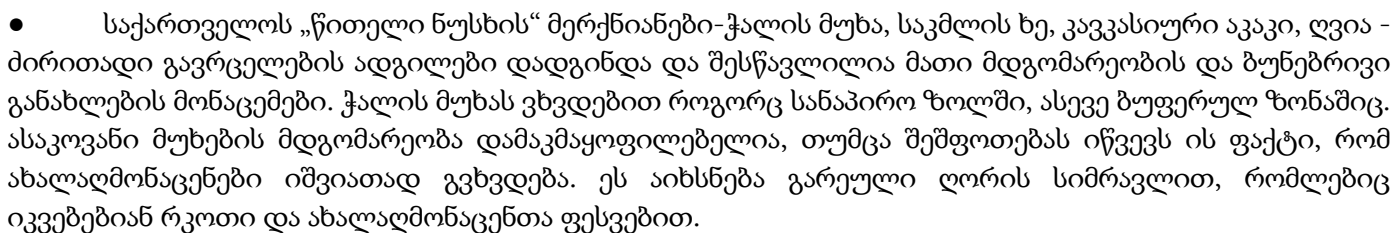

ბიომრავალფეროვნება

- 2024 წელს განხორციელდა ცხოველთა ძირითადი სახეობების მონიტორინგი;

- განხორციელდა „წითელი წუსხის” სახეობების ფრინველთა მონიტორინგი.

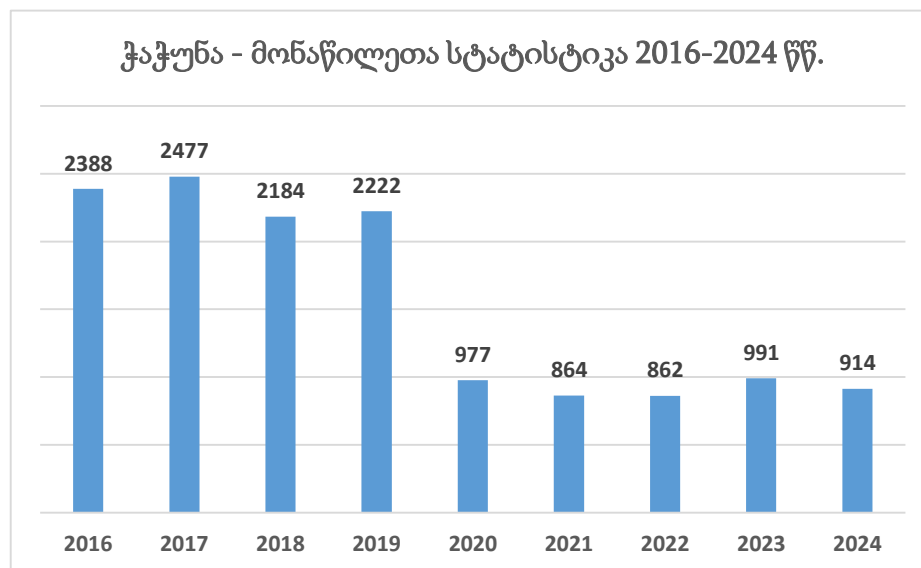

• ლელიანის კატის მონიტორინგი. 2024 წლის განმავლობაში ჭაჭუნას აღკვეთილის ადმინისტრაციის მიერ ლელიანის კატის მონიტორინგის მიზნით ფოტოხაფანგები განთავსებულია ჭაჭუნას სხვადასხვა ტერიტორიაზე, რომელთა არეალის განსაზღვრა ხდება დაცვის განყოფილების მიერ სტრატეგიულ ადგილებში, ძირითადად იქ სადაც პრიორიტეტული საკვანძო სახეობების დაფიქსირების ალბათობა დიდია. მონიტორინგი წარმოებს ასევე რეინჯერების მიერ ყოველდღიურად ველზე კვალის, ექსკრემენტის, ბუნაგის და სხვა სპეციფიკური ნიშნის დაფიქსირების დროს. შედეგები აისახება შემუშავებულ სპეციალურ ჟურნალში. მიმდინარე წლის ფოტოხაფანგებიდან და რეინჯერთა დღიურებიდან მიღებული ინფორმაციით ლელიანის კატას ძირითადად ვხვდებით 4-10 კვარტლებში. შედეგები ასახულია ცხრილში. გრძელდება კვლევა.

ეკოგანათლება და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება

- 2024 წლის მონაცემებით ჩატარდა 65 აქტივობა, მათ შორის 28 ლექცია/სემინარი, 4 ეკოტური, 1 გამწვანების აქცია, 5 დასუფთავების აქცია, 1 კვირეული და 14 შეხვედრა დაინტერესებულ მოსახლეობასთან.
- თებერვლის თვეში ჩატარდა სოციოლოგიური გამოკითხვა მოსახლეობის ცოდნის აღქმის შესახებ, გამოკითხვაში მონაწილეობა მიიღო 100 ადამიანმა.
- 2024 წლის მდგომარეობით ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ჩართული იყო 7 სკოლა.
- აღნიშნულ ეკოლონისძიებებში ჩაერთო 914 მონაწილე, მათ შორის: 429 მოსწავლე, 71 პედაგოგი/ლექტორი, 63 სტუდენტი, 318 ადგილობრივი მოსახლე 33 სხვა დაინტერესებული პირი.

ეკოტურიზმის განვითარება

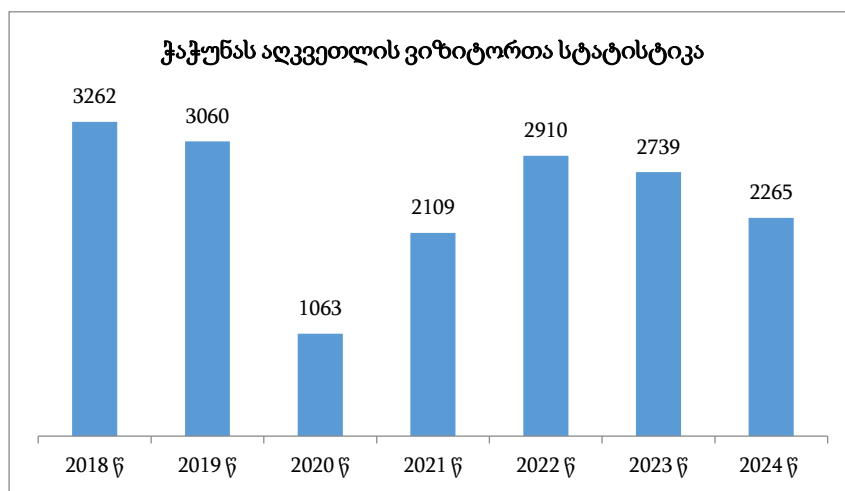
დასრულებული პროექტები:

- ჭაჭუნას აღკვეთილამდე მისასვლელ გზებზე მოეწყო 4 საგზაო დაფა

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ვიზიტორთა სტატისტიკა

2024 წელს ჭაჭუნას აღკვეთილს ესტუმრა 2265 ვიზიტორი, რაც 2023 წლის მონაცემებთან შედარებით (2739 ვიზიტორი) 17%-ით არის შემცირებული.

20. ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია

ჯავახეთის დაცული ტერიტორიები მდებარეობს სამცხე-ჯავახეთის რეგიონში, მოიცავს ახალქალაქისა და ნინოწმინდის მუნიციპალიტეტების ტერიტორიებს.

ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების შექმნის მიზანს წარმოადგენს საერთაშორისო მნიშვნელობის მქონე ბუნებრივი მემკვიდრეობის, განსაკუთრებით წყლის ფრინველთა საბინადროდ ვარგისი, უნიკალური ჭარბტენიანი ეკოსისტემების დაცვისა და შენარჩუნების მიზნით.

ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია მართავს 2 სხვადასხვა კატეგორიის 10 დაცულ ტერიტორიას:

- ჯავახეთის ეროვნული პარკი - 13 498,02 ჰა;
- კარწახის ჭაობის აღკვეთილი - 157,7 ჰა;

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების ყველა კატეგორიის საერთო ფართობი, “ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ” საქართველოს კანონის თანახმად, შეადგენს **24 169.42 ჰექტარს**.

ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების საერთაშორისო აღიარებები:

- ## დაცული ტერიტორიების დაცვა-პატრულირება

საანგარიშო პერიოდში ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციაში ხორციელდებოდა პატრულირება შესაბამისი სპეციფიკური ეკიპირებითა და გამართული ავტოსატრანსპორტო საშუალებებით აღჭურვილი რეინჯერთა მიერ.

SMART პატრულირება

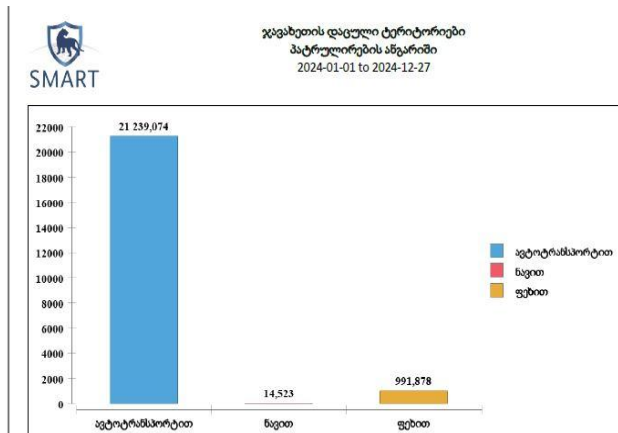
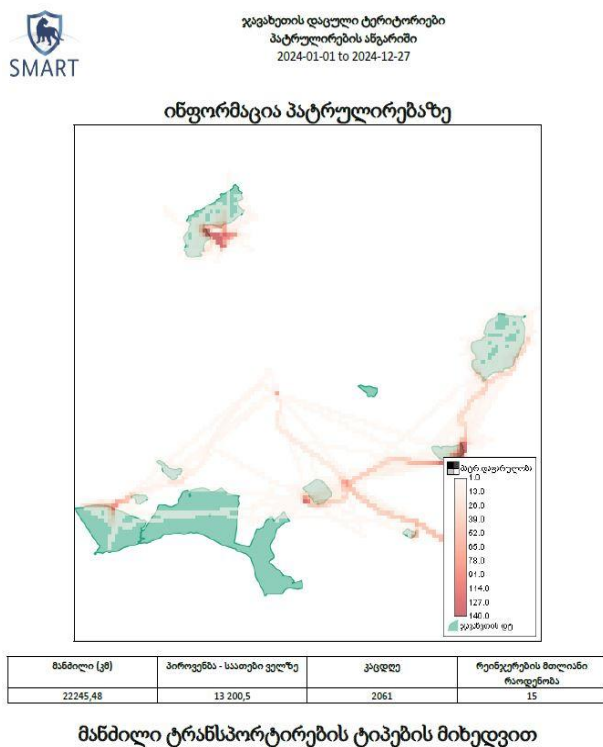
დაცული ტერიტორიების დაცვა-მონიტორინგის გაუმჯობესების მიზნით, დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობს SMART პატრულირების სისტემის დანერგვა გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF), გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) და კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) ფინანსური

მხარდაჭერით, “დაცული ტერიტორიების სისტემის ფინანსური მდგრადობის უზრუნველყოფა” პროექტის ფარგლებში ხორციელდება. ინიციატივის პარტნიორია ასევე ფონდი Global Conservation.

2024 წლის განმავლობაში ჩატარდა მენეჯერების ტრენინგი სმარტის მიმართულებით, რომელშიც მონაწილეობა მიიღეს ჯავახეთის ეროვნული პარკის დირექტორმა და სმარტ ოფიცრმა.

ასევე აღნიშნულ დროში მომზადდა ვიზიტორებისთვის, SMART Collect-ის მონაცემთა მოდელი და პატრულირების პაკეტის QR კოდი.

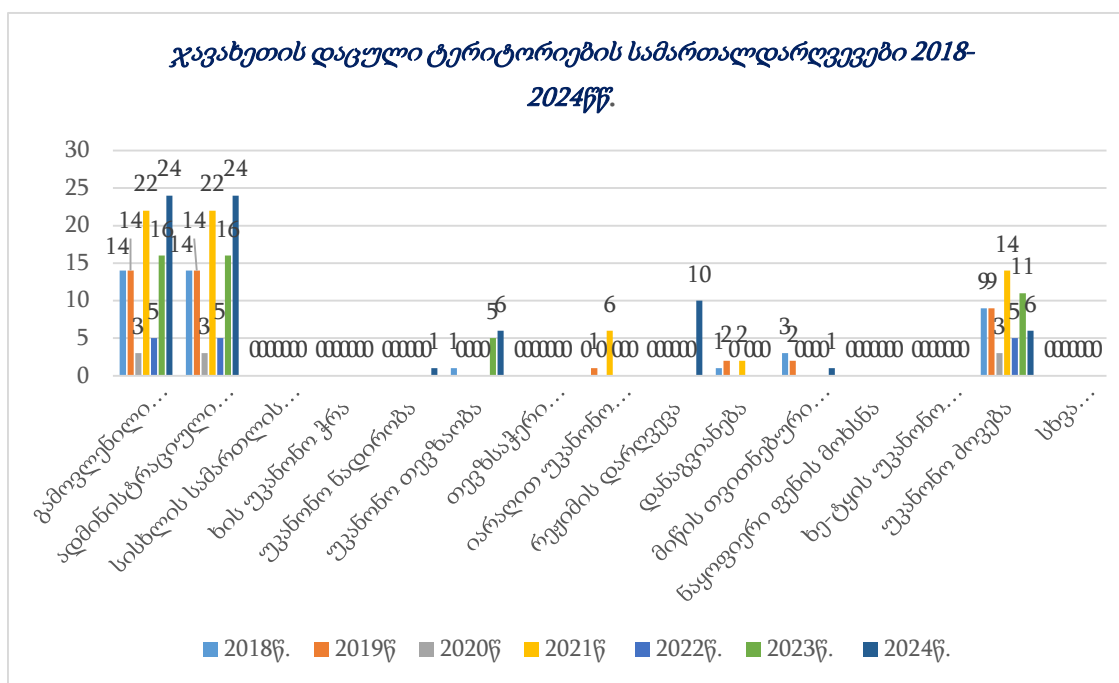
საანგარიშო პერიოდში შეუფერხებლად ხორციელდებოდა SMART პატულირება. შეგროვებული მონაცემები ასე გამოიყურება:

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

ქვემოთაა დატანილი ტერიტორიაზე 2024 წლის განმავლობაში სამართალდარღვევის 24 ფაქტი დაფიქსირდა:

- უკანონო ნადირობა - 1
- უკანონო თევზაობა - 6
- რეჟიმის დარღვევა - 10
- მიწის თვითნებური დაკავება - 1
- უკანონო მოვება - 6

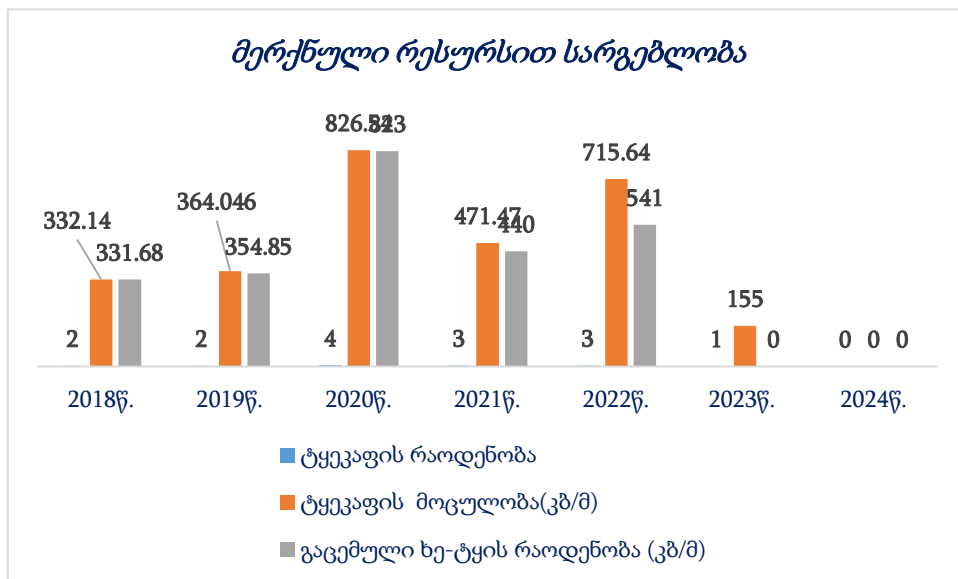
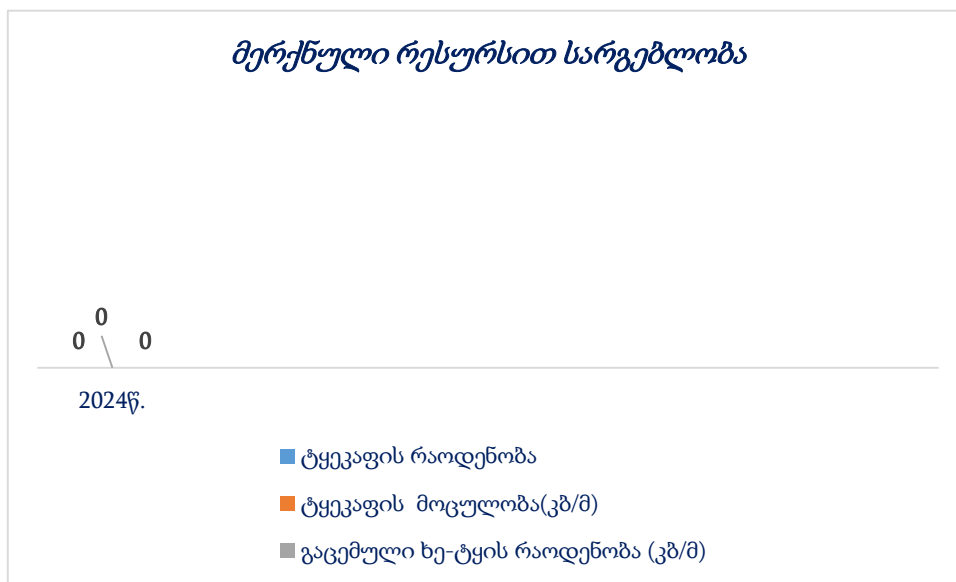

ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

2024 წლის საანგარიშო პერიოდში ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდებარებულ ტერიტორიაზე მერქნული რესურსით სარგებლობისთვის ტყეკაფები არ გამოყოფილა

- გამოყოფილი ტყეკაფის რაოდენობა -0

- გამოყოფილი ტყეკაფის მოცულობა - 0 მ³
- გაცემული ხე-ტყის რაოდენობა- 0 მ³

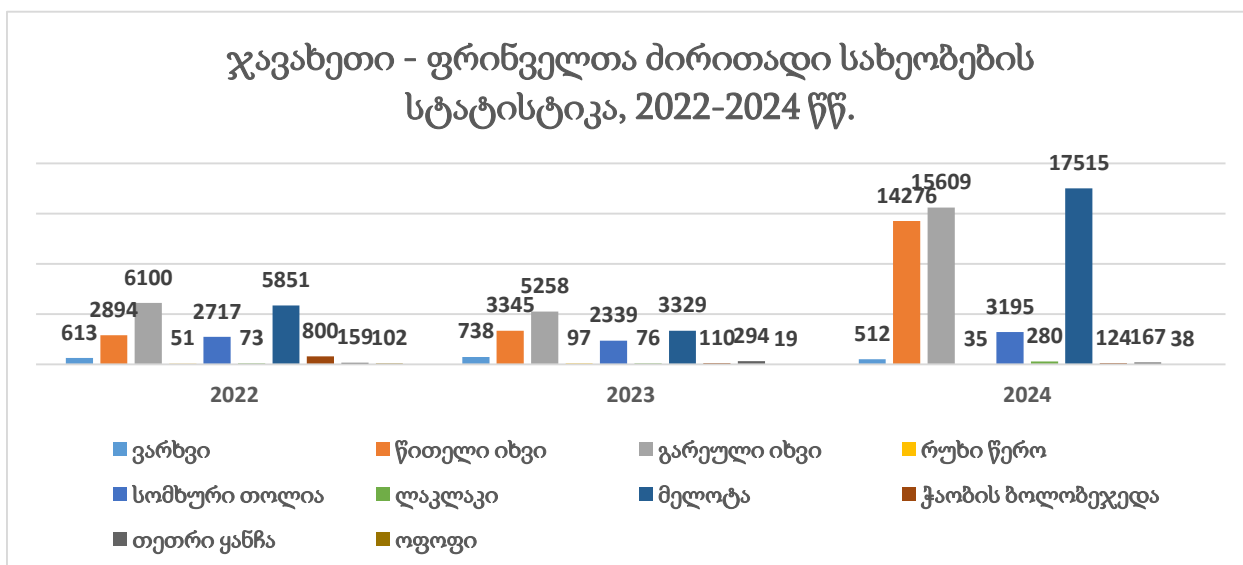
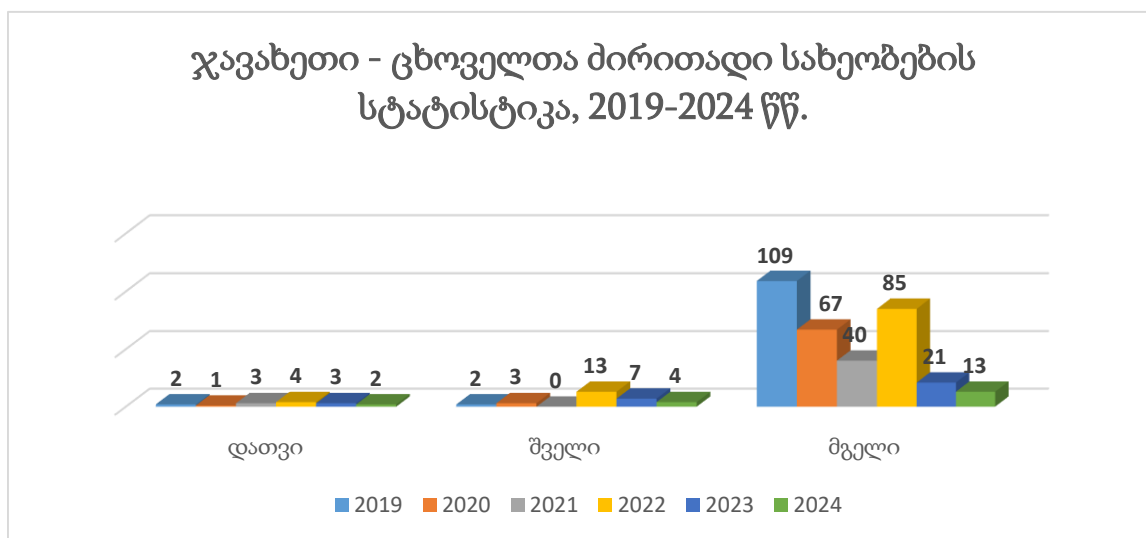
ხანძრების სტატისტიკა

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

2024 წლის საანგარიშო პერიოდში ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციას დაქვემდებარებულ ტერიტორიაზე ხანძარი არ დაფიქსირებულა

ბიომრავალფეროვნება

- 2024 წელს განხორციელდა ცხოველთა და ფრინველთა ძირითადი სახეობების მონიტორინგი;

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

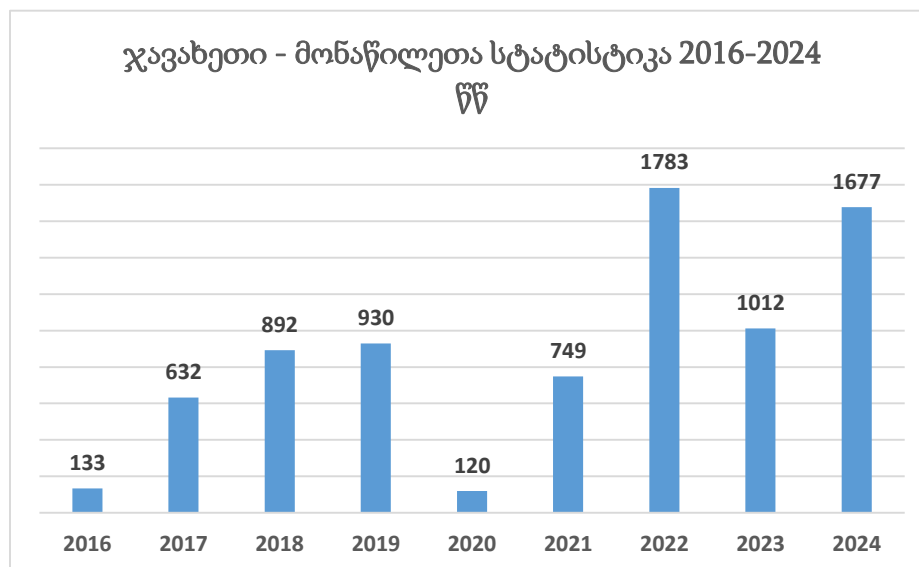
- მეტეოროლოგიურ მდგომარეობაზე დაკვირვება და ინფორმაციის შეგროვება. ჯავახეთში გაბატონებულია კონტინენტური ჰავა. ჰავა გარდამავალია ზომიერად ნოტიოდან მთიანეთის მშრალ კლიმატზე. 2023 წელთან შედარებით, 2024 წელს ცივი და ნალექიანი ზამთარი გამოიხატა. სპეციალური კვლევა ჯავახეთის ეკოსისტემებზე კლიმატის მოსალოდნელი ცვლილების ზეგავლენის შესახებ არ ჩატარებულა. ამდენად, იმისათვის, რათა დაისახოს ამ ზეგავლენის მიმართ ადაპტაციისა და შედეგების შერბილების მექანიზმები სასურველია მსგავსი კვლევის ჩატარება შესაბამისი სამეცნიერო დაწესებულებების მიერ. თეორიულად კლიმატის მოსალოდნელმა ცვლილებამ დათბობის და სიმშრალის გარკვეული მატების მიმართულებით არ უნდა მოახდინოს მნიშვნელოვანი ზეგავლენა ჯავახეთის ბალახეული ეკოსისტემების სტრუქტურასა და ფუნქციონირებაზე, რადგან მათ შემადგენლობაში დღესაც მნიშვნელოვან როლს ასრულებენ სიმშრალის ამტანი სახეობები. კვლევის ძირითად ობიექტს ტბები და ჭარბტენიანი ეკოსისტემები უნდა წარმოადგენდეს, რათა შეფასდეს მათი მოსალოდნელი დინამიკური ცვლილებები.

ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

- 2024 წლის განმავლობაში ეკო-განათლებისა და საზოგადოების გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების მიმართულებით, ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის ორგანიზებით, ჩატარდა შეხვედრები ადგილობრივ მოსახლეობასთან, ლექცია-სემინარები მოსწავლეებისთვის, პრეზენტაციები, ინფო-ტურები ტურ ოპერატორებისთვის.
- თებერვლის თვეში ჩატარდა სოციოლოგიური გამოკითხვა მოსახლეობის ცოდნის აღქმის შესახებ, გამოკითხვაში მონაწილეობა მიიღო 100 ადამიანმა.

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- 2024 წლის მდგომარეობით ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ჩართული იყო 9 სკოლა და 1 უნივერსიტეტი.
- სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფისათვის მომზადდა და განახლდა მიზნობრივი პრეზენტაციები გარემოსდაცვითი თემატიკით. საანგარიშო პერიოდში სხვადასხვა გარემოსდაცვითი თემატიკით სულ ჩატარდა 21 ლექცია-სემინარი, 2 ეკოტური, 4 დასუფთავების აქცია, 3 ეკოზანაკი და 21 მოსახლეობასთან შეხვედრა.
- აღნიშნულ ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში მონაწილეობა მიიღო სულ 1677-მა მონაწილემ, მათ შორის: 339 მოსწავლე, 57 პედაგოგი/ლექტორი, 120 სტუდენტი, 1076 ადგილობრივი მოსახლე და 85 სხვა მონაწილე.

ეკოტურიზმის განვითარება

დასრულებული პროექტები:

- ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის შენობას ჩაუტარდა რეაბილიტაცია;
- მოეწყო ჯავახეთის დაცულ ტერიტორიებამდე მისასვლელ გზებზე 5 საგზაო დაფა

ვიზიტორთა სტატისტიკა

- 2024 წელს ჯავახეთის დაცულ ტერიტორიებს ესტუმრა 4570 ვიზიტორი, რაც 2023 წლის მონაცემებთან შედარებით (6240 ვიზიტორი) 27% - ით არის შემცირებული.

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

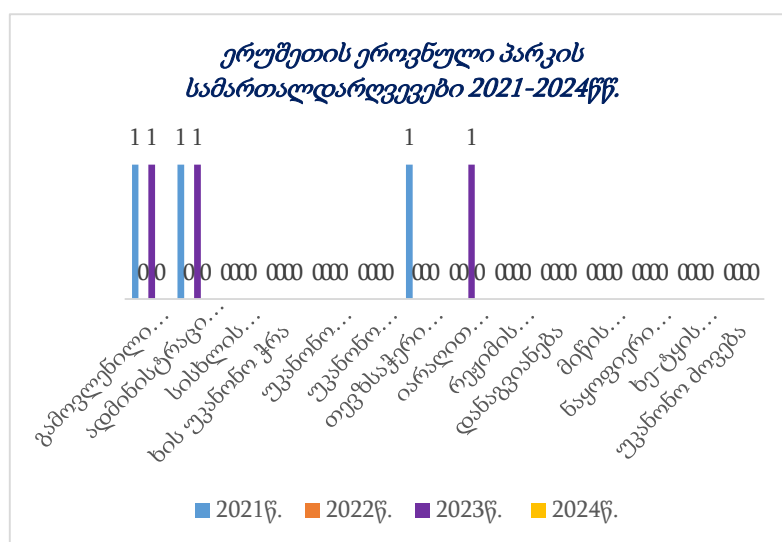
252

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

ერუშეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2024 წლის III კვარტლის განმავლობაში სამართალდარღვევის ფაქტები არ დაფიქსირებულა.

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

ერუშეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2024 წლის განმავლობაში სამართალდარღვევის ფაქტები არ დაფიქსირებულა.

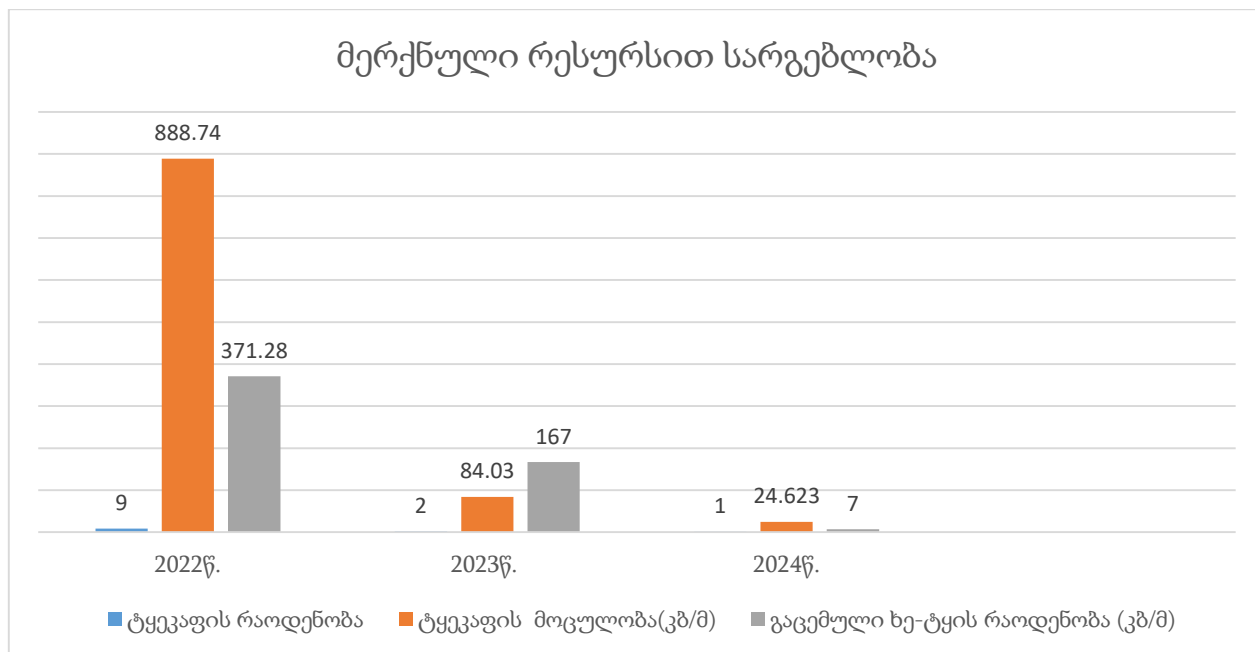
ხანძრების სტატისტიკა

ერუშეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში ხანძარი არ დაფიქსირებულა.

ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

2024 წლის საანგარიშო პერიოდში ერუშეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე მერქნული რესურსით სარგებლობისთვის განხორციელდა ტყეკაფების გამოყოფა.

- გამოყოფილი ტყეკაფის რაოდენობა - 1
- გამოყოფილი ტყეკაფის მოცულობა - 24,623 მ3
- გაცემული ხე-ტყის რაოდენობა - 7 მ3

ბიომრავალფეროვნება

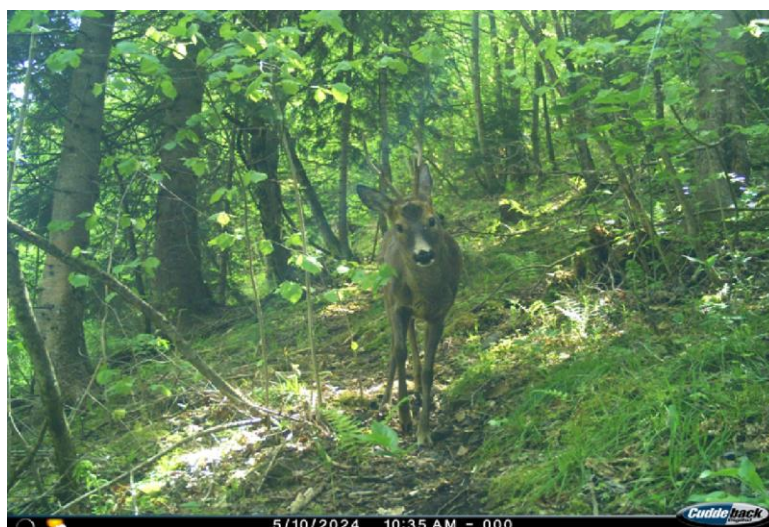
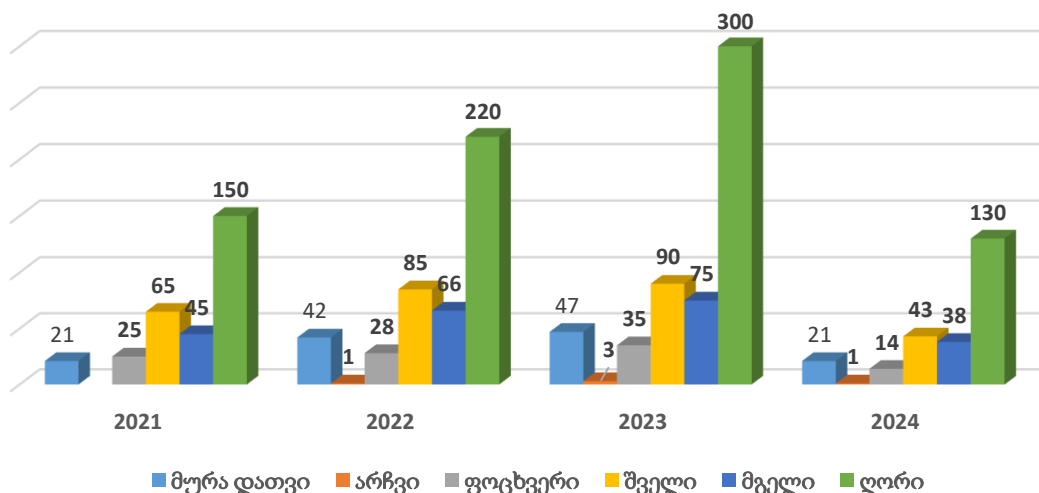
- 2024 წელს „წითელი ნუსხის“ სახეობებზე მონიტორინგი განხორციელდა კვალზე დაკვირვებით და ფოტოხაფანგების გამოყენებით რა დროსაც დაფიქსირებული ცხოველები აღირიცხა სპეციალურად შექმნილ ცხრილში;
- საანგარიშო პერიოდში ერუშეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე აქტიურად მიმდინარეობდა მსხვილი ძუძუმწოვრების ფოცხვერის, გარეული ღორის, შველისა და მგლის მონიტორინგი, არეალის დადგენა, კვალის იდენტიფიკაცია. დაკვირვებისას გამოყენებულია ფოტოხაფანგები;

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

ერუშეთის ეროვნული პარკი - ცხოველთა ძირითადი სახეობების სტატისტიკა, 2021-2024 წწ.

შველი *Capreolus capreolus*

- ერუშეთის ეროვნულ პარკის მდინარე და შენაკადები „წითელი ნუსხის“ სახეობების ნაკადულის კალმასის 80 000 ჰექტრით დათვებიანდა.

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

- 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში განახლდა არსებული საინფორმაციო მასალები და საგანმანათლებლო პრეზენტაციები.
- თებერვლის თვეში ჩატარდა სოციოლოგიური გამოკითხვა მოსახლეობის ცოდნის აღქმის შესახებ, გამოკითხვაში მონაწილეობა მიიღო 100 ადამიანმა.
- 2024 წლის მდგომარეობით ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ჩართული იყო 2 სკოლა.
- ჩატარდა 2 ლექცია/სემინარი, 1 დასუფთავების აქცია და 5 შეხვედრა დაინტერესებულ მოსახლეობასთან.
- ეკოლონისძიებებში მონაწილეობა მიიღო 124-მა მონაწილემ. მათ შორის: 18 მოსწავლე, 9 პედაგოგი/ლექტორი, 4 სტუდენტი, 86 ადგილობრივი მოსახლე და 7 სხვა დაინტერესებული პირი.

ეკოტურიზმის განვითარება

დასრულებული პროექტები:

- ერუშეთის დაცულ ტერიტორიაზე მოეწყო ეკოტურისტული ბილიკების ქსელი (100 კმ) და თანმდევი ტურისტულ-რეკრეაციული ინფრასტრუქტურა.

22. კვერეთის აღკვეთილის ადმინისტრაცია

კვერეთის აღკვეთილი მდებარეობს საჩხერის მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ საზღვრებში მოქცეულ ტერიტორიაზე, რაჭის ქედის სამხრეთ მონაკვეთზე, რომელიც მოიცავს მდინარეების – ჯრუჭულისა და ჩიხურის სათავეებს, მათი ზემოწელის წყალშემკრები აუზების ტყესა და სუბალპურ მდელოებს.

კვერეთის აღკვეთილის შექმნის მიზანს წარმოადგენს ეროვნული მნიშვნელობის მქონე ცოცხალი ორგანიზმების ველური სახეობების, სახეობათა ჯგუფების, ბიოცენოზებისა და არაორგანული ბუნების წარმონაქმნების შესანარჩუნებლად საჭირო ბუნებრივი პირობების დაცვის, აგრეთვე არსებული

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

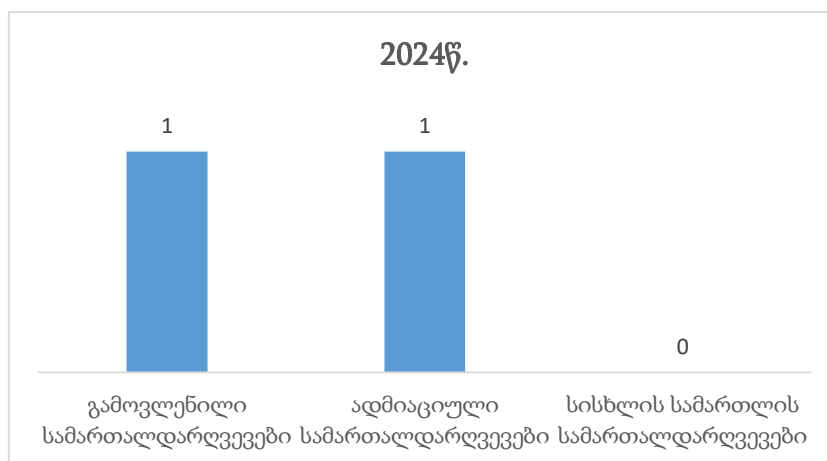
ბუნებრივი ეკოსისტემებისა და ბიოლოგიური მრავალფეროვნების აღდგენისა და დაცვის ხელშეწყობა. კვერეთის აღკვეთილის ფართობი, შეადგენს 14 797 ჰექტარს.

დაცული ტერიტორიების დაცვა-პატრულირება

კვერეთის აღკვეთილის ტერიტორიების დაცვა-პატრულირება ხორციელდება რეგულარულად არსებული პატრულირების გეგმის შესაბამისად.

სამართალდარღვევის სტატისტიკა

კვერეთის აღკვეთილის ტერიტორიაზე 2024 წლის განმავლობაში დაფიქსირებულია 1 სამართალდარღვევის ფაქტი. (უკანონო თევზაობა)

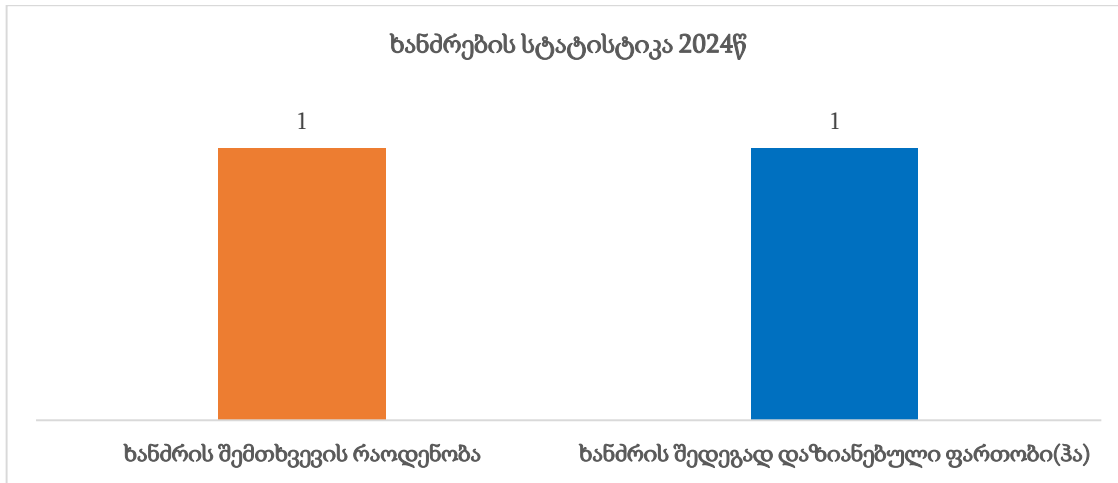

ხანძრების სტატისტიკა

2024 წლის საანგარიშო პერიოდში კვერეთის აღკვეთილის ტერიტორიაზე ხანძარის 1 კერა დაფიქსირდა. 1 ჰა ფართობზე

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

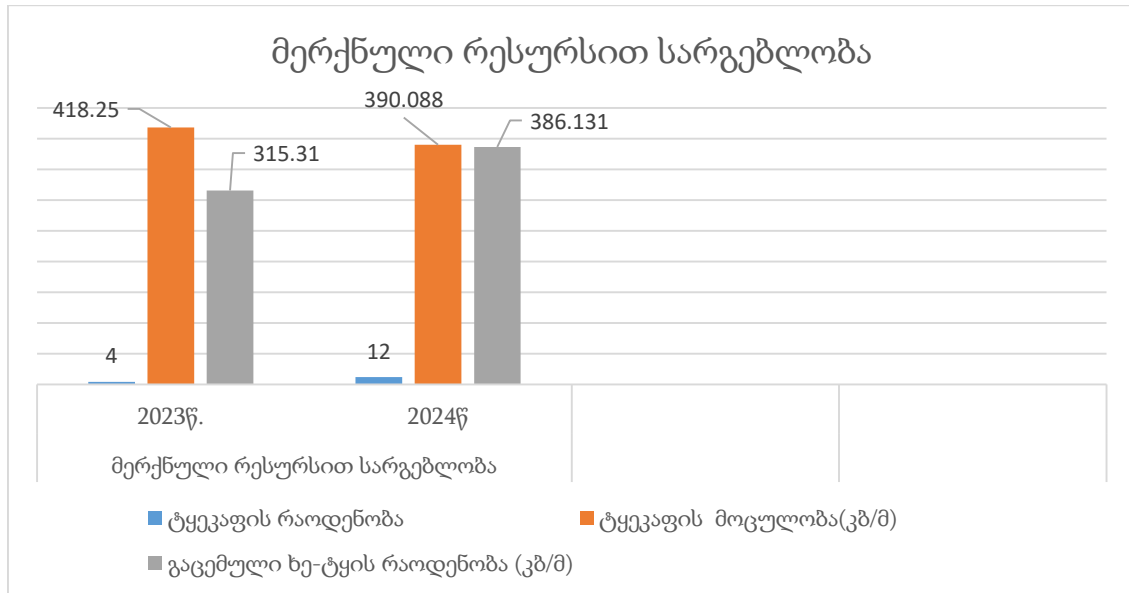
ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

2024 წლის საანგარიშო პერიოდში კვერეთის აღკვეთილის ტერიტორიაზე მერქნული რესურსით სარგებლობისთვის განხორციელდა ტყეკაფების გამოყოფა.

გამოყოფილი ტყეკაფის რაოდენობა -12

გამოყოფილი ტყეკაფის მოცულობა -390,088 მ³

გაცემული ხე-ტყის რაოდენობა- 386,131 მ³

ბიომრავალფეროვნება

• 2024 წელს განხორციელდა პრიორიტეტული საკვანძო სახეობების (მურა დათვი) პოპულაციის მონიტორინგი. ფოტოხაფანგები განთავსებულია სხვადასხვა ტერიტორიაზე, რომელთა არეალების განსაზღვრა ხდება დაცვის განყოფილების თანამშრომლების მიერ, სტრატეგიულ ადგილებში, ძირითადად იქ სადაც პრიორიტეტული საკვანძო სახეობების დაფიქსირების ალბათობა დიდია, რის შედეგადაც ხდება მონიტორინგის წარმოება, ასევე მონიტორინგი წარმოებს ადმინისტრაციის მიერ შემუშავებული სპეციალური ფორმით, რომელიც ივსება ყოველდღიურად ველზე კვალის, ექსკრემენტის, ბუნაგის და სხვა სპეციფიკური ნიშნის დაფიქსირების დროს. მურა დათვი დაფიქსირებულია რამდენიმე ლოკაციაზე.

• ფენოლოგიური დაკვირვება განხორციელდა მცენარეების 7 დომინანტ სახეობაზე (წაბლი, მუხა, რცხილა, კაკალი, პანტა, კუნელი, ჯონჯოლი), მონაცემები ივსება შესაბამის ცხრილში, რომელიც წარმოდგენილი იქნება მონიტორინგის ბოლო ფაზის დასრულებისთანავე.

ბოლო წლებში აღინიშნება მცენარეების ოთხივე ფაზის დაგვიანებით დაწყება, რაც გამოწვეულია გაზაფხულზე ჰაერის ტემპერატურის გვიან მომატებით, შესაბამისად მცენარეებზე გავლენა იქონია ამ ფაქტორმა, თუმცა აღსანიშნავია ისიც, რომ ამ ფაქტორმა დადებითი გავლენა იქონია მცენარეების ნაყოფმსხმოიარობაზე. ბოლო წლებში საუკეთესო ნაყოფი ფიქსირდება, რაც ასევე მომავალი წლის რეპროდუქციაზე დადებითად იმოქმედებს.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- 260

ხანძრების სტატისტიკა

რაჭის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში ხანძარი არ დაფიქსირებულა.

ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

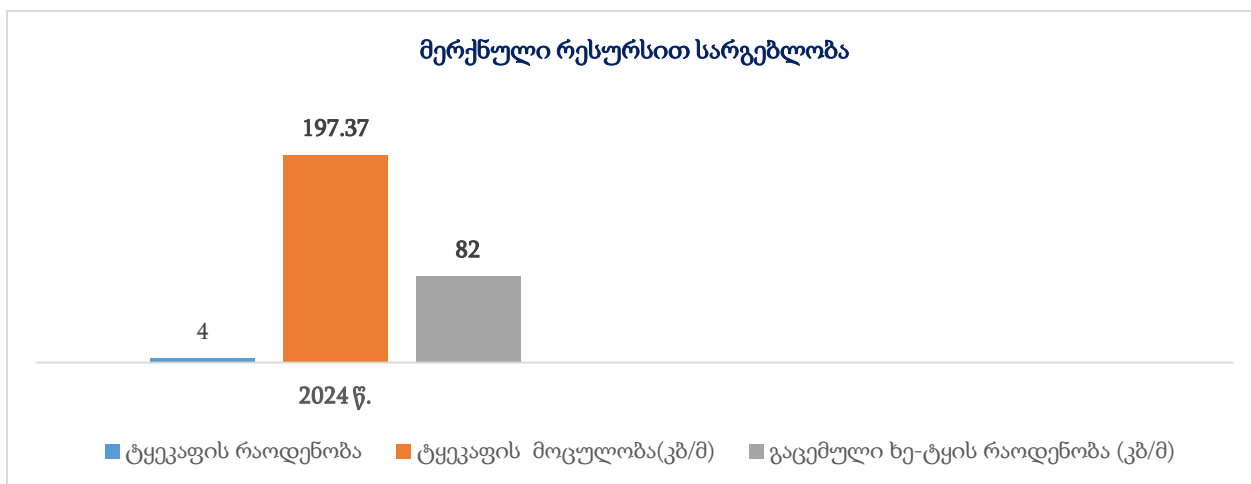
რაჭის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში ხანძარი არ დაფიქსირებულა.

2024 წლის საანგარიშო პერიოდში რაჭის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე მერქნული რესურსით სარგებლობისთვის განხორციელდა ტყეკაფების გამოყოფა.

გამოყოფილი ტყეკაფის რაოდენობა -4

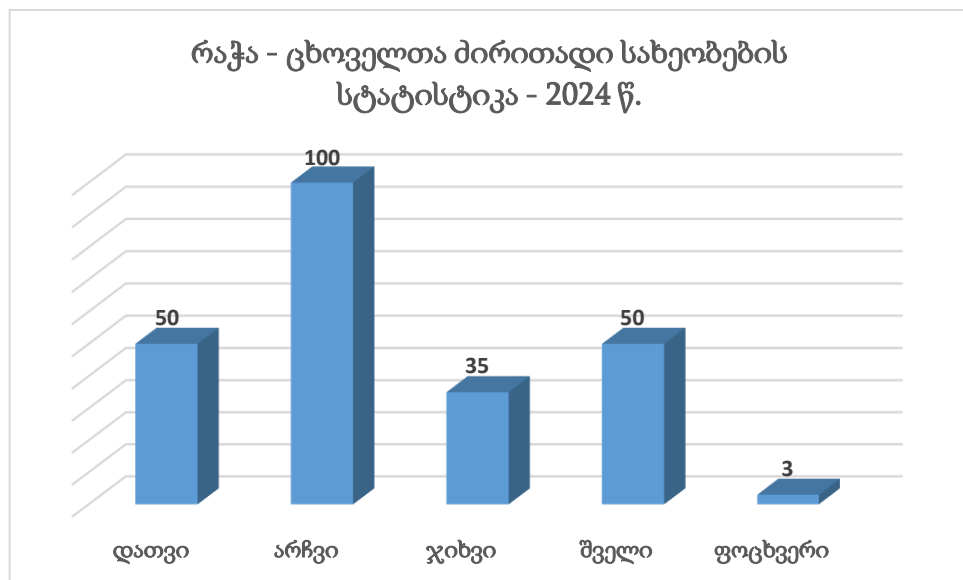
გამოყოფილი ტყეკაფის მოცულობა -197,37 მ³

გაცემული ხე-ტყის რაოდენობა- 82 მ³

ბიომრავალფეროვნება

2024 წელს განხორციელდა ცხოველთა ძირითადი სახეობების მონიტორინგი;

- რაჭის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე, მდინარე ჭანჭახის შენაკადები „წითელი ნუსხის“ სახეობის ნაკადულის კალმახის 60 000 ქვირითით დათევზიანდა, რაც ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე ხელს უწყობს წითელი ნუსხის ქვეშ მყოფი ინდივიდის პოპულარიზაციას და დაცვას.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

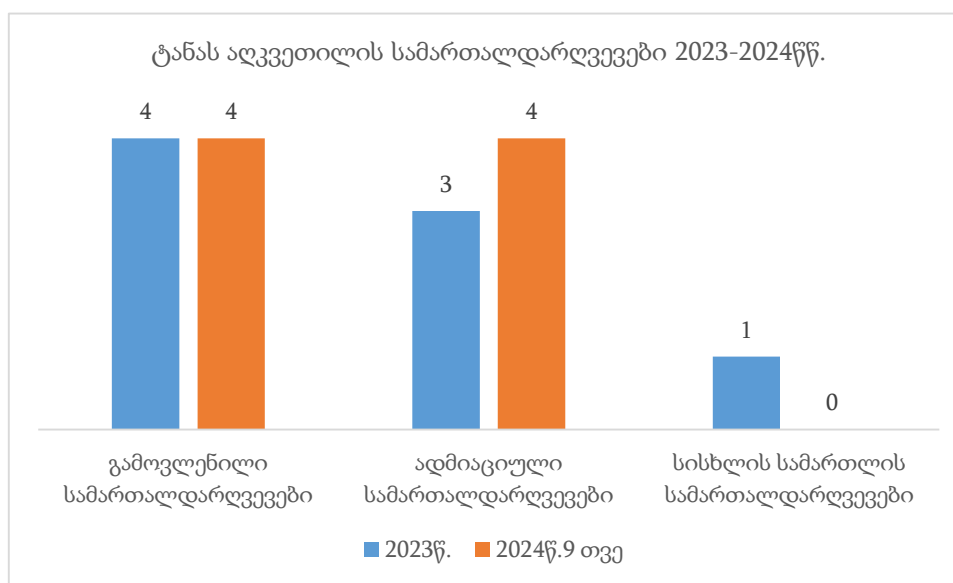
რაჭის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციას არ ჰყავს ბუნებრივი რესურსებისა და ვიზიტორთა მომსახურების სპეციალისტი.

სამართალდარღვევის სტატისტიკა

ტანას ალკვეთილის ტერიტორიაზე 2024 წლის განმავლობაში გამოვლინდა 5 სამართალდარღვევა:

- ხის უკანონო ჭრა - 1
- იარაღით უკანონო გადაადგილება - 3
- რეჟიმის დარღვევა - 1

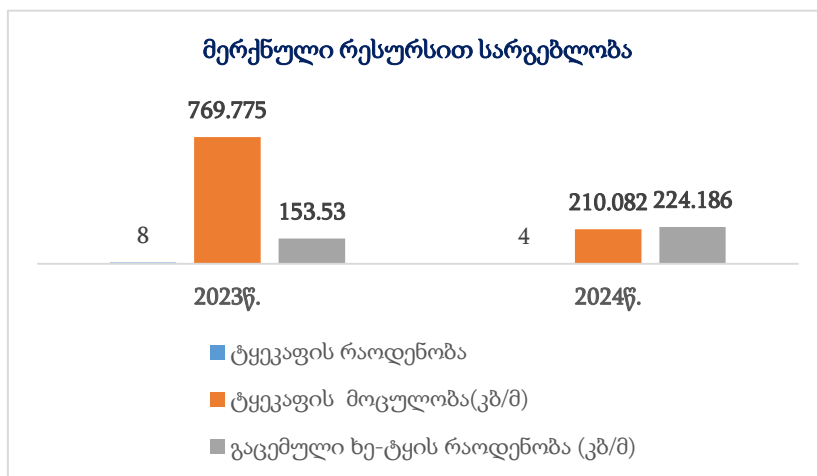

ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

2024 წლის საანგარიშო პერიოდში ტანას ალკვეთილის ტერიტორიაზე მერქნული რესურსით სარგებლობისთვის განხორციელდა ტყეკაფების გამოყოფა.

- გამოყოფილი ტყეკაფის რაოდენობა - 4

- გამოყოფილი ტყეკაფის მოცულობა - 210,082 მ³
- გაცემული ხე-ტყის რაოდენობა- 224,186 მ³

ხანძრების სტატისტიკა

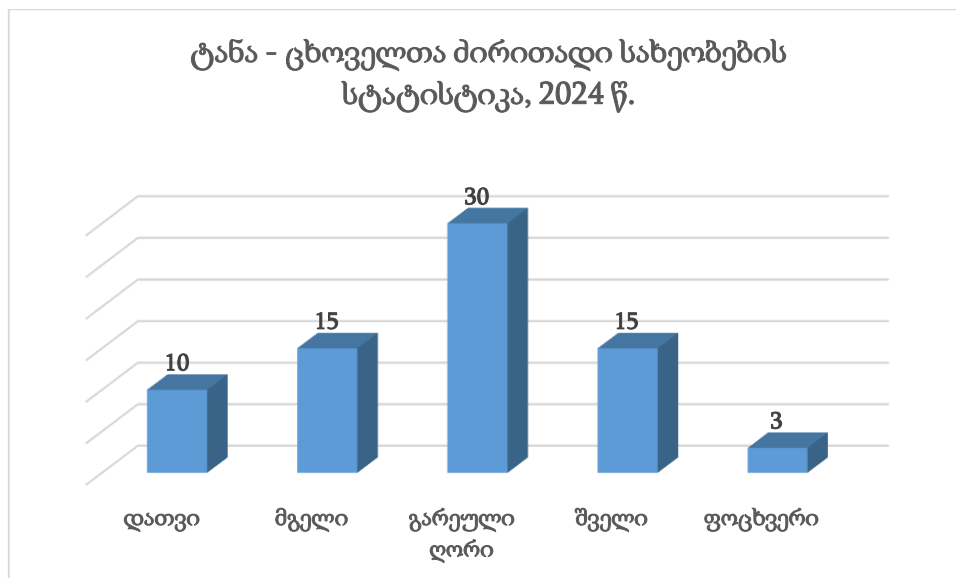
ტანას აღკვეთილის ტერიტორიაზე 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში ხანძარი არ დაფიქსირებულა.

ბიომრავალფეროვნება

- 2024 წელს ძირითად სახეობებზე დაკვირვება და მონიტორინგი განხორციელდა კვალზე დაკვირვებით, ექსკრემენტებზე დაკვირვებით და ფოტოხაფანგების მეშვეობით.

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

შველი *Capreolus capreolus*

- 2024 წლის უხვი ნალექის ჩამოდინების შედეგად მდ. ტანას კალაპოტში წყლის დონემ იმატა და გადმოსულმა წყლის მასამ დააზიანა სასოფლო-სამეურნეო სავარგულები და მსხვილფეხა საქონლის თავშესაფრები.
- ტანას აღკვეთილის ტერიტორიაზე, მდინარე ტანას შენაკადები დათევზიანდა 80000 ნაკადულის კალმახის ქვირითით, რაც აღკვეთილის ტერიტორიაზე ხელს უწყობს წითელი ნუსხის ქვეშ მყოფი ინდივიდის პოპულარიზაციას და დაცვას.

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

- 2024 წლის საანგარიშო პერიოდში განახლდა არსებული საინფორმაციო მასალები და საგანმანათლებლო პრეზენტაციები. ჩატარდა 4 ლექცია/სემინარი.
- თებერვლის თვეში ჩატარდა სოციოლოგიური გამოკითხვა მოსახლეობის ცოდნის აღქმის შესახებ, გამოკითხვაში მონაწილეობა მიიღო 100 ადამიანმა.
- 2024 წლის მდგომარეობით ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ჩართული იყო 2 სკოლა.
- ეკოლონისძიებებში მონაწილეობა მიიღო 128-მა მონაწილემ. მათ შორის: 122 მოსწავლე და 6 პედაგოგი/ლექტორი.